

PORABA AMBULANTNO
PREDPISANIH ZDRAVIL
V SLOVENIJI V LETU 2018

PORABA AMBULANTNO PREDPISANIH ZDRAVIL V SLOVENIJI V LETU 2018

Urednika | Tatja Kostnapfel
Tit Albreht

Izdajatelj | Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

Za izdajatelja | Nina Pirnat

Strokovni pregled | Jurij Fürst

Oblikovanje | Erna Pečan

Elektronski vir | <http://www.nijz.si>

Kraj in leto izdaje | Ljubljana, 2019

ISSN | 2385-9741

Publikacija ni lektorirana.

Uporaba in objava podatkov, v celoti ali deloma,
dovoljena le z navedbo vira.

Vsebina

VSEBINA	1
KAZALO TABEL	3
KAZALO SLIK	4
UVOD	7
POVZETEK.....	8
1 VLOGA SPREMLJANJA PORABE ZDRAVIL.....	9
2 SPLOŠNI PODATKI O PORABI ZDRAVIL V LETU 2018	13
DEMOGRAFSKI PODATKI	13
PODATKI O ŠTEVILU FARMACEVTOV	14
ŠTEVILO IZDANIH RECEPTOV V LETU 2018.....	16
PREDPISOVANJE ZDRAVIL PO REGIJAH	19
PREDPISOVANJE ZDRAVIL PO STAROSTNIH SKUPINAH IN SPOLU	21
3 PREDPISOVANJE ZDRAVIL PO GLAVNIH ANATOMSKIH SKUPINAH ATC KLASIFIKACIJE V LETU 2018	22
3.1 NAJPOGOSTEJE PREDPISANA ZDRAVILA PO ATC SKUPINAH, STATISTIČNIH REGIJAH, STAROSTNIH SKUPINAH, SPOLU IN LISTAH ZDRAVIL V LETU 2018.....	22
<i>Bolezni prebavil in presnove (skupina A).....</i>	<i>25</i>
<i>Bolezni srca in ožilja (skupina C).....</i>	<i>25</i>
<i>Bolezni živčevja (skupina N).....</i>	<i>26</i>
PREDPISANA ZDRAVILA PO ATC KLASIFIKACIJI, PRIKAZANA V ŠTEVILU DDD IN DID	29
3.2 NAJPOGOSTEJE PREDPISANA GOTOVA ZDRAVILA IN ZDRAVILNE UČINKOVINE (5. NIVO ATC KLASIFIKACIJE)	32
<i>Najpogosteje predpisane zdravilne učinkovine (5. nivo ATC klasifikacije).....</i>	<i>32</i>
<i>Zdravila, predpisana na zeleni recept.....</i>	<i>33</i>
<i>Zdravila, predpisana na beli recept</i>	<i>34</i>
4 PREDPISOVANJE ZDRAVIL PO POSAMEZNIH ANATOMSKIH SKUPINAH ATC KLASIFIKACIJE V LETU 2018.....	37
4.1 A ZDRAVILA ZA BOLEZNI PREBAVIL IN PRESNOVE.....	37
A01 Zdravila v zobozdravstvu	41
A02 Zdravila za kislinsko pogojene bolezni	41
A03 Zdravila za zdravljenje gastrointestinalnih funkcijskih motenj	42
A06 Odvajala.....	42
A10 Zdravila za zdravljenje diabetesa.....	43
A11 Vitamini	45
A12 Minerali	45
4.2 B ZDRAVILA ZA BOLEZNI KRVNI IN KRVOTVORNIH ORGANOV	45
B01 Antitrombotiki	47
B02 Antihemoragiki	48
B03 Zdravila za zdravljenje slabokrvnosti	49
4.3 C ZDRAVILA ZA BOLEZNI SRCA IN OŽILJA	49
C01 Zdravila za bolezni srca.....	54
C02 Antihipertenzivi.....	54
C03 Diuretiki	55
C04 Periferni vazodilatatorji	55
C05 Vazoprotektivi.....	55
C07 Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta	55
C08 Zaviralci kalcijevih kanalčkov.....	57
C09 Zdravila z delovanjem na renin – angiotenzinski sistem.....	57
C10 Zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov	59

4.4	D ZDRAVILA ZA BOLEZNI KOŽE IN PODKOŽNEGA TKIVA.....	60
	<i>D01 Antimikotiki za zdravljenje dermatoloških bolezni</i>	<i>63</i>
	<i>D05 Antipsoriatiki</i>	<i>63</i>
	<i>D06 Antibiotiki in kemoterapevtiki za uporabo v dermatologiji</i>	<i>63</i>
	<i>D07 Kortikosteroidi – dermatiki</i>	<i>63</i>
	<i>D10 Zdravila za zdravljenje aken.....</i>	<i>64</i>
4.5	G ZDRAVILA ZA BOLEZNI SEČIL IN SPOLOVIL TER SPOLNI HORMONI.....	65
	<i>G01 Ginekološka protimikrobna zdravila in antiseptiki</i>	<i>67</i>
	<i>G02 Druga ginekološka zdravila.....</i>	<i>67</i>
	<i>G03 Spolni hormoni in zdravila za uravnavanje delovanja spolovil</i>	<i>67</i>
	<i>G04 Zdravila za bolezni sečil</i>	<i>69</i>
4.6	H HORMONSKA ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE – RAZEN SPOLNIH HORMONOV IN INZULINOV.....	70
	<i>H01 Hipofizni in hipotalamičnih hormoni ter sorodne učinkovine</i>	<i>71</i>
	<i>H02 Kortikosteroidi za sistemsko zdravljenje</i>	<i>71</i>
	<i>H03 Zdravila za bolezni ščitnice</i>	<i>72</i>
	<i>H04 Hormoni trebušne slinavke</i>	<i>72</i>
	<i>H05 Zdravila za uravnavanje homeostaze kalcija</i>	<i>72</i>
4.7	J ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE INFEKCIJ	73
	<i>J01 Zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij.....</i>	<i>75</i>
	<i>J02 Antimikotiki za sistemsko zdravljenje</i>	<i>77</i>
	<i>J04 Učinkovine za zdravljenje infekcij z mikobakterijami.....</i>	<i>77</i>
	<i>J05 Zdravila za sistemsko zdravljenje virusnih infekcij.....</i>	<i>77</i>
4.8	L ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA NOVOTVORBE IN IMUNOMODULATORJI.....	78
	<i>L01 Zdravila z delovanjem na novotvorbe (citostatiki).....</i>	<i>80</i>
	<i>L02 Endokrino zdravljenje</i>	<i>81</i>
	<i>L03 Zdravila za spodbujanje imunske odzivnosti.....</i>	<i>81</i>
	<i>L04 Zdravila za zaviranje imunske odzivnosti.....</i>	<i>81</i>
4.9	M ZDRAVILA ZA BOLEZNI MIŠIČNO – SKELETNEGA SISTEMA.....	82
	<i>M01 Zdravila s protivnetnim in protirevmatičnim učinkom</i>	<i>84</i>
	<i>M02 Zdravila za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin</i>	<i>85</i>
	<i>M03 Mišični relaksanti.....</i>	<i>85</i>
	<i>M04 Zdravila za zdravljenje protina.....</i>	<i>85</i>
	<i>M05 Zdravila za bolezni kosti.....</i>	<i>85</i>
4.10	N ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA ŽIVČEVJE	86
	<i>N01 Lokalni anestetiki.....</i>	<i>90</i>
	<i>N02 Analgetiki.....</i>	<i>90</i>
	<i>N03 Antiepileptiki.....</i>	<i>93</i>
	<i>N04 Antiparkinsoniki</i>	<i>94</i>
	<i>N05 Psiholeptiki.....</i>	<i>94</i>
	<i>N06 Psihoanaleptiki</i>	<i>97</i>
	<i>N07 Druga zdravila z delovanjem na živčevje</i>	<i>99</i>
	<i>Zdravila za zdravljenje bolezni odvisnosti od opioidov</i>	<i>99</i>
	<i>Predpisovanje zdravil iz kanabinoidov.....</i>	<i>101</i>
4.11	P ANTIPARAZITIKI, INSEKTICIDI IN REPELENTI.....	103
4.12	R ZDRAVILA ZA BOLEZNI DIHAL.....	104
	<i>R01 Zdravila za zdravljenje bolezni nosne sluznice</i>	<i>106</i>
	<i>R03 Zdravila za obstruktivne pljučne bolezni.....</i>	<i>106</i>
	<i>R05 Zdravila za zdravljenje kašlja in prehlada</i>	<i>107</i>
	<i>R06 Antihistaminiki za sistemsko zdravljenje</i>	<i>108</i>
4.13	S ZDRAVILA ZA BOLEZNI ČUTIL.....	108
	<i>S01 Zdravila za očne bolezni</i>	<i>109</i>
4.14	V RAZNA ZDRAVILA.....	110

5 ZDRAVILA ZA IZVAJANJE PROGRAMA CEPLJENJA.....	112
<i>Trendi porabe nekaterih cepiv.....</i>	<i>114</i>
6 LITERATURA IN VIRI.....	117

Kazalo tabel

Tabela 2.1: Prebivalstvo po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2018.	13
Tabela 2.2: Prebivalstvo po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2018.	14
Tabela 2.3: Zaposleni magistri farmacije (farmaceuti) v lekarnah na primarni ravni po statističnih regijah, Slovenija, 2018.	15
Tabela 2.4: Število in vrednost receptov v letu 2018, Slovenija (s trendom 2017 - 2018).	16
Tabela 2.5: Število in vrednost (v EUR) izdanih receptov po vrsti recepta in glavnih skupinah ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.	18
Tabela 2.6: Število izdanih receptov glede na razvrstitev na listo zdravil, Slovenija, 2012 – 2018.	19
Tabela 2.7: Povprečna vrednost enega recepta glede na razvrstitev na liste v EUR, Slovenija, 2012 – 2018.	19
Tabela 2.8: Skupno število receptov po statističnih regijah in spolu v letu 2018.	20
Tabela 3.1: Število receptov za glavne anatomske skupine ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.	22
Tabela 3.2: Število izdanih receptov na 1000 prebivalcev po ATC skupinah in statističnih regijah, Slovenija, 2018. ...	24
Tabela 3.3: Število izdanih receptov ter vrednosti po ATC skupinah ter spolu, Slovenija, 2018.	27
Tabela 3.4: Število in vrednost izdanih receptov po listah zdravil in po glavnih skupinah ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.	29
Tabela 3.5: Število DDD po glavnih skupinah ATC klasifikacije v letih 2011 do 2018.	30
Tabela 3.6: Število DID po glavnih skupinah ATC klasifikacije v letih 2011 do 2018.	31
Tabela 3.7: Najpogosteje predpisane učinkovine, Slovenija, 2018.	32
Tabela 3.8: Deset učinkovin, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, Slovenija, 2018.	33
Tabela 3.9: Deset najpogosteje predpisanih zdravil na zeleni recept, Slovenija, 2018.	33
Tabela 3.10: Deset zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih receptov na zeleni recept, Slovenija, 2018.	34
Tabela 3.11: Deset najpogosteje predpisanih zdravil na beli recept, Slovenija, 2018.	35
Tabela 3.12: Deset zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih belih receptov, Slovenija, 2018.	35
Tabela 4.1: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni prebavil in presnove (A), Slovenija, 2018.	37
Tabela 4.2: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni krvi in krvotvornih organov (B), Slovenija, 2018.	46
Tabela 4.3: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni srca in ožilja (C), Slovenija, 2018.	50
Tabela 4.4: Najpogosteje predpisane zdravilne učinkovine v skupini C po številu receptov, Slovenija 2018.	53
Tabela 4.5: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni kože in podkožnega tkiva (D), Slovenija, 2018.	60
Tabela 4.6: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni (G), Slovenija, 2018.	65
Tabela 4.7: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini hormonskih zdravil za sistemsko zdravljenje - razen spolnih hormonov in insulinov (H), Slovenija, 2018.	70
Tabela 4.8: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij (J), Slovenija, 2018.	73
Tabela 4.9: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji (L), Slovenija, 2018.	78
Tabela 4.10: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni mišično-skeletnega sistema (M), Slovenija, 2018.	83
Tabela 4.11: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil z delovanjem na živčevje (N), Slovenija, 2018.	87

Tabela 4.12: Najpogosteje predpisane učinkovine v skupini N, Slovenija, 2018.	89
Tabela 4.13: Deset učinkovin iz skupine N, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, Slovenija, 2018.	90
Tabela 4.14: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini antiparazitikov, insekticidov in repelentov (P), Slovenija, 2018.	103
Tabela 4.15: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni dihal (R), Slovenija, 2018.	104
Tabela 4.16: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni čutil (S), Slovenija, 2018.	109
Tabela 4.17: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini raznih zdravil (V), Slovenija, 2018.	111
Tabela 5.1: Število izdanih odmerkov zdravil za izvajanje programa cepljenja v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018.	112

Kazalo slik

Slika 2.1: Število prebivalcev na enega lekarniškega farmacevta po statističnih regijah, Slovenija, 2018.	15
Slika 2.2: Število izdanih receptov na enega lekarniškega farmacevta, zaposlenega na primarni ravni po statističnih regijah, Slovenija, 2018.	16
Slika 2.3: Rast števila izdanih receptov (v 1000) od leta 2005 do 2018.	17
Slika 2.4: Vrednost izdanih zdravil v milijonih EUR, Slovenija, 2005 – 2018.	17
Slika 2.5: Skupni stroški (v 1000 EUR) za ambulantno predpisana zdravila ter stroški za zdravila iz OZZ v letih 2007 – 2018.	18
Slika 2.6: Število izdanih receptov na 1000 prebivalcev po statističnih regijah, Slovenija, 2018.	20
Slika 2.7: Povprečna vrednost zdravil na enega prebivalca v EUR po statističnih regijah, Slovenija, 2018.	21
Slika 2.8: Število izdanih receptov / 100 prebivalcev po starostnih skupinah in spolu, Slovenija, 2018.	21
Slika 3.1: Deleži v številu izdanih receptov, Slovenija, 2018.	23
Slika 3.2: Deleži v vrednosti izdanih receptov, Slovenija, 2018.	24
Slika 3.3: Število receptov /1000 prebivalcev za bolezni prebavil in presnove (skupina A), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.	25
Slika 3.4: Število receptov / 1000 prebivalcev za bolezni srca in ožilja (skupina C), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.	26
Slika 3.5: Število receptov/1000 prebivalcev za zdravila z delovanjem na živčevje (skupina N), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.	26
Slika 3.6: Število receptov / 1000 prebivalcev po ATC skupinah in spolu, Slovenija, 2018.	28
Slika 3.7: Skupno število Rp na 1000 prebivalcev po statističnih regijah in spolu.	28
Slika 3.8: Trend porabe zdravil po izbranih ATC skupinah v DDD v letih 2011 do 2018.	30
Slika 3.9: Trend porabe zdravil po nekaterih ATC skupinah v DID v letih 2009 do 2018.	31
Slika 4.1: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan zaviralec protonske črpalke (A02BC) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.	42
Slika 4.2: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje diabetesa (A10) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.	43
Slika 4.3: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani insulini in analogi (A10A) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.	44
Slika 4.4: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani antidiabetiki, brez insulinov, v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.	45
Slika 4.5: Odstotek oseb, ki jim je bila predpisana acetilsalicilna kislina 100 mg v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	48
Slika 4.6: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani selektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta (C07AB) v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	56

Slika 4.7: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa in beta v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	56
Slika 4.8: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani zaviralci kalcijevih kanalčkov v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	57
Slika 4.9: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	58
Slika 4.10: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani zaviralci kalcijevih kanalčkov ali zdravila z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	59
Slika 4.11: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	60
Slika 4.12: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani kortikosteroidi - dermatiki v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	64
Slika 4.13: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani hormonski kontraceptivi v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	68
Slika 4.14: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje benigne hiperplazije prostate v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	69
Slika 4.15: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje hipotiroza v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	72
Slika 4.16: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	76
Slika 4.17: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	80
Slika 4.18: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana nesteroidna protivnetna in protirevmatična zdravila v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	84
Slika 4.19: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani analgetiki v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	91
Slika 4.20: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani opiodi v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	91
Slika 4.21: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan tramadol (sam ali v kombinaciji) v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	92
Slika 4.22: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan paracetamol v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	93
Slika 4.23: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antiparkinsonik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	94
Slika 4.24: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antipsihotik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	95
Slika 4.25: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan anksiolitik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	96
Slika 4.26: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan zolpidem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	96
Slika 4.27: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antidepresiv v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	98
Slika 4.28: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje demence v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	99
Slika 4.29: Trend porabe zdravil v programu zdravljenja odvisnosti izražen v DDD.	101
Slika 4.30: Skupno število predpisanih receptov za THC in CBD v letih 2015 – 2018.	102
Slika 4.31: Skupna poraba THC in CBD v gramih v letih 2015 – 2018.	102
Slika 4.32: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za obstruktivne pljučne bolezni v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.	107
Slika 5.1: Trend porabe odmerkov mešanega cepiva proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslABLjenimi virusi v letih 2014 do 2018.	114
Slika 5.2: Trend porabe odmerkov cepiva za cepljenje proti gripi s prečiščenim antigenom virus influenze.	115

Slika 5.3: Trend porabe odmerkov cepiva proti pnevmokoknim okužbam (J07AL01, J07AL02, J07AL52).	115
Slika 5.4: Trend porabe odmerkov cepiva proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi za otroke in za odrasle (J07BA01).	116

Skladno z Zakonom o zbirkah podatkov ter obveznostih zbiranja podatkov je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) pripravil Publikacijo o porabi ambulantno predpisanih zdravil, predpisanih na zelene in bele recepte, kamor smo vključili tudi porabo cepiv v Sloveniji v letu 2018. Za spremljanje predpisovanja zdravil uporabljamo Anatomsko - terapevtsko - kemijsko (ATC) klasifikacijo ter število definiranih dnevnih odmerkov (DDD) in številu definiranih dnevnih odmerkov na 1000 prebivalcev na dan (DID) na petih nivojih ATC klasifikacije. Poraba je stroškovno ovrednotena, prikazani so tudi trendi.

Na NIJZ pripravljamo tudi publikacijo o porabi vseh bolnišničnih zdravil, kamor bomo vključili tudi porabo dragih bolnišničnih zdravil (seznam B) ter porabo ampuliranih zdravil (seznam A).

Spremljanje porabe zdravil je eno izmed pomembnih področij javnega zdravja ter prispeva k odgovornejšemu predpisovanju in uporabi zdravil. Prav tako pa lahko trend porabe zdravil pripomore pri načrtovanju in spremljanju sistema zdravstvenega varstva.

Objavljene podatke o predpisanih zdravilih Nacionalni inštitut za javno zdravje pridobi iz baz podatkov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), kamor jih, skladno z Zakonom o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, pošiljajo lekarne.

Pomemben vir podatkov je tudi informacijska rešitev eRecept (elektronsko predpisovanje zdravil), ki v celoti nadomešča predpisovanje zdravil na zeleni oziroma beli recept, tako v okviru osnovne zdravstvene dejavnosti kot tudi na nivoju specialistične dejavnosti. Od 1. februarja 2016 je njegova uporaba obvezna tudi na sekundarni in terciarni ravni. Ker določeni načini predpisovanja receptov niso predvideni preko informacijske rešitve eRecept (nujni recepti, recepti za lastno uporabo, predpisovanje narkotikov ipd.), doseg 100 odstotkov izdanih e-receptov ne bo mogoče uresničiti.

Zbrani podatki o porabi zdravil služijo tudi preverjanju skladnosti s strokovnimi smernicami zdravljenja za učinkovitejše terapevtske prakse. S pravilno, varno in odgovorno rabo zdravil lahko izvajalci zdravstvenega varstva izboljšajo učinke zdravljenja ter zmanjšajo tveganja za nastanek neželenih učinkov zdravil pri bolnikih, pri čemer pa je seveda potrebno, da so dobro informirani in sodelujoči tudi bolniki sami.

Tatja Kostnapfel, Tit Albreht

Povzetek

V letu 2018 je bilo izdanih 18,1 milijonov receptov za ambulantno predpisana zdravila v vrednosti 516,7 milijonov EUR, indeks 101. Vsak prebivalec Slovenije je v povprečju prejel 8,63 recepta s predpisanimi zdravili v skupni vrednosti 250 evrov.

Največ receptov je bilo v letu 2018 predpisanih za bolezni srca in ožilja (26,1 % vseh receptov, 2250 receptov/1000 prebivalcev), za zdravila z delovanjem na živčevje (19,1 % vseh receptov, 1645 receptov/1000 prebivalcev) ter zdravila za bolezni prebavil in presnove (13,5 % vseh receptov, 1166 receptov/1000 prebivalcev). V Sloveniji je izdanih povprečno 8673 receptov na 1000 prebivalcev. Največ receptov je bilo predpisanih v pomurski regiji (23,5 % nad slovenskim povprečjem), najmanj receptov pa je bilo predpisanih v osrednjeslovenski regiji (11 % manj od povprečja). Pod slovenskim povprečjem po številu predpisanih receptov na 1000 prebivalcev so še gorenjska, goriška in obalno-kraška regija, ostale regije pa so nad povprečjem.

Med **zdravili za bolezni srca in ožilja (ATC skupina C)** so največji delež zavzemala zdravila z delovanjem na renin - angiotenzinski sistem (C09), ki se uporabljajo pri bolnikih s kroničnim srčnim popuščanjem. Jemlje jih 19,1 % prebivalstva (1,7 milijonov receptov), največ v posavski in pomurski regiji. Sledijo zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov (C10), ki jih jemlje 11,8 % populacije (preko 900 tisoč receptov), največ v pomurski in zasavski statistični regiji. Preko 835 tisoč receptov pa je bilo predpisanih za antagonist adrenergičnih receptorjev (C07), ki se predpisujejo za zdravljenje visokega krvnega pritiska (hipertenzije), zdravljenje angine pektoris ter zdravljenja stabilnega kroničnega srčnega popuščanja.

Od **zdravil z delovanjem na živčevje (ATC skupina N)** so največji odstotni deleži v številu receptov pripadali analgetikom (N02) s 41,2 %, največ drugim analgetikom in antipiretikom, sledijo opioidi. Na drugem mestu so psiholeptiki (N05) s 27,1 %, največ anksiolitiki, na tretjem pa psihoanaleptiki (N06) s 20 %, z največjim deležem antidepresivov.

Najbolj pogosto predpisana učinkovina skupine N je bil paracetamol, v skoraj 20 % deležu, sledita natrijev metamizolat ter kombinacija tramadola in paracetamola.

Vse predpisane učinkovine v anksiolitiki (N05B) so bile v podskupini benzodiazepini (N05BA). Najpogosteje predpisane učinkovine med anksiolitiki so bile alprazolam, bromazepam in diazepam. Trend porabe anksiolitikov v zadnjih 15 letih postopno pada.

V skupini psihoanaleptikov so najpogosteje predpisovali antidepresive (N06A). Število teh receptov se je v primerjavi z letom prej povišalo za 3 %. Najpogosteje predpisani antidepresivi so že vrsto let iz skupine selektivnih zaviralcev privzema serotonina (N06AB), in sicer zdravila z escitalopramom. Največ so antidepresive predpisovali v zasavski in goriški regiji, sledita koroška in pomurska regija. Povprečno je antidepresive prejemalo 7 % populacije.

V skupini **zdravil za bolezni prebavil in presnove (ATC skupina A)**, ki je razdeljena v 16 podskupin je bila najvišja poraba zdravil za kislinsko pogojene bolezni (preko 948 tisoč receptov), predvsem zdravila za zdravljenje peptične razjede in refluksne bolezni (zaviralci protonske črpalke –A02BC). Največja poraba je bila v podravski in koroški regiji, poprečno kar 16,6 % oseb jemlje ta zdravila.

Zdravila za zdravljenje diabetesa (A10) prejema 5,3 % oseb, od tega peroralne antidiabetike 4,5 % populacije, najvišja poraba je bila v zasavski in posavski regiji. Inzuline in analoge pa prejema 1,6 % populacije, največ v zasavski regiji.

Infografike predstavljajo odstotek oseb oziroma populacije, ki jemlje posamezna zdravila.

1 Vloga spremljanja porabe zdravil

Tatja Kostnapfel

Glavni namen analize podatkov o porabi zdravil je podati informacije o predpisanih zdravilih, opozoriti na vlogo odgovornega predpisovanja zdravil ter spremljati porabo sredstev za zdravila. Analiziranje podatkov pa predstavlja tudi podlago za spremljanje in načrtovanje sistema zdravstvenega varstva in je pomembno tudi iz ekonomskega vidika, saj je strošek zdravil eden izmed večjih neposrednih medicinskih stroškov.

Glede na staranje prebivalstva je velikega pomena spremljanje porabe zdravil po starosti, iz katerega lahko sklepamo na razlike v obolenosti med starostnimi skupinami. Z ocenjevanjem razlik v porabi zdravil med regijami lahko po drugi strani ugotovljamo lokalno povečano specifično obolenost ali morebitna odstopanja od terapevtskih smernic.

Spremljanje porabe zdravil je eno izmed področij javnega zdravja, katerega dolgoročni cilj je preprečevanje bolezni ter varovanje in izboljševanje zdravja, s tem pa tudi kvalitete življenja. Ustrezno predpisovanje zdravil ob upoštevanju strokovnih in ekonomskih vidikov ima pomembno družbeno vlogo, stalno spremljanje porabe pa pri tem prispeva k bolj odgovornemu ravnanju in pravilni rabi zdravil. Pregled nad podatki omogoča tudi posreden vpogled k obolenosti. Informacije, ki jih pridobimo preko analize podatkov o porabi zdravil, so koristne tudi z vidika ugotavljanja, katerim skupinam bolnikov se predpisujejo posamezna zdravila, s čimer lahko spremljamo tudi ustreznost terapevtskih smernic.

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) skladno z Zakonom o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva za nacionalne namene spremlja in analizira podatke o porabi zdravil (1).

Podatke o izdanih zdravilih, predpisanih na recept, lekarne pošiljajo Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), od koder se zbrane in obdelane pošlje NIJZ. V pričujočem poročilu so zajeti podatki iz *zelenih receptov* s predpisanimi zdravili in živili za posebne zdravstvene namene, za katere v celoti ali delno stroške krije obvezno zdravstveno zavarovanje (OZZ), podatki iz *belih receptov*, kjer so predpisana zdravila, ki niso pravica iz OZZ. Vključena so tudi cepiva. Nekatere podatke lahko delno črpamo tudi iz baz e-receptov.

Z vidika ohranjanja javnega zdravja je še posebej pomembno spremljanje predpisovanja *zdravil za bolezni srca in ožilja* (posebej antihipertenzivov in statinov), *zdravil za bolezni prebavil in presnove* (posebej zaviralcev protonske črpalke in zdravil za zdravljenje diabetesa), *zdravil z delovanjem na živčevje* (posebej anksiolitikov, antidepresivov in protibolečinskih zdravil) ter *protimikrobnih zdravil* (posebej antibiotikov). Vsako leto bolj aktualno je tudi spremljanje porabe cepiv in posredno precepljenosti prebivalstva. Pomemben poudarek je potrebno nameniti tudi polifarmakoterapiji ter ozaveščenosti glede varne in pravilne rabe zdravil. ZZZS je uvedel ter omogočil dodatno strokovno pomoč farmacevta svetovalca, ki izvede farmakoterapijski pregled pacienta (2).

Razvoj zdravstva v Sloveniji v naslednjih desetih letih bo potekal skladno z *Resolucijo plana zdravstvenega varstva (ResNPZV) 2016-2025 »Skupaj za družbo zdravja«*. Resolucija načrtuje zagotovitev pravilne in varne uporabe zdravil ter za vse enako dostopnost do kakovostne in varne zdravstvene oskrbe čim bližje prebivalcem, integrirano in celovito obravnavo, upoštevane zdravstvene potrebe starajoče se populacije, usmerjenost v uporabnika ter njegovo opolnomočenje ob hkratni stroškovni učinkovitosti na področju porabe zdravil (3,4). Preko te resolucije se bo z različnimi ukrepi zagotovila racionalna raba zdravil in boljša dostopnost do kakovostne farmacevtske oskrbe. Vzpostavljen bo sistem preskrbe z redkimi zdravili. Nadgrajena bo tudi dejavnost klinične farmacije v procese uporabe zdravil, na vseh ravneh zdravstvene obravnave bodo vključeni klinični farmacevti. Zagotovila se bo optimizacija predpisovanja in izdajanja zdravil, med drugim tudi z reševanjem problematike polifarmakoterapije (3,4).

Spremljanje predpisovanja zdravil nam omogoča tudi mednarodno primerljivost podatkov. S povezovanjem z drugimi podatkovnimi bazami, kot je baza podatkov izvajalcev, lahko primerjamo, kako zdravila predpisujejo zdravniki različnih specialnosti in prikažemo trende, ki veljajo pri predpisovanju zdravil za zdravnike posameznih strokovnih usmeritev.

Podatke o porabi ambulantno predpisanih zdravil v Sloveniji prikazujemo po ATC/DDD metodologiji, ki jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija (SZO). Zdravila razvršča glede na njihovo glavno indikacijo, najprej v 14 glavnih (anatomskih) skupin (prva raven), ki jo označuje velika tiskana črka. Druga raven klasifikacije ATC je lahko glavna terapevtska skupina ali pa glavna farmakološka skupina, označuje jo dvomestno število. Tretja raven je terapevtska oziroma terapevtsko-farmakološka podskupina, označena z veliko tiskano črko. Četrta raven je terapevtsko-farmakološko-kemična podskupina, ki jo označuje velika tiskana črka. Peta raven je učinkovina (ime INN), ki jo označuje dvomestno število. ATC oznako vsakega zdravila torej sestavlja 7 številsko-črkovnih znakov (5,6).

DDD (definirani dnevni odmerek, Defined Daily Dose) je statistična enota, ki jo je SZO opredelila za določitev porabe zdravila. DDD-ji se uporabljajo za standardizirane primerjave porabe različnih zdravil med seboj ali med okolji z različnimi sistemi zdravstvenega varstva. DDD je povprečni vzdrževalni odmerek zdravila, ki ga odrasel bolnik prejme v enem dnevu za zdravljenje glavne indikacije zdravila. Dejansko odmerjanje, ki je vedno individualno prilagojeno, se lahko zelo razlikuje od teoretično določenih vzdrževalnih odmerkov. *DID (definirani dnevni odmerek na 1000 prebivalcev na dan)* je po SZO priporočen prikaz porabe ambulantno predpisanih zdravil. Izračuna se na podlagi celoletne porabe zdravil v določeni skupini ATC (v DDD) in števila prebivalcev v določenem letu (5,6).

Zdravilo, ki ga določa sestava, jakost, farmacevtska oblika in pakiranje ima lahko le eno oznako ATC, četudi ima več enako pomembnih glavnih indikacij. Pri večkomponentnih zdravilih se indikacija nanaša na glavno učinkovino. Če obstajajo zdravila z isto učinkovino v dveh ali več različnih jakostih ali različnih farmacevtskih oblikah z namenom, da bi dosegli drugačen terapevtski učinek, imajo tudi različne oznake ATC (primer: acetilsalicilna kislina v 100 mg tabletah kot antitrombotik (B01AC06) ali v 500 mg tabletah kot analgetik (N02BA01)).

V tabelah glavnih ATC skupin je poraba vseh zdravil predstavljena s številom vseh predpisanih receptov, vrednostjo zdravil v EUR, povprečno vrednostjo zdravila na enem receptu, številom receptov na 1000 prebivalcev, številom DDD in številom DID ter indeksi glede na preteklo leto. Uporabili smo ATC/DDD Index 2018. Dodatno je poraba ambulantno predpisanih zdravil predstavljena tudi po starostnih skupinah in po spolu prejemnikov ter po listah zdravil. Za nekatere najbolj aktualne skupine je poraba zdravil predstavljena tudi po statističnih regijah prebivališč prejemnikov.

Cene zdravil so predmet državne regulacije na podlagi *Zakona o zdravilih* in predmet dogovarjanja o cenah med dobavitelji zdravil ter kupci oziroma plačniki. Spremljanje porabe zdravil ter upravljanje s stroški zdravil je osnova farmakoekonomike. Skupni stroški v zdravstvenem sektorju so v stalnem porastu in znaten del le-teh predstavljajo izdana zdravila, ki so eden izmed neposrednih medicinskih stroškov. Število izdanih enot pri zdravilih na recept je odraz individualnih strokovnih odločitev oseb, pooblaščenih za predpisovanje zdravil, v določeni meri pa tudi odraz sistemskih odločitev, npr. v okviru sistema medsebojno zamenljivih zdravil in sistema terapevtskih skupin zdravil (7,8).

Upravičenost zavarovanih oseb do zdravil določata obvezno in prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Obseg obveznega zdravstvenega zavarovanja določa *Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)*, za razvrščanje zdravil na listo je zadolžen ZZS (4,9). Zdravilo, ki se predpisuje na recept, ZZS razvršča na osnovi predloga za razvrstitev in skladno s Pravilnikom o razvrščanju zdravil na liste. Pri tem se upoštevajo strokovna, doktrinarna in ekonomska merila, predvsem pomen zdravila z vidika javnega zdravja, prednostne naloge izvajanja programa zdravstvenega varstva, terapevtski pomen zdravila,

ocena farmakoekonomskih podatkov za zdravilo, ocena etičnih vidikov, prioritete programov zdravstvenega varstva...) (9).

Obvezno zdravstveno zavarovanje krije stroške za zdravila v ustreznem odstotnem deležu glede na razvrstitev zdravila na listo, preostali delež krije prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje ali pa ga zavarovana oseba doplača sama (4).

Na zelene recepte se predpisujejo zdravila in živila za posebne zdravstvene namene, katerih stroške v celoti ali delno stroške krije obvezno zdravstveno zavarovanje. Izdajatelj in formalni lastnik zelenih receptov je ZZS. V okviru eZdravja obstoja informacijska rešitev eRecept (elektronsko predpisovanje zdravil), ki v celoti nadomešča predpisovanje zdravil na zeleni oziroma beli recept, tako v okviru osnovne zdravstvene dejavnosti kot tudi na nivoju specialistične dejavnosti. Od 1. februarja 2016 je njegova uporaba obvezna tudi na sekundarni in terciarni ravni.

ZZS razvršča zdravila, ki se predpisujejo na recept na pozitivno ali vmesno listo; navedena zdravila obravnava na podlagi vlog predlagateljev, pobud zdravstvenih institucij ali na lastno pobudo v skladu s Pravilnikom o razvrščanju zdravil na listo (9).

Celotna vrednost recepta je skupna vrednost zdravil na receptu. Sestavljena je iz deleža cene, ki jo pokrije obvezno zdravstveno zavarovanje (OZZ), deleža cene, ki jo pokrije prostovoljno zdravstveno zavarovanje (PZZ) oz. pacient, če nima urejenega PZZ, in deleža cene, ki jo doplača pacient v primeru, če je cena zdravila, vključenega v seznam medsebojno zamenljivih zdravil ali seznam terapevtskih skupin zdravil, višja od njegove najvišje priznane vrednosti. Zdravstveno zavarovanje (obvezno in dopolnilno) krije razvrščena zdravila le do najvišje priznane vrednosti, ki jo določa ZZS.

Sistem najvišjih priznanih vrednosti (NPV) je bil uveden leta 2003 za skupine medsebojno zamenljivih zdravil, ki jih določa Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke. ZZS določa NPV za skupino medsebojno zamenljivih zdravil na ravni najcenejšega zdravila glede na primerljivi odmerek v skupini. Nerazvrščena zdravila pa so v celoti samoplačniška, predpisujejo pa se lahko na beli, samoplačniški recept (10, 11, 12).

Terapevtske skupine zdravil

Terapevtske skupine zdravil, ki jih določa ZZS, združujejo različna zdravila z enako terapevtsko indikacijo, ki so med seboj primerljiva po učinkovitosti in varnosti. ZZS določa NPV za terapevtsko skupino zdravil na podlagi cene primerljivega odmerka zdravila tako, da krije vse odmerke vsaj enega zdravila v tej terapevtski skupini zdravil (10,11,12).

Medsebojna zamenljivost zdravil je v Evropski uniji v nacionalni pristojnosti. V RS gre pri tem za upravno odločitev pristojnega organa za zdravila (JAZMP), ki na podlagi zakonskih meril ugotovi, da medsebojno zamenjevanje zdravil, razvrščenih v skupine zdravil, ki jih enolično opredeljujejo enaka sestava učinkovin, jakost ter funkcionalne lastnosti farmacevtske oblike, ne vodi do klinično pomembnih razlik v njihovi učinkovitosti in varnosti. V skupine zdravil se lahko vključujejo zdravila, ki so bioekvivalenti, farmacevtski ekvivalenti ali farmacevtske alternative. Sistem NPV je bil na podlagi Zakona o uravnoteženju javnih financ (ZUJF) oktobra 2013 razširjen na terapevtske skupine zdravil. ZZS določa NPV za skupino medsebojno zamenljivih zdravil na ravni najcenejšega zdravila glede na primerljivi odmerek v skupini. Referenčno zdravilo mora v skupini medsebojno zamenljivih zdravil imeti v preteklem mesecu vsaj 0,5 % tržni delež (13). Za zdravila, katerih cena je višja od NPV, je potrebno doplačati razliko med dejansko ceno in NPV. Znotraj posamezne skupine zdravil pa je vedno vsaj eno zdravilo, za katero zavarovancu ni potrebno doplačati razlike (11).

Strokovne zdravniške in farmacevtske organizacije že od uvedbe terapevtskih skupin izražajo pomisleke, da večkratna menjava terapije lahko pri bolnikih povzroči podvajanje terapije ali prekinitvev jemanja zdravil, oboje pa je za zdravje bolnikov nevarno in posledično stroškovno obremenjujoče (12).

Skupen seznam uvedenih terapevtskih skupin:

Do konca leta **2014** so bile uvedene naslednje terapevtske skupine zdravil (14):

1. **zaviralci protonske črpalke** – A02BC (1.10.2013)
2. **zdravila z imatinibom** – L01XE01 (31.3.2014),
3. **zdravila z acetilsalicilno kislino 100 mg** – B01AC06 (31.3.2014)
4. **zdravila s triptani** – N02CC (29.9.2014)
5. **zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje glavkoma** – S01EA, S01EC, S01ED in S01EE (27.11.2014).

V letu **2016** so bile s strani ZZS na novo uvedene naslednje terapevtske skupine zdravil:

1. **zaviralci angiotenzinske konvertaze**, v katero so uvrščeni zaviralci angiotenzinske konvertaze, enokomponentna zdravila in kombinacije - C09AA, C09BA, C09BB in C09BX (26.02.2016)
2. **zdravila za zniževanje holesterola**, v katero so uvrščeni vsi statini, kombinacije s statini in ezetimib – C10AA, C10BA in C10BX (26.02.2016)
3. **zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa** – R01AD (26.02.2016)
4. **zdravila s somatotropinom** - H01AC01 (15.09.2016)

V letu **2017** so bile s strani ZZS na novo uvedene naslednje terapevtske skupine zdravil:

1. **inhalacijskih glukokortikoidov**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-11/2017-DI/32 z dne 21. 9. 2017,
2. **kombinacij adrenergikov in inhalacijskih glukokortikoidov**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije 9001-11/2017-DI/33 z dne 21. 9. 2017,
3. **zaviralcev angiotenzinske konvertaze**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2017-DI/20 z dne 18. 10. 2017,
4. **zdravil za zniževanje holesterola**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2017-DI/21 z dne 18. 10. 2017 in
5. **zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje glavkoma**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2017-DI/22 z dne 18. 10. 2017.

V letu **2018** so bile s strani ZZS na novo uvedene naslednje terapevtske skupine:

1. **zdravil antagonistov angiotenzina II**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-10/2018-DI/12 z dne 11. 7. 2018,
2. **zdravil s filgrastimom**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2018-DI/3 z dne 9. 8. 2018,
3. **zdravil z dolgo delujočimi oblikami filgrastima**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2018-DI/5 z dne 9. 8. 2018,
4. **zdravil za zniževanje holesterola**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-12/2018-DI/7 z dne 9. 8. 2018
5. **zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje glavkoma**, določeno s sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, številka 9001-15/2018-DI/3 z dne 14. 11. 2018.

2 Splošni podatki o porabi zdravil v letu 2018

Tatja Kostnapfel, Tone Hribovšek, Aleš Korošec

Demografski podatki

Poraba zdravil je odvisna od števila, starosti in spola prebivalcev ter drugih dejavnikov. V tabeli 2.1 je prikazano število prebivalcev v Sloveniji glede na statistične regije. Podatki se nanašajo na stanje z dne 1. 7. 2018 in so uporabljeni tudi v nadaljnjih izračunih, tabelah in grafih te publikacije (13, 14).

Število prebivalcev je naraslo od 2.066.161 v letu 2017 (1.025.973 moških in 1.040.188 žensk) do 2.070.050 v letu 2018 (1.030.234 moških in 1.039.816 žensk). Po številu prebivalcev je največja osrednjeslovenska regija, v kateri živi dobra četrtina vseh prebivalcev Slovenije (26,3 %), sledi podravska regija s 15,6 % ter savinjska regija z 12,4 % prebivalcev. Najmanjša regija po številu prebivalcev je primorsko-notranjska regija - tu živi le 2,5 % vseh prebivalcev Slovenije, sledi ji zasavska regija, kjer živi 2,8 % odstotkov prebivalstva (tabela 2.1).

Tabela 2.1: Prebivalstvo po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2018.

Statistične regije	Skupaj	Moški	Ženske
Pomurska	114.649 (5,5 %)	56.490	58.159
Podravska	321.960 (15,6 %)	160.698	161.262
Koroška	70.603 (3,4 %)	35.508	35.095
Savinjska	255.703 (12,4 %)	128.614	127.089
Zasavska	57.050 (2,8 %)	28.201	28.849
Posavska	75.418 (3,6 %)	38.001	37.417
Jugovzhodna Slovenija	143.382 (6,9 %)	72.650	70.732
Osrednjeslovenska	543.964 (26,3 %)	267.071	276.893
Gorenjska	203.568 (9,8 %)	101.124	102.444
Primorsko-notranjska	52.315 (2,5 %)	26.461	25.854
Goriška	117.353 (5,7 %)	58.858	58.495
Obalno-kraška	114.085 (5,5 %)	56.558	57.527
SLOVENIJA	2.070.050	1.030.234	1.039.816

Tabela 2.2 prikazuje število prebivalcev po posameznih starostnih skupinah in spolu. Število moških je največje v starostni skupini 40-49 let, število žensk je tudi najvišje v starostni skupini 50-59 let. Število tako žensk kot moških je najmanjše v starostni skupini 85 let in več, žensk pa je v tej starostni skupini več kot trikrat več kot moških. Število moških je višje od števila žensk v vseh starostnih skupinah do 49. leta, ko se začne zmanjševati in je po sedemdesetem letu bistveno manjše od števila žensk. Tudi leto prej je bil trend podoben.

Tabela 2.2: Prebivalstvo po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2018.

Starostne skupine	Skupaj	Moški	Ženske
0 - 4 let	103.023	52.936	50.087
5 - 9 let	111.021	57.228	53.793
10 - 14 let	97.787	50.109	47.678
15 - 19 let	92.599	47.982	44.617
20 - 29 let	216.363	112.765	103.598
30 - 39 let	291.878	153.540	138.338
40 - 49 let	300.385	156.713	143.672
50 - 59 let	303.717	153.614	150.103
60 - 69 let	274.906	135.363	139.543
70 - 79 let	168.980	74.376	94.604
80 - 84 let	58.051	21.611	36.440
85 let +	51.340	13.997	37.343
SLOVENIJA	2.070.050	1.030.234	1.039.816

Podatki o številu farmacevtov

Lekarniška dejavnost je javna služba, s katero se zagotavlja trajna in nemotena oskrba prebivalstva in izvajalcev zdravstvene dejavnosti z zdravili. Poteka tudi farmacevtska obravnava pacientov za podporo zdravljenja in ohranitev zdravja ter svetovanje glede varne, pravilne in učinkovite rabe zdravil. Nosilec lekarniške dejavnosti je magister (-tra) farmacije.

Izvaja se na primarni, sekundarni in terciarni ravni zdravstvene dejavnosti. Mrežo lekarniške dejavnosti na primarni ravni zagotavlja občina ali več sosednjih občin skupaj, na sekundarni in terciarni ravni pa država.

Lekarniška dejavnost na primarni ravni se izvaja v lekarni, v podružnicah lekarne ter s priročno zalogo zdravil. Lekarniško dejavnost na primarni ravni zdravstvene dejavnosti je 31. 12. 2018 opravljalo 24 javnih lekarniških zavodov s 190 lekarnami in 48 lekarniški podružnicami, 87 izvajalcev s koncesijo za izvajanje lekarniške dejavnosti (od tega 78 fizičnih oseb, ki so nosilci lekarniške dejavnosti in 9 pravnih oseb v obliki družbe z omejeno odgovornostjo) s 87 lekarnami in 11 lekarniški podružnicami ter 2 bolnišnični lekarni, ki opravljata tudi lekarniško dejavnost na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, skupaj 338 organizacijskih enot. Število organizacijskih enot se je v primerjavi z letom 2017 povečalo za 2 enoti.

Lekarniška enota je v povprečju oskrbovala 6144 prebivalcev (št. preb. 2.076.595 - stanje na dan 1.10.2018 – podatki SURS).

Lekarniška dejavnost na sekundarni in terciarni ravni je bila organizirana v 26 bolnišnicah s 27 bolnišničnimi lekarnami. (Vir: Lekarniška zbornica).

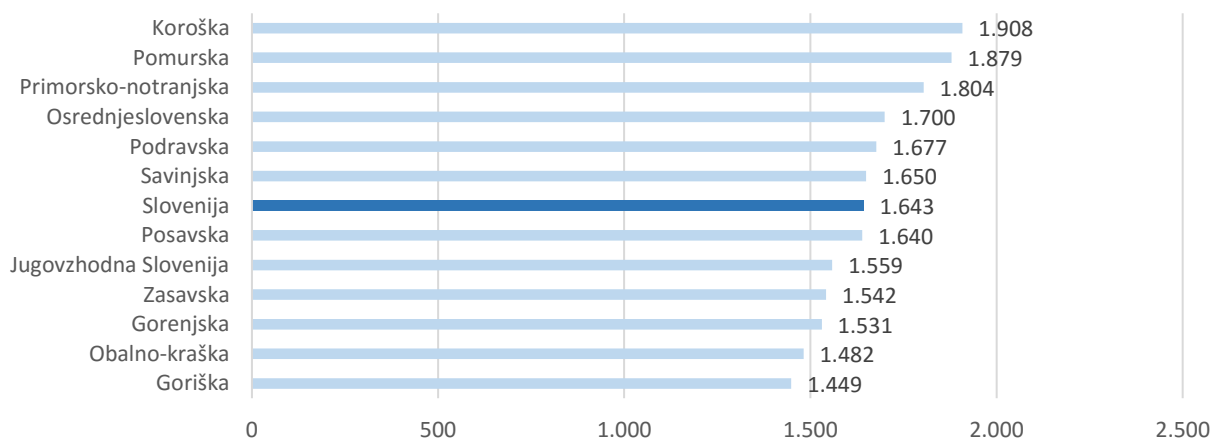
Tabela 2.3: Zaposleni magistri farmacije (farmacevti) v lekarnah na primarni ravni po statističnih regijah, Slovenija, 2018.

Statistične regije	Javne lekarnе	Zasebne lekarnе	Skupaj
Pomurska	43	18	61
Podravska	138	54	192
Koroška	34	3	37
Savinjska	132	23	155
Zasavska	34	3	37
Posavska	37	9	46
Jugovzhodna Slovenija	71	21	92
Osrednjeslovenska	233	87	320
Gorenjska	104	29	133
Primorsko-notranjska	29	0	29
Goriška	47	34	81
Obalno-kraška	53	24	77
SLOVENIJA	955	305	1.260

Največ zasebnih lekarn je bilo v osrednje-slovenski regiji (28,5 %), sledi podravska regija (17,7 %), primorsko-notranjska regija zasebne lekarnе nima.

V letu 2018 je bilo v slovenskih lekarnah, organiziranih na primarni ravni zaposlenih 1260 magistror farmacije oz. farmacevtov, od tega 955 (75,8 %) v javnih lekarnah in 305 (24,2 %) v zasebnih (tabela 2.3). Leto prej je bilo zaposlenih 1206 farmacevtov, 904 v javnih in 302 v zasebnih.

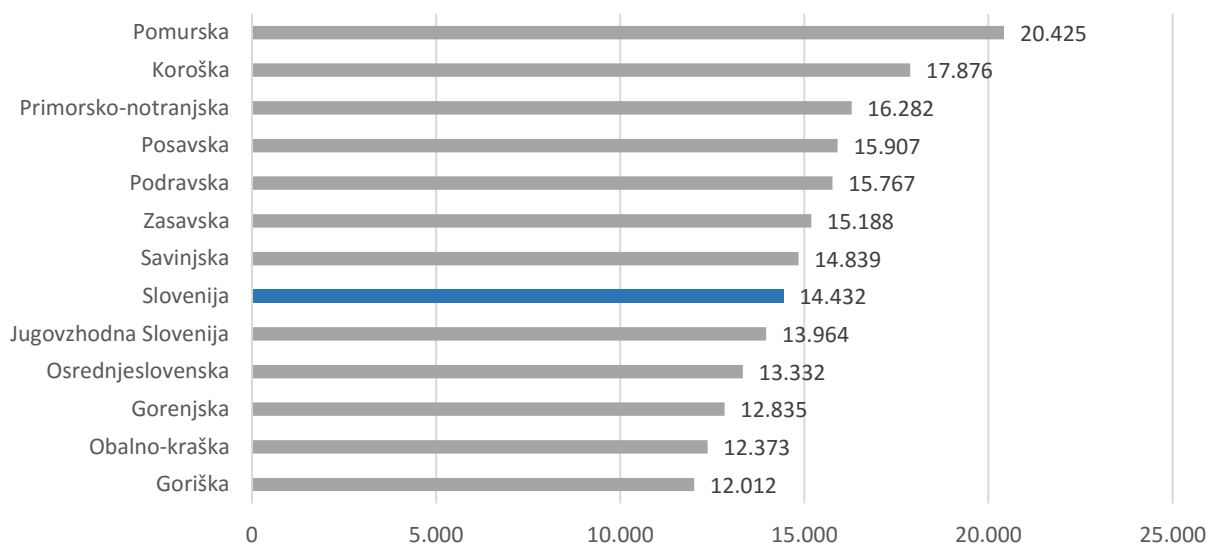
V povprečju je v letu 2018 vsak *lekarniški farmacevt zaposlen na primarni ravni* skrbel za 1643 prebivalcev Slovenije, kar je manj kot leto prej (1713). Trend pada, v letu 2016 je skrbel za 1733 prebivalcev. Tudi v letu 2018 so bili najbolj obremenjeni farmacevti v koroški regiji (1908 oseb) in pomurski regiji, kjer je en farmacevt skrbel za 1879 oseb, sledili sta primorsko-notranjska s 1804 osebami ter savinjska s 1542 osebami. V goriški regiji pa so skrbeli povprečno za 1449 prebivalcev (slika 2.1).

Slika 2.1: Število prebivalcev na enega lekarniškega farmacevta po statističnih regijah, Slovenija, 2018.

Povprečno število izdanih in obdelanih receptov na vsakega *lekarniškega farmacevta, zaposlenega na primarni ravni* v Sloveniji v letu 2018 je bilo 14.432, kar je nekoliko manj kot leto poprej (14.858 receptov).

Število izdanih receptov na enega farmacevta je bilo največje v pomurski regiji – 20.426 receptov in najmanjše v goriški regiji (12.012 receptov), lansko leto jih je bilo najmanj v obalno-kraški regiji (slika 2.2).

Slika 2.2: Število izdanih receptov na enega lekarniškega farmacevta, zaposlenega na primarni ravni po statističnih regijah, Slovenija, 2018.

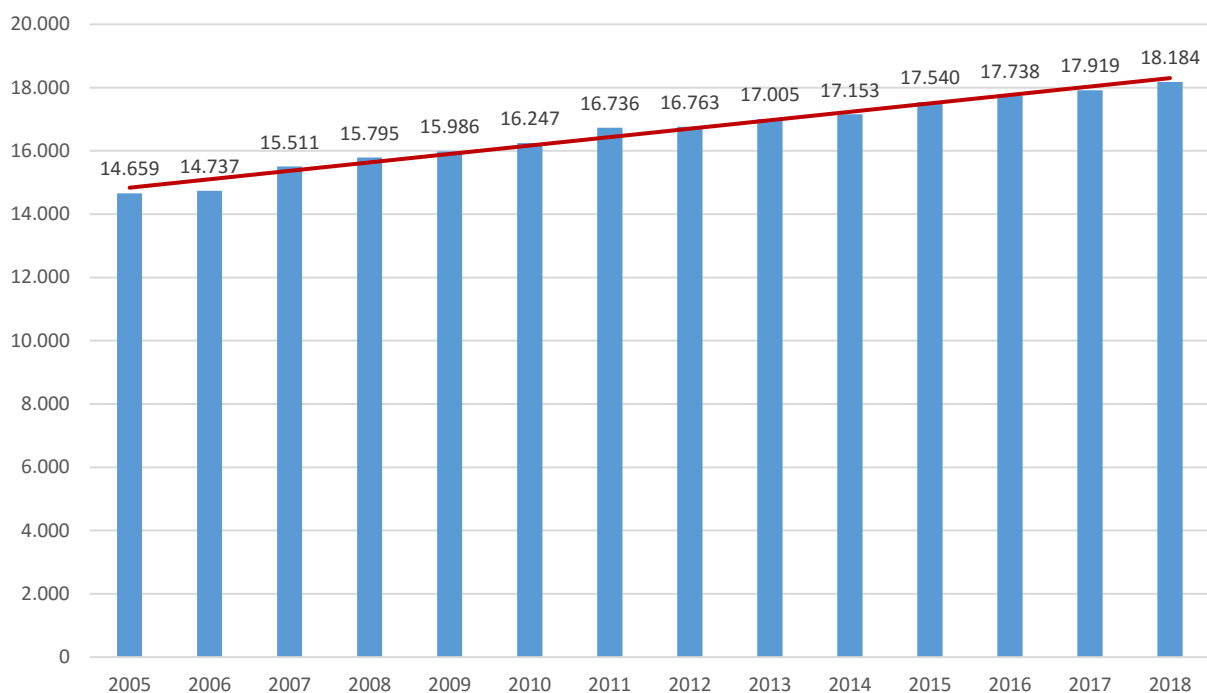
Število izdanih receptov v letu 2018

V letu 2018 je bilo izdanih preko 18,1 milijonov receptov za ambulantno predpisana zdravila (indeks 101) v vrednosti 516,7 milijonov EUR (indeks 107). Vsak prebivalec Slovenije je v povprečju prejel 8,78 recepta s predpisanimi zdravili v skupni vrednosti 249,5 evrov. (tabela 2.4).

Tabela 2.4: Število in vrednost receptov v letu 2018, Slovenija (s trendom 2017 - 2018).

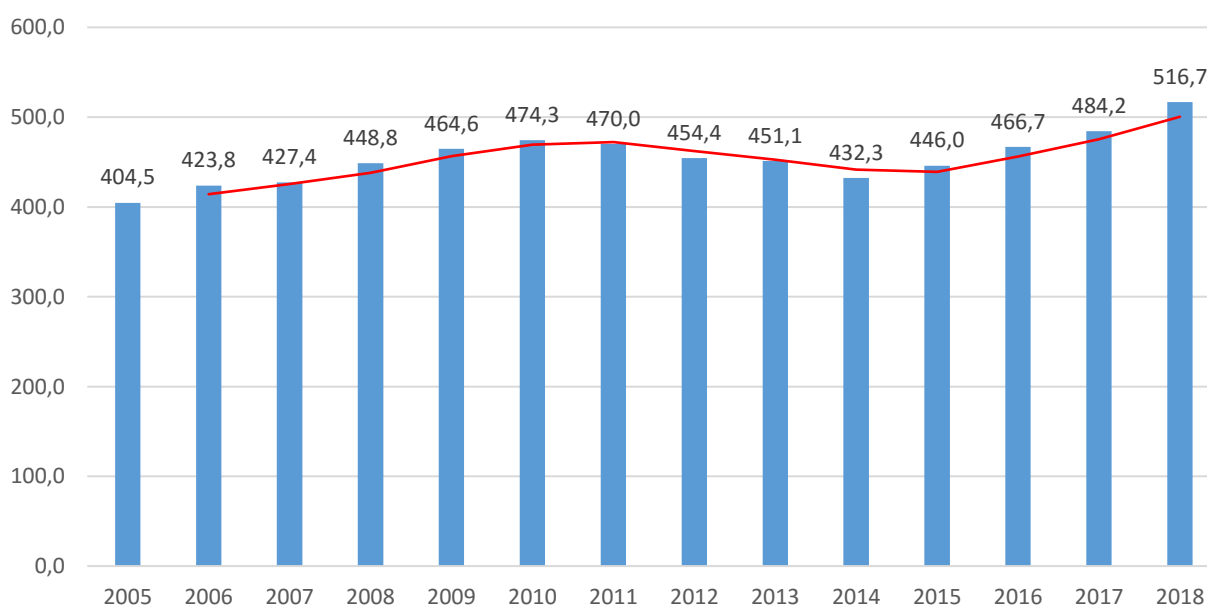
Skupina	Štev. Rp 2018	Štev. Rp 2017	Indeks 2018 / 2017	Štev. Rp na 1 prebivalca 2018	Vred. Rp (v EUR) 2018	Indeks 2018 / 2017	Vrednost na 1 Rp (v EUR) 2018
Originalna in generična zdravila	17.865.280	17.590.220	102	8,63	508.351.553	107	28,45
Magistralni pripravki	318.863	329.045	97	0,15	8.379.663	103	26,28
SKUPAJ	18.184.143	17.919.265	101	8,78	516.731.216	107	28,42

V letih 2005 do 2018 je število izdanih receptov poraslo za 24 % (slika 2.3).

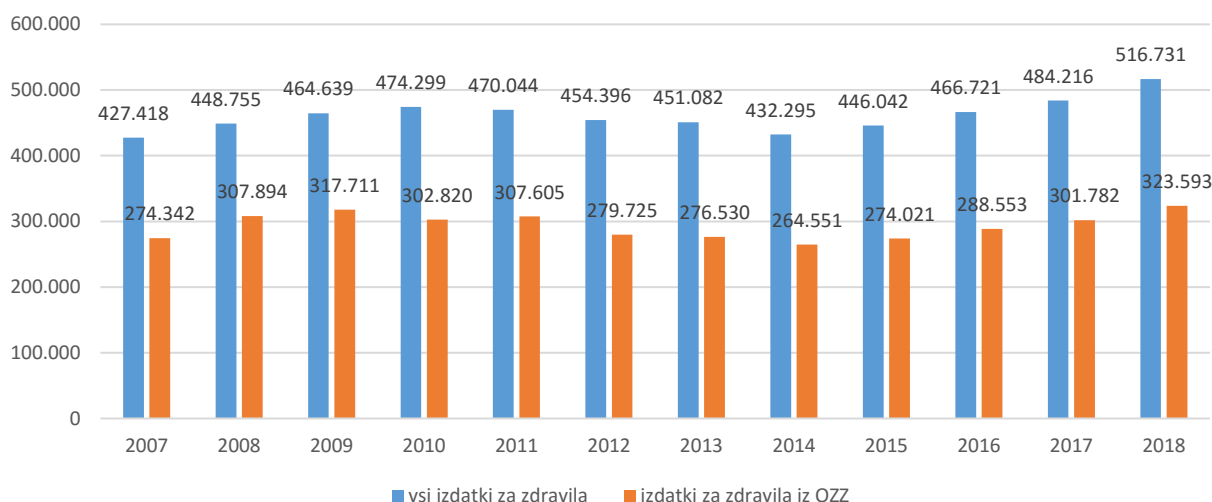
Slika 2.3: Rast števila izdanih receptov (v 1000) od leta 2005 do 2018.

Slika 2.4 prikazuje vrednost izdanih zdravil v EUR. Med leti 2010 in 2014 je prišlo do zmanjšanja vrednosti izdanih zdravil. Po letu 2014 je opazen trend naraščanja vrednosti zdravil (skupno za 19,5 %).

Slika 2.4: Vrednost izdanih zdravil v milijonih EUR, Slovenija, 2005 – 2018.

Delež zdravil iz OZZ je prav tako padal od leta 2011 (65,4 % delež) do leta 2014 (61,2 % delež), nato pa je v letu 2015 začel naraščati. V letu 2018 delež zdravil iz OZZ zavzema 62,6 % delež (v letu 2017 je zavzemal 62,3 % delež) (slika 2.5).

Slika 2.5: Skupni stroški (v 1000 EUR) za ambulantno predpisana zdravila ter stroški za zdravila iz OZZ v letih 2007 – 2018.

Na zelene recepte je bilo v letu 2018 predpisanih 2669 različnih šifer oz. 2.645 zdravil (711 učinkovin), kar je 2 % zdravil več in 4 % učinkovin več kot leto prej. Na bele recepte je bilo predpisanih 2179 različnih šifer oz. 2.156 zdravil (739 učinkovin), kar je primerljivo z zadnjimi tremi leti. Skupno je bilo leta 2018 predpisanih 3246 različnih zdravil (1 % več kot leto prej) z 906 učinkovinami (2 % več kot leto prej). V letu 2018 je bilo izdanih 97,3 % zelenih receptov ter 2,7 % belih receptov (tabela 2.5).

Tabela 2.5: Število in vrednost (v EUR) izdanih receptov po vrsti recepta in glavnih skupinah ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.

ATC	Število receptov		Vrednost receptov	
	zeleni	zeleni	beli	beli
A	2.378.144	61.516.458	35.816	585.583
B	997.280	53.765.466	45.035	695.588
C	4.603.475	75.199.289	53.644	759.659
D	487.699	6.386.547	128.490	1.287.258
G	792.063	20.183.340	62.957	2.401.946
H	455.513	11.406.541	1.859	61.277
J	1.040.125	29.219.027	21.748	258.199
L	177.687	115.743.580	376	60.566
M	1.196.711	17.526.207	12.753	169.146
N	3.350.137	68.519.069	55.103	831.159
P	59.078	543.513	2.480	92.019
R	1.046.160	23.652.262	41.130	438.118
S	696.498	9.248.610	23.714	214.386
V	99.381	7.572.956	224	13.783
Ostalo	306.031	7.929.439	12.832	450.224
Skupaj	17.685.982	508.412.305	498.161	8.318.911

Predpisovanje zdravil po regijah

Število izdanih receptov glede na razvrstitev na listo v letih od 2012 – 2018 prikazuje tabela 2.6, medtem ko tabela 2.7 za enako obdobje prikazuje povprečne vrednosti enega recepta glede na razvrstitev zdravil.

Skupno število receptov za zdravila s pozitivne liste je od leta 2015 precej konstantno, medtem ko povprečno število receptov z vmesne liste naraslo od leta 2012 za skoraj 35 % (tabela 2.6).

Tabela 2.6: Število izdanih receptov glede na razvrstitev na listo zdravil, Slovenija, 2012 – 2018.

Razvrstitev	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
pozitivna	10.071.702	9.260.346	9.298.880	9.410.682	9.441.000	9.470.201	9.460.230
vmesna	5.874.120	6.943.437	7.057.060	7.316.306	7.479.371	7.625.575	7.919.721
izven OZZ	485.227	470.234	459.969	464.872	484.313	494.444	485.329
SKUPAJ	16.431.049	16.674.017	16.815.909	17.191.860	17.404.684	17.590.220	17.865.280

Tabela 2.7: Povprečna vrednost enega recepta glede na razvrstitev na liste v EUR, Slovenija, 2012 – 2018.

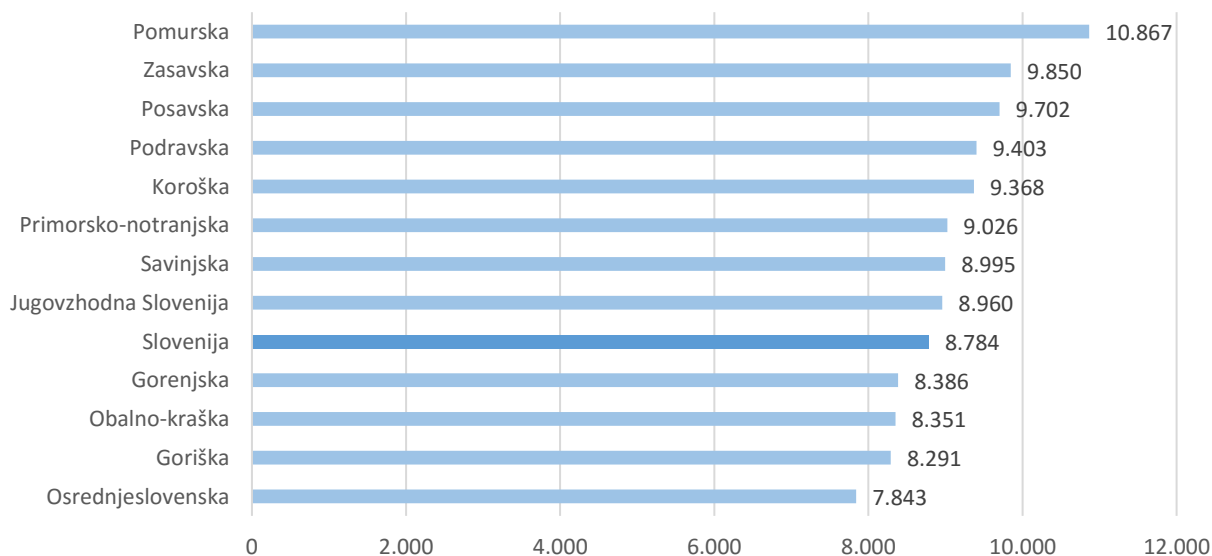
Razvrstitev	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
pozitivna	30,09	32,59	30,99	31,62	32,99	34,19	36,63
vmesna	23,43	19,73	18,50	18,39	18,74	18,95	19,44
izven OZZ	13,83	11,51	14,22	14,07	14,88	15,66	16,21
SKUPAJ	27,23	26,64	25,29	25,51	26,36	27,06	28,45

Število izdanih receptov je odvisno od stopnje obolevnosti prebivalcev v posamezni regiji, na kar vpliva več dejavnikov (socialno stanje, odstotek starostnikov v regiji, stopnja brezposelnosti, različna zdravstvena obravnava, oskrba z zdravili, ...). Na število izdanih receptov na prebivalca vpliva regija njegovega prebivališča. Število predpisanih receptov je bilo v vseh statističnih regijah večje za ženske, kakor za moške (Tabela 2.8).

Tabela 2.8: Skupno število receptov po statističnih regijah in spolu v letu 2018.

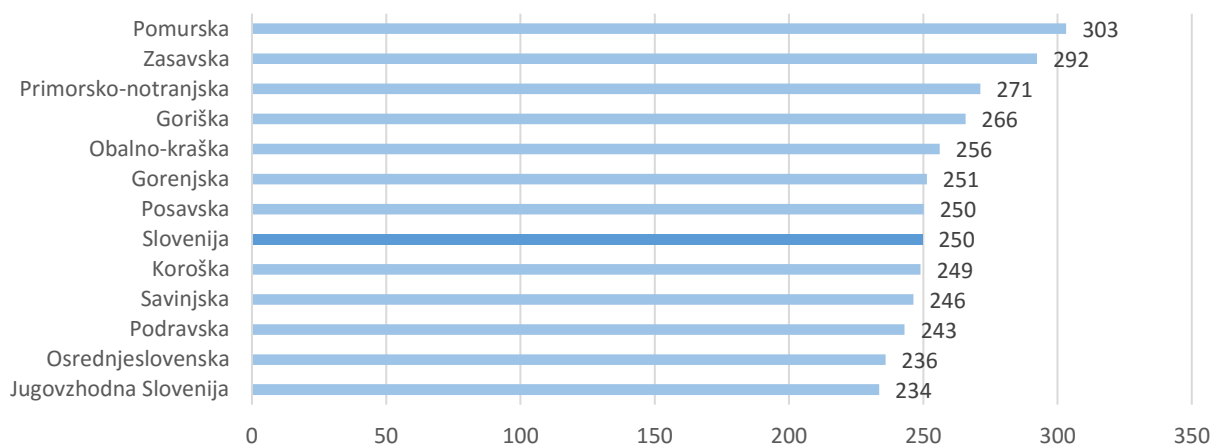
	Skupno število Rp		
	M	Ž	Skupaj
Pomurska	521.252	724.683	1.245.935
Podravska	1.281.881	1.745.360	3.027.241
Koroška	284.407	377.022	661.429
Savinjska	984.379	1.315.681	2.300.060
Zasavska	235.046	326.897	561.943
Posavska	321.709	410.028	731.737
Jugovzhodna Slovenija	564.424	720.300	1.284.724
Osrednjeslovenska	1.798.574	2.467.585	4.266.159
Gorenjska	725.172	981.890	1.707.062
Primorsko-notranjska	205.041	267.137	472.178
Goriška	425.711	547.244	972.955
Obalno-kraška	409.501	543.219	952.720
Slovenija	7.757.097	10.427.046	18.184.143

V letu 2018 je bilo relativno število izdanih receptov največje v pomurski regiji, kjer so zdravniki predpisali 10.867 receptov/1000 prebivalcev (23,7 % nad slovenskim povprečjem), sledili sta podravska regija z 9.403 recepti/1000 prebivalcev in koroška regija z 9.368 recepti/1000 prebivalcev. Najmanj receptov je bilo predpisanih v osrednjeslovenski regiji, kjer so zdravniki predpisali 7.843 receptov/1000 prebivalcev. Slovensko povprečje v letu 2018 je bilo 8.784 receptov/1000 prebivalcev (leta 2017 je bilo 8.673 receptov/1000 prebivalcev. (slika 2.6).

Slika 2.6: Število izdanih receptov na 1000 prebivalcev po statističnih regijah, Slovenija, 2018.

Povprečna vrednost izdanih zdravil na prebivalca nam pove ceno posameznih zdravil v statističnih regijah. Slovensko povprečje v letu 2018 je znašalo 250 EUR/prebivalca (leta 2017 234 EUR/prebivalca). Najvišja vrednost je bila v pomurski regiji s 303 EUR/prebivalca, sledijo zasavska regija z 292 EUR/prebivalca ter primorsko-notranja regija s 271 EUR/prebivalca. Vrednost je bila tokrat najmanjša v jugovzhodni Sloveniji (234 EUR/prebivalca), prej pa dolga leta v osrednjeslovenski regiji). (slika 2.7).

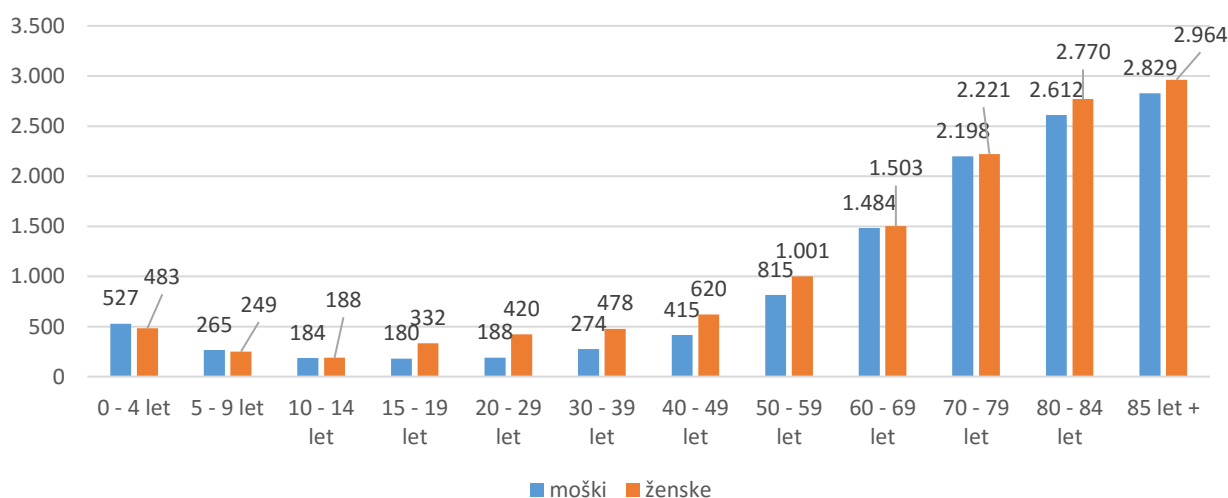

Slika 2.7: Povprečna vrednost zdravil na enega prebivalca v EUR po statističnih regijah, Slovenija, 2018.

Predpisovanje zdravil po starostnih skupinah in spolu

S starostjo pogostost predpisovanja zdravil narašča, opazen porast predpisovanja zdravil se kaže po 60. letu. Največje je predpisovanje pri starejših od 85 let. Pogostost predpisovanja je najmanjša v starostnih skupinah od 5 - 9, 10 - 14 ter 15 - 19 let.

Do desetega leta starosti so zdravila pogosteje dobili dečki, v ostalih starostnih skupinah pa so pogosteje predpisovali zdravila ženskam (slika 2.8).

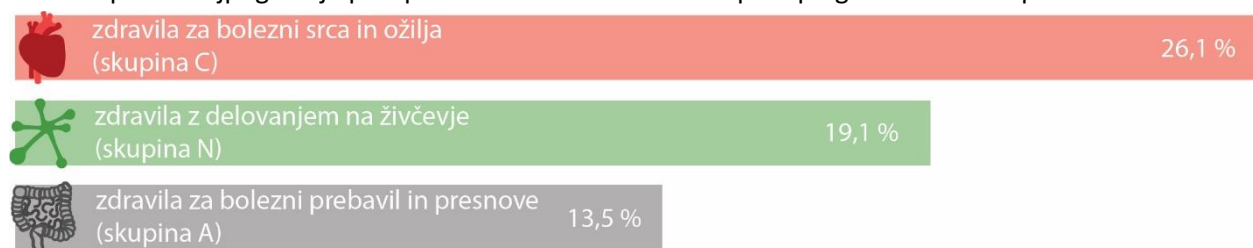
Slika 2.8: Število izdanih receptov / 100 prebivalcev po starostnih skupinah in spolu, Slovenija, 2018.

3 Predpisovanje zdravil po glavnih anatomskih skupinah ATC klasifikacije v letu 2018

Tatja Kostnapfel, Tone Hribovšek, Aleš Korošec

3.1 Najpogosteje predpisana zdravila po ATC skupinah, statističnih regijah, starostnih skupinah, spolu in listah zdravil v letu 2018

Grafični prikaz najpogosteje predpisanih zdravil v številu receptov po glavnih ATC skupinah.

V tabeli 3.1 prikazujemo število in vrednost izdanih receptov ter število DDD in DID za glavne anatomske skupine ATC klasifikacije v letu 2018 v primerjavi z letom 2017.

Tabela 3.1: Število receptov za glavne anatomske skupine ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.

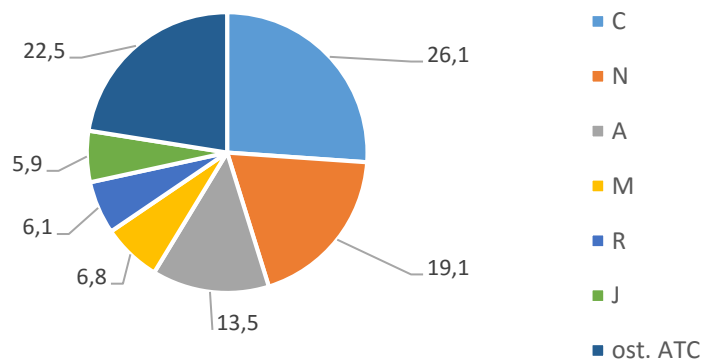
Glavne anatomske skupine	Naziv skupine	Število Rp	Indeks 2018/2017	Vrednost zdravil v EUR	Indeks 2018/2017	Povprečna vrednost na 1 Rp	Število Rp na 1000 prebivalcev	Število DDD	Število DID
A	zdravila za bolezni prebavil in presnove	2.413.960	104	62.102.041	108	25,7	1.166	176.290.232	233,3
B	zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov	1.042.315	102	54.461.054	117	52,3	504	80.446.937	106,5
C	zdravila za bolezni srca in ožilja	4.657.119	100	75.958.948	100	16,3	2.250	420.006.989	555,9
D	zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva	616.189	100	7.673.805	99	12,5	298	30.212.159	40,0
G	zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni	855.020	100	22.585.286	95	26,4	413	54.211.936	71,7
H	hormonska zdravila za sistemsko zdravljenje - razen spolnih hormonov in inzulinov	457.372	106	1.467.818	106	25,1	221	20.093.604	26,6
J	zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij	1.061.873	100	29.477.226	108	27,8	513	11.687.429	15,5
L	zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji	178.063	108	115.804.146	115	650,4	86	9.584.338	12,7

Glavne anatomske skupine	Naziv skupine	Število Rp	Indeks 2018/2017	Vrednost zdravil v EUR	Indeks 2018/2017	Povprečna vrednost na 1 Rp	Število Rp na 1000 prebivalcev	Število DDD	Število DID
M	zdravila za bolezni mišično-skeletnega sistema	1.209.464	102	17.695.353	108	14,6	584	48.607.502	64,3
N	zdravila z delovanjem na živčevje	3.405.240	101	69.350.228	103	20,4	1.645	115.045.359	152,3
P	antiparazitiki, insekticidi in repelenti	61.558	100	635.532	105	10,3	30	448.830	0,6
R	zdravila za bolezni dihal	1.087.290	102	24.090.380	94	22,2	525	56.557.727	74,9
S	zdravila za bolezni čutil	720.212	102	9.462.996	110	13,1	348	12.702.206	16,8
V	razna zdravila	99.605	114	7.586.739	112	76,2	48	444.191	0,6
SKUPAJ		17.865.280	102	508.351.552	107	28,5	8.630	1.034.376.231	1369,0

Število receptov je bilo v letu 2018 največje v skupinah:

- C** zdravila za bolezni srca in ožilja (26,1 % vseh receptov)
- N** zdravila z delovanjem na živčevje (19,1 % vseh receptov)
- A** zdravila za bolezni prebavil in presnove (13,5 % vseh receptov)
- M** zdravila za bolezni mišično – skeletnega sistema (6,8 % vseh receptov)
- J** zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij (5,9 % vseh receptov)
- R** zdravila za bolezni dihal (6,1 % vseh receptov).

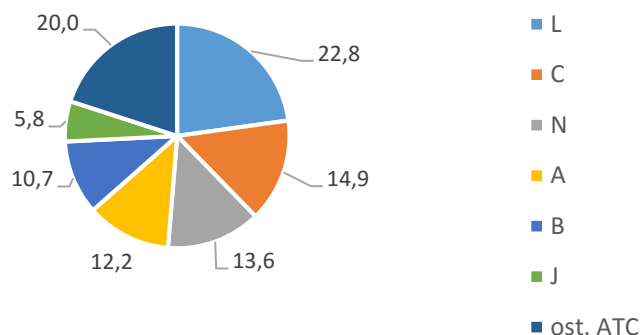
Ostalim skupinam je pripadal 22,5 odstotni delež.

Slika 3.1: Deleži v številu izdanih receptov, Slovenija, 2018.

Največji vrednostni odstotni deleži so bili porabljeni za zdravila iz skupin:

- L** zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji (115.804.146 EUR, 22,8 % vseh stroškov za zdravila)
- C** zdravila za bolezni srca in ožilja (75.958.948 EUR, 14,9 % vseh stroškov za zdravila)
- N** zdravila z delovanjem na živčevje (69.350.228 EUR, 13,6 % vseh stroškov za zdravila)
- A** zdravila za bolezni prebavil in presnove (62.102.041 EUR, 12,2 % vseh stroškov za zdravila)
- B** zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov (54.461.054 EUR, 10,7 % vseh stroškov za zdravila)
- J** zdravila za zdravljenje sistemskih infekcij (29.477.226 EUR, 5,8 % vseh stroškov za zdravila).

Slika 3.2: Deleži v vrednosti izdanih receptov, Slovenija, 2018.

Največ receptov je predpisanih za bolezni srca in ožilja (2250 receptov/1000 prebivalcev), sledijo zdravila z delovanjem na živčevje (1645 receptov/1000 prebivalcev) ter zdravila za bolezni prebavil in presnove (1166 receptov/1000 prebivalcev).

Zdravila za zdravljenje bolezni srca in ožilja (C) so bila najpogosteje predpisana v pomurski (3020 receptov/1000 prebivalcev) in v zasavski regiji (2651 receptov/1000 prebivalcev).

Precejšnje razlike v pogostnosti predpisovanja so pri zdravilih z delovanjem na živčevje (N). Tudi ta vrsta zdravil je bila najpogosteje predpisana v pomurski regiji (2108 receptov/1000 prebivalcev), sledi koroška regija (1929 receptov/1000 prebivalcev), najmanj pa so jih predpisovali v osrednjeslovenski regiji (1373 receptov/1000 prebivalcev) (tabela 3.2).

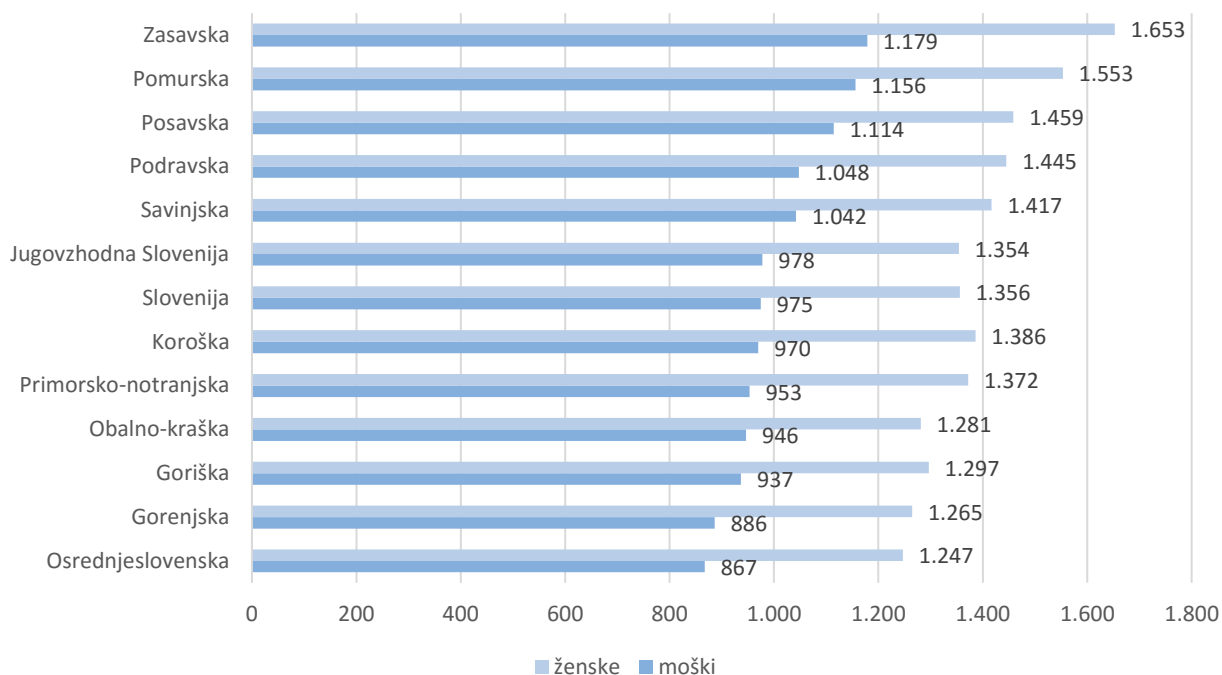
Tabela 3.2: Število izdanih receptov na 1000 prebivalcev po ATC skupinah in statističnih regijah, Slovenija, 2018.

ATC	STATISTIČNE REGIJE													
	Slovenija	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednje-slovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	
A	1.166	1.358	1.247	1.177	1.229	1.419	1.285	1.163	1.060	1.077	1.160	1.116	1.115	
B	504	623	531	477	516	553	535	500	456	501	491	510	483	
C	2.250	3.020	2.335	2.249	2.227	2.651	2.583	2.441	1.986	2.080	2.262	2.318	2.109	
D	298	353	309	277	315	270	307	307	289	287	315	243	291	
G	413	498	464	454	394	470	405	416	372	408	380	381	429	
H	221	191	183	219	225	226	216	201	235	238	241	244	241	
J	513	638	529	608	528	504	623	581	457	476	542	434	497	
L	86	90	79	89	83	96	90	83	83	86	98	104	95	
M	584	707	717	701	620	582	674	592	486	524	623	539	474	
N	1.645	2.108	1.869	1.929	1.759	1.934	1.841	1.622	1.373	1.526	1.731	1.478	1.514	
P	30	31	31	23	27	22	34	37	31	30	27	21	29	
R	525	638	560	592	503	590	588	515	481	538	580	442	507	
S	348	368	347	351	327	317	345	325	345	373	387	314	408	
V	48	51	45	43	56	56	39	47	48	53	47	47	40	
Ostalo	154	194	157	179	186	161	140	131	140	191	142	100	117	
SKUPAJ	8.784	10.867	9.403	9.368	8.995	9.850	9.702	8.960	7.843	8.386	9.026	8.291	8.351	

Podrobneje prikazujemo razlike v številu receptov/1000 prebivalcev za zdravila iz skupin A, C in N.

Bolezni prebavil in presnove (skupina A)

Povprečno je bilo na 1000 prebivalcev Slovenije v letu 2018 predpisanih 1356 receptov za bolezni prebavil in presnove za ženske in 975 receptov za moške, največ v zasavski regiji (1653 receptov za ženske in 1179 za moške), najmanj pa v osrednjeslovenski regiji (1247 receptov za ženske in 867 receptov za moške) (slika 3.3).

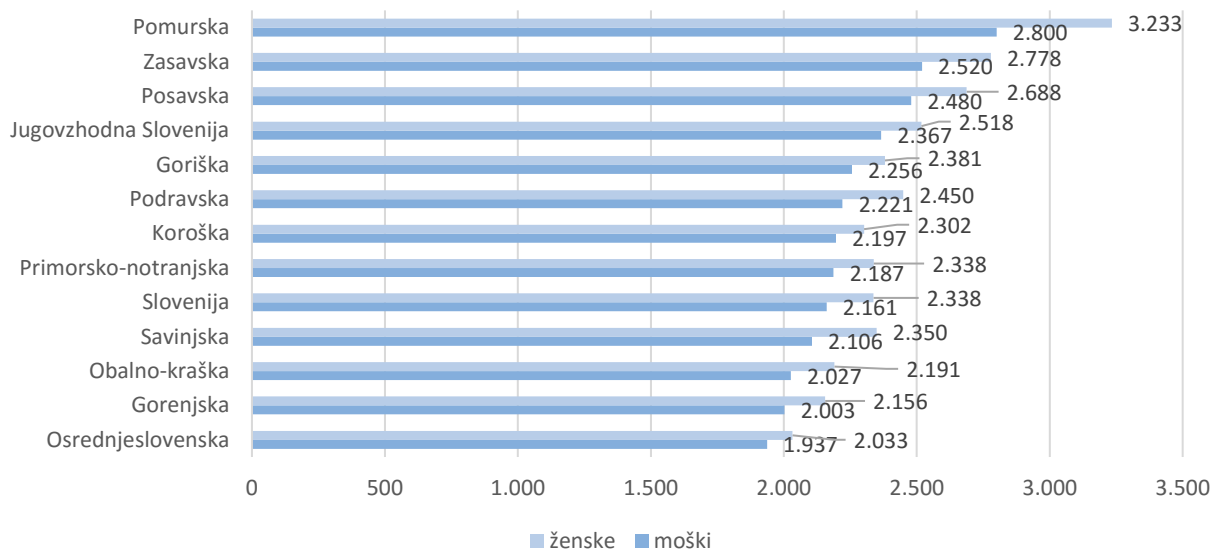

Slika 3.3: Število receptov /1000 prebivalcev za bolezni prebavil in presnove (skupina A), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.

Bolezni srca in ožilja (skupina C)

Povprečno je bilo na 1000 prebivalcev Slovenije v letu 2018 predpisanih 2338 receptov bolezni srca in ožilja za ženske in 2161 receptov za moške. Pri obeh spolih je bilo predpisanih največ receptov v pomurski regiji (3233 za ženske in 2800 za moške), sledi zasavska (2778 za ženske in 2520 za moške) in posavska regija (2688 za ženske in 2480 za moške).

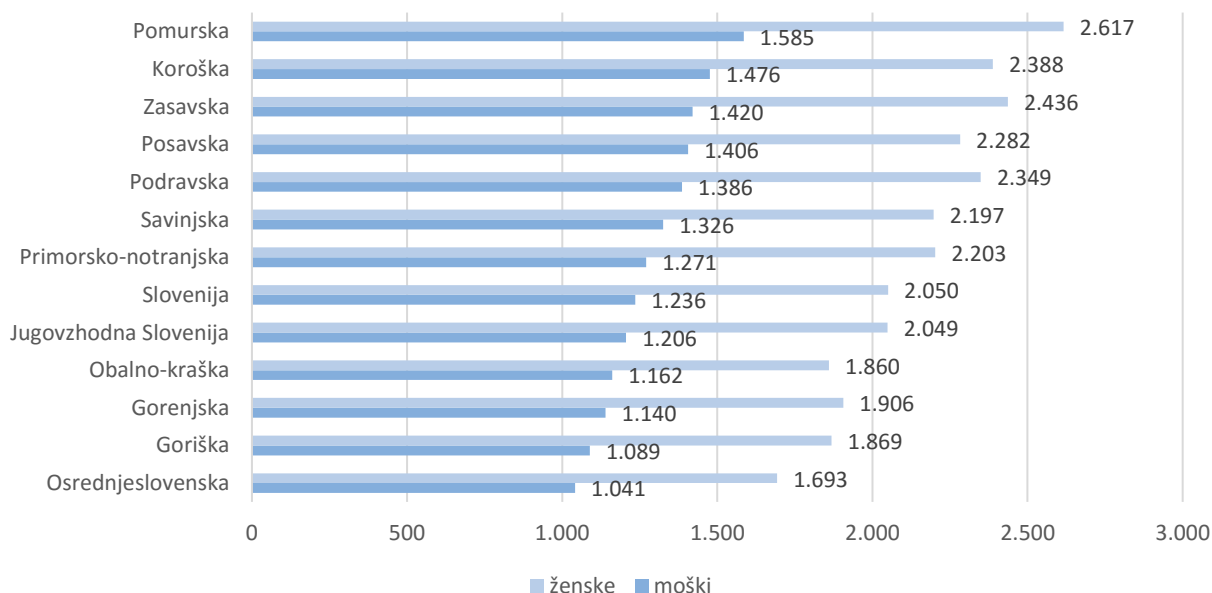
Najmanj receptov je bilo tako za moške kot za ženske predpisanih v osrednjeslovenski regiji (slika 3.4).

Slika 3.4: Število receptov / 1000 prebivalcev za bolezni srca in ožilja (skupina C), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.

Bolezni živčevja (skupina N)

Povprečno je bilo na 1000 prebivalcev Slovenije v letu 2018 predpisanih 2050 receptov za zdravila z delovanjem na živčevje za ženske in 1236 receptov za moške, pri obeh spolih največ v pomurski regiji, sledita zasavska in koroška regija pri ženskah ter koroška in zasavska regija pri moških. Najmanj receptov je bilo predpisanih tako za ženske kot za moške v osrednjeslovenski regiji (slika 3.5).

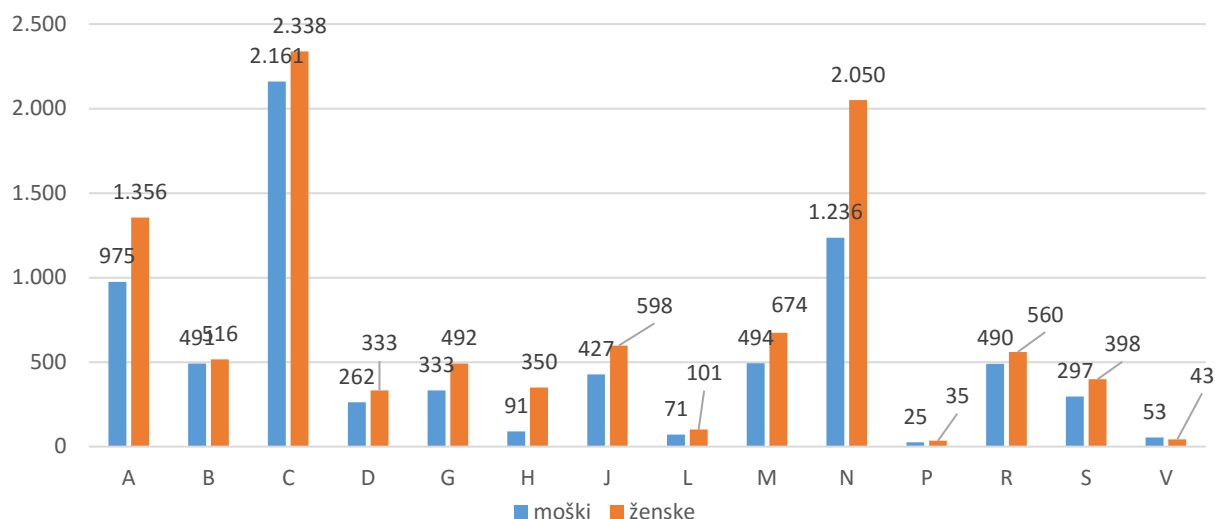
Slika 3.5: Število receptov/1000 prebivalcev za zdravila z delovanjem na živčevje (skupina N), po regijah in spolu, Slovenija, 2018.

Vsak prebivalec Slovenije je prejel v povprečju 8,78 recepta, vrednost enega recepta je bila 28 EUR, skupna vrednost porabljenih zdravil na enega prebivalca je bila 250 EUR (tabela 3.3). Recepti so bili za vse ATC skupine, razen za skupino V (Razna zdravila), predpisani večkrat ženskam kakor moškim.

Tabela 3.3: Število izdanih receptov ter vrednosti po ATC skupinah ter spolu, Slovenija, 2018.

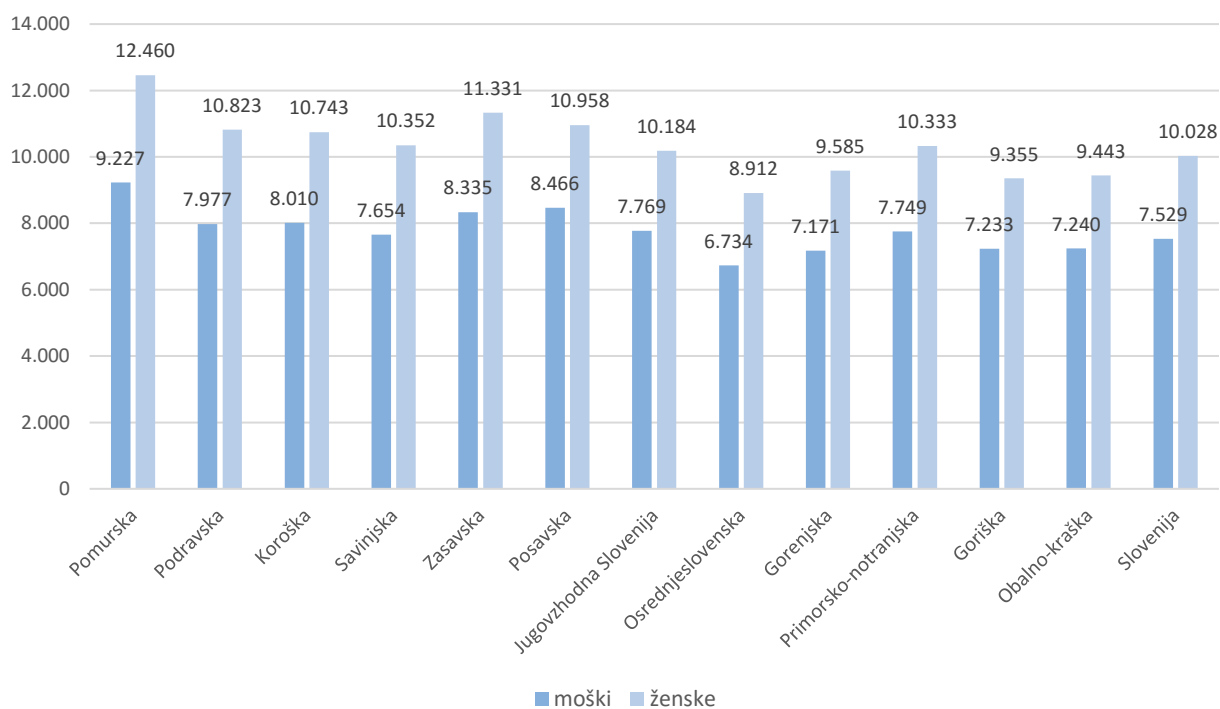
SLOVENIJA								
ATC	Število Rp			Vrednost izdanih zdravil (v EUR)			Vrednost Rp/1 preb.	Povprečna vrednost/1Rp
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
A	1.003.990	1.409.970	2.413.960	30.039.241	32.062.800	62.102.041	30	26
B	505.501	536.814	1.042.315	32.745.239	21.715.815	54.461.054	26	52
C	2.226.314	2.430.805	4.657.119	38.021.850	37.937.098	75.958.948	37	16
D	269.978	346.211	616.189	3.657.722	4.016.083	7.673.805	4	12
G	342.969	512.051	855.020	11.471.931	11.113.355	22.585.286	11	26
H	93.417	363.955	457.372	4.466.553	7.001.265	11.467.818	6	25
J	440.106	621.767	1.061.873	17.997.528	11.479.699	29.477.227	14	28
L	73.458	104.605	178.063	59.776.511	56.027.635	115.804.146	56	650
M	508.620	700.844	1.209.464	5.848.872	11.846.481	17.695.353	9	15
N	1.273.229	2.132.011	3.405.240	27.843.568	41.506.660	69.350.228	34	20
P	25.502	36.056	61.558	263.595	371.937	635.532	0	10
R	504.919	582.371	1.087.290	12.367.649	11.722.731	24.090.380	12	22
S	305.887	414.325	720.212	3.695.156	5.767.840	9.462.996	5	13
V	54.929	44.676	99.605	4.400.299	3.186.440	7.586.739	4	76
ostalo	128.278	190.585	318.863	3.774.152	4.605.511	8.379.663	4	26
SKUPAJ	7.757.097	10.427.046	18.184.143	256.369.866	260.361.350	516.731.216	250	28

Večje razlike v številu predpisanih receptov med spoloma so bile pri zdravilih iz skupine zdravil z delovanjem na živčevje (N), iz skupine zdravil za bolezni prebavil in presnove (A). Ženske so prejele več receptov v skupini N, v skupini A in v skupini C kot moški. (Slika 3.6).

Slika 3.6: Število receptov / 1000 prebivalcev po ATC skupinah in spolu, Slovenija, 2018.

Poprečno je bilo v Sloveniji predpisanih 10.028 receptov na 1000 žensk in 7.529 receptov na 1000 moških. Razlika v številu predpisanih receptov na 1000 prebivalcev je bila med moškimi in ženskami najvišja v Pomurski in v Zasavski regiji (Slika 3.7).

Slika 3.7: Skupno število Rp na 1000 prebivalcev po statističnih regijah in spolu.

Prikazane vrednosti so celotni stroški za zdravila. Glede na to, da se razvrstitev za posamezna zdravila preko leta spreminja, smo upoštevali razvrstitev zdravil na liste na dan 31.12.2018.

Delež vrednosti izdanih zdravil razvrščenih na pozitivno listo je 68,6 %. Delež vrednosti izdanih zdravil razvrščenih na vmesno listo je 29,8 %.

Število receptov s predpisanimi zdravili, razvrščenimi na pozitivne liste se počasi manjša. V letu 2018 so predstavljali 53,7 % delež, v letu 2017 54,6 %, v letu 2016 pa 55,1 % delež.

Število receptov iz vmesnih list je imelo v letu 2018 že 43,5 % delež (leta 2017 42,5 % delež in leta 2016 42,2% delež). Recepti z nerazvrščenimi zdravili so zajemali 2,6 % delež, z vrednostnim deležem 1,5 %.

Za večino skupin zdravil je bilo porabljenih več sredstev za zdravila s pozitivne liste. Izjeme so zdravila za bolezni srca in ožilja (skupina C), kjer je bilo porabljenih za zdravila z vmesne liste 58,2 % sredstev, za bolezni sečil in spolni hormoni (skupina G), kjer je bilo porabljenih 62 % sredstev za zdravila z vmesne liste, za bolezni mišično - skeletnega sistema (skupina M), kjer je bilo porabljenih 82 % sredstev za zdravila z vmesne liste ter razna zdravila (skupina V), kjer je bilo porabljenih 57,9 % za zdravila z vmesne liste (tabela 3.4.).

Tabela 3.4: Število in vrednost izdanih receptov po listah zdravil in po glavnih skupinah ATC klasifikacije, Slovenija, 2018.

ATC	Število receptov				Vrednost receptov (v EUR)			
	vsi Rp	pozitivna	vmesna	izven OZZ	vsi Rp	pozitivna	vmesna	izven OZZ
A	2.413.960	1.166.842	1.211.302	35.816	62.102.041	42.603.752	18.912.706	585.583
B	1.042.315	806.508	190.772	45.035	54.461.054	31.701.309	22.064.157	695.588
C	4.657.119	1.889.652	2.713.823	53.644	75.958.948	27.989.348	47.209.941	759.659
D	616.189	423.708	63.991	128.490	7.673.805	5.198.876	1.187.671	1.287.258
G	855.020	327.028	465.035	62.957	22.585.286	6.485.592	13.697.748	2.401.946
H	457.372	450.247	5.266	1.859	11.467.818	9.867.820	1.538.721	61.277
J	1.061.873	1.024.242	15.883	21.748	29.477.226	28.937.170	281.857	258.199
L	178.063	175.903	1.784	376	115.804.146	114.949.769	793.811	60.566
M	1.209.464	199.443	997.268	12.753	17.695.353	2.987.361	14.538.846	169.146
N	3.405.240	1.781.045	1.569.092	55.103	69.350.228	46.172.983	22.346.086	831.159
P	61.558	59.078	0	2.480	635.532	543.513	0	92.019
R	1.087.290	692.612	353.548	41.130	24.090.380	19.808.231	3.844.031	438.118
S	720.212	453.109	243.389	23.714	9.462.996	6.072.767	3.175.843	214.386
V	99.605	10.813	88.568	224	7.586.739	3.173.518	4.399.438	13.783
Ostalo	318.863	316.052	0	2.811	8.379.663	8.298.194	0	81.469
Skupaj	18.184.143	9.776.282	7.919.721	488.140	516.731.215	354.790.203	153.990.856	7.950.156

Predpisana zdravila po ATC klasifikaciji, prikazana v številu DDD in DID

Podatki o porabi zdravil v DDD/1000 prebivalcev na dan so uporabni tudi za mednarodne primerjave, kot tudi za ugotavljanje trendov predpisovanja količine učinkovin iz posameznih skupin zdravil.

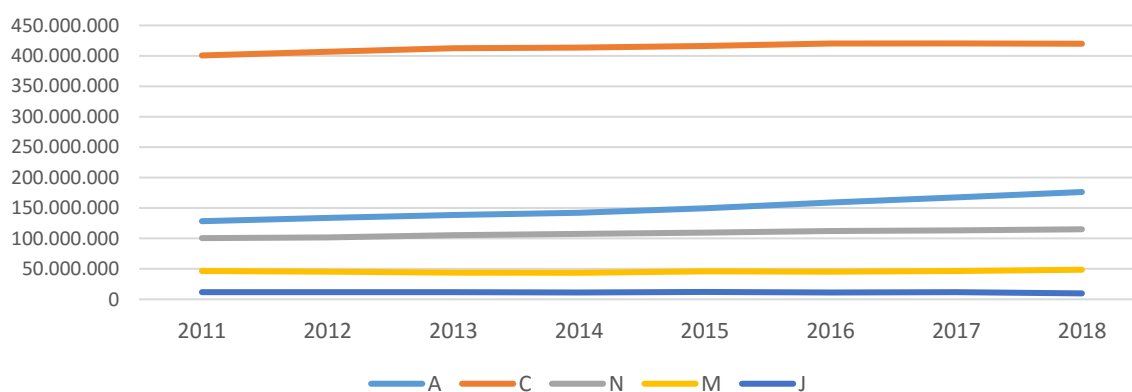
Opažamo stalen porast števila DDD in DID v vseh skupinah. Podrobnejši podatki o porabi zdravil na vseh petih nivojih ATC klasifikacije, izraženo v definiranih dnevni odmerkih in stroške za zdravila so prikazani v nadaljevanju (poglavje 4).

V tabeli 3.5 prikazujemo trend porabe vseh zdravil po ATC klasifikaciji, prikazan v definiranih dnevni odmerkih (DDD) od leta 2011 do leta 2018.

Tabela 3.5: Število DDD po glavnih skupinah ATC klasifikacije v letih 2011 do 2018.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A	128.344.628	133.915.200	138.680.372	142.117.700	149.355.585	159.036.489	167.215.227	176.290.232
B	65.402.517	68.525.672	72.387.825	77.936.229	81.074.966	79.325.482	79.669.653	80.446.937
C	400.612.684	406.488.850	412.681.448	413.691.091	416.425.659	420.263.675	420.183.652	420.006.989
D	31.247.441	29.845.633	30.857.795	29.822.682	30.608.942	31.159.671	31.235.852	30.212.159
G	72.210.951	70.877.518	71.541.472	68.200.399	55.804.848	55.601.358	54.209.557	54.211.936
H	14.801.951	15.377.207	16.179.821	16.793.851	17.695.818	18.182.359	19.224.529	20.093.604
J	11.566.191	11.497.778	11.695.344	11.474.615	12.087.031	11.463.078	11.534.470	11.687.429
L	7.408.899	8.003.001	8.665.494	8.196.464	8.402.027	8.743.973	9.147.112	9.584.338
M	46.648.429	45.158.021	44.054.560	43.582.482	45.961.735	45.638.374	46.365.044	48.607.502
N	100.563.381	101.621.554	105.340.959	107.320.659	109.549.444	112.142.745	113.235.469	115.045.359
P	251.413	247.938	270.732	311.596	351.160	368.283	393.363	448.830
R	49.291.712	48.826.902	50.665.569	52.136.718	54.203.859	55.297.726	55.239.309	56.557.727
S	13.872.869	14.166.807	14.617.204	15.285.780	15.935.921	16.379.603	16.616.729	12.702.206
V	219.451	281.552	327.779	550.761	413.710	354.851	413.486	444.191

Na sliki 3.8 prikazujemo trend porabe nekaterih najpogosteje predpisanih zdravil po ATC klasifikaciji, prikazan v definiranih dnevni odmerkih (DDD) od leta 2011 do leta 2018.

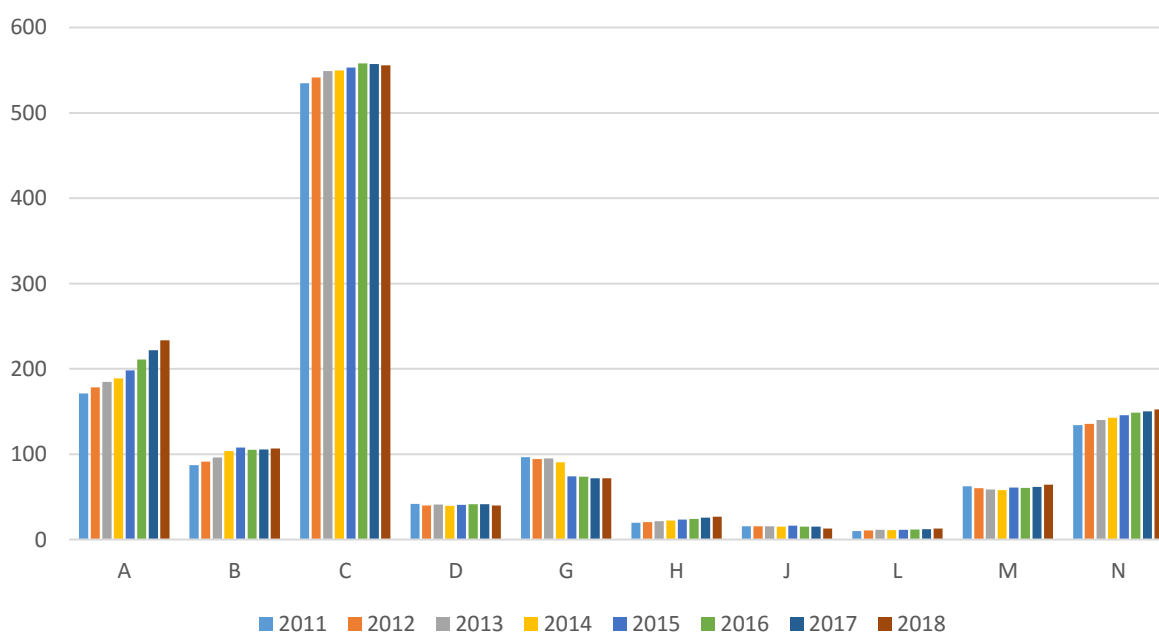
Slika 3.8: Trend porabe zdravil po izbranih ATC skupinah v DDD v letih 2011 do 2018.

V tabeli 3.6 prikazujemo trend, prikazan v definiranih dnevni odmerkih na 1000 prebivalcev na dan (DID) od leta 2011 do leta 2018.

Tabela 3.6: Število DID po glavnih skupinah ATC klasifikacije v letih 2011 do 2018.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A	171,3	178,4	184,5	188,9	198,3	211,1	221,7	233,3
B	87,3	91,3	96,3	103,6	107,7	105,3	105,6	106,5
C	534,8	541,6	549,1	549,8	553,0	557,8	557,2	555,9
D	41,7	39,8	41,1	39,6	40,6	41,4	41,4	40,0
G	96,4	94,4	95,2	90,6	74,1	73,8	71,9	71,7
H	19,8	20,5	21,5	22,3	23,5	24,1	25,5	26,6
J	15,4	15,3	15,6	15,3	16,1	15,2	15,3	15,5
L	9,9	10,7	11,5	10,9	11,2	11,6	12,1	12,7
M	62,3	60,2	58,6	57,9	61,0	60,6	61,5	64,3
N	134,2	135,4	140,2	142,6	145,5	148,8	150,2	152,3
P	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6
R	65,8	65,1	67,4	69,3	72,0	73,4	73,3	74,9
S	18,5	18,9	19,5	20,3	21,2	21,7	22,0	16,8
V	0,3	0,4	0,4	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6

Na sliki 3.9 prikazujemo trend porabe nekaterih najpogosteje predpisanih zdravil po ATC klasifikaciji, prikazan v definiranih dnevni odmerkih (DDD) od leta 2011 do leta 2018.

Slika 3.9: Trend porabe zdravil po nekaterih ATC skupinah v DID v letih 2011 do 2018.

3.2 Najpogosteje predpisana gotova zdravila in zdravilne učinkovine (5. nivo ATC klasifikacije)

Najpogosteje predpisane zdravilne učinkovine (5. nivo ATC klasifikacije)

V letu 2018 je bila najpogosteje predpisana učinkovina analgetik paracetamol, sledijo mu zaviralec protonske črpalke pantoprazol, selektivni antagonist adrenergičnih beta receptorjev (bisoprolol) ter acetilsalicilna kislina.

Med prvimi desetimi so tri učinkovine iz skupine zdravil za bolezni srca in ožilja, in sicer poleg acetilsalicilne kisline še zaviralec angiotenzinske konvertaze (perindopril) ter rosuvastatin iz skupine zdravil za zmanjšanje ravni serumskih lipidov. Med prvimi desetimi sta dve učinkovini iz skupine zdravil z delovanjem na živčevje, in sicer analgetika paracetamol (antipiretik) ter natrijev metamizolat, eno iz skupine zdravil za bolezni mišično-skeletnega sistema - naproksen ter in vitamin D3 (holekalciferol) (tabela 3.11).

Tabela 3.7: Najpogosteje predpisane učinkovine, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilna učinkovina	Število Rp	% v štev. Rp
N02BE01	paracetamol	672.605	3,7
A02BC02	pantoprazol	600.015	3,3
C07AB07	bisoprolol	571.215	3,1
B01AC06	acetilsalicilna kislina	536.999	3,0
C10AA07	rosuvastatin	428.774	2,4
C09AA04	perindopril	391.628	2,2
M01AE02	naproksen	377.040	2,1
H03AA01	natrijev levotiroksinat	366.049	2,0
A11CC05	holekalciferol	330.672	1,8
N02BB02	natrijev metamizolat	294.189	1,6
SKUPAJ		4.569.186	25,1

Največ sredstev je bilo porabljenih za inhibitor TNF- α adalimumab, sledita koagulacijski faktor VIII, antitrombotik rivaroksaban ter zdravila za zaviranje imunske odzivnosti (lenalidomid) ter zdravilo za spreminjanje ravni serumskih lipidov (rosuvastatin). Med prvimi desetimi učinkovinami, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, so bila tri iz skupine zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorje, vse tri spadajo med zdravila za zaviranje imunske odzivnosti (poleg lenalidomida še adalimumab in ustekinumab).

Dve učinkovini iz skupine desetih, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, sta bili iz skupine zdravil za bolezni srca in ožilja, in sicer rosuvastatin iz skupine zdravil za zmanjšanje ravni serumskih lipidov ter selektivni antagonist adrenergičnih beta receptorjev bisoprolol (tabela 3.12).

Tabela 3.8: Deset učinkovin, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilna učinkovina	Vrednost Rp v EUR	% v vred. Rp
L04AB04	adalimumab	12.384.844	2,4
B02BD02	koagulacijski faktor VIII	10.248.311	2,0
B01AF01	rivaroksaban	8.632.047	1,7
L04AX04	lenalidomid	7.485.359	1,4
C10AA07	rosuvastatin	6.811.329	1,3
B01AE07	dabigatraneteksilat	6.643.059	1,3
L04AC05	ustekinumab	6.327.776	1,2
C07AB07	bisoprolol	6.201.264	1,2
A02BC02	pantoprazol	5.573.917	1,1
L04AC10	sekukinumab	5.551.708	1,1
SKUPAJ		75.859.614	14,7

Zdravila, predpisana na zeleni recept

V letu 2018 je bilo najpogosteje predpisano zdravilo lekadol 500 mg tablete,), kar je predstavljalo 2,9 % delež vseh predpisanih receptov in 0,64 % vrednostni delež.

Leto prej je bilo najpogosteje predpisno zdravilo aspirin protect 100 mg (analgetik, zaviralec agregacije trombocitov, ki je bil v letu 2018 na drugem mestu z 2,86 % deležem vseh predpisanih receptov, oziroma 0,57 % vrednostnim deležem. Sledili sta zdravili vitamin D3 (holekalciferol) ter analgetik nalgesin. Najpogosteje predpisani antibiotik je bil, kot že nekaj let prej, tudi v letu 2018 predpisan amoksiklav 875 mg/125mg.

Med prvimi desetimi je bilo tudi zdravilo iz skupine zdravil za bolezni srca in ožilja, in sicer antagonist adrenergičnih receptorjev beta, concor cor 2,5 mg (bisoprolol). Po pogostosti predpisovanja med prvimi desetimi sledijo nesteroidno protivnetno zdravilo - analgetik in antipiretik naklofen in analgetik analgin ter zdravilo za zaviranje izločanja želodčne kisline, nolpaza 20 mg (pantoprazol).

Deset najpogosteje predpisanih zdravil v letu 2018 je predstavljalo dobrih 14 % vseh izdanih receptov, ki so predstavljala 4,23 % vrednostni delež vseh predpisanih receptov (tabela 3.7).

Tabela 3.9: Deset najpogosteje predpisanih zdravil na zeleni recept, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Število Rp	% števila Rp	% vrednosti Rp
N02BE01	Lekadol 500 mg tablete	2 x 10 tablet v pretisnem omotu	paracetamol	505.646	2,86	0,64
B01AC06	Aspirin protect 100 mg gastrorezistentne tablete	10 x 10 tablet v pretisnem omotu	acetilsalicilna kislina	505.517	2,86	0,57
A11CC05	Plivit D3 4000 i.e./ml peroralne kapljice	10 ml raztopina	holekalciferol	326.535	1,85	0,66
M01AE02	Nalgesin forte 550 mg filmsko obložene tablete	3 x 10 tablet v pretisnem omotu	naproksen	197.403	1,12	0,32
J01CR02	Amoksiklav 875 mg/125 mg filmsko obložene tablete	2 x 5 tablet v pretisnem omotu	amoksicilin in zaviralci laktamaz beta	184.737	1,04	0,44
C07AB07	Concor Cor 2,5 mg filmsko obložene tablete	3 x 10 tablet v pretisnem omotu	bisoprolol	184.484	1,04	0,44

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Število Rp	% števila Rp	% vrednosti Rp
M01AB05	Naklofen duo 75 mg kapsule	3 x 10 tablet v pretisnem omotu	diklofenak	182.444	1,03	0,30
N02BB02	Analgin 500 mg tablete	3 x 10 tablet v pretisnem omotu	natrijev metamizolat	153.815	0,87	0,35
A02BC02	Nolpaza 20 mg gastrorezistentne tablete	2 x 14 tablet v pretisnem omotu	pantoprazol	152.011	0,86	0,23
N02AJ13	Doreta 37,5 mg/325 mg filmsko obložene tablete	3 x 10 tablet v pretisnem omotu	tramadol in paracetamol	133.958	0,76	0,28
SKUPAJ				2.526.550	14,29	4,23

Izmed zdravil na zeleni recepti ima najvišjo vrednostjo humira 40 mg (adalimumab), ki spada v skupino zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorje in zavira imunsko odzivnost kot zaviralec tumor-nekrotizirajočega faktorja alfa. Humiri sta sledili zdravili xarelto 20 mg (rivaroksaban), ki se uporablja za preprečevanje možganske kapi in sistemske embolije pri odraslih z atrijsko fibrilacijo in zdravilo za zaviranje imunske odzivnosti - zaviralec interlevkinov crosentyx (sekukinimab), sledi prolia (denozumab), z učinkom na strukturo in mineralizacijo kosti.

Med prvimi desetimi zdravili jih je bilo pet iz skupine zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorje (skupina L) (tabela 3.8).

Tabela 3.10: Deset zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih receptov na zeleni recept, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Vrednost Rp	% vrednosti Rp	% števila Rp
L04AB04	Humira 40 mg raztopina za injiciranje	brizga 0,4 ml 2x	adalimumab	7.254.077	1,43	0,06
B01AF01	Xarelto 20 mg filmsko obložene tablete	škatla z 28 tabletami v pretisnem omotu	rivaroksaban	5.799.839	1,14	0,22
L04AC10	Cosentyx 150 mg raztopina za injiciranje v peresniku	2 napolnjena injekcijska peresnika	sekukinumab	5.551.708	1,09	0,03
M05BX04	Prolia 60 mg raztopina za injiciranje	v napolnjeni injekcijski brizgi (1x)	denozumab	5.396.120	1,06	0,17
L04AB04	Humira 40 mg raztopina za injiciranje	peresnik 0,4 ml 2x	adalimumab	4.683.357	0,92	0,04
N07XX09	Tecfidera 240 mg gastrorezistentne trde kapsule	56 kapsul v pretisnih omotih	dimetilfumarat	4.524.220	0,89	0,03
L02BB04	Xtandi 40 mg mehke kapsule	112 mehkih kapsul	enzalutamid	4.412.047	0,87	0,01
L04AA27	GILENYA 0,5 mg trde kapsule	škatla z 28 kapsulami v pretisnem omotu	fingolimod	4.278.347	0,84	0,01
B01AE07	Pradaxa 110 mg trde kapsule	škatla s 60 kapsulami v pretisnem omotu	dabigatraneteksilat	3.716.051	0,73	0,14
A10AB05	NovoMix 30 FlexPen 100 i.e./ml	v napolnjenem injekcijskem peresniku (3 ml peresnik 5x)	insulin aspart	3.568.945	0,70	0,17
SKUPAJ				49.184.711	9,67	0,88

Zdravila, predpisana na beli recept

V letu 2018 so bila najpogosteje predpisana zdravila na beli recept folacin (folna kislina), ki je vitamin skupine B, nujen za tvorbo rdečih krvnih celic in sintezo nukleoproteinov, torej tudi za sintezo DNK in RNK ter za zagotavljanje zdrave delitve celic. Sledi antibiotik garamycin (gentamicin), in fucidin (fusidna

kislina), ki je antibiotik ozkega spektra, posebej učinkovit proti bakterijam, ki povzročajo vnetja in razjede na koži.

Med prvimi desetimi jih je bilo kar sedem zdravil iz skupine zdravil za bolezni kože in podkožnega tkiva (skupina D). Med zdravili, ki so bila najpogosteje predpisana na beli recept je bil tudi antiperistaltik seldiar (loperamid). Deset najpogosteje predpisanih zdravil na beli recept v letu 2018 je predstavljalo 32,92 % vseh izdanih receptov, z vrednostnim deležem 19,15 % (tabela 3.9).

Tabela 3.11: Deset najpogosteje predpisanih zdravil na beli recept, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Število Rp	% števila Rp	% vrednosti Rp
B03BB01	Folacin 5 mg	škatla z 20 tabletami (2 x 10 tablet v pretisnem omotu)	folna kislina	38.934	7,82	6,77
D06AX07	Garamycin 1 mg/g	škatla s tubo s 15 g mazila	gentamicin	26.056	5,23	2,65
D06AX01	Fucidin 20 mg/g krema	škatla s tubo s 15 g kreme	fusidna kislina	16.056	3,22	1,66
D01AC20	Lotriderm 0,5 mg/g/10 mg/g	škatla s tubo s 15 g kreme	kombinacije	15.440	3,10	1,47
D07CC01	Diprogenta 0,5 mg/1 mg v 1 g krema	škatla s tubo s 15 g kreme	betametazon (0,5 mg/1 g), gentamicin (1 mg/1 g)	14.847	2,98	1,33
C05AD04	Faktu 10 mg/50 mg v 1 g rektalno mazilo	škatla s tubo s 20 g mazila in aplikatorjem	cinhokain (9 mg/1 g), poliketuzen (50 mg/1 g)	12.620	2,53	1,39
D07CC01	Diprogenta 0,5 mg/1 mg v 1 g mazilo	škatla s tubo s 15 g mazila	betametazon in antibiotiki	11.026	2,21	0,97
A07DA03	Seldiar 2 mg trde kapsule	škatla s stekleničko z 20 kapsulami	loperamid	10.497	2,11	0,89
D06AX01	Fucidin 20 mg/g mazilo	škatla s tubo s 15 g mazila	fusidna kislina	9.464	1,90	0,96
D06AX09	Betrimon 20 mg/g mazilo	škatla s tubo s 15 g mazila	mupirocin	9.078	1,82	1,06
SKUPAJ				164.018	32,92	19,15

Izmed zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih receptov na beli recept jih je bilo kar pet za zdravljenje erektilne disfunkcije (tadalafil, sildenafil), in sicer v zdravilih tornetis, cialis in vizarsin. Najpogosteje predpisano zdravilo na beli recept, tudi z najvišjo vrednostjo je folna kislina.

Izmed prvih deset zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih receptov na beli recept so tudi procepcia (finasterid) za zdravljenje moških z moškim tipom plešavosti, fucidin zdravljenje okužb kože ter nootropik nootropil (piracetam), ki se predpisuje za simptomatsko zdravljenje kognitivnih motenj, kot so motnje spomina in motnje pozornosti.

Deset najpogosteje predpisanih zdravil z najvišjo vrednostjo, izdanih na beli recept v letu 2018 je predstavljalo 27,21 % vseh izdanih receptov (tabela 3.10).

Tabela 3.12: Deset zdravil z najvišjo vrednostjo izdanih belih receptov, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Vrednost Rp	% vrednosti Rp	% števila Rp
B03BB01	Folacin 5 mg	škatla z 20 tabletami (2 x 10 tablet v pretisnem omotu)	folna kislina	563.364	6,77	7,82
G04BE03	Tornetis 100 mg tablete	škatla s 4 tabletami (1 x 4 tablete v pretisnem omotu)	sildenafil	301.495	3,62	1,77
D06AX07	Garamycin 1 mg/g	škatla s tubo s 15 g mazila	gentamicin	220.641	2,65	5,23

ATC	Zdravilo	Pakiranje	Aktivna učinkovina	Vrednost Rp	% vrednosti Rp	% števila Rp
G04BE08	Cialis 5 mg filmsko obložene tablete	škatla z 28 tabletami v pretisnem omotu	tadalafil	213.251	2,56	0,40
G04BE03	Vizarsin 50 mg orodisperz. tablete	škatla z 8 tabletami v pretisnem omotu	sildenafil	191.439	2,30	1,32
G04BE03	Vizarsin 100 mg filmsko obložene tablete	škatla s 4 tabletami v pretisnem omotu	sildenafil	180.746	2,17	1,06
G04BE08	Cialis 20 mg filmsko obložene tablete	škatla z 8 tabletami v pretisnem omotu	tadalafil	167.102	2,01	0,29
N06BX03	Nootropil 1200 mg filmsko obložene tablete	škatla s 60 tabletami (6 x 10 tablet v pretisnem omotu)	piracetam	148.306	1,78	1,18
D11AX10	Propecia 1 mg filmsko obložene tablete	škatla z 28 tabletami v pretisnem omotu	finasterid	139.088	1,67	0,44
D06AX01	Fucidin 20 mg/g krema	škatla s tubo s 15 g kreme	fusidna kislina	137.797	1,66	3,22
SKUPAJ				2.263.229	27,21	22,73

4 Predpisovanje zdravil po posameznih anatomskih skupinah ATC klasifikacije v letu 2018

Tatja Kostnapfel, Nastja Turk, Aleš Korošec

4.1 A Zdravila za bolezni prebavil in presnove

Za zdravila za bolezni prebavil in presnove, ki so razdeljena v 16 skupin, je bilo v letu 2018 izdanih preko 2,4 milijona receptov, v vrednosti več kot 62,0 milijonov evrov. Glede na leto 2017 se je število receptov povečalo za 3,6 %, stroški so se povišali za 7,5 %. Povprečna vrednost recepta z zdravili iz te skupine je znašala 25,7 €, leto prej 24,8 €. V povprečju je vsak prebivalec Slovenije prejel 1,2 recepta z zdravili za bolezni prebavil in presnove.

Predpisanih je bilo 176.285.883 DDD, kar je 233,3 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo, enako kot leto poprej, predpisanih v skupini zdravil za zdravljenje diabetesa (A10), sledila je skupina zdravil za kislinsko pogojene bolezni (A02).

Tabela 4.1: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni prebavil in presnove (A), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
A - ZDRAVILA ZA BOLEZNI PREBAVIL IN PRESNOVE	2.413.960	104	62.102.041	108	25,7	1.166	176.290.232	233,3
A01 - ZDRAVILA V ZOBOZDRAVSTVU	22.269	96	234.370	103	10,5	11	226.476	0,3
A01A - Zdravila v zobozdravstvu	22.269	96	234.370	103	10,5	11	226.476	0,3
A01AA - Zdravila za zaščito pred zobnim kariesom	3		64		21,3	0	0	0,0
A01AB - Protimikrobne učinkovine in antiseptiki za lokalno oralno zdravljenje	19.885	96	194.744	103	9,8	10	115.104	0,2
A01AD - Druga zdravila za lokalno oralno zdravljenje	2.381	99	39.562	102	16,6	1	111.372	0,1

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
A02 - ZDRAVILA ZA KISLINSKO POGOJENE BOLEZNI	948.038	102	10.678.446	104	11,3	458	53.493.216	70,8
A02A - Antacidi	16.673	108	888.428	117	53,3	8	543.969	0,7
A02AD - Zdravila z aluminijem, kalcijem in magnezijem	4.887	91	27.800	84	5,7	2	17.619	0,0
A02AH - Antacidi z natrijevim hidrogenkarbonatom	11.786	117	860.628	119	73,0	6	526.350	0,7
A02B - Zdravila za zdravljenje peptične razjede in gastroezofagealne refluksne bolezni (gerb)	931.365	102	9.790.018	103	10,5	450	52.949.246	70,1
A02BA - Antagonisti histaminskih receptorjev H2	57.952	101	1.018.239	116	17,6	28	2.325.640	3,1
A02BB - Prostaglandini	1	100	51	300	51,4	0	45	0,0
A02BC - Zaviralci protonске črpalke	873.099	102	8.767.879	101	10,0	422	50.618.381	67,0
A02BX - Druga zdravila za zdravljenje peptične razjede in gastroezofagealne refluksne bolezni (GERB)	313		3.848		12,3	0	5.180	0,0
A03 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE GASTROINTESTINALNIH FUNKCIONALNIH MOTENJ	52.467	100	547.127	112	10,4	25	984.764	1,3
A03A - Zdravila za zdravljenje gastrointestinalnih funkcionalnih motenj	3.965	134	82.514	166	20,8	2	137.381	0,2
A03AA - Sintezni antiholinergiki, estri s terciarno amin skupino	3.240	155	77.556	178	23,9	2	134.140	0,2
A03AB - Sintezni antiholinergiki s kvaterno amonijevo skupino	2	100	51	98	25,3	0	13	0,0
A03AX - Druga zdravila za zdravljenje gastrointestinalnih funkcionalnih motenj	723	84	4.907	80	6,8	0	3.228	0,0
A03B - Alkaloidi volčje češnje in njihovi derivati, enokomponentna zdravila	11.806	99	137.219	105	11,6	6	83.805	0,1
A03BA - Alkaloidi volčje češnje s strukturo terciarnih aminov	5	63	56	56	11,3	0	8	0,0
A03BB - Polsintezni alkaloidi volčje češnje s kvaterno amonijevo skupino	11.801	99	137.162	105	11,6	6	83.797	0,1
A03F - Propulzivi	36.634	98	326.753	106	8,9	18	762.817	1,0
A03FA - Propulzivi	36.634	98	326.753	106	8,9	18	762.817	1,0
A04 - ANTIEMETIKI IN ZDRAVILA PROTI SLABOSTI	6.150	99	449.130	101	73,0	3	40.929	0,1
A04A - Antiemetiki in zdravila proti slabosti	6.150	99	449.130	101	73,0	3	40.929	0,1
A04AA - Antagonisti serotoninских 5-HT3-receptorjev	3.805	117	247.230	131	65,0	2	24.628	0,0
A04AD - Drugi antiemetiki	2.345	80	201.900	79	86,1	1	16.301	0,0
A05 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI ŽOLČA IN JETER	8.346	110	429.046	115	51,4	4	491.770	0,7
A05A - Zdravila za bolezni žolča	8.346	110	429.046	115	51,4	4	491.770	0,7
A05AA - Žolčne kisline in derivati	8.249	110	428.097	115	51,9	4	491.145	0,7
A05AX - Druga zdravila za bolezni žolča	97	118	949	109	9,8	0	625	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
A06 - ZDRAVILA PROTI ZAPRTJU	158.262	102	1.871.611	104	11,8	76	11.019.410	14,6
A06A - Zdravila proti zaprtju	158.262	102	1.871.611	104	11,8	76	11.019.410	14,6
A06AB - Kontaktna odvajala	6.533	104	55.295	110	8,5	3	80.021	0,1
A06AC - Odvajala za povečanje volumna črevesne vsebine	12	600	80	434	6,7	0	229	0,0
A06AD - Osmozna odvajala	148.322	102	1.775.239	103	12,0	72	10.883.667	14,4
A06AH - Periferno delujoči antagonisti opioidnih receptorjev	45	113	15.657	165	347,9	0	1.274	0,0
A06AX - Druga zdravila proti zaprtju	3.350	104	25.341	102	7,6	2	54.220	0,1
A07 - ANTIDIAROIKI, PROTIVNETNA IN PROTIMIKROBNA ZDRAVILA	56.597	100	3.667.525	106	64,8	27	2.809.456	3,7
A07A - Zdravila za lokalno zdravljenje infekcijskih bolezni črevesne sluznice	518	291	155.191	276	299,6	0	16.408	0,0
A07AA - Antibiotiki	518	291	155.191	276	299,6	0	16.408	0,0
A07B - Zdravila z adsorpcijskim delovanjem v črevesju	89	85	829	88	9,3	0	87	0,0
A07BA - Zdravila z ogljem	89	85	829	88	9,3	0	87	0,0
A07C - Elektroliti z ogljikovimi hidrati	7.003	94	76.237	119	10,9	3	58.228	0,1
A07CA - Soli za peroralno rehidracijo	7.003	94	76.237	119	10,9	3	58.228	0,1
A07D - Antiperistaltiki	13.401	98	101.897	105	7,6	6	83.660	0,1
A07DA - Antiperistaltiki	13.401	98	101.897	105	7,6	6	83.660	0,1
A07E - Zdravila s protivnetnim delovanjem v črevesju	30.182	102	3.266.054	102	108,2	15	2.610.937	3,5
A07EA - Kortikosteroidi z lokalnim delovanjem	3.478	99	516.410	98	148,5	2	147.913	0,2
A07EC - Aminosalicilna kislina in njeni derivati	26.704	102	2.749.644	103	103,0	13	2.463.025	3,3
A07F - Mikroorganizmi z antidiaroičnim delovanjem	1.257	140	16.939	138	13,5	1	10.146	0,0
A07FA - Mikroorganizmi z antidiaroičnim delovanjem	1.257	140	16.939	138	13,5	1	10.146	0,0
A07X - Drugi antidiaroiki	4.147	88	50.377	90	12,1	2	29.990	0,0
A07XA - Drugi antidiaroiki	4.147	88	50.377	90	12,1	2	29.990	0,0
A08 - ZAVIRALCI APETITA, BREZ DIETNIH PRIPRAVKOV	504	114	52.882	102	104,9	0	16.772	0,0
A08A - Zaviralci apetita, brez dietnih pripravkov	504	114	52.882	102	104,9	0	16.772	0,0
A08AA - Zaviralci apetita s centralnim delovanjem	343	123	38.164	104	111,3	0	11.340	0,0
A08AB - Zaviralci apetita s perifernim delovanjem	161	98	14.718	98	91,4	0	5.432	0,0
A09 - DIGESTIVI, VKLJUČNO Z ENCIMI	15.896	110	1.395.140	114	87,8	8	969.942	1,3
A09A - Digestivi, vključno z encimi	15.896	110	1.395.140	114	87,8	8	969.942	1,3
A09AA - Encimska zdravila	15.896	110	1.395.140	114	87,8	8	969.942	1,3
A10 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE DIABETESA	683.236	104	33.974.883	108	49,7	330	62.466.520	82,7
A10A - Insulini in analogi	163.082	102	18.675.088	106	114,5	79	17.229.928	22,8

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
A10AB - Insulini in analogi za injiciranje, s hitrim delovanjem	46.080	102	4.633.766	100	100,6	22	5.192.203	6,9
A10AC - Insulini in analogi za injiciranje, s srednje dolgim delovanjem	19.084	96	1.239.689	94	65,0	9	1.576.388	2,1
A10AD - Insulini in analogi za injiciranje, s srednje dolgim ali dolgotrajnim delovanjem, s takojšnjim učinkom	55.916	96	6.219.045	94	111,2	27	6.723.375	8,9
A10AE - Insulini in analogi za injiciranje, z dolgotrajnim delovanjem	42.002	117	6.582.588	131	156,7	20	3.737.963	4,9
A10B - Antidiabetiki, brez insulinov	520.154	104	15.299.795	110	29,4	251	45.236.592	59,9
A10BA - Bigvanidi	240.723	103	2.614.768	101	10,9	116	18.105.024	24,0
A10BB - Sulfonilsečnine	159.223	100	2.946.708	96	18,5	77	17.450.670	23,1
A10BD - Kombinacije peroralnih antidiabetikov	49.632	115	3.225.341	117	65,0	24	4.425.662	5,9
A10BF - Zaviralci glukozidaze alfa	3.258	84	134.132	96	41,2	2	185.940	0,2
A10BH - Zaviralci dipeptidil-peptidaze 4 (DPP-4)	19.284	104	1.615.508	105	83,8	9	1.477.034	2,0
A10BJ - Analogi glukagonu podobnega peptida-1 (GLP-1)	15.896	133	3.027.908	126	190,5	8	1.153.009	1,5
A10BK - Zaviralci natrijevih glukoznih koprenašalcev 2 (SGLT2)	20.403	125	1.544.561	129	75,7	10	1.605.966	2,1
A10BX - Drugi antidiabetiki razen insulinov	11.735	100	190.868	98	16,3	6	833.288	1,1
A11 - VITAMINI	365.185	109	4.330.781	112	11,9	176	41.059.589	54,3
A11A - Multivitamini, kombinacije	5	167	55	169	11,0	0	39	0,0
A11AA - Multivitamini z minerali	5	167	55	169	11,0	0	39	0,0
A11B - Multivitamini brez dodatkov	5	71	35	90	7,1	0	110	0,0
A11BA - Multivitamini brez dodatkov	5	71	35	90	7,1	0	110	0,0
A11C - Vitamina A in D ter njune kombinacije	357.333	108	4.170.018	111	11,7	173	40.660.438	53,8
A11CB - Vitamina A in D v kombinacijah	3	0	33	0	10,9	0	268	0,0
A11CC - Vitamin D in analogi	357.330	109	4.169.985	111	11,7	173	40.660.170	53,8
A11D - Vitamin B1, enokomponentna zdravila in v kombinaciji z vitaminoma B6 in B12	5.170	186	125.515	220	24,3	2	339.150	0,4
A11DA - Tiamin (vitamin B1), enokomponentna zdravila	118	108	2.449	110	20,8	0	4.800	0,0
A11DB - Vitamin B1 v kombinaciji z vitaminom B6 ali B12 ali obema	5.052	189	123.066	224	24,4	2	334.350	0,4
A11E - Vitamini kompleksa B (tudi kombinacije)	1.343	89	14.680	95	10,9	1	25.335	0,0
A11EA - Vitamini kompleksa B brez dodatkov	1.343	89	14.680	95	10,9	1	25.335	0,0
A11G - Askorbinska kislina (vitamin C) in v kombinacijah	148	123	1.374	102	9,3	0	14.600	0,0
A11GA - Askorbinska kislina (vitamin C), enokomponentna zdravila	112	167	1.041	159	9,3	0	13.950	0,0
A11GB - Askorbinska kislina (vitamin C) v kombinacijah	36	68	333	48	9,2	0	650	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
A11H - Druga enokomponentna vitaminska zdravila	1.181	93	19.103	96	16,2	1	19.917	0,0
A11HA - Druga enokomponentna vitaminska zdravila	1.181	93	19.103	96	16,2	1	19.917	0,0
A12 - MINERALI	96.229	102	1.262.380	104	13,1	46	2.654.796	3,5
A12A - Kalcij	72.204	102	908.536	104	12,6	35	2.218.550	2,9
A12AA - Kalcij	72.204	102	908.536	104	12,6	35	2.218.550	2,9
A12B - Kalij	23.377	102	348.998	104	14,9	11	434.827	0,6
A12BA - Kalij	23.377	102	348.998	104	14,9	11	434.827	0,6
A12C - Drugi minerali	648	120	4.846	144	7,5	0	1.419	0,0
A12CC - Magnezij	648	120	4.846	144	7,5	0	1.419	0,0
A16 - DRUGA ZDRAVILA ZA BOLEZNI PREBAVIL IN PRESNOVE	781	110	3.208.720	114	4108,5	0	56.594	0,1
A16A - Druga zdravila za bolezni prebavil in presnove	781	110	3.208.720	114	4108,5	0	56.594	0,1
A16AA - Aminokisliline in njihovi derivati	57	100	41.441	98	727,0	0	1.770	0,0
A16AB - Encimi	269	122	2.574.813	111	9571,8	0	2.209	0,0
A16AX - Razna zdravila za bolezni prebavil in presnove	455	105	592.466	127	1302,1	0	52.615	0,1

A01 Zdravila v zobozdravstvu

Za zdravila v zobozdravstvu je bilo v letu 2018 predpisano 22,3 tisoč receptov, kar pomeni, da se trend rahlega upada števila teh receptov nadaljuje. Daleč največ receptov (19,9 tisoč) predstavlja predpis mikonazola (A01AB09).

A02 Zdravila za kislinsko pogojene bolezni

Gre za skupino, za katero je bil predpisan največji delež receptov (39,3%) glede na celotno skupino A. Število receptov za skupino A02 se je v letu 2018 glede na prejšnje leto povečalo za 2,5 %, vrednost izdanih zdravil pa se je zvišala za 3,7 %. Skupno je bilo izdanih 458 receptov za zdravila za kislinsko pogojene bolezni na 1000 prebivalcev, leto prej 448 receptov.

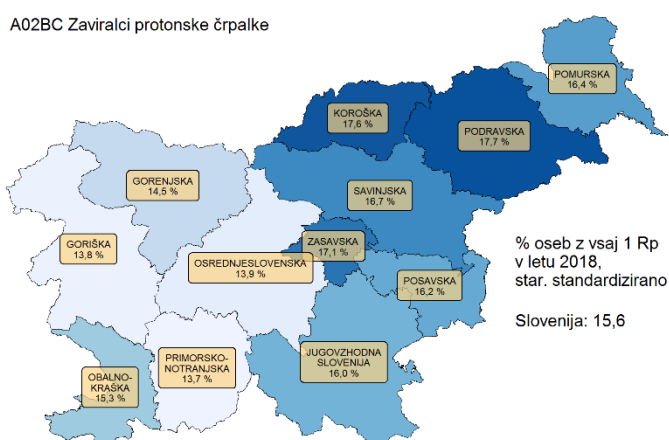
Manjši delež 1,8 % predpisanih receptov zajema podskupina A02A antacidi, kar 98,2 % predpisanih zdravil skupine A02 pa predstavlja podskupina A02B, to so zdravila za zdravljenje peptične razjede in gastroezofagealne refluksne bolezni. Za to podskupino je bilo predpisanih preko 931 tisoč receptov v vrednosti skoraj 9,8 milijona evrov, od tega največ zaviralcev protonske črpalke (A02BC), preko 873 tisoč receptov v vrednosti nekaj manj kot 8,8 milijona evrov. Delež receptov za slednje je višji za 2,4 % od leta 2017, vrednost izdanih zdravil se je v istem obdobju zvišala za 1,2 %.

Leta 2018 je bilo predpisanih 50.618.381 DDD zaviralcev protonske črpalke (A02BC) oziroma 67 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Najpogosteje predpisan zaviralec protonske črpalke je bil pantoprazol (A02BC02) s 600 tisoč recepti, sledita mu esomeprazol (A02BC05) s 170,7 tisoč recepti in omeprazol (A02BC01) z 91,1 tisoč recepti. Predpis pantoprazola in esomeprazola je glede na leto 2017 v porastu, medtem ko predpis omeprazola upada. Ker je pantoprazol edini zaviralec protonske črpalke, ki ga je

mogoče v Sloveniji kupiti v lekarni tudi brez zdravniškega recepta, je njegova dejanska poraba zagotovo še večja.

V letu 2018 je bilo predpisanih 2.325.640 DDD oz. 3,1 DID antagonistov histaminskih receptorjev H2 (A02BA). Znotraj te podskupine imamo v Sloveniji registrirano in dobavljivo le učinkovino ranitidin (A02BA02), za katero je bilo v lanskem letu predpisanih skoraj 58 tisoč receptov, kar je za 1,3 % več kot leto prej. Ker je tudi zdravilo z ranitidinom mogoče kupiti v slovenskih lekarnah brez zdravniškega recepta, je tudi njegova dejanska poraba zagotovo večja.

Če pogledamo predpisovanje zaviralcev protonске črpalke po slovenskih regijah, ugotovimo, da se je stanje iz leta 2017 ohranilo. Največ zaviralcev protonске črpalke so predpisali v podravski regiji, sledijo koroška, zasavska, savinjska in pomurska regija. Povprečno je zdravila, ki zavirajo izločanje želodčne kisline in delujejo protiulkusno, v letu 2018 prejelo 15,6 % prebivalcev Slovenije, kar je za 0,1 % več kot leto prej (Slika 4.1).

Slika 4.1: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan zaviralec protonске črpalke (A02BC) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.

A03 Zdravila za zdravljenje gastrointestinalnih funkcijskih motenj

Leta 2018 se je predpisovanje zdravil iz te skupine ohranilo, saj je bilo predpisanih 52,5 tisoč receptov, kar je le 0,2 % več kot leto prej. Največ je bilo predpisanih propulzivov (A03F), ki so v skupini A03 zavzemali 69,8 % receptov v vrednosti 326,8 tisoč evrov, kar je 59,7 % delež stroškov za zdravila v skupini A03. V podskupini propulzivov (A03F) je bilo predpisanih 762.817 DDD oz. 1,0 DID. Iz podskupine A03F sta se v največji meri predpisovala metoklopramid (A03FA01) z 23,8 tisoč recepti, ki se uporablja za zdravljenje in preprečevanje slabosti in bruhanja in domperidon (A03FA03) z 12,8 tisoč recepti, ki se uporablja za preprečevanje in zdravljenje akutne slabosti in bruhanja zaradi okužbe, hrane, radioterapije. Indiciran je tudi pri pripravi na diagnostične preiskave.

A06 Odvajala

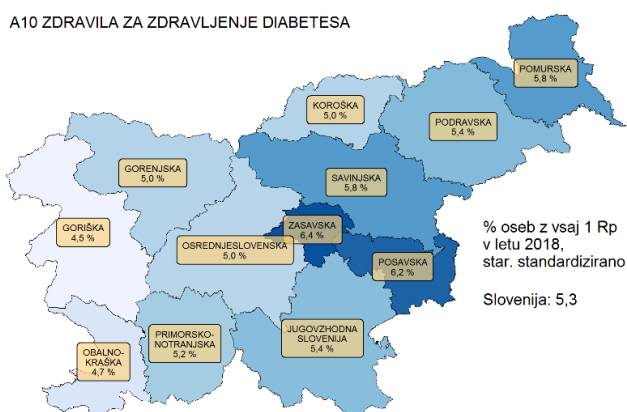
Število predpisanih receptov za vsa odvajala skupaj je bilo v letu 2018 za 2,4 % višje kot v letu 2017. V 93,7 % so bila predpisana osmozna odvajala (A06AD), laktuloza (A06AD11) pa predstavlja kar 65,1 % vseh predpisanih odvajal. Ker se večina teh zdravil lahko izdaja v lekarnah tudi brez zdravniškega recepta, je njihovo dejansko porabo težko natančno določiti.

A10 Zdravila za zdravljenje diabetesa

Zdravila za zdravljenje diabetesa (A10) so v letu 2018 predstavljala 28,3 % delež števila receptov in 54,7 % vrednostni delež zdravil skupine A. Glede na leto 2017 se je število receptov povečalo za 3,8 %, vrednost izdanih zdravil kar za 7,9 %.

Zdravila za zdravljenje diabetesa delimo v dve veliki podskupini. Kljub temu da podskupina insulini in analogi (A10A) vključuje le 23,9 % predpisanih receptov, to predstavlja kar 55 % vrednosti zdravil za zdravljenje diabetesa v letu 2018. Za drugo podskupino antidiabetiki brez insulinov (A10B) je značilen večji delež predpisanih receptov v letu 2018 (76,1 %), kar pa pomeni le 45 % vrednosti zdravil za zdravljenje diabetesa v istem letu. Razlog je v tem, da je povprečna vrednost recepta v prvi podskupini 114,5 €, v drugi pa le 29,4 €. Povprečna vrednost recepta za celotno skupino A10 je znašala 49,7 €. Na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih kar 330 receptov za zdravila za zdravljenje diabetesa (A10).

Zdravila za zdravljenje diabetesa so najpogosteje predpisovali v zasavski in posavski regiji, najmanj pa v goriški in obalno-kraški regiji. Povprečno je zdravila za zdravljenje diabetesa prejelo 5,3 % prebivalcev Slovenije (slika 4.2), torej je slika predpisovanje teh zdravil ostala praktično enaka kot lani.

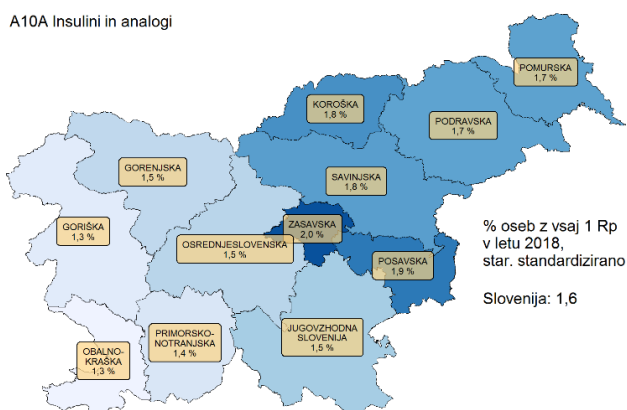

Slika 4.2: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje diabetesa (A10) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.

V letu 2018 se je glede na leto 2017 povečalo število receptov z insulini in analogi (A10A) za 2,4 %, njihova vrednost pa za 6,2 %. Na 1000 prebivalcev se predpiše 79 receptov z insulini in analogi. V tej skupini je bilo predpisanih 17.229.928 DDD oz. 22,8 DID.

Najpogosteje so bili predpisani insulini in analogi za injiciranje s srednje dolgim ali dolgim delovanjem, s takojšnjim učinkom (A10AD) (skoraj 56,0 tisoč receptov), a se je delež teh receptov glede na leto 2017 zmanjšal za 4%. 2,3 % porast predpisa beležimo pri insulinih in analogih za injiciranje s hitrim delovanjem (A10AB) (46,1 tisoč receptov). Največji porast števila receptov pa je moč zaznati pri insulinih in analogih za injiciranje z dolgim delovanjem (A10AE). Gre za 16,6 % porast v predpisu receptov in kar 31 % porast vrednosti izdanih zdravil, saj je to skupina insulinov, ki ima največjo povprečno vrednost recepta (156,7 €).

Največ so insuline in analoge predpisovali v zasavski regiji, sledi posavska, najmanj pa v obalno kraški, goriški in primorsko-notranjski regiji. Povprečno je insuline in analoge prejelo 1,6 % prebivalcev Slovenije, enako kot v letu 2017 (slika 4.3).

Slika 4.3: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani insulini in analogi (A10A) v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.

Število receptov za antidiabetike brez insulinov (A10B) se je povečalo za 4,2 %, vrednost izdanih zdravil pa kar za 10,1 %. V tej skupini je bilo predpisanih 45.236.592 DDD oz. 59,9 DID.

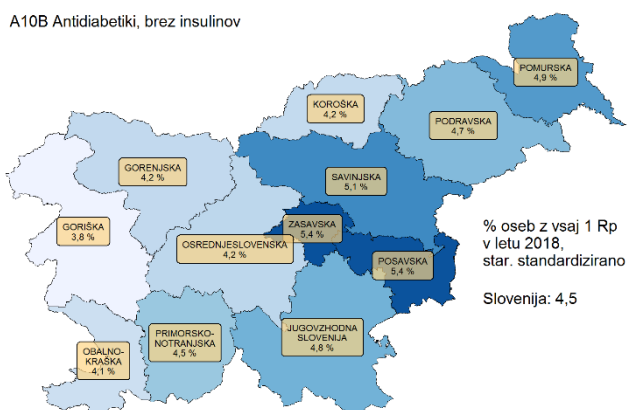
Iz podskupine bigvanidov (A10BA) imamo v Sloveniji na voljo samo metformin (A10BA02), ki sam pokriva kar 46,3% receptov za antidiabetike brez insulinov. To je povsem razumljivo, saj je to terapija izbora takoj po potrditvi diagnoze sladkorne bolezni in jo je smiselno ohraniti v terapiji, če le ni kontraindikacij ali neželenih učinkov, ki jih bolnik ne more prenašati (15). Manjši delež metformina predpišejo tudi ginekologi izven indikacijskega območja bolnicam s sindromom policističnih jajčnikov (16). V letu 2018 je bil predpisan samostojno na 240,7 tisoč receptih v vrednosti več kot 2,6 milijona evrov in v kombinaciji z drugimi učinkovinami na 49,6 tisoč receptih v vrednosti več kot 3,2 milijona evrov. Glede na leto 2017 je v porastu delež predpisane samega metformina (za 2,7 %), predvsem pa predpis kombinacij metformina z drugimi učinkovinami (A10BD) (sulfonilsečnine, sitagliptin, vildagliptin, saksagliptin, linagliptin, dapagliflozin in empagliflozin), kjer je prišlo do 14,9 % porast v predpisovanju. Pri uporabi zdravil, ki vsebujejo več učinkovin hkrati, bolniki dnevno zaužijejo manjše število tablet, kar lahko izboljša njihovo complianco. Zato je razumljivo, da gre predpisovanje zdravil v smer večje uporabe kombiniranih zdravil. Enak porast je bil zaznan v prejšnjem letu, kar pomeni, da gre za trend, ki se nadaljuje.

Druga velika podskupina so sulfonilsečnine (A10BB). Med sulfonamidnimi antidiabetiki je bil najpogosteje predpisan gliklazid (A10BB09) z 111 tisoč recepti v vrednosti skoraj 1,7 milijona evrov. Leta 2018 je bilo predpisanih 17.450.670 DDD oz. 23,1 DID sulfonamidnih antidiabetikov, kar je praktično enako kot leto prej. Sulfonilsečnine in metformin skupaj predstavljajo 76,9 % vseh predpisanih receptov za antidiabetike brez insulinov.

V letu 2018 je zaznati porast novejših antidiabetikov iz te skupine, in sicer analogov glukagonu podobnega peptida-1 oz. GLP-1(A10BJ) in zaviralcev natrijevih glukoznih koprenašalcev 2 oz. SGLT2 (A10BK). Pri prvih je moč zaznati 33,1 % in pri drugih pa 25,4 % porast v predpisovanju teh zdravil. Njihova glavna prednost je zmanjševanje pojavnosti srčno-žilnih dogodkov in zapletov, zato so terapija izbora kot dodatek metforminu pri pacientih z zgodovino srčnega dogodka (15).

Tudi to leto je opazen trend zmanjševanja predpisovanja zaviralcev glukozidaze alfa (A10BF), in sicer za 15,5 % glede na leto 2017.

Antidiabetike, brez insulinov prejema 4,5 % populacije, največ v posavski in zasavski regiji (slika 4.4).

Slika 4.4: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani antidiabetiki, brez insulinov, v posamezni statistični regiji R Slovenije v letu 2018.

A11 Vitamini

V letu 2018 je bilo v Sloveniji predpisanih je bilo 8,9 % več receptov za vitamine, kar je pomenilo 12,1 % povečanje stroškov. 97,8 % vseh receptov skupine A11 in s tem povezanih stroškov pripada vitaminu A in D ter njunim kombinacijam (A11C).

Kljub temu, da sta vitamin A in vitamin D uvrščena v isto podskupino, je med njima bistvena razlika v številu predpisanih receptov. Za vitamin A so bili predpisani le 3 recepti v celem letu in to v kombinaciji z vitaminom D, medtem ko je bilo za različne oblike vitamina D predpisanih več kot 357 tisoč receptov. Največ vitamina D je bilo predpisanega v obliki holekalciferolom (vitamin D, A11CC05), in sicer 330,8 tisoč receptov v vrednosti skoraj 3,4 milijona evrov. Za vitamin D in analoge (A11CC) je bilo predpisanih 40.660.170 DDD oz. 53,8 DID, v primerjavi z letom 2017 pa se je število receptov povečalo za 9,3 %.

A12 Minerali

V primerjavi z letom 2017 se je povečalo število receptov za različne minerale za 1,9 %, kar je pomenilo 3,7 % povečanje z njimi povezanih stroškov. Kalcij je bil predpisan predvsem v obliki kalcijev karbonat (A12AA04) z 72,2 tisoč recepti v vrednosti 908,2 tisoč evrov, kalij pa predvsem v obliki kombinacije kalijevih soli (A12BA30) z 18,9 tisoč recepti v vrednosti 290 tisoč evrov. Predpisano je bilo 2.218.550 DDD oz. 2,9 DID kalcija (A12A) in 434.827 DDD oz. 0,6 DID kalija (A12B), kar je podobno kot leto prej. Delež predpisovanje kalcijevega karbonata izven indikacijskega območja pri osteoporozi je verjetno znaten (17).

4.2 B Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov

Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov so razvrščena v šest skupin. V letu 2018 je bilo izdanih 1.042.315 receptov, kar je 1,6 % več kot leta 2017. Vrednost teh zdravil je znašala skoraj 54,5 milijonov evrov, kar je 16,7 % več kot leto prej.

Povprečna vrednost enega recepta z zdravili za bolezni krvi in krvotvornih organov je znašala 52,3 €, na tisoč prebivalcev je bilo izdanih 504 receptov.

Predpisanih je bilo 80.446.937 DDD, to je 106,5 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan (98,5) je bilo predpisanih v skupini antitrombotikov (B01).

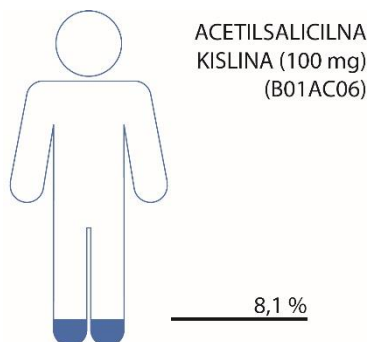

Tabela 4.2: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni krvi in krvotvornih organov (B), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
B - ZDRAVILA ZA BOLEZNI KRVI IN KRVOTVORNIH ORGANOV	1.042.315	102	54.461.054	117	52,3	504	80.446.937	106,5
B01 - ANTITROMBOTIKI	899.004	102	34.498.070	111	38,4	434	74.458.899	98,5
B01A - Antitrombotiki	899.004	102	34.498.070	111	38,4	434	74.458.899	98,5
B01AA - Antagonisti vitamina K	88.469	92	1.091.184	97	12,3	43	5.633.416	7,5
B01AB - Heparinska skupina	79.514	103	6.919.041	99	87,0	38	3.623.503	4,8
B01AC - Zaviralci agregacije trombocitov brez heparina	587.432	100	6.799.302	98	11,6	284	56.496.630	74,8
B01AE - Direktni zaviralci trombina	42.798	116	6.643.059	120	155,2	21	2.725.721	3,6
B01AF - Direktni zaviralci faktorja Xa	98.448	120	12.846.746	123	130,5	48	5.928.509	7,8
B01AX - Drugi antitrombotiki	2.343	115	198.739	114	84,8	1	51.120	0,1
B02 - ANTIHEMORAGIKI	4.868	103	14.432.032	148	2964,7	2	110.574	0,1
B02A - Antifibrinolitiki	1.272	93	39.930	100	31,4	1	31.418	0,0
B02AA - Aminokisliline	1.272	93	39.930	100	31,4	1	31.418	0,0
B02B - Vitamin K in drugi hemostatiki	3.596	107	14.392.102	148	4002,3	2	79.156	0,1
B02BA - Vitamin K	14	140	119	168	8,5	0	38	0,0
B02BD - Krvni koagulacijski faktorji	980	128	11.554.361	179	11790,2	0	34.362	0,0
B02BX - Drugi hemostatiki za sistemsko zdravljenje	2.602	100	2.837.623	87	1090,6	1	44.756	0,1
B03 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE SLABOKRVNOSTI	137.268	101	5.465.900	96	39,8	66	5.877.435	7,8
B03A - Zdravila z železom	87.863	97	1.528.619	96	17,4	42	4.324.631	5,7
B03AA - Zdravila z dvovalentnim železom za peroralno uporabo	44.998	111	684.295	114	15,2	22	1.494.078	2,0
B03AB - Zdravila s trovalentnim železom za peroralno uporabo	40.359	82	810.818	83	20,1	19	2.775.072	3,7
B03AC - Zdravila z železom za parenteralno uporabo	6	100	1.295	230	215,9	0	90	0,0
B03AE - Železo, druge kombinacije	2.500	342	32.211	345	12,9	1	55.391	0,1
B03B - Vitamin B12 in folna kislina	39.336	111	567.951	111	14,4	19	883.300	1,2
B03BA - Vitamin B12 (cianokobalamin in analogi)	197	109	1.985	102	10,1	0	159.500	0,2

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
B03BB - Folna kislina in njeni derivati	39.139	111	565.966	111	14,5	19	723.800	1,0
B03X - Druga zdravila za zdravljenje slabokrvnosti	10.069	102	3.369.331	94	334,6	5	669.505	0,9
B03XA - Druga zdravila za zdravljenje slabokrvnosti	10.069	102	3.369.331	94	334,6	5	669.505	0,9
B05 - NADOMESTKI KRVI IN PERFUZIJSKE RAZTOPINE	1.146	91	11.055	92	9,6	1	0	0,0
B05A - Kri in sorodna zdravila	2	100	11	50	5,7	0	0	0,0
B05AA - Nadomestki krvi in plazemske proteinske frakcije	2	100	11	50	5,7	0	0	0,0
B05B - Rastopine za intravensko uporabo	1.143	92	10.989	92	9,6	1	0	0,0
B05BB - Rastopine za uravnavanje ravnotežja elektrolitov	1.143	92	10.989	92	9,6	1	0	0,0
B05X - Dodatki intravenskim raztopinam	1	20	55	60	55,0	0	0	0,0
B05XC - Vitamini	1	20	55	60	55,0	0	0	0,0
B06 - DRUGA KRVNA ZDRAVILA	29	116	53.997	112	1862,0	0	29	0,0
B06A - Druga krvna zdravila	29	116	53.997	112	1862,0	0	29	0,0
B06AC - Zdravila za zdravljenje hereditarnega angioedema	29	116	53.997	112	1862,0	0	29	0,0

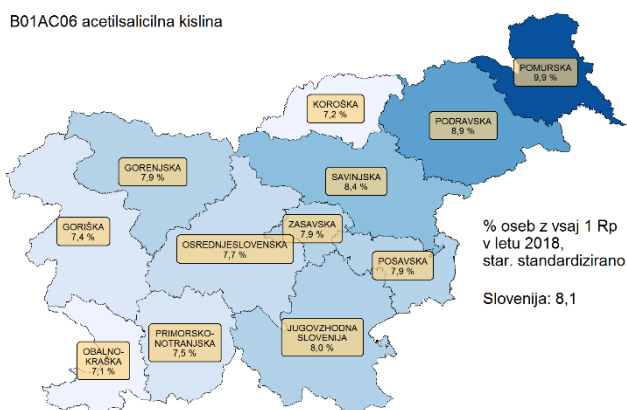
B01 Antitrombotiki

Antitrombotiki so najpogosteje predpisana zdravila iz skupine B. V letu 2018 zavzemali 86,2 % delež receptov in 63,3 % delež stroškov za zdravila iz te skupine. Glede na leto 2017 se je število receptov s predpisanimi antitrombotiki povečalo za 1,7 %, vrednost izdanih zdravil pa za 10,6 %.

Največ predpisanih antitrombotikov je bilo iz podskupine zaviralcev agregacije trombocitov brez heparina (B01AC), ki so predstavljali 65,3 % delež v številu receptov in 19,7 % delež stroškov za antitrombotike.

Najpogosteje predpisana učinkovina med antitrombotiki je acetilsalicilna kislina 100 mg, predpisano je bilo 537 tisoč receptov v vrednosti skoraj 3,1 milijonov evrov.

Največ so acetilsalicilno kislino 100 mg predpisovali v pomurski regiji, sledita podravska in savinjska regija. V povprečju je 8,1 % prebivalcev Slovenije prejelo acetilsalicilno kislino 100 mg, ki zmanjšuje tveganja za nastanek krvnih strdkov ter s tem pripomore k preprečevanju različnih srčno-žilnih dogodkov (slika 4.5).

Slika 4.5: Odstotek oseb, ki jim je bila predpisana acetilsalicilna kislina 100 mg v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Trend zmanjševanja števila predpisanih receptov za antagoniste vitamina K (B01AA) se je nadaljeval, saj se je predpisovanje glede na prejšnje leto zmanjšalo za dodatnih 7,9 %, stroški pa so se zmanjšali za 3,4 %. Največ je bilo predpisanih receptov z varfarinom (B01AA03), in sicer 82,3 tisoč receptov v vrednosti 998,5 tisoč evrov.

V heparinski skupini zdravil (B01AB) je število receptov poraslo za 2,9 % glede na leto 2017, stroški pa so se zmanjšali za 1,4 %. Predpisanih je bilo 3.623.503 DDD oz. 4,8 DID zdravil heparinske skupine. Najpogosteje so bila predpisana zdravila z dalteparinom (B01AB04) z 51,8 tisoč recepti v vrednosti 4,5 milijone EUR. Sledila sta nadroparin (B01AB06) z 18,1 tisoč recepti v vrednosti skoraj 1,7 milijona evrov in enoksaparin (B01AB05) z 9,5 tisoč recepti v vrednosti 750 tisoč evrov.

Prednosti novejših peroralnih antikoagulacijskih zdravil (NOAK) pred varfarinom so širše terapevtsko okno, bistveno hitrejši pričetek delovanja, že v 2- 4 urah po zaužitju, krajši razpolovni čas, 5-15 ur, in bistveno manj interakcij s hrano in zdravili kot pri varfarinu. Predpisujejo se skladno s smernicami Evropskega Združenja za kardiologijo (ESC) (18). Iz naštetih razlogov se je nadaljeval trend naraščanja njihove uporabe iz prejšnjih let. Tako število predpisanih receptov kot njihova vrednost je v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 narasla za 15-20 %.

Med direktnimi zaviralci trombina (B01AE) je na slovenskem tržišču prisoten dabigatran (B01AE07) z 42,8 tisoč recepti v vrednosti več kot 6,6 milijona evrov. Predpisanih je bilo 2.725.721DDD oz. 3,6 DID tega zdravila.

Med neposrednimi zaviralci faktorja Xa sta na trgu rivaroksaban (B01AF01) in apiksaban (B01AF02). Narasla je poraba obeh. Delež predpisanih receptov za rivaroksaban se je v letu 2018 povečal za 11,3 %, za apiksaban pa celo za 35,7 %.

B02 Antihemoragiki

Skupina antihemoragikov (zdravila, ki zaustavljajo krvavitev) predstavlja le 0,5 % delež v tej skupini, predpisanih je bilo 4.868 receptov, a je njihova vrednost znašala kar 14,4 milijona evrov, kar pa predstavlja 26,5 % delež vrednosti vseh zdravil v tej skupini.

Vrednost enega recepta za ta zdravila je znašala 2.964,7 €, kar je bistveno več od povprečne vrednosti enega recepta za zdravila iz celotne skupine B (52,3 €). V letu 2018 je bilo predpisanih le 2,9 % več receptov ob sočasnih 48,1 % večjih stroških kot leto poprej.

Dve večji podskupini tvorita skupino antihemoragikov, in sicer antifibrinolitiki (B02A) in vitamin K in drugi hemostatiki (B02B). Predpisanih je bilo približno trikrat več receptov za drugo skupino kot za prvo. Med antifibrinolitiki je traneksaminska kislina (B02AA02), ki se v Sloveniji predpisuje od leta 2016, edini predstavnik. V letu 2018 je bilo predpisanih 6,8 % receptov manj za traneksaminsko kislino kot v letu prej. Največ receptov je bilo še vedno predpisanih za hemostatik z eltrombopagom (B02BX05), predpisanim na 1.782 receptih v vrednosti 1,7 milijona evrov.

Največ sredstev je bilo porabljenih za krvne koagulacijske faktorje (B02BD), kjer je delež predpisanih receptov narasel za 27,4 %, vrednost izdanih zdravil pa kar za 79,2 %. Kaže se povečano število receptov za koagulacijski faktor VIII (B02BD02), ki se uporablja kot nadomestno zdravljenje pri hemofiliji; predpisanih je bilo 875 receptov v vrednosti več kot 10,2 milijonov evrov.

Poleg tega so se na našem tržišču pojavila tudi nova zdravila iz skupine krvnih koagulacijskih faktorjev (zaviralci inhibitorjev faktorja VIII (B02BD03), kombinacija von willebrandovega faktorja in koagulacijskega faktorja VIII (B02BD06) in koagulacijski faktor VIIa (B02BD08)), ki so povečala porabo sredstev za to podskupino zdravil. Povprečna vrednost na recept pri podskupini krvnih koagulacijskih faktorjev je bila namreč kar 11790,2 €, kar je štirikratnih povprečja, ki velja za celotno skupino antihemoragikov (19).

B03 Zdravila za zdravljenje slabokrvnosti

V primerjavi z letom 2017 se je število receptov povečalo za 1,0 % ob 3,6 % nižjih stroških.

Nadaljeval se je trend iz prejšnjega leta, in sicer upad predpisovanja zdravil s trovalentnim železom za peroralno uporabo (B03AB) ob sočasnem porastu predpisovanja dvovalentnega železa (B03AA). Posledično je bilo predpisanih največ receptov za dvovalentno železo (51,2 % vseh predpisanih zdravil z železom). Predpisanih je bilo 883.300 DDD oz. 1,2 DID vitamina B12 in folne kisline (B03B).

V letu 2018 so največji del stroškov v skupini zdravil za zdravljenje slabokrvnosti (61,6 %) predstavljala druga zdravila za zdravljenje slabokrvnosti (B03X). Povprečna vrednost recepta je bila 334,6 €. Predpisanih je bilo 669.505 DDD oz. 0,9 DID drugih zdravil za zdravljenje slabokrvnosti. Zdravila iz te skupine so vsebovala darbepoetin alfa (B03XA02) s 4.817 recepti v vrednosti 1,8 milijona evrov, eritropoetin (B03XA01) s 3.518 recepti v vrednosti 1,2 milijona evrov in metoksipolietilenglikol epoetin beta (B03XA03) s 1.734 recepti v vrednosti 352 tisoč evrov.

4.3 C Zdravila za bolezni srca in ožilja

Zdravila za bolezni srca in ožilja so razvrščena v 10 skupin. Ostajajo najpogosteje predpisana zdravila v Sloveniji. V letu 2018 je bilo izdanih skoraj 4,7 milijona receptov v vrednosti skoraj 80 milijonov evrov. Tako število receptov kot vrednost zdravil rahlo, a konstantno naraščata. Glede na leto 2017 je bilo predpisanih 0,2 % receptov več, stroški so se povečali za 0,1 %.

Skupini zdravil z delovanjem na renin angiotenzinski sistem (C09) ostaja najpomembnejša tako glede na število predpisanih receptov (1,72 milijona) kot tudi glede na vrednost izdanih zdravil (skoraj 28,8 milijonov evrov). V tej skupini je bilo na 1000 prebivalcev predpisanih 833 receptov.

Skupno je bilo predpisanih preko 420 milijonov DDD, to je 555,9 DID na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil z delovanjem na renin – angiotenzinski sistem (C09), in sicer 247,4 DID.

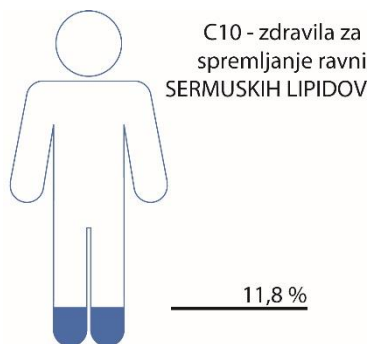

Tabela 4.3: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni srca in ožilja (C), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
C - ZDRAVILA ZA BOLEZNI SRCA IN OŽILJA	4.657.119	100	75.958.949	100	16,3	2.250	420.006.989	555,9
C01 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI SRCA	180.987	96	6.038.841	86	33,4	87	13.918.944	18,4
C01A - Kardiotonični glikozidi	34.998	96	324.812	103	9,3	17	1.420.150	1,9
C01AA - Digitalisovi glikozidi	34.998	96	324.812	103	9,3	17	1.420.150	1,9
C01B - Antiaritmiki, skupini I in III	32.904	100	959.721	100	29,2	16	3.002.120	4,0
C01BC - Antiaritmiki skupine IC	13.389	99	295.035	100	22,0	6	1.230.680	1,6
C01BD - Antiaritmiki skupine III	19.515	101	664.686	99	34,1	9	1.771.440	2,3
C01C - Spodbujevalci srčne funkcije brez kardiotoničnih glikozidov	4.797	109	289.797	117	60,4	2	3.200	0,0
C01CA - Adrenergiki in dopaminergiki	4.797	109	289.797	117	60,4	2	3.200	0,0
C01D - Vazodilatatorji za zdravljenje koronarne ishemije	52.185	85	1.064.418	58	20,4	25	3.870.134	5,1
C01DA - Organski nitrati	52.185	85	1.064.418	58	20,4	25	3.870.134	5,1
C01E - Druga zdravila za bolezni srca	56.103	106	3.400.093	92	60,6	27	5.623.340	7,4
C01EB - Druga zdravila za bolezni srca	56.102	106	3.400.086	92	60,6	27	5.623.290	7,4
C02 - ANTIHIPERTENZIVI	114.881	101	3.509.870	110	30,6	55	11.187.567	14,8
C02A - Antiadrenergiki s centralnim delovanjem	14.717	103	308.787	103	21,0	7	1.295.650	1,7
C02AB - Metildopa	1.653	107	47.625	104	28,8	1	45.400	0,1
C02AC - Agonisti imidazolinskih receptorjev	13.064	103	261.162	103	20,0	6	1.250.250	1,7
C02C - Antiadrenergiki s perifernim delovanjem	99.064	100	1.773.171	103	17,9	48	9.861.317	13,1
C02CA - Antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa	99.064	100	1.773.171	103	17,9	48	9.861.317	13,1
C02K - Drugi antihipertenzivi	1.100	118	1.427.911	123	1298,1	1	30.600	0,0
C02KX - Antihipertenzivi za zdravljenje pljučne arterijske hipertenzije	1.100	118	1.427.911	123	1298,1	1	30.600	0,0
C03 - DIURETIKI	432.103	98	6.152.384	98	14,2	209	26.472.042	35,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
C03B - Diuretiki dilucijskega segmenta, brez tiazidov	126.686	92	1.830.010	90	14,4	61	6.597.906	8,7
C03BA - Sulfonamidi, enokomponentna zdravila	126.686	92	1.830.010	90	14,4	61	6.597.906	8,7
C03C - Diuretiki vhodnega kraka Henlejeve zanke	226.684	101	2.557.252	104	11,3	110	16.913.187	22,4
C03CA - Sulfonamidi, enokomponentna zdravila	226.684	101	2.557.252	104	11,3	110	16.913.187	22,4
C03D - Antikaliuretiki diuretiki (varčevalni s kalijem)	78.733	98	1.765.122	98	22,4	38	2.960.948	3,9
C03DA - Antagonisti aldosteronskih receptorjev	78.733	98	1.765.122	98	22,4	38	2.960.948	3,9
C04 - PERIFENI VAZODILATORJI	5.769	84	101.768	90	17,6	3	156.926	0,2
C04A - Periferni vazodilatatorji	5.769	84	101.768	90	17,6	3	156.926	0,2
C04AD - Derivati purina	4.145	83	70.226	87	16,9	2	119.476	0,2
C04AE - Alkaloidi ergot	1.623	87	31.380	96	19,3	1	37.430	0,0
C04AX - Drugi periferni vazodilatatorji	1		162		162,4	0	20	0,0
C05 - VAZOPROTEKTIVI	38.415	94	473.989	88	12,3	19	1.001.624	1,3
C05A - Učinkovine za lokalno zdravljenje hemoroidov in analne fisure	29.431	96	289.932	96	9,9	14	509.065	0,7
C05AD - Lokalni anestetiki	20.014	99	193.055	98	9,6	10	394.480	0,5
C05AX - Druge učinkovine za lokalno zdravljenje hemoroidov in analne fisure	9.417	92	96.877	93	10,3	5	114.585	0,2
C05B - Antivarikozno zdravljenje	2.694	85	30.102	79	11,2	1	229.900	0,3
C05BA - Heparini ali heparinoidi za lokalno zdravljenje	2.693	85	30.023	79	11,1	1	229.900	0,3
C05BB - Sklerozirajoča sredstva za lokalno injiciranje	1		80		79,6	0	0	0,0
C05C - Zdravila za stabiliziranje kapilar	6.290	85	153.954	78	24,5	3	262.659	0,3
C05CA - Bioflavonoidi	6.290	85	153.954	78	24,5	3	262.659	0,3
C07 - ANTAGONISTI ADRENERGIČNIH RECEPTORJEV BETA	835.235	102	10.609.293	104	12,7	403	33.870.175	44,8
C07A - Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta	820.652	102	10.332.359	104	12,6	396	32.613.577	43,2
C07AA - Neselektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta	27.508	103	426.974	106	15,5	13	988.716	1,3
C07AB - Selektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta	699.665	103	8.186.647	106	11,7	338	27.657.800	36,6
C07AG - Antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa in beta	93.479	93	1.718.738	96	18,4	45	3.967.061	5,3
C07B - Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta in tiazidi	14.576	99	276.808	101	19,0	7	1.256.058	1,7
C07BB - Selektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta in tiazidi	14.576	99	276.808	101	19,0	7	1.256.058	1,7

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
C07F - Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta, druge kombinacije	7	6	127	5	18,1	0	540	0,0
C07FX - Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta, druge kombinacije	7	6	127	5	18,1	0	540	0,0
C08 - ZAVIRALCI KALCIJEVIH KANALČKOV	406.093	99	5.646.177	97	13,9	196	42.295.157	56,0
C08C - Selektivni zaviralci kalcijevih kanalčkov z delovanjem na žile	387.771	100	5.259.450	97	13,6	187	41.299.567	54,7
C08CA - Derivati dihidropiridina	387.771	100	5.259.450	97	13,6	187	41.299.567	54,7
C08D - Selektivni zaviralci kalcijevih kanalčkov z direktnim delovanjem na prevodni sistem srca	16.967	90	362.006	92	21,3	8	886.300	1,2
C08DA - Fenilalkilaminski derivati	12.778	90	215.300	91	16,8	6	668.695	0,9
C08DB - Derivati benzotiazepina	4.189	92	146.706	93	35,0	2	217.605	0,3
C08G - Zaviralci kalcijevih kanalčkov in diuretiki	1.355	96	24.722	103	18,2	1	109.290	0,1
C08GA - Zaviralci kalcijevih kanalčkov in diuretiki	1.355	96	24.722	103	18,2	1	109.290	0,1
C09 - ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA RENIN-ANGIOTENZINSKI SISTEM	1.724.974	100	28.758.229	101	16,7	833	186.953.569	247,4
C09A - Zaviralci angiotenzinske konvertaze, enokomponentna zdravila	707.041	97	8.802.414	94	12,4	342	91.877.921	121,6
C09AA - Zaviralci angiotenzinske konvertaze, enokomponentna zdravila	707.041	97	8.802.414	94	12,4	342	91.877.921	121,6
C09B - Zaviralci angiotenzinske konvertaze, kombinacije	574.736	104	10.538.545	101	18,3	278	49.130.970	65,0
C09BA - Zaviralci angiotenzinske konvertaze in diuretiki	353.346	99	5.818.128	96	16,5	171	30.834.810	40,8
C09BB - Zaviralci angiotenzinske konvertaze in zaviralci kalcijevih kanalčkov	138.844	105	2.794.917	97	20,1	67	11.723.370	15,5
C09BX - Zaviralci angiotenzinske konvertaze, druge kombinacije	82.546	134	1.925.501	130	23,3	40	6.572.790	8,7
C09C - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs), enokomponentna zdravila	225.953	99	3.234.752	95	14,3	109	28.825.762	38,2
C09CA - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs), enokomponentna zdravila	225.953	99	3.234.752	95	14,3	109	28.825.762	38,2
C09D - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs), kombinacije	217.244	103	6.182.518	119	28,5	105	17.118.916	22,7
C09DA - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs) in diuretiki	156.287	98	2.688.047	91	17,2	75	12.547.388	16,6
C09DB - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs) in zaviralci kalcijevih kanalčkov	27.031	115	610.089	109	22,6	13	2.141.828	2,8
C09DX - Blokatorji receptorjev za angiotenzin II (ARBs), druge kombinacije	33.926	122	2.884.382	171	85,0	16	2.429.700	3,2

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
C10 - ZDRAVILA ZA SPREMINJANJE RAVNI SERUMSKIH LIPIDOV	918.662	101	14.668.397	103	16,0	444	104.150.986	137,8
C10A - Zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov, enokomponentna zdravila	904.279	102	14.208.253	104	15,7	437	103.063.926	136,4
C10AA - Zaviralci reduktaze HMG CoA	856.150	101	12.193.136	100	14,2	414	98.545.807	130,4
C10AB - Fibrati	33.478	122	883.245	115	26,4	16	3.503.704	4,6
C10AC - Adsorbenti žolčnih kislin	7		183		26,2	0	103	0,0
C10AX - Druga zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov	14.644	116	1.131.688	163	77,3	7	1.014.312	1,3
C10B - Zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov, kombinacije	14.383	72	460.144	68	32,0	7	1.087.060	1,4
C10BA - Zaviralci reduktaze HMG-CoA v kombinaciji z drugimi zdravili za spreminjanje ravni serumskih lipidov	8.202	62	338.391	64	41,3	4	610.540	0,8
C10BX - Zaviralci reduktaze HMG CoA, druge kombinacije	6.181	90	121.754	85	19,7	3	476.520	0,6

V Tabeli 4.4 je prikazanih deset najpogostejše predpisanih učinkovin skupine C. Na tabeli praktično ni prišlo do sprememb, torej najbolj predpisane učinkovine skupine C ostajajo enake kot leto poprej. Te učinkovine predstavljajo 57,0 % vseh predpisanih receptov iz skupine C, medtem ko je deset učinkovin, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, predstavljalo 47,1 % stroškov za zdravila skupine C.

Največkrat predpisana zdravilna učinkovina v letu 2018 ostaja bisoprolol (C07AB07) s 571 tisoč recepti, sledijo rosuvastatin (C10AA07) s skoraj 429 tisoč recepti, perindopril (C09AA04) s 391 tisoč recepti in atorvastatin (C10AA05) s skoraj 280 tisoč recepti.

Največ sredstev je bilo porabljenih za rosuvastatin (6,8 milijonov evrov), bisoprolol (6,2 milijona evrov), perindopril (skoraj 4,7 milijona evrov), perindopril in diuretike (4,5 milijona evrov) in atorvastatin (3,5 milijona evrov).

Tabela 4.4: Najpogostejše predpisane zdravilne učinkovine v skupini C po številu receptov, Slovenija 2018.

ATC	Zdravilna učinkovina	Število Rp	Vrednost	Število DDD	Število DID
C07AB07	bisoprolol	571.215	6.201.264 €	18.506.098	24,5
C10AA07	rosuvastatin	428.774	6.811.329 €	60.822.072	80,5
C09AA04	perindopril	391.628	4.669.026 €	41.806.980	55,3
C10AA05	atorvastatin	280.565	3.451.098 €	27.078.315	35,8
C09BA04	perindopril in diuretiki	256.292	4.528.318 €	22.215.690	29,4
C03CA01	furosemid	174.522	1.749.036 €	15.073.721	20,0
C09AA05	ramipril	155.111	1.770.725 €	28.571.140	37,8
C08CA01	amlodipin	142.812	1.511.587 €	16.490.510	21,8
C08CA09	lacidipin	128.560	1.999.618 €	11.151.756	14,8
C03BA11	indapamid	125.984	1.820.931 €	6.550.146	8,7

C01 Zdravila za bolezni srca

Pri predpisovanju zdravil za bolezni srca se nadaljuje upad v številu receptov, saj je prišlo v letu 2018 do 3,7 % zmanjšanja števila receptov in kar 14,4 % nižjih stroškov za ta zdravila. Predpisanih je bilo skoraj 181,0 tisoč receptov, kar predstavlja 3,9 % delež vseh zdravil za bolezni srca in ožilja. Povprečna vrednost na en recept v skupini C01 je znašala 33,4 €.

Najpogosteje predpisana zdravila v tej skupini so tudi v letu 2018 vazodilatatorji za zdravljenje koronarne ishemije (C01D), čeprav je število predpisanih receptov upadlo za 15,3 %. K temu so zagotovo pripomogle motnje v dobavi oziroma stalno prenehanje trženja nekaterih zdravil iz te skupine. Klub temu je bilo predpisanih 52,2 tisoč receptov v vrednosti več kot 1,0 milijona evrov, oziroma 3.870.134 DDD oz. 5,1 DID organskih nitratov (gliceriltrinitrat in izosorbidmononitrat).

Metildigoksin (C01AA08) je edini predstavnik skupine kardiotioničnih glikozidov (C01A), za katerega je bilo edina predpisanih 35 tisoč receptov. Njegova uporaba še vedno upada, saj se je število receptov v letu 2018 znižalo za 3,7 %. Predpisanih je bilo 1.420.150 DDD oz. 1,9 DID metildigoksina.

V skupini antiaritmiki skupine I in III (C01B) je ostalo število receptov in s tem povezani stroški praktično nespremenjeno. Še naprej sta najpogosteje predpisana amjodaron (C01BD01) z 19 tisoč recepti v vrednosti 574,0 tisoč evrov in propafenon (C01BC03) s 13,4 tisoč recepti v vrednosti 295,0 tisoč evrov. Predpisanih je bilo 3.002.120 DDD oz. 4,0 DID antiaritmikov iz skupin I in III (C01B).

Največji stroški med zdravili za bolezni srca ostajajo pri drugih zdravilih za bolezni srca (C01E) – skoraj 3,4 milijona evrov. Če pa stroške primerjamo z letom 2017, so ti nižji za 8,1 %. To znižanje gre predvsem na račun ivabradin, ki se mu je cena v letu 2018 skoraj prepolovila. Konec septembra 2017 je bil ivabradin razvrščen na listo medsebojno zamenljivih zdravil in marca 2018 je bila znižana najvišja priznana vrednost.

C02 Antihipertenzivi

V letu 2018 se je število receptov za antihipertenzive povečalo za 0,8 % ob 10 % višjih stroških. K takemu povečanju stroškov so prispevali predvsem antihipertenzivi za zdravljenje pljučne arterijske hipertenzije (C02KX). Pljučna hipertenzija je stanje z zvišanim krvnim tlakom v pljučnem krvnem obtoku. Povzroča obremenitev desnega srca, kar vodi najprej v funkcionalne, nato pa še morfološke spremembe desnega srca (5). Za zdravila, ki se uporabljajo v terapiji pljučne hipertenzije, je bilo v letu 2018 predpisanih 1100 receptov, kar pomeni 18,3 % rast. V primerjavi z ostalimi antihipertenzivi so to draga zdravila. Če je bila povprečna vrednost na en recept s predpisanimi antihipertenzivi je znašala 30,6 €, je bila ta vrednost v skupini antihipertenzivov za zdravljenje pljučne arterijske hipertenzije 1298,1 €. Zato je skupina antihipertenzivov za zdravljenje pljučne arterijske hipertenzije z 1.427.911 € stroškov predstavljala 40,7 % stroškov vseh antihipertenzivov.

Druga velika skupina antihipertenzivov z 86,2 % receptov in 50,5 % vrednostjo zdravil so antiadrenergiki s perifernim delovanjem (C02C). Edini predstavnik te skupine je doksazosin (C02CA04), ki je z 99,1 tisoč recepti v vrednosti 1,8 milijona evrov, najpogosteje predpisana učinkovina celotne skupine antihipertenzivov.

Iz skupine antiadrenergikov s centralnim delovanjem (C02A) se je poleg metildope (C02AB01) s 1.653 recepti v vrednosti 47,6 tisoč evrov predpisoval še moksonidin (C02AC05) z 13,1 tisoč recepti v vrednosti 261,2 tisoč evrov. Predpisanih je bilo 1.295.650 DDD oz. 1,7 DID antiadrenergikov s centralnim delovanjem.

C03 Diuretiki

Pri diuretikih se je število izdanih receptov zmanjšalo za 2,4 % ob 2,0 % zmanjšanju stroškov. Še naprej se najpogosteje predpisujejo diuretiki vhodnega kraka Henlejeve zanke (C03C) z 226,7 tisoč recepti v vrednosti skoraj 2,6 milijona evrov. Med njimi so največji delež predstavljali recepti s furosemidom (C03CA01), ki je bil predpisan na skoraj 174,5 tisoč receptih v vrednosti 1,75 milijona EUR in je tudi na sploh najbolj predpisana učinkovina med diuretiki z 40,4 % deležen receptov.

Pri diuretikih dilucijskega segmenta brez tiazidov (C03B) s 126,7 tisoč recepti v vrednosti 1,8 milijona evrov je prišlo do 8,3 % zmanjšanja števila receptov. Podoben padec zaznamo pri predpisovanju indapamida (C03BA11), ki kljub temu ostaja glavni predstavnik te skupine s 126,0 tisoč receptov v vrednosti 2,0 milijona evrov.

V letu 2018 se je trend predpisovanja diuretikov, ki varčujejo s kalijem (antikaliuretičnih) (C03D) obrnil, saj se je zmanjšajo število receptov za 2,3 %, kar je zmanjšalo stroške za 1,7 %. Zmanjšalo se je predpisovanje spironolakton (C03DA01), medtem ko je bil eplerenon (C03DA04) pogosteje predpisan kot v letu 2017. Skupno je bilo predpisanih 2.960.948 DDD oz. 3,9 DID antikaliuretičnih diuretikov.

C04 Periferni vazodilatatorji

Skupina perifernih vazodilatatorjev zajema le 0,1 % vseh predpisanih zdravil za bolezni srca in ožilja. Nadaljuje se trend zmanjševanja števila receptov, saj se je v letu 2018 glede na leto 2017 zmanjšalo za 15,9 %, skupna vrednost pa se je zmanjšala za 9,9 %.

Najpogosteje predpisana učinkovina ostaja pentoksifilin (C04AD03) s 4,1 tisoč recepti.

C05 Vazoprotektivi

Vazoprotektivi so prav tako manjša skupina z vidika predpisovanja zdravil, saj vključujejo 0,8 % predpisanih zdravil za bolezni srca in ožilja. V letu 2018 se je predpisovanje zmanjšalo za 6,5 %, stroški pa so se zmanjšali za 11,6 %. Največ receptov je bilo predpisanih lokalno zdravljenje hemoroidov in analnih fisur za zdravila, ki vsebujejo lokalni anestetik cinhokain (C05AD04), ki je bil predpisan na 18,8 tisoč receptih. Gre za skupino zdravil, ki niso krita iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in so v veliki meri na voljo v lekarnah tudi brez zdravniškega recepta, zato je njihova dejanska poraba zagotovo večja od prikazane.

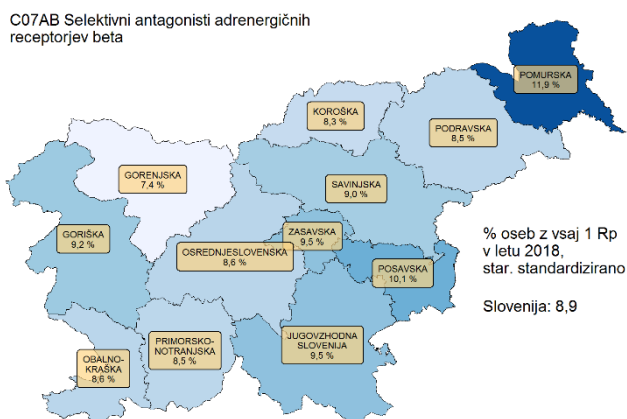
C07 Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta

Število receptov za zdravila iz skupine C07 se je v letu 2018 povečalo za 1,8 %, stroški za zdravila pa za 3,9 % glede na leto 2017. Vrednost enega recepta s predpisanimi zdravili iz skupine C07 je bila 12,7 €. Predpisovanje najpogosteje predpisane podskupine, to so selektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta (C07AB), se je še povečalo. Gre za zdravila, ki se uporabljajo za zdravljenje povišanega krvnega tlaka (hipertenzije), angine pektoris ter stabilnega kroničnega srčnega popuščanja. V letu 2018 je bilo izdanih 3,1 % več receptov za ta zdravila, kar je pomenilo 83,8 % delež v številu predpisanih receptov v skupini C07. Predpisanih je bilo 27.657.800 DDD oz. 36,6 DID selektivnih antagonistov adrenergičnih receptorjev beta. Vodilni med njimi ostaja bisoprolol (C07AB07) s 571,2 tisoč recepti v vrednosti 6,2 milijona evrov. Sledil mu je nebivolol (C07AB12) s 70,2 tisoč recepti.

Neselektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta (C07AA) se glede na selektivne predpisujejo manj in sicer za druge indikacije kot npr. tireotoksikoza, migrena, esencialni tremor. V letu 2018 je bilo

predpisanih 27,5 tisoč receptov, 988.716 DDD oz. 1,3 DID zdravil iz skupine C07AA, od tega največ s propranololom (C07AA05), ki je bil predpisan na 23,2 tisoč receptih.

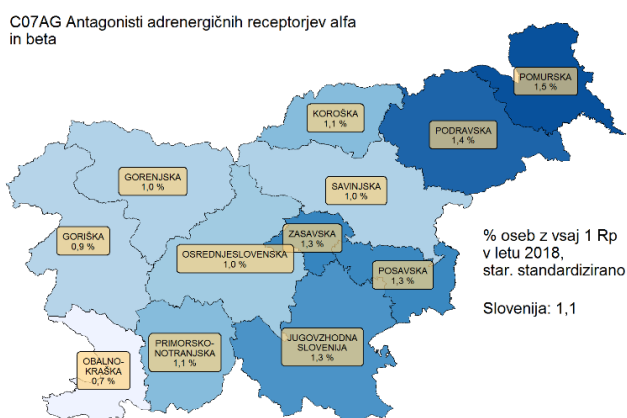
Največ so selektivne antagoniste adrenergičnih receptorjev beta (C07AB) predpisovali v pomurski regiji, ki je kar za 2 % nad slovenskim povprečjem. Sledijo ji posavska, zasavska regija in regija jugovzhodne Slovenije. Povprečno je v Sloveniji prejelo antagoniste adrenergičnih receptorjev beta 8,9 % prebivalcev (slika 4.6).

Slika 4.6: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani selektivni antagonisti adrenergičnih receptorjev beta (C07AB) v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Med antagonisti adrenergičnih alfa in beta receptorjev (C07AG) se prepisuje le karvedilol (C07AG02), za katerega je značilno, da se trend upada predpisovanja nadaljuje. V letu 2018 je bilo predpisanih za 6,6 % manj receptov, kar je pomenilo 3,6 % nižje stroške za ta zdravila.

Največ so selektivne antagoniste adrenergičnih receptorjev alfa in beta (C07AG) predpisovali v pomurski regiji, ki ji sledijo podravska, posavska, zasavska regija in regija jugovzhodne Slovenije, najmanj pa v obalno-kraški regiji. Povprečno je v Sloveniji prejelo antagoniste adrenergičnih receptorjev alfa in beta 1,1 % prebivalcev (slika 4.7).

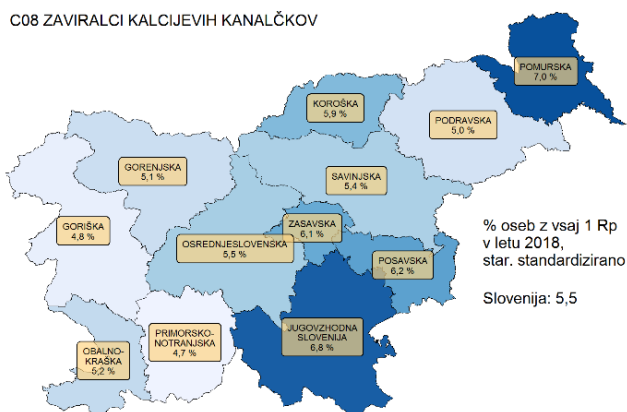
Slika 4.7: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa in beta v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

C08 Zaviralci kalcijevih kanalčkov

V skupini zaviralcev kalcijevih kanalčkov ni bilo pomembnih razlik glede na prejšnje leto. Število receptov se je zmanjšalo za 0,4 %, stroški za zdravila pa so se zmanjšali za 2,7 % glede na leto 2017. Povprečna vrednost recepta z zdravili iz podskupine C08 je znašala 13,9 €. Predpisanih je bilo 42.295.157 DDD oz. 56,0 DID zaviralcev kalcijevih kanalčkov.

Večina vseh predpisanih zdravil iz te skupine spada med derivate dihidropiridina (C08CA), ki zajemajo 95,5 % vseh predpisanih zaviralcev kalcijevih kanalčkov. Znotraj te podskupine je vsem učinkovinam rahlo upadlo število predpisanih receptov z izjemo lacidipina, kjer smo zaznali 2,6 % rast števila predpisanih receptov. Leta 2018 je bilo tako predpisanih 128,6 tisoč receptov za lacidipin v vrednosti skoraj 2 milijona evrov. Kljub temu ostaja lacidipin na drugem mestu in je pred njim še amlodipin (C08CA01), ki s 142,8 tisoč recepti v vrednosti več kot 1,5 milijona evrov ostaja najpogosteje predpisani zaviralec kalcijevih kanalčkov. Sledita jima lerkanidipin (C08CA13) s 76,8 tisoč recepti v vrednosti 892,1 tisoč evrov in nifedipin (C08CA05) z 38,7 tisoč recepti v vrednosti 808,8 tisoč evrov.

Največ so zaviralce kalcijevih kanalčkov predpisovali v pomurski regiji, ki ji sledi regija jugovzhodne Slovenije. V povprečju je 5,5 % prebivalcev Slovenije prejelo zaviralce kalcijevih kanalčkov (slika 4.8).

Slika 4.8: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani zaviralci kalcijevih kanalčkov v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

C09 Zdravila z delovanjem na renin – angiotenzinski sistem

Splošna slika predpisovanja zdravil z delovanjem na renin – angiotenzinski sistem (C09) je ostala praktično enaka kot leto poprej. Ta skupina zdravil je ohranila 37,0 % delež v številu receptov in 37,9 % delež stroškov zdravil za bolezni srca in ožilja ter tako ostaja najpogosteje predpisana skupina, za katero tudi porabimo največ sredstev. V letu 2018 je bilo predpisanih 1,7 milijona receptov, stroški zanje pa so bili slabih 28,8 milijona evrov. Predpisanih je bilo 186.953.569 DDD oz. 247,4 DID zdravil z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem (C09).

Prva velika skupina so zaviralci angiotenzinske konvertaze (C09A in C09B), ki vključujejo učinkovine iz skupin C09AA, C09BA, C09BB in C09BX. V letu 2018 je bilo predpisanih 141.008.891 DDD oz. 186,6 DID zaviralcev angiotenzinske konvertaze (C09A in C09B).

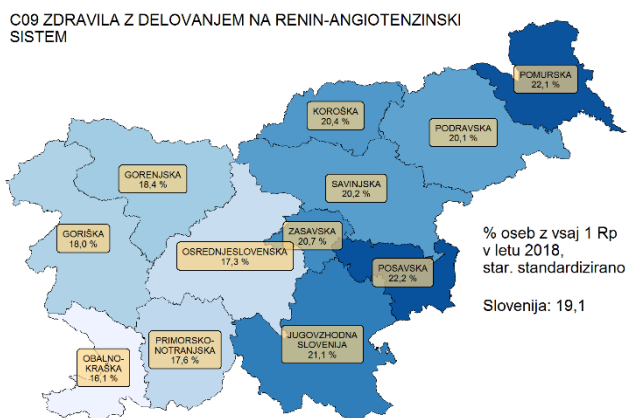
Največji delež v številu in v vrednosti izdanih zdravil še naprej zavzemajo enokomponentna zdravila iz skupine zaviralcev angiotenzinske konvertaze (C09A). V letu 2018 je bilo predpisanih 91.877.921 DDD oz. 121,6 DID zdravil iz te skupine. Najpogosteje so bila predpisana zdravila s perindoprilom (C09AA04)

s 391,6 tisoč recepti v vrednosti skoraj 4,7 milijona evrov. Perindopril je bil tudi edini predstavnik iz te podskupina, katerega uporaba je narasla, čeprav le za 1,1 %. Sledila so zdravila z ramiprilom (C09AA05) s 155,1 tisoč recepti v vrednosti skoraj 1,8 milijona evrov in enalaprilom (C09AA02) s 90,7 tisoč recepti v vrednosti skoraj 1,3 milijona evrov.

Če je poraba enokomponentnih zdravila iz skupine zaviralcev angiotenzinske konvertaze večinoma upadala, je uporaba njihovih kombinacij v porastu. V letu 2018 smo zaznali 4,3 % rast v predpisovanju kombinacij zaviralcev angiotenzinske konvertaze (C09B). Med njimi velja izpostaviti trojno kombinacijo (perindopril, amlodipin in indapamid-C09BX01), kjer se je predpisovanje receptov povečalo skoraj za tretjino.

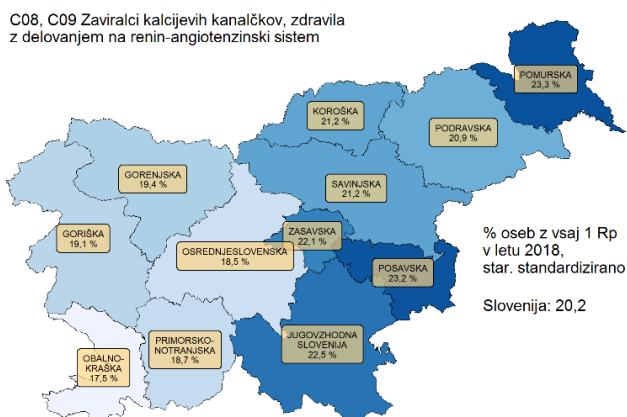
Druga velika skupina so blokatorji receptorjev za angiotenzina II, ki vključujejo učinkovine iz skupin C09C in C09D. V letu 2018 je bil predpisanih 45.944.678 DDD oz. 60,8 DID zdravil iz te skupine. Tudi pri blokatorjih receptorjev za angiotenzin II velja, da poraba njihovih monokomponentnih zdravil rahlo upada in narašča uporaba različnih kombinacij. Največji je porast pri predpisovanju kombinacije sakubitrila z valsartanom (C09DX04), ki se uporablja pri bolnikih s kroničnim simptomatskim srčnim popuščanjem z zmanjšanim iztisnim deležem. To je razumljivo, saj gre za zdravilo, ki je v Sloveniji dobavljivo šele od leta 2017. Njegova poraba je narasla za več kot 2-krat.

Največ zdravil z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem so predpisali posavski (22,2 %) in pomurski regiji (22,1 %), kar je za 5 % manj kot v obalno-kraški regiji, kjer je bilo teh zdravil najmanj. V povprečju je 19,1 % prebivalcev Slovenije prejemalo zdravila z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem, kar za 0,2 % manj kot v letu 2017 (slika 4.9).

Slika 4.9: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Urejenost krvnega tlaka je velikokrat težko doseči z monoterapijo, zato tudi ESC smernice za zdravljenje hipertenzije navajajo različne kombinacije (20). Ena od pogostih in učinkovitih kombinacij je tudi sočasna uporaba zdravil z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem z zaviralci kalcijevih kanalčkov. 20,2 odstotka populacije prejema vsaj eno od obeh zdravil.

Slika 4.10: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani zaviralci kalcijevih kanalčkov ali zdravila z delovanjem na renin-angiotenzinski sistem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

C10 Zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov

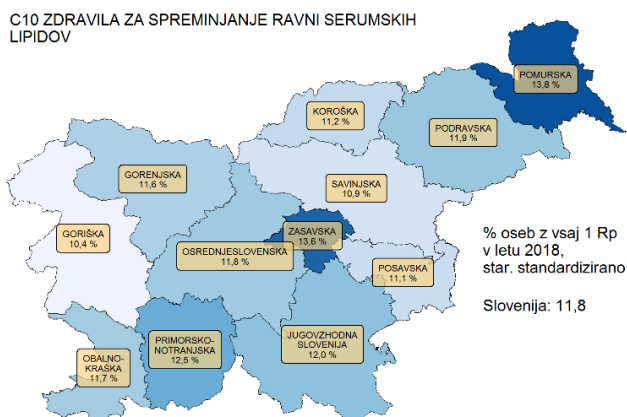
V letu 2018 se je število receptov za zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov povečalo za 1,5 %, ob 2,6 % višjih stroških. Predpisanih je bilo 918,7 tisoč receptov v vrednosti skoraj 14,7 milijona evrov. Vrednost na en recept se je rahlo povišala in je znašala 16 €. S tem se je prekinil trend zniževanja cen za zdravila iz te skupine, ki je trajal kar sedem let (od 36,27 € v letu 2011, 31,74 € v letu 2012, 29,77 € v letu 2013, 17,47 € v letu 2014, 17 € v letu 2015, 16 € v letu 2016 in 15,8 € v letu 2017).

Porabljenih je bilo 104.150.986 DDD zdravil za spreminjanje ravni serumskih lipidov (C10AA, C10AB, C10AX, C10B), oziroma 137,8 DID na 1000 prebivalcev na dan.

Najpogosteje predpisana skupina so bili zaviralce reduktaze HMG-CoA (C10AA), ki predstavlja 93,2 % vseh zdravil za spreminjanje ravni serumskih lipidov. Porabljenih je bilo 98.545.807 DDD oz. 130,4 DID zdravil iz te skupine. Med njimi je bil najpogosteje predpisana učinkovina rosuvastatin (C10AA07) s 428,8 tisoč recepti v vrednosti 6,8 milijona evrov. Rosuvastatin je bil tudi edini statin, pri katerem smo zaznali porast pri predpisovanju, medtem ko se je drugim zdravilom iz iste podskupine število receptov zmanjšalo. Sledita atorvastatin (C10AA05) z 280,6 tisoč recepti v vrednosti 3,5 milijona evrov in simvastatin (C10AA01) s 105,3 tisoč recepti v vrednosti 1,3 milijona evrov. Za celotno skupino statinov (brez kombinacij) je bilo predpisanih 904,3 tisoč receptov v vrednosti 14,2 milijona evrov. Druga skupina so fibrati (C10AB), za katere je bilo predpisanih 33.478 receptov v vrednosti 883,3 tisoč evrov, 3.503.704 DDD oz. 4,6 DID.

V letu 2017 sta se v Sloveniji začeli predpisovati in izdajati na recepte monoklonski protitelesi za zdravljenje hiperholesterolemije alirokumab (C10AX14) in evolokumab (C10AX13). V letu 2018 se je razumljivo število predpisanih receptov za ti dve zdravili povečalo za 4- oz. 3-krat. Kljub temu da je vrednost recepta za tako zdravilo bistveno večja (460 €), še vedno predstavljajo manjši delež v celotni skupini zdravil za spreminjanje ravni serumskih lipidov.

Največ so zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov predpisovali v pomurski in zasavski regiji, najmanj pa na goriškem. Ohranilo se je slovensko povprečje iz leta prej in ostalo na 11,8 % populacije (slika 4.11).

Slika 4.11: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za spreminjanje ravni serumskih lipidov v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

4.4 D Zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva

Zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva so razvrščena v 11 skupin. Skupno je bilo zanje predpisanih je bilo preko 616,2 tisoč receptov v vrednosti skoraj 7,7 milijona evrov.

Število receptov s predpisanimi zdravili za bolezni kože in podkožnega tkiva se praktično ni spremenilo, saj se je zmanjšalo le za 0,1 %, za 1% pa se je znižala skupna vrednost izdanih zdravil.

Povprečna vrednost predpisanih zdravil za bolezni kože in podkožnega tkiva na en recept je znašala 12,5 €. Skupno je bilo predpisanih 30.212.159 DDD, oziroma 40,0 DID, od tega največ, 14.254.575 DDD oz. 18,9 DID je bilo predpisanih v skupini kortikosteroidov – dermatikov (D07).

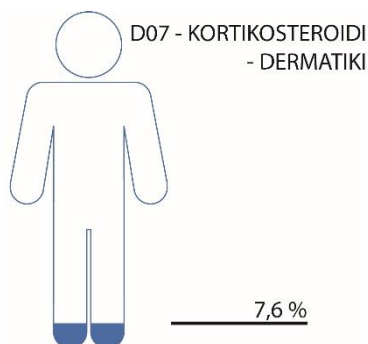

Tabela 4.5: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni kože in podkožnega tkiva (D), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
D - ZDRAVILA ZA BOLEZNI KOŽE IN PODKOŽNEGA TKIVA	616.189	100	7.673.805	99	12,5	298	30.212.159	40,0
D01 - ANTIMIKOTIKI ZA ZDRAVLJENJE DERMATOLOŠKIH BOLEZNI	172.890	98	1.658.344	100	9,6	84	5.898.217	7,8
D01A - Antimikotiki za lokalno zdravljenje	160.393	98	1.369.227	101	8,5	77	5.391.683	7,1

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
D01AC - Derivati imidazola in triazola	107.789	98	831.644	101	7,7	52	3.664.115	4,8
D01AE - Drugi antimikotiki za lokalno zdravljenje	52.604	99	537.583	101	10,2	25	1.727.568	2,3
D01B - Antimikotiki za sistemsko zdravljenje	12.497	94	289.117	94	23,1	6	506.534	0,7
D01BA - Antimikotiki za sistemsko zdravljenje	12.497	94	289.117	94	23,1	6	506.534	0,7
D02 - ZDRAVILA ZA MEHČANJE IN VAROVANJE KOŽE	14.090	97	134.535	98	9,5	7	1.268.475	1,7
D02A - Zdravila za mehčanje in varovanje kože	14.090	97	134.535	98	9,5	7	1.268.475	1,7
D02AE - Zdravila s sečnino	14.024	97	133.974	98	9,6	7	1.263.300	1,7
D02AX - Druga zdravila za mehčanje in varovanje kože	66	80	561	82	8,5	0	5.175	0,0
D03 - ZDRAVILA ZA OSKRBO RAN IN RAZJED	3.705	90	41.600	93	11,2	2	1.282.545	1,7
D03A - Zdravila za oskrbo brazgotin	3.705	90	41.600	93	11,2	2	1.282.545	1,7
D03AX - Druga zdravila za oskrbo brazgotin	3.705	90	41.600	93	11,2	2	1.282.545	1,7
D04 - ANTIPRURITIKI Z ANTIHISTAMINIKI, ANESTETIKI ITD.	597	101	5.650	96	9,5	0	18.335	0,0
D04A - Antipruritik z antihistaminiki, anestetiki itd.	597	101	5.650	96	9,5	0	18.335	0,0
D04AA - Antihistaminiki za lokalno zdravljenje	585	99	5.583	99	9,5	0	17.760	0,0
D04AB - Anestetiki za lokalno zdravljenje	12	400	67	27	5,6	0	575	0,0
D05 - ANTIPSORIATIKI	22.644	105	1.135.529	89	50,1	11	2.387.743	3,2
D05A - Antipsoriatiki za lokalno zdravljenje	21.437	105	1.056.256	86	49,3	10	2.352.210	3,1
D05AX - Drugi antipsoriatiki za lokalno zdravljenje	21.437	105	1.056.256	86	49,3	10	2.352.210	3,1
D05B - Antipsoriatiki za sistemsko zdravljenje	1.207	97	79.273	161	65,7	1	35.533	0,0
D05BB - Retinoidi za zdravljenje psoriaze	1.207	97	79.273	161	65,7	1	35.533	0,0
D06 - ANTIBIOTIKI IN KEMOTERAPEVTIKI ZA UPORABO V DERMATOLOGIJI	80.654	98	945.705	104	11,7	39	1.727.655	2,3
D06A - Antibiotiki za lokalno zdravljenje	63.606	107	566.430	113	8,9	31	1.046.535	1,4
D06AX - Drugi antibiotiki za lokalno zdravljenje	63.606	107	566.430	113	8,9	31	1.046.535	1,4
D06B - Kemoterapevtiki za lokalno zdravljenje	17.048	75	379.275	92	22,2	8	681.120	0,9
D06BA - Sulfonamidi	3.094	96	38.763	97	12,5	1	214.350	0,3
D06BB - Protivirusna zdravila	2.898	39	204.686	91	70,6	1	105.612	0,1
D06BX - Drugi kemoterapevtiki	11.056	91	135.825	92	12,3	5	361.158	0,5
D07 - KORTIKOSTEROIDI - DERMATIKI	247.783	100	1.956.278	94	7,9	120	14.254.575	18,9
D07A - Kortikosteroidi, enokomponentna zdravila	182.802	100	1.418.151	92	7,8	88	9.928.400	13,1

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
D07AB - Kortikosteroidi z zmernim učinkom (skupina II)	48.761	99	379.471	100	7,8	24	1.972.150	2,6
D07AC - Kortikosteroidi z močnim učinkom (skupina III)	134.041	101	1.038.680	90	7,7	65	7.956.250	10,5
D07C - Kortikosteroidi v kombinaciji z antibiotiki	29.951	103	225.879	109	7,5	14	534.135	0,7
D07CC - Kortikosteroidi z močnim učinkom v kombinaciji z antibiotiki	29.951	103	225.879	109	7,5	14	534.135	0,7
D07X - Kortikosteroidi, druge kombinacije	35.030	95	312.249	95	8,9	17	3.792.040	5,0
D07XC - Kortikosteroidi z močnim učinkom, druge kombinacije	35.030	95	312.249	95	8,9	17	3.792.040	5,0
D08 - ANTISEPTIKI IN DEZINFICIENSI	182	97	938	92	5,2	0	0	0,0
D08A - Antiseptiki in dezinficienski	182	97	938	92	5,2	0	0	0,0
D08AC - Bigvanidi in amidini	4	80	51	82	12,7	0	0	0,0
D08AG - Jodova zdravila	125	105	600	109	4,8	0	0	0,0
D08AJ - Spojine s kvaterno amonijevo skupino	21	91	159	76	7,6	0	0	0,0
D08AX - Drugi antiseptiki in dezinficienski	32	80	129	67	4,0	0	0	0,0
D09 - ZDRAVILNE OBVEZE	498	116	2.510	129	5,0	0	25.910	0,0
D09A - Zdravilne obveze	498	116	2.510	129	5,0	0	25.910	0,0
D09AB - Cinkovi povoji	498	116	2.510	129	5,0	0	25.910	0,0
D10 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE AKEN	52.352	106	767.117	113	14,7	25	2.530.560	3,3
D10A - Zdravila za lokalno zdravljenje aken	45.146	105	602.883	114	13,4	22	2.351.640	3,1
D10AD - Retinoidi za lokalno zdravljenje aken	7.575	89	82.012	90	10,8	4	349.860	0,5
D10AF - Protimikrobne učinkovine za zdravljenje aken	26.928	118	356.137	143	13,2	13	1.367.250	1,8
D10AX - Druga zdravila za lokalno zdravljenje aken	10.643	92	164.734	87	15,5	5	634.530	0,8
D10B - Zdravila za sistemsko zdravljenje aken	7.206	108	164.233	109	22,8	3	178.920	0,2
D10BA - Retinoidi za zdravljenje aken	7.206	108	164.233	109	22,8	3	178.920	0,2
D11 - DRUGA ZDRAVILA ZA BOLEZNI KOŽE IN PODKOŽNEGA TKIVA	20.794	110	1.025.599	108	49,3	10	818.145	1,1
D11A - Druga zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva	20.794	110	1.025.599	108	49,3	10	818.145	1,1
D11AH - Učinkovine za zdravljenje dermatitisa, razen kortikosteroidov	18.309	112	876.166	109	47,9	9	711.969	0,9
D11AX - Druga dermatološka zdravila	2.369	104	148.629	102	62,7	1	83.676	0,1

D01 Antimikotiki za zdravljenje dermatoloških bolezni

Recepti s predpisanimi antimikotiki za zdravljenje dermatoloških bolezni so predstavljali 28,1 % delež receptov in 26,6 % delež stroškov za zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva. Glede na leto 2017 se je število receptov zmanjšalo za 1,6 %, za 0,4 % pa se je zmanjšala skupna vrednost teh receptov. Veliko antimikotikov za lokalno zdravljenje ima režim izdaje brez recepta, zato je prikazana poraba nižja od dejanske.

Od antimikotikov za lokalno zdravljenje, ki vsebujejo imidazolove in triazolove derivate (D01AC) so bila najpogosteje predpisana zdravila z klotrimazolom (D01AC01) – 76,9 tisoč receptov z vrednostjo predpisanih zdravil 584,3 tisoč evrov. Skupno je bilo predpisanih 3.664.115 DDD oz. 4,8 DID imidazolovih in triazolovih derivatov.

Od zdravil ki vsebujejo druge antimikotike za lokalno zdravljenje (D01AE) je bil v največjem deležu predpisan terbinafin (D01AE15) na 52,4 tisoč receptih z vrednostjo predpisanih zdravil 531,4 tisoč evrov. Zaznali smo tudi nekoliko večji upad predpisovanja sistemskih antimikotikov (za 6 %).

D05 Antipsoriatiki

Antipsoriatiki so po številu receptov manjša skupina znotraj skupine D. V letu 2018 je bilo zanje predpisanih 22,6 tisoč receptov, kar je pomenilo 4,7 % rast. Predpisanih je bilo 2.387.743 DDD oz. 3,2 DID antipsoriatikov.

Iz te skupine so zdravniki predpisovali kalcipotriol (D05AX02) z 5.153 recepti v vrednosti 178 tisoč evrov, zdravila, ki vsebujejo kombinacije s kalcipotriolom (D05AX52) na 16,3 tisoč receptih v vrednosti 878,2 tisoč evrov in acitretin (D05BB02) s 1.207 recepti v vrednosti 79,3 tisoč evrov.

D06 Antibiotiki in kemoterapevtiki za uporabo v dermatologiji

Tako kot v letu 2017 se je tudi v letu 2018 število receptov s predpisanimi zdravili iz skupine D06 zmanjšalo (za 2,0 %), stroški pa so se povečali (za 3,7 %). Predpisanih je bilo skoraj 80,7 tisoč receptov, od tega 63,6 tisoč z antibiotiki za lokalno zdravljenje (D06A) in 17,0 tisoč receptov za kemoterapevtike za lokalno zdravljenje (D06B). Če te podatke primerjamo z letom prej ugotovimo, da se je predpisovanje prve skupine povečalo za 7,0 %, druge pa zmanjšalo za 25,3 %. Upad predpisovanja kemoterapevtikov za lokalno zdravljenje gre pripisati izrazitemu upadu v predpisovanju protivirusnih zdravil, med njimi pa predvsem aciklovirja. Proizvajalec je namreč prenehal tržiti gotovo zdravilo z aciklovirjem, zato je bilo v letu 2018 izdanih le 14 takih receptov oz. 0,3 % delež izdaje iz leta prej. Predpisanih je bilo 681.120 DDD oz. 0,9 DID kemoterapevtikov za lokalno zdravljenje. Največ, 10,6 tisoč receptov, je bilo predpisanih z metronidazolom (D06BX01), sledita mu s 3,1 tisoč recepti srebrov sulfadiazinat (D06BA01) in s 2,8 tisoč recepti imikvimod (D06BB10).

V letu 2018 je bilo predpisanih 1.046.535 DDD oz. 1,4 DID antibiotikov za lokalno zdravljenje. Za fusidno kislino (D06AX01) in gentamicin (D06AX07) je bilo predpisanih skoraj enako število receptov, to je preko 26 tisoč, za mupirocinom (D06AX09) pa 9 tisoč receptov.

D07 Kortikosteroidi – dermatiki

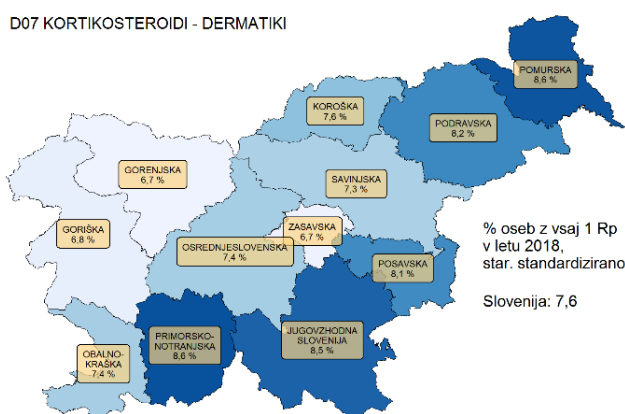
Kortikosteroidi so tista skupina zdravil za bolezni kože in podkožnega tkiva, za katero se predpiše največ receptov (40,2 %) in ki zavzema tudi največji delež stroškov (25,5 %). Glede na leto 2017 je bilo izdanih za 0,4 % manj receptov, vrednost izdanih zdravil pa se je zmanjšala za 5,5 %. Predpisanih je bilo

14.254.575 DDD oz. 18,9 DID koretikosteroidov-dermatikov. Povprečna vrednost na en recept je znašala 7,9 €, kar je za 10% manj kot leto prej (201- 8,3 €).

Predpisuje se predvsem enokomponentna zdravila, ki predstavljajo 73,8 % vseh predpisanih kortikosteroidov-dermatikov. Med njimi so največji delež zavzemali kortikosteroidi z močnim učinkom (skupina III) (D07AC). Predpisanih je bilo 7.956.250 DDD oz. 10,5 DID zdravil skupine D07AC. Iz te podskupine so se še naprej najpogosteje predpisovala zdravila z mometazonom (D07AC13) s 65,4 tisoč recepti in z metilprednizolonaceponatom (D07AC14) s 37,5 tisoč recepti. Sledili so kortikosteroidi z zmernim učinkom (skupina II) (D07AB), od tega največ zdravila z hidrokortizonbutiratom (D07AB02), predpisanim na 32,3 tisoč recepti.

Pri kombiniranih zdravilih s kortikosteroidi je vedno prisoten betametazon, ki je lahko kombiniran z antibiotiki (D07C) ali drugimi učinkovinami (D07X). V letu 2018 je bilo predpisanih slabih 30 tisoč receptov za kombinacijo betametazon in antibiotike (D07CC01), kar je 534.135 DDD oz. 0,7 DID. Receptov za kombinacijo betametazon in drugih učinkovin (D07XC01) pa je bilo 35,0 tisoč, kar ustreza 3.792.040 DDD oz. 5,0 DID.

Največ kortikosteroidov – dermatikov so predpisali v primorsko-notranjski in prekmurski regiji, le za spoznanje manj pa v regiji jugovzhodne Slovenije. Povprečno so kortikosteroide predpisali 7,6 % prebivalcem Slovenije (slika 4.12).

Slika 4.12: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani kortikosteroidi - dermatiki v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

D10 Zdravila za zdravljenje aken

Število izdanih receptov za zdravila za lokalno zdravljenje aken (D10A) se je glede na preteklo leto povečalo za 5,4 %. Če pogledamo, kakšna je slika po posameznih učinkovinah ugotovimo, da je število receptov upadlo pri vseh učinkovinah razen pri kombinaciji klindamicin z drugimi učinkovinami (D10AF51), kjer se je število receptov povečalo za 5-krat. Do takega velikega skoka je prišlo, ker je bila januarja 2018 kombinacija klindamicina s tretinoinom razvrščena na vmesno listo. Zdravilo se uporablja za zdravljenje navadnih aken pri odraslih in mladostnikih, ki so starejši od 12 let. Kljub temu ostaja najpogosteje predpisana učinkovina za lokalno zdravljenje aken zdravilo sam klindamicin (D10AF01) z 21,8 tisoč recepti, sledi mu azelainska kislina (D10AX03), ki je bila izdana na 9,1 tisoč receptih. Skupno je bilo predpisanih 2.351.640 DDD oz. 3,1 DID zdravil za lokalno zdravljenje aken.

Število izdanih receptov zdravila za sistemsko zdravljenje aken (D10B) se je povečalo za 8,0 %. Gre za zdravila z izotretinoinom (D10BA01), za katere je bilo leta 2018 predpisanih 7,2 tisoč receptov. Gre za

teratogeno učinkovino, zato velja posebna pozornost pri ženskah v rodni dobi. Takim pacientkam se sme zdravilo izdati le za mesec dni v roku 7 dni do datuma predpisa.

4.5 G Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni

Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni so razvrščeni v 4 skupine.

Za bolezni sečil in spolovil ter spolne hormone je bilo v letu 2018 izdanih 0,3 % več receptov kot leto prej s povprečno vrednostjo predpisanih zdravil na en recept 26,4 €.

Predpisanih je bilo 54.211.936 DDD, to je 71,7 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil za bolezni sečil (G04), ker je število receptov tudi v porastu (za 2,8 % več kot v letu 2017). Druga velika skupina so skupina spolnih hormonov in zdravil za uravnavanje delovanja spolovil (G03), kjer pa smo zaznali rahel upad števila receptov (2,5 % manj kot v letu 2017).

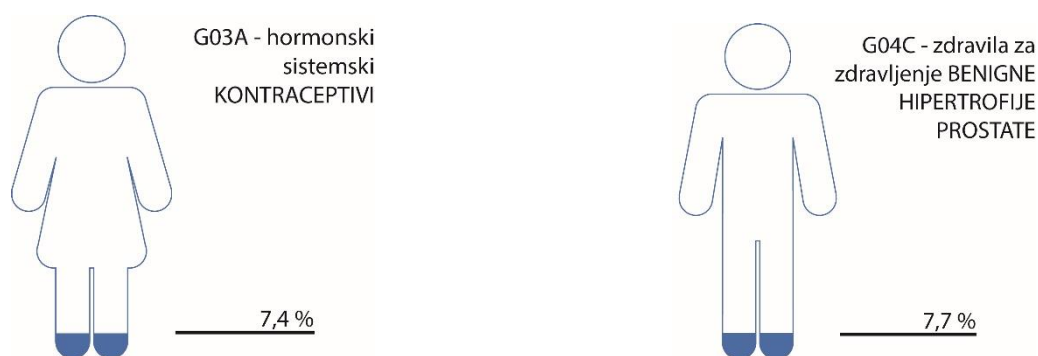

Tabela 4.6: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni (G), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
G - ZDRAVILA ZA BOLEZNI SEČIL IN SPOLOVIL TER SPOLNI HORMONI	855.020	100	22.585.286	95	26,4	413	54.211.936	71,7
G01 - GINEKOLOŠKA PROTIMIKROBNA ZDRAVILA IN ANTISEPTIKI	85.591	100	745.087	108	8,7	41	817.912	1,1
G01A - Protimikrobna zdravila in antiseptiki brez kombinacij s kortikosteroidi	85.591	100	745.087	108	8,7	41	817.912	1,1
G01AA - Antibiotiki	15.723	89	134.701	116	8,6	8	135.192	0,2
G01AC - Derivati kinolina	7.195		67.281		9,4	3	22.950	0,0
G01AD - Organske kisline	15.143	99	129.816	104	8,6	7	152.698	0,2
G01AF - Derivati imidazola	45.720	91	397.218	93	8,7	22	480.388	0,6
G01AX - Druge protimikrobne učinkovine in antiseptiki	1.810	72	16.071	72	8,9	1	26.684	0,0
G02 - DRUGA GINEKOLOŠKA ZDRAVILA	26.896	99	963.866	100	35,8	13	2.540.560	3,4
G02B - Lokalni kontraceptivi	25.732	100	950.475	101	36,9	12	2.491.053	3,3
G02BA - Intrauterini kontraceptivi (maternični vložki)	347	125	34.874	126	100,5	0	379.965	0,5

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
G02BB - Intravaginalni kontraceptivi	25.385	99	915.601	100	36,1	12	2.111.088	2,8
G02C - Druga ginekološka zdravila	1.164	88	13.392	79	11,5	1	49.507	0,1
G02CB - Zaviralci prolaktina	1.150	87	13.148	78	11,4	1	49.057	0,1
G03 - SPOLNI HORMONI IN ZDRAVILA ZA URAVNAVANJE DELOVANJA SPOLOVIL	329.931	97	7.066.721	95	21,4	159	23.513.619	31,1
G03A - Hormonski sistemski kontraceptivi	224.693	96	4.121.280	96	18,3	109	18.429.543	24,4
G03AA - Progestogeni in estrogeni, enofazna zdravila	179.627	95	3.165.315	98	17,6	87	14.752.276	19,5
G03AB - Progestogeni in estrogeni, dvo- ali trifazna zdravila	12.983	97	346.888	98	26,7	6	1.062.320	1,4
G03AC - Progestogeni	32.036	101	608.280	86	19,0	15	2.614.898	3,5
G03AD - Urgentni kontraceptivi	47	80	797	81	17,0	0	49	0,0
G03B - Androgeni	5.287	108	516.941	107	97,8	3	321.795	0,4
G03BA - Derivati 3-oksoandrost-4-ena	5.287	108	516.941	107	97,8	3	321.795	0,4
G03C - Estrogeni	30.498	107	652.076	115	21,4	15	1.134.955	1,5
G03CA - Naravni in polsintezni estrogeni, enokomponentna zdravila	28.450	107	568.954	120	20,0	14	971.911	1,3
G03CX - Drugi estrogeni	2.048	98	83.122	90	40,6	1	163.044	0,2
G03D - Progestogeni	45.143	104	945.977	110	21,0	22	1.654.688	2,2
G03DA - Derivati pregnena	12.770	109	448.421	119	35,1	6	327.500	0,4
G03DB - Derivati pregnadiena	14.568	86	324.860	92	22,3	7	825.658	1,1
G03DC - Derivati estrena	17.805	121	172.696	131	9,7	9	501.530	0,7
G03F - Progestogeni v kombinaciji z estrogeni	15.568	101	255.664	106	16,4	8	1.239.644	1,6
G03FA - Progestogeni in estrogeni, kombinacije	9.092	100	182.756	104	20,1	4	740.908	1,0
G03FB - Progestogeni in estrogeni, dvo- ali trifazna zdravila	6.476	102	72.909	110	11,3	3	498.736	0,7
G03G - Gonadotropni hormoni in drugi spodbujevalci ovulacije	1.640	75	147.724	99	90,1	1	94.084	0,1
G03GA - Gonadotropni hormoni	465	113	114.461	117	246,2	0	23.640	0,0
G03GB - Sintezni spodbujevalci ovulacije	1.175	66	33.264	64	28,3	1	70.444	0,1
G03H - Antiandrogeni	5.657	88	192.089	81	34,0	3	528.478	0,7
G03HA - Antiandrogeni, enokomponentna zdravila	1.437	85	150.455	79	104,7	1	165.850	0,2
G03HB - Antiandrogeni in estrogeni	4.220	89	41.634	89	9,9	2	362.628	0,5
G03X - Drugi spolni hormoni in zdravila za uravnavanje delovanja spolovil	1.445	54	234.970	38	162,6	1	110.432	0,1
G03XB - Modulatorji progesteronskega receptorja	600	35	197.530	35	329,2	0	42.168	0,1
G03XC - Selektivni modulatorji estrogenskega receptorja	845	86	37.440	78	44,3	0	68.264	0,1
G04 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI SEČIL	412.602	103	13.809.613	94	33,5	199	27.339.845	36,2
G04B - Zdravila za bolezni sečil	148.882	103	6.481.055	91	43,5	72	5.519.531	7,3
G04BC - Topila za konkreme	1.080	108	12.657	110	11,7	1	12.908	0,0
G04BD - Zdravila za zdravljenje povečane pogostnosti uriniranja in inkontinence	102.346	102	3.913.131	92	38,2	49	4.993.712	6,6

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
G04BE - Zdravila za zdravljenje erektilne disfunkcije	45.262	104	2.551.800	90	56,4	22	511.456	0,7
G04BX - Drugi urologiki	194	118	3.468	119	17,9	0	1.455	0,0
G04C - Zdravila za zdravljenje benigne hipertrofije prostate	263.720	103	7.328.558	97	27,8	127	21.820.314	28,9
G04CA - Antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa	195.285	105	5.875.245	106	30,1	94	16.188.594	21,4
G04CB - Zaviralci testosteron-5-alfa reduktaze	68.346	98	1.450.156	71	21,2	33	5.624.460	7,4

G01 Ginekološka protimikrobna zdravila in antiseptiki

Ginekološka protimikrobna zdravila in antiseptiki so v letu 2018 ohranila 10,0 % delež v številu receptov. Gre torej za manjšo skupino zdravil, ki predstavlja 3,3 % delež vrednosti zdravil iz skupine G. Vsa predpisana zdravila so bila iz podskupine antimikrobnih zdravil in antiseptikov brez kombinacij s kortikosteroidi (G01A). Večinoma je šlo za derivate imidazola (G01AF), ki jih je bilo predpisanih 480.388 DDD oz. 0,6 DID in kjer so prevladovala zdravila s klotrimazolom (G01AF02) na 26,1 tisoč receptih in z mikonazolom (G01AF04) na 19,3 tisoč receptih. Sledilo je zdravilo s klindamicinom (G01AA10) s 15,7 tisoč recepti, ki je edini predstavnik iz skupine antibiotikov (G01AA).

V letu 2018 se je na slovenskem tržišču pojavilo tudi zdravilo z dekalinijevim kloridom. Gre za derivat kinolina, ki se uporablja za zdravljenje bakterijske vaginoze. Že v svojem prvem letu na našem tržišču je bilo zanj predpisanih 7.195 receptov, kar je 8,4 % delež skupine G01. Klotrimazol v obliki zdravil za vaginalno uporabo, se izdaja v lekarnah tudi brez zdravniškega recepta, zato je prikazana poraba nižja od celotne dejanske porabe.

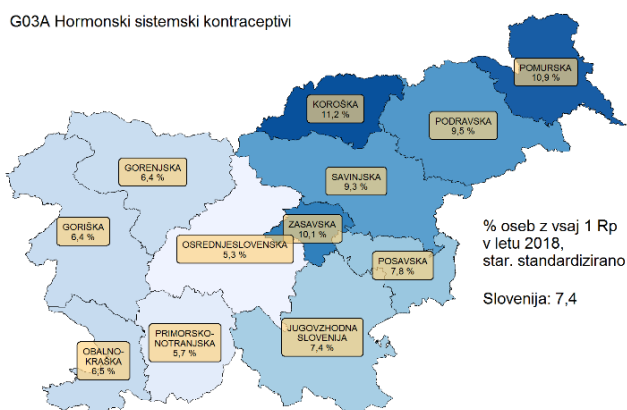
G02 Druga ginekološka zdravila

V skupini drugih ginekoloških zdravil ni prišlo do večjih sprememb v primerjavi z letom 2017. Število receptov se je zmanjšalo za 1%, vrednost izdanih zdravil pa se je povečala za 0,4 %. Povprečna vrednost zdravil predpisanih na en recept je ostala skoraj nespremenjena saj je iz 35,34 € iz leta 2017 zrasla na 35,8 €. Najpogosteje so bili predpisani vaginalni obročki s progesteronom in estrogenom (G02BB01), ki predstavljajo 95 % vseh receptov za zdravila iz te skupine. Zanje je bilo porabljenih 25,4 tisoč receptov z vrednostjo zdravil 915,6 tisoč evrov.

G03 Spolni hormoni in zdravila za uravnavanje delovanja spolovil

Predpisovanje spolnih hormonov in zdravil za uravnavanje delovanja spolovil je v letu 2018 upadlo za 2,5 %. Kljub temu še vedno zavzemajo 38,6 % delež števila receptov in 31,3 % delež vrednosti zdravil znotraj skupine G. Največji, 68,1 % delež v številu izdanih receptov v skupini G03 so predstavljali hormonski sistemski kontraceptivi (G03A). Nadaljeval se je trend zmanjševanja števila receptov in vrednosti izdanih zdravil iz prejšnjih let. Število receptov se je zmanjšalo za 4,3 %, prav tako kot vrednost izdanih zdravil. Predpisanih je bilo 18.429.543 DDD oz. 24,4 DID hormonskih sistemskih kontraceptivov.

Največ so hormonske sistemske kontraceptive predpisovali v koroški regiji, sledita pomurska in zasavska regija. Najmanj žensk je posegalo po kontraceptivih v osrednjeslovenski regiji. Povprečno je 7,4 % žensk v Sloveniji prejelo hormonske sistemske kontraceptive (slika 4.13).

Slika 4.13: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani hormonski kontraceptivi v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Razmerje med posameznimi podskupinami kontraceptivov ostaja nespremenjeno. Še naprej so najpogosteje predpisana enofazna zdravila, ki so vsebujejo progesterogene in estrogene (G03AA), in sicer na 179,6 tisoč receptih. Receptov z dvo- ali tri- faznimi zdravili z progesterogeni in estrogeni (G03AB) je bilo skoraj 13,0 tisoč, samo z progesterogeni (G03AC) pa 32 tisoč. Največ je bilo izdanih zdravil s kombinacijo drospirenona in estrogena (G03AA12) s skoraj 87,7 tisoč recepti v vrednosti 1,8 milijona evrov. Sledila so zdravila s kombinacijo gestodena in estrogena (G03AA10) na 49,3 tisoč receptih v vrednosti 585,8 tisoč evrov. Na tem mestu velja omeniti še večji porast v predpisovanju kombinacije dienogest in etinilestradiol (G03AA16), kjer je bilo opaziti 34,9 % večje število predpisanih receptov. Zdravila z estrogeni (G03C) so vsebovala so lahko vsebovala tri različne učinkovine. Estradiol (G03CA03) je bil predpisan na 26,9 tisoč receptih, tibolon (G03CX01) na 2,0 tisoč receptih in estriolom (G03CA04) na 1.559 receptih. Predpisanih je bilo skupno 1.134.955 DDD oz. 1,5 DID estrogenov. Glede na leto 2017 se je število receptov povečalo za 6,5 %, vrednost receptov pa za 15,2%.

Število receptov s predpisanimi progesterogeni (G03D) se je povečalo za 4,1 %, vrednost pa se je povečala za 9,9 %. Predpisanih je bilo 1.654.688 DDD oz. 2,2 DID progesterogenov. Obrnil se je vrstni red najpogosteje predpisane učinkovine. V letu 2018 je bil glavna učinkovina v številu predpisanih receptov je bila noretisteron (G03DC02) z 17,8 tisoč recepti in kar 30,8 večjim deležem kot v letu 2017. Število receptov za didrogesteron (G03DB01) pa je za 16,3 % upadlo, tako da se je leto 2018 zaključilo s 13,2 tisoč recepti.

Pri zdravilih s progesterogeni v kombinaciji z estrogeni (G03F) je bilo število predpisanih receptov le za spoznanje višje (0,9%) ob nekoliko večjem porast stroškov (5,8%). Predpisanih je bilo 1.239.644 DDD oz. 1,6 DID progesterogenov v kombinaciji z estrogeni. Najpogosteje predpisana zdravila iz te podskupine so še naprej tista, ki vsebujejo noretisteron in estrogen (G03FA01) in so bila predpisana na skoraj 5,0 tisoč receptih.

Nadaljuje se zniževanje števila receptov s predpisanimi zdravili iz skupine antiandrogenov (G03H). V letu 2018 se je glede na prejšnje leto znižalo število receptov za 12,1 %, vrednosti izdanih zdravil pa za 18,6 %. Predpisanih je bilo 528.478 DDD oz. 0,7 DID antiandrogenov. Glavnino receptov iz te skupine so predstavljali recepti z zdravili, ki so vsebovala kombinacijo ciproterona in estrogena (G03HB01) s 4,2 tisoč recepti, medtem ko je bil sam ciproteron (G03HA01) predpisan na 1,4 tisoč receptih.

G04 Zdravila za bolezní sečil

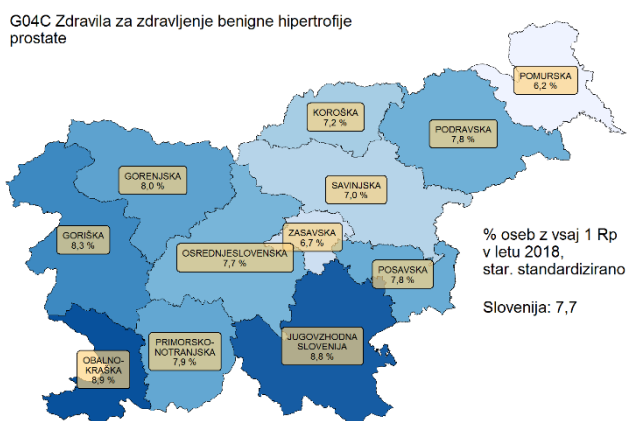
Zdravila za bolezní sečil so z vidika števila predpisanih receptov najpomembnejša skupina v skupini G, saj zavzema 48,3 % receptov, ki so bili predpisani za to skupino. Še večji delež pa predstavljajo zdravila za bolezní sečil, ko primerjamo stroške za zdravila. Za skupino G04 je bilo v letu 2018 porabljenih kar 61,1 % vseh sredstev, ki so bila namenjena za zdravila iz skupine G, čeprav so bili le ti za 5,8 % nižji kot leto prej. Povprečna vrednost recepta je v letu 2018 znašala 33,5 €.

Največ predpisanih zdravil iz podskupine zdravil za bolezní sečil, ki vsebujejo spazmolitike (G04B), je bilo s tropsijem (G04BD09) s 48,8 tisoč recepti, z mirabegronom (G04BD12) s skoraj 24,6 tisoč recepti in solifenacinom (G04BD08) s 18,0 tisoč recepti. Zanimivo je, da so se stroški za zdravila z mirabegronom znižali za 10,1 % kljub kar 23,2 % večjemu številu receptov.

V skupini zdravil za zdravljenje erektilne disfunkcije (G04BE) je bil najpogosteje predpisan sildenafil (G04BE03) na 28,9 tisoč receptih, kar je 5,4 % več kot v letu prej. V Sloveniji so registrirana zdravila s sildenafilom tudi za zdravljenje bolnikov s pljučno hipertenzijo. Izrazito (kar za 60 %) se je zmanjšal promet z zdravili z vardenafilom kot posledica dalj časa trajajoče motnje v dobavi zdravil.

Daleč najpogosteje so bila predpisana zdravila za zdravljenje benigne hipertrofije prostate (G04C) s 63,9 % deležem v številu receptov in 53,1 % deležem stroškov za zdravila skupine G04. V letu 2018 se je povečalo število receptov za 3 %, vrednost izdanih zdravil pa se je zmanjšala za 3,2 %. Predpisanih je bilo 21.820.314 DDD oz. 28,9 DID zdravil za zdravljenje benigne hipertrofije prostate. Najpogosteje je bil predpisan tamsulozin (G04CA02) na 114,2 tisoč receptih, sledila je kombinacija tamsulozina in dutrasterida (G04CA52) na 53,6 tisoč receptih. Velik porast za 48,6 % v številu receptov smo zaznali pri kombinaciji tamsulozina in solifenacina (G04CA53). Opazimo lahko, da so povečuje število receptov tako za kombinacije kot za monokomponentna zdravila s tamsulozinom, medtem ko je predpisovanje drugih učinkovin v upadu. Zdravila s tamsulozinom so predstavljala 21,1 % števila receptov in več kot petino stroškov za vsa zdravila skupine G.

Največ zdravil za zdravljenje benigne hipertrofije prostate so predpisali na obalno-kraški regiji in v jugovzhodni Sloveniji. Ohranilo se je povprečje iz prejšnjega leta tako, da je tudi v letu 2018 ta zdravila prejelo povprečno 7,7 % Slovencev (slika 4.14).

Slika 4.14: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje benigne hiperplazije prostate v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

4.6 H Hormonska zdravila za sistemsko zdravljenje – razen spolnih hormonov in insulinov

Hormonska zdravila za sistemsko zdravljenje - razen spolnih hormonov in insulinov so razvrščena v 5 skupin.

V letu 2018 se je število predpisanih zdravil na recept iz skupine H povečalo za 5,6 %, vrednost predpisanih zdravil pa za 5,9 % glede na leto 2017. Povprečna vrednost na en recept z zdravili iz skupine H je sicer znašala 25,1 €. Predpisanih je bilo 19.224.529 DDD, to je 25,5 DDD na 1000 prebivalcev na dan.

Največji delež (81,4 %) števila receptov skupine H je pripadal zdravilom za bolezni ščitnice (H03). Ker so to cenejša zdravila v skupini H, je bilo zanje porabljenih le 22,3 % vseh sredstev namenjenih za to skupino. Povprečna vrednost na en recept z zdravili za bolezni ščitnice je bila 7,0 €. Največji vrednostni delež (53,0 %) je, kljub nizkemu številu predpisanih receptov, pripadal zdravilom iz podskupine H01 – hipofizni in hipotalamični hormoni ter sorodne učinkovine. Zdravila iz te podskupine izdana na en recept so bila v povprečju vredna 459,9 €, kar močno odstopa od povprečja celotne skupine.

Tabela 4.7: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini hormonskih zdravil za sistemsko zdravljenje - razen spolnih hormonov in insulinov (H), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
H - HORMONSKA ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE - RAZEN SPOLNIH HORMONOV IN INSULINOV	457.372	106	11.467.818	106	25,1	221	20.093.604	26,6
H01 - HIPOFIZNI IN HIPOTALAMIČNI HORMONI TER SORODNE UČINKOVINE	13.214	104	6.076.906	107	459,9	6	489.832	0,6
H01A - Hormoni prednjega režnja hipofize in sorodne učinkovine	3.733	115	2.448.327	112	655,9	2	161.483	0,2
H01AA - Adrenokortikotropni hormoni	2		77		38,6	0	5	0,0
H01AC - Somatotropin in njegovi agonisti	3.589	114	1.927.368	110	537,0	2	153.033	0,2
H01AX - Drugi hormoni prednjega režnja hipofize in sorodne učinkovine	142	118	520.882	120	3668,2	0	8.445	0,0
H01B - Hormoni zadnjega režnja hipofize	7.394	99	538.250	98	72,8	4	254.899	0,3
H01BA - Vazopresin in sorodne učinkovine	5.313	101	520.924	98	98,0	3	219.313	0,3
H01BB - Oksitocin in analogi	2.081	96	17.326	100	8,3	1	35.587	0,0
H01C - Hipotalamični hormoni	2.087	106	3.090.329	105	1480,8	1	73.450	0,1
H01CB - Somatostatin in analogi	1.801	106	3.063.360	105	1700,9	1	72.756	0,1
H01CC - Antagonisti gonadotropin sproščajočih hormonov	286	107	26.969	118	94,3	0	694	0,0
H02 - KORTIKOSTEROIDI ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE	65.066	104	1.221.348	110	18,8	31	4.813.119	6,4
H02A - Kortikosteroidi za sistemsko zdravljenje, enokomponentna zdravila	65.066	104	1.221.348	110	18,8	31	4.813.119	6,4
H02AA - Mineralokortikoidi	11	58	352	65	32,0	0	1.500	0,0
H02AB - Glukokortikoidi	65.055	104	1.220.996	110	18,8	31	4.811.619	6,4

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
H03 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI ŠČITNICE	372.526	106	2.596.348	108	7,0	180	14.582.667	19,3
H03A - Zdravila za zdravljenje hipotiroze	366.049	106	2.503.366	108	6,8	177	14.112.567	18,7
H03AA - Ščitnični hormoni	366.049	106	2.503.366	108	6,8	177	14.112.567	18,7
H03B - Zdravila za zdravljenje hipertiroze (tirostatiki)	6.477	104	92.981	100	14,4	3	470.100	0,6
H03BA - Tiouracili	549	101	22.690	93	41,3	0	23.760	0,0
H03BB - Derivati imidazola z žveplom	5.926	105	70.246	103	11,9	3	446.340	0,6
H03BC - Perklorati	2		45		22,5	0	0	0,0
H04 - HORMONI TREBUŠNE SLINAVKE	1.292	100	31.368	103	24,3	1	1.802	0,0
H04A - Glikogenolizni hormoni	1.292	100	31.368	103	24,3	1	1.802	0,0
H04AA - Glikogenolizni hormoni	1.292	100	31.368	103	24,3	1	1.802	0,0
H05 - ZDRAVILA ZA URAVNAVANJE HOMEOSTAZE KALCIJA	5.274	102	1.541.848	96	292,3	3	206.184	0,3
H05A - Obščitnični hormoni in analogi	551	108	486.521	105	883,0	0	49.860	0,1
H05AA - Obščitnični hormoni in analogi	551	108	486.521	105	883,0	0	49.860	0,1
H05B - Paratiroideo zavirajoče učinkovine	4.723	102	1.055.327	92	223,4	2	156.324	0,2
H05BX - Druge paratiroideo zavirajoče učinkovine	4.723	102	1.055.327	92	223,4	2	156.324	0,2

H01 Hipofizni in hipotalamičnih hormoni ter sorodne učinkovine

V primerjavi z letom 2017 je bilo leta 2018 predpisanih za 4,2 % več zdravil iz skupine H01. Predvsem se predpisujejo hormoni zadnjega režnja hipofize (H01B), kot sta dezmozpresin (H01BA02) na 5,3 tisoč receptih in oksitocin (H01BB02) na 2,1 tisoč receptih. Manj se predpisujejo hormoni prednjega režnja (H01A), med katerimi se je največ predpisoval somatotropin (H01AC01) z 3,6 tisoč recepti. Več kot polovico stroškov za zdravila iz te skupine nosi podskupina hipotalamičnih hormonov (H01C), čeprav je bilo zanje predpisanih le 2087 oz. 15,8 % receptov.

V letu 2018 je bilo predpisanih 161.483 DDD oz. 0,2 DID hormonov prednjega in 254.899 DDD oz. 0,3 DID hormonov zadnjega režnja hipofize.

H02 Kortikosteroidi za sistemsko zdravljenje

Celotno porabo zdravil iz te podskupine predstavljajo monokomponentna zdravila kortikosteroidov za sistemsko zdravljenje, in sicer zdravila z mineralokortikoidi (H02AA) in glukokortikoidi (H02AB). Receptov za zdravila z mineralokortikoidi je bilo v letu 2017 11. Povprečna vrednost enega recepta s predpisanimi zdravili iz podskupine H02 je bila 18,8 €.

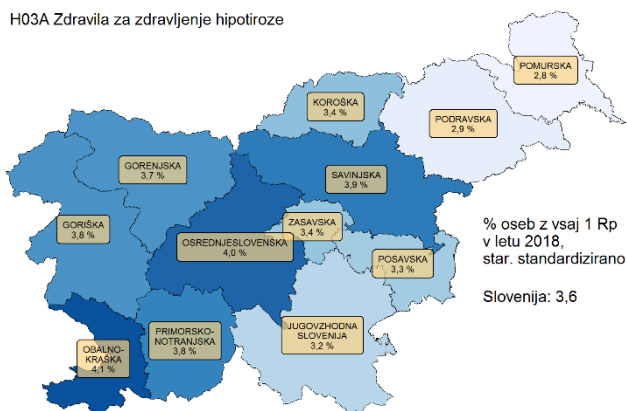
Predpisanih je bilo 4.811.619 DDD oz. 6,4 DID glukokortikoidov. Med kortikosteroidi za sistemsko zdravljenje se je največ predpisoval metilprednizolon (H02AB04) na 47,1 tisoč receptih v vrednosti skoraj 461 tisoč evrov. Sledi mu hidrokortizon (H02AB09) s 11,4 tisoč recepti v vrednosti 521,7 tisoč evrov. Močno se je povečalo predpisovanje in izdaja deksametazona (H02AB02) za sistemsko zdravljenje (za 31,2 %), ki se je konec leta 2016 po večletni odsotnosti s slovenskega trga ponovno pojavil na našem tržišču.

H03 Zdravila za bolezni ščitnice

Glede na leto 2017 so zdravniki predpisali 6,1 % več receptov. Da je hipotiroza pogostejša težava kot hipertiroza se odraža tudi v številu predpisanih receptov za zdravljenje teh bolezni. Od zdravil za bolezni ščitnice je v letu 2018 daleč največji delež števila receptov in stroškov pripadal zdravilom za zdravljenje hipotiroze (H03A). Gre za zdravila na osnovi natrijevega levotiroksinata (H03AA01), ki je bil predpisan na 366,0 tisoč receptih in je predstavljal 98,3 % delež receptov v podskupini H03 oziroma 80,0 % v skupini H. Predpisanega je bilo 14.112.567 DDD oz. 18,7 DID natrijevega levotiroksinata. Za to zdravilo je bilo porabljenih več kot 2,5 milijona evrov, kar predstavlja 21,8 % vseh sredstev namenjenih za zdravila iz skupine H.

Bistveno manj je bilo predpisanih tirostatikov. V letu 2018 je bilo predpisanih 470.100 DDD oz. 0,6 DID zdravil za zdravljenje hipertiroze (H03B). 91,5 % od tega so bili recepti za tiamazol (H03BB02).

Največ so zdravila za zdravljenje hipotiroze predpisovali v obalno-kraški regiji (4,1 %), sledi osrednjeslovenska regija (4,0 %). Najmanj natrijevega levotiroksinata so predpisali v pomurski in podravski regiji (slika 4.15).

Slika 4.15: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje hipotiroza v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

H04 Hormoni trebušne slinavke

Glukagon (H04AA01), ki spada v skupino glikogenolizni hormoni (H04A), je edini predstavnik iz te skupine na slovenskem tržišču. V letu 2018 je bilo zanj izdanih 1.292 receptov, kar je pomenilo za 0,2 % večje število receptov in za 2,7 % višje stroške glede na leto 2017. Predpisanega je bilo 1.802 DDD glukagona.

H05 Zdravila za uravnavanje homeostaze kalcija

Glede na leto poprej se je število receptov za zdravila za uravnavanje homeostaze kalcija povišalo za 2,2 %, stroški pa so se zmanjšali za 5,0 %. Povprečna vrednost enega recepta je bila 292,3 €.

Predpisovala so se predvsem zdravila s paratiroido zavirajočimi učinkovinami (H05B). Zdravila so vsebovala cinakalcet (H05BX01) na 3,1 tisoč receptih ter parikalciol (H05BX02) na 1,7 tisoč receptih. Predpisanih je bilo 156.324 DDD oz. 0,2 DID paratiroido zavirajočih hormonov.

Edini predstavnik občitničnih hormonov in analogov (H05A) je bil teriparatid (H05AA02), ki je bil predpisan na 551 receptih v vrednosti 486,5 tisoč evrov.

4.7 J Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij

Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij so razvrščena v sedem skupin.

Število receptov s predpisanimi zdravili za sistemsko zdravljenje infekcij se je v letu 2018 znižalo za 0,5 %, stroški za zdravila pa so se zvišali za 8,2 %. Povprečna vrednost zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij na en recept je bil 27,8 €. Predpisanih je bilo 9.728.571 DDD, to je 12,9 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ 11,6 DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij (J01). Iz skupine imunskih serumov in imunoglobulinov (J06) je bilo v letu 2018 predpisanih 150 receptov, kar predstavlja 61,3 % zvišanje števila teh receptov v primerjavi z letom prej.

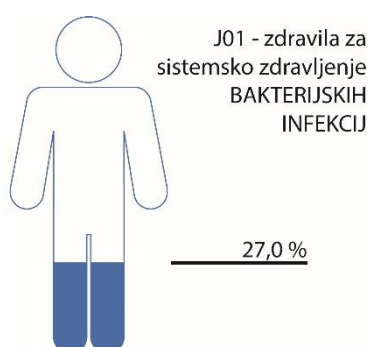

Tabela 4.8: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij (J), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
J - ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE INFEKCIJ	1.061.873	100	29.477.227	108	27,8	513	11.687.429	15,5
J01 - ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE BAKTERIJSKIH INFEKCIJ	994.762	99	11.320.243	100	11,4	481	10.760.356	14,2
J01A - Tetraciklini	12.003	119	112.507	123	9,4	6	388.958	0,5
J01AA - Tetraciklini	12.003	119	112.507	123	9,4	6	388.958	0,5
J01C - Betalaktamski antibiotiki, penicilini	591.723	98	6.488.494	100	11,0	286	7.128.181	9,4
J01CA - Širokospektralni penicilini	196.776	98	1.460.403	104	7,4	95	2.648.582	3,5
J01CE - Penicilini, občutljivi na laktamaze beta	105.632	96	1.525.739	97	14,4	51	1.126.495	1,5
J01CF - Antistafilokokni penicilini (proti laktamazam beta odporni penicilini)	13.319	112	161.491	117	12,1	6	125.110	0,2
J01CR - Kombinacije penicilinov z zaviralci laktamaz beta	275.996	99	3.340.860	99	12,1	133	3.227.993	4,3
J01D - Drugi betalaktamski antibiotiki	25.394	95	446.571	107	17,6	12	242.192	0,3
J01DB - Cefalosporini prve generacije	7.841	131	72.207	127	9,2	4	40.077	0,1
J01DC - Cefalosporini druge generacije	12.520	75	191.457	89	15,3	6	149.650	0,2
J01DD - Cefalosporini tretje generacije	5.018	124	153.724	123	30,6	2	52.045	0,1
J01DF - Monobaktami	15	150	29.184	150	1945,6	0	420	0,0
J01DH - Karbapenemski antibiotiki	0	0	0	0		0	0	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
J01E - Sulfonamidi in trimetoprim	71.455	104	603.315	104	8,4	35	525.350	0,7
J01EE - Kombinacije sulfonamidov in trimetoprima ter njegovih derivatov	71.455	104	603.315	104	8,4	35	525.350	0,7
J01F - Makrolidi, linkozamidi in streptogramini	161.274	101	1.445.744	108	9,0	78	1.357.950	1,8
J01FA - Makrolidni antibiotiki	133.980	101	1.058.457	108	7,9	65	1.184.688	1,6
J01FF - Piranozidni antibiotiki (linkozamidi)	27.294	101	387.287	106	14,2	13	173.262	0,2
J01G - Aminoglikozidni antibiotiki	75	84	152.192	77	2029,2	0	4.069	0,0
J01GB - Drugi aminoglikozidni antibiotiki	75	84	152.192	77	2029,2	0	4.069	0,0
J01M - Kinolonske protimikrobne učinkovine	97.214	100	1.076.765	98	11,1	47	841.084	1,1
J01MA - Fluorokinoloni	97.214	100	1.076.765	98	11,1	47	841.084	1,1
J01X - Druge protimikrobne učinkovine	35.624	94	994.655	94	27,9	17	272.573	0,4
J01XA - Glikopeptidni antibiotiki	1		60		60,4	0	2	0,0
J01XB - Polimiksini	60	79	61.095	83	1018,3	0	1.967	0,0
J01XE - Derivati nitrofurana	33.340	89	712.740	96	21,4	16	264.614	0,4
J01XX - Druge protimikrobne učinkovine	2.223	452	220.759	89	99,3	1	5.990	0,0
J02 - ANTIMIKOTIKI ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE	21.013	95	1.353.987	81	64,4	10	160.588	0,2
J02A - Antimikotiki za sistemsko zdravljenje	21.013	95	1.353.987	81	64,4	10	160.588	0,2
J02AC - Derivati triazola	21.013	95	1.353.987	81	64,4	10	160.588	0,2
J04 - UČINKOVINE ZA ZDRAVLJENJE INFEKCIJ Z MIKOBakterijAMI	1.555	100	57.005	114	36,7	1	65.515	0,1
J04A - Zdravila z delovanjem na Mycobacterium tuberculosis	1.474	95	51.583	103	35,0	1	55.615	0,1
J04AB - Antibiotiki	494	103	24.087	117	48,8	0	14.692	0,0
J04AC - Hidrazidi	145	73	3.887	68	26,8	0	4.850	0,0
J04AK - Druga zdravila z delovanjem na Mycobacterium tuberculosis	2		116		58,0	0	100	0,0
J04AM - Kombinacije zdravil z delovanjem na Mycobacterium tuberculosis	833	95	23.493	100	28,2	0	35.973	0,0
J04B - Zdravila z delovanjem na Mycobacterium leprae	81	4050	5.422	4916	66,9	0	9.900	0,0
J04BA - Zdravila z delovanjem na Mycobacterium leprae	81	4050	5.422	4916	66,9	0	9.900	0,0
J05 - ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE VIRUSNIH INFEKCIJ	44.316	110	16.430.872	117	370,8	21	700.970	0,9
J05A - Zdravila z direktnim delovanjem na viruse	44.316	110	16.430.872	117	370,8	21	700.970	0,9
J05AB - Nukleozidi in nukleotidi (razen zaviralcev reverzne transkriptaze)	27.525	106	1.220.510	96	44,3	13	174.909	0,2
J05AE - Zaviralci proteaz	472	50	114.147	32	241,8	0	6.733	0,0
J05AF - Nukleotidni in nukleozidni zaviralci reverzne transkriptaze	4.705	111	1.128.603	77	239,9	2	177.249	0,2
J05AG - Zaviralci nenukleozidne reverzne transkriptaze	576	87	113.628	70	197,3	0	19.440	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
J05AH - Zaviralci nevraminidaz	1.461	69	31.417	72	21,5	1	7.166	0,0
J05AP - Zdravila za zdravljenje infekcij z virusom hepatitisa C	818	100	8.947.288	130	10938,0	0	23.363	0,0
J05AR - Zdravila za zdravljenje infekcij s HIV, kombinacije	6.706	150	3.606.935	119	537,9	3	215.670	0,3
J05AX - Druga zdravila za sistemsko zdravljenje virusnih infekcij	2.053	190	1.268.344	156	617,8	1	76.440	0,1
J06 - IMUNSKI SERUMI IN IMUNOGLOBULINI	150	161	311.613	132	2077,4	0	0	0,0
J06B - Imunoglobulini	150	161	311.613	132	2077,4	0	0	0,0
J06BA - Imunoglobulini humanega izvora	114	123	265.162	112	2326,0	0	0	0,0
J06BB - Specifični imunoglobulini	36		46.452		1290,3	0	0	0,0
J07 - CEPIVA	77	108	3.507	121	45,5	0	0	0,0
J07B - Virusna cepiva	77	108	3.507	121	45,5	0	0	0,0
J07BA - Cepiva proti virusom encefalitisa	77	110	3.507	127	45,5	0	0	0,0
J07BH - Cepiva proti rotavirusom (povzročitelji gastroenteritsov)	0	0	0	0		0	0	0,0

J01 Zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij

93,7 % receptov za zdravila iz skupine J je bilo predpisanih za zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij (J01). Delež stroškov je bil bistveno manjši, saj je znašal le 38,4 %. Predpisanih je bilo 10.760.356 DDD oz. 14,2 DID teh zdravil.

Doksiciklin (J01AA02), ki je edini *tetraciklin* (J01A) je bil predpisan na 12,0 tisoč receptih v vrednosti 112,5 tisoč evrov. Predpisanega je bilo 388.958 DDD oz. 0,5 DID doksiciklina.

Najpogosteje predpisana zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij v letu 2018 so bili *penicilini* (J01C), kljub 2,7 % znižanju števila predpisanih receptov. Predpisanih je bilo 7.128.181 DDD oz. 9,4 DID penicilinov. Med njimi je bil najpogosteje predpisan edini širokospektralni antibiotik (J01CA), to je amoksicilin (J01CA04). Zdravniki so lahko predpisali sam amoksicilin ali njegovo kombinacijo z zaviralcem laktamaz beta. Skupno je bilo zanje predpisanih 472,8 tisoč receptov oz. 79,9 % vseh receptov za peniciline. Predpisanega je bilo 2.648.582 DDD oz. 3,5 DID samega amoksicilina in 3.227.993 DDD oz. 4,3 DID kombinacij amoksicilina z zaviralcem laktamaz beta.

V skupino *drugih beta-laktamskih antibiotikov* (J01D) so uvrščeni cefalosporini, število receptov je bilo za 5,1 % manjše glede na leto 2017. Predpisanih je bilo 242.192 DDD oz. 0,3 DID cefalosporinov. Največ receptov je bilo predpisanih za cefuroksim (J01DC02) s 10,9 tisoč recepti in za cefadroksil (J01DB05) s 7,8 tisoč recepti.

Pri *sulfonamidih in trimetoprimu* (J01E) smo zaznali 3,7 % rast tako števila receptov kot stroškov za ta zdravila. Predpisanih je bilo 525.350 DDD oz. 0,7 DID teh antibiotikov.

Druga podskupina glede na porabo v letu 2018 so skupina *makrolidov, linkozamidov in streptograminov* (J01F), čeprav se število receptov zanje v primerjavi z letom 2017 ni bistveno spremenilo.

Število receptov z *makrolidne antibiotike* (J01FA), se je povečalo za 0,5 %, predpisanih pa je bilo 1.184.688 DDD oz. 1,6 DID makrolidov. Med njimi so bila najpogosteje predpisana zdravila z azitromicinom (J01FA10) na 100,9 tisoč receptih in klaritromicinom (J01FA09) na 23,3 tisoč receptih.

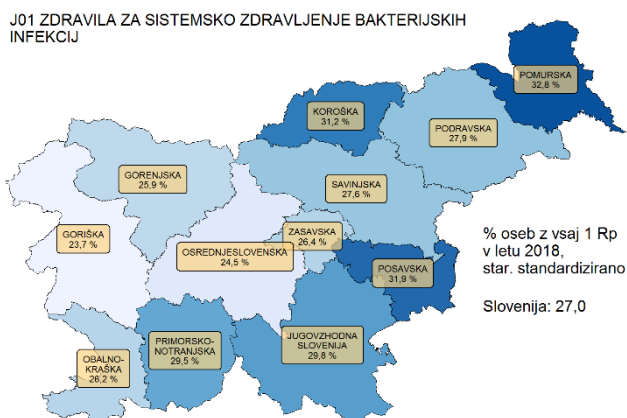
Število receptov s piranozidnimi antibiotiki (linkozamidi) (J01FF), katerih edini predstavnik je klindamicin (J01FF01), se je glede na leto 2017 zvišalo za 0,9 % ob 5,8 % višjih stroških. Predpisanega je bilo 173.262 DDD oz. 0,2 DID klindamicina.

Tretja podskupina glede na porabo so *kinolonske protimikrobne učinkovine* (J01M), katerih poraba je bila 841.084 DDD oz. 1,1 DID. Najpogosteje so bili predpisani ciprofloksacin (J01MA02) na 69,1 tisoč receptih, norfloksacin (J01MA06) na skoraj 12,0 tisoč receptih in moksifloksacin (J01MA14) na 10,6 tisoč receptih.

Največ so zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij predpisovali v pomurski regiji, sledita posavska in koroška regija. Najmanj so jih predpisovali v goriški in v osrednjeslovenski regiji (slika 4.16).

V skupini zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij opažamo, da se je poraba antibiotikov za zdravljenje bakterijskih okužb zmanjšala za 0,5 %, a ne v vseh slovenskih regijah. Ponekod se je delež celo povečal, in sicer v koroški, posavski, zasavski regiji in regiji jugovzhodne Slovenije. Poraba amoksicilina s klavulansko kislino se je znižala le za slab odstotek, kar je manj kot predlagajo priporočila za izboljšanje ambulantne rabe antibiotikov, s tem pa se povečuje tveganje za razvoj odpornosti povzročiteljev. Poraba makrolidov se je glede na leto prej celo rahlo povečala (0,5 %). Delež azitromicina, ki je z vidika rezistence najbolj problematičen, se je za spoznanje znižal, a ostaja visok. Poraba midekamicina in miokamicina, ki sta z vidika rezistence najprimernejša makrolida, pa narašča. Nič se ni zmanjšala poraba kinolonov, zaradi katerih nas skrbi predvsem odpornost E.coli nanje, ki se močno povečuje in dosega že okoli 25 %. Opazen je ponoven porast v porabi kombinacije sulfonamid/trimetoprim, ki ima že približno 27 % rezistenco. Poraba nitrofurantoina, ki se zaradi majhne rezistence (1 %) priporoča pri zdravljenju okužb spodnjih sečil namesto kinolonov, cefalosporinov in kombinacije sulfonamid/trimetoprim, pa je v upadla kar za dobrih 10 %. Na slovenskem tržišču se je za tovrstne okužbe od leta 2017 tudi zdravilo s fosfomicinom (2,21,22,23).

Slika 4.16 prikazuje predpisovanje zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij po regijah in slovensko povprečje. V letu 2018 je 27,0 % oseb prejele vsaj en recept za zdravila iz te skupine.

Slika 4.16: Odstotek oseb, ko so jim bila predpisana zdravila za sistemsko zdravljenje bakterijskih infekcij v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

J02 Antimikotiki za sistemsko zdravljenje

Vsi antimikotiki za sistemsko zdravljenje (J02), ki so v prometu v Sloveniji, so derivati tiazola (J02AC). Predpisanih je bilo 21,0 tisoč receptov, od tega 16,1 tisoč receptov s flukonazolom (J02AC01) in 4,2 tisoč z itrakonazolom (J02AC02). Povprečna vrednost enega recepta je znašala 64,4 €. V primerjavi z letom 2017 so zdravniki predpisali za 5,4 % manj receptov, stroški pa so se znižali kar za 18,6 %. Predpisanih je bilo 160.588 DDD oz. 0,2 DID antimikotikov za sistemsko zdravljenje. Zmanjšala se je poraba vseh antimikotikov razen vorikonazola.

J04 Učinkovine za zdravljenje infekcij z mikobakterijami

V letu 2017 so zdravniki predpisali 1.474 receptov z zdravili z delovanjem na bakterijo *Mycobacterium tuberculosis* (J04A), od tega največ s kombiniranimi zdravili (J04AM), ki vsebujejo rifampicin in izoniazid z ali brez pirazinamida. Povprečna vrednost enega recepta je znašala 35 €. V primerjavi z letom 2017 je bilo izdanih 4,9 % manj receptov ob 3,4 % višjih stroških. Predpisanih je bilo 55.615 DDD oz. 0,1 DID zdravil z delovanjem na *Mycobacterium tuberculosis*.

Marca 2018 je bilo na pozitivno listo razvrščeno zdravilo, ki vsebuje dapson in se uporablja za zdravljenje okužb z *Mycobacterium leprae*. V letu 2018 je bilo za to zdravilo predpisanih 81 receptov.

J05 Zdravila za sistemsko zdravljenje virusnih infekcij

Zdravila za sistemsko zdravljenje virusnih infekcij (J05) so skupina zdravil, za katero je bilo v letu 2018 porabljenih največ sredstev namenjenih skupini J, in sicer kar 55,7 % oz. 16,4 milijona evrov. Izdanih je bilo 44,3 tisoč receptov, kar je le 4,2 % vseh receptov za skupino J. Povprečna vrednost na en recept je bila 370,8 €. Če primerjamo z letom poprej, so se v letu 2018 stroški povečali za 17,2 %, število receptov pa za 10,1 %.

Od 27,5 tisoč receptov z **nukleozidi in nukleotidi** (razen zaviralcev reverzne transkriptaze) z ATC oznako **J05AB**, ki so bili predpisani v 174.909 DDD oz. 0,2 DID, je bilo največ izdanih zdravil z valaciklovirjem (J05AB11) na 16,3 tisoč receptih. Sledila so zdravila z aciklovirjem (J05AB01) na 6,1 tisoč receptih in brivudinom (J05AB15) na 4,6 tisoč receptih. Največ, 414,6 tisoč evrov je bilo porabljenih za 567 receptov z valganciklovirjem (J05AB14), čeprav se je njegova cena znižala za več kot 15 %.

V skupini nukleotidnih in nukleozidnih zaviralcev reverzne transkriptaze (J05AF) je najbolj narasla poraba entekavirja (J05AF10), in sicer za 10,2 %. V letu 2018 so bila zdravila z entekavirjem uvrščena na listo medsebojno zamenljivih zdravil, zato se je njihova cena bistveno znižala. Iz tega razloga so bili, kljub večjemu številu receptov, stroški manjši za 31,2 %.

Do leta 2011 je zdravljenje hepatitisa C temeljilo na kombinaciji imunomodulatornega in protivirusnega zdravljenja s pegiliranim interferonom in ribavirinom. Po letu 2011 so na trg začela prihajati direktno delujoča protivirusna zdravila, ki po zadnjih priporočilih Evropskega združenja za jetrne bolezni (EASL) iz leta 2016 povsem prevladujejo (24,25).

Bistvene prednosti novih zdravil so: večji trajni virološki odziv v primerjavi s starejšimi načini zdravljenja, manjša pojavnost resnih neželenih učinkov, manj kontraindikacij, pogosto krajše trajanje zdravljenja in enostavnejši način aplikacije. Glavna slabost s farmakoekonomskega vidika je njihova visoka cena. Za skupin zdravil za zdravljenje hepatitisa C (J05AP) je bilo predpisanih 818 receptov, ki pa samo pomenijo kar 54,4 % vseh stroškov za skupino J05. Povprečna vrednost enega recepta namreč znaša 10938,0 €, čeprav so med posameznimi učinkovinami oz. njihovimi kombinacijami velike razlike. Kljub nespremenjenemu deležu receptov glede na leto 2017 so se stroški povečali skoraj za tretjino.

Največje število receptov (6706 receptov) pa je bilo predpisanih za **kombinacije zdravil za zdravljenje infekcij s HIV (J05AR)**. Povprečna vrednost enega recepta je bila 537,9 €, predpisanih pa je bilo 215.670 DDD oziroma 0,3 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Najpogosteje so bile predpisane kombinacije lamivudin, abakavir in dolutegravir (J05AR13) na 1276 receptih, emtricitabin in tenofoviralafenamid (J05AR17) na 1162 receptih ter dizoproksiltenofovirat in emtricitabin (J05AR03) na 923 receptih.

4.8 L Zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji

Zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji so razvrščena v 4 skupine.

V Sloveniji je bilo ambulantno predpisanih več kot 178 tisoč receptov za zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji, kar predstavlja manjši delež njihove porabe; večji delež teh zdravil prejmejo bolniki v bolnišnicah. Povprečna vrednost na en recept s predpisanimi zdravili iz skupine L je znašala 650,4 €. Najdražja v skupini še naprej ostajajo zdravila z delovanjem na novotvorbe (citostatiki, L01), kjer je povprečna vrednost na recept znašala 1.298,2 €. Skupno je bilo izdanih za 8,0 % več receptov s 14,6 % višjo vrednostjo kot v letu prej.

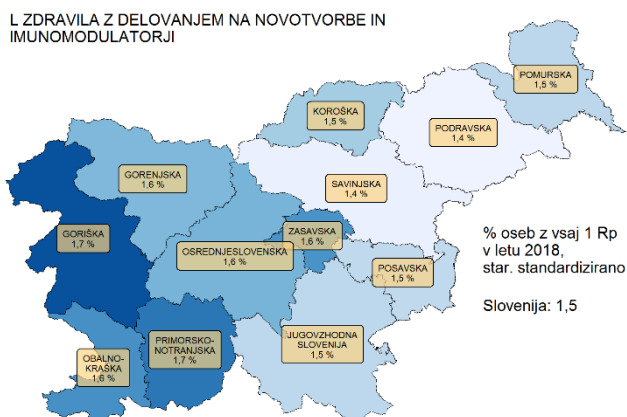
Večina receptov (450,5 %) je pripadala zdravilom za zaviranje imunske odzivnosti (L04), sledijo zdravila za endokrino zdravljenje (L02). Predpisanih je bilo 9.584.338 DDD, to je 12,7 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil za endokrino zdravljenje (L02) ter zdravil za zaviranje imunske odzivnosti (L04).

Tabela 4.9: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji (L), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Števil o DID 2018
L - ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA NOVOTVORBE IN IMUNOMODULATORJI	178.063	108	115.804.146	115	650,4	86	9.584.338	12,7
L01 - ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA NOVOTVORBE (CITOSTATIKI)	30.700	112	39.855.505	123	1298,2	15	1.049.357	1,4
L01A - Alkilirajoči citostatiki	3.482	108	669.672	91	192,3	2	140.111	0,2
L01AA - Analogi dušikovih iperitov	1.690	114	108.488	110	64,2	1	103.700	0,1
L01AB - Alkilsulfonati	1	14	246	13	245,8	0	50	0,0
L01AX - Drugi alkilirajoči citostatiki	1.791	103	560.938	88	313,2	1	36.361	0,0
L01B - Zaviralci celične presnove (antimetaboliti)	9.813	107	2.035.920	110	207,5	5	418.966	0,6
L01BA - Analogi folne kisline	4.312	110	483.864	101	112,2	2	171.170	0,2
L01BB - Analogi purinskih baz	574	102	497.562	340	866,8	0	142.304	0,2
L01BC - Analogi pirimidinskih baz	4.927	104	1.054.494	85	214,0	2	105.492	0,1
L01C - Rastlinski alkaloidi in druge naravne učinkovine (zaviralci mitoze)	13	59	3.130	45	240,8	0	0	0,0
L01CA - Alkaloidi rožnatega zimzelena (vinka alkaloidi) in analogi	1	100	107	241	107,4	0	0	0,0
L01CB - Derivati podofilotoksina	12	67	3.023	72	251,9	0	0	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Števil o DID 2018
L01CD - Taksani	0	0	0	0		0	0	0,0
L01D - Citotoksični antibiotiki in sorodne učinkovine	0	0	0	0		0	0	0,0
L01DC - Drugi citotoksični antibiotiki	0	0	0	0		0	0	0,0
L01X - Druga zdravila z delovanjem na novotvorbe (citostatiki)	17.392	115	37.146.783	124	2135,9	8	490.280	0,6
L01XA - Platinove spojine	0	0	0	0		0	0	0,0
L01XC - Monoklonska protitelesa	0	0	0	0		0	0	0,0
L01XE - Zaviralci proteinskih kinaz	11.329	120	32.612.917	121	2878,7	5	312.264	0,4
L01XX - Druga zdravila z delovanjem na novotvorbe (citostatiki)	6.063	108	4.533.866	155	747,8	3	178.016	0,2
L02 - ENDOKRINO ZDRAVLJENJE	41.494	103	9.424.379	114	227,1	20	3.861.708	5,1
L02A - Hormoni in sorodne učinkovine	1.566	89	264.009	85	168,6	1	116.006	0,2
L02AB - Progestogeni	1.517	89	260.551	85	171,8	1	112.080	0,1
L02AE - Analogi gonadotropin sproščajočih hormonov	49	82	3.457	101	70,6	0	3.926	0,0
L02B - Hormonski antagonisti in sorodne učinkovine	39.928	104	9.160.370	115	229,4	19	3.745.702	5,0
L02BA - Antiestrogeni	10.149	100	299.528	103	29,5	5	826.350	1,1
L02BB - Antiandrogeni	8.844	99	5.503.138	117	622,2	4	1.239.644	1,6
L02BG - Zaviralci aromataze	20.124	108	752.914	105	37,4	10	1.654.448	2,2
L02BX - Drugi hormonski antagonisti in sorodne učinkovine	811	118	2.604.790	117	3211,8	0	25.260	0,0
L03 - ZDRAVILA ZA SPODBUJANJE IMUNSKE ODZIVNOSTI	16.016	99	9.500.413	90	593,2	8	399.908	0,5
L03A - Zdravila za spodbujanje imunske odzivnosti	16.016	99	9.500.413	90	593,2	8	399.908	0,5
L03AA - Kolonije spodbujajoči faktorji	8.285	105	4.147.880	103	500,6	4	122.285	0,2
L03AB - Interferoni	4.820	91	3.330.286	84	690,9	2	205.648	0,3
L03AX - Druga zdravila za spodbujanje imunske odzivnosti	2.909	99	2.022.225	78	695,2	1	71.976	0,1
L04 - ZDRAVILA ZA ZAVIRANJE IMUNSKE ODZIVNOSTI	89.853	111	57.023.850	115	634,6	43	4.273.365	5,7
L04A - Zdravila za zaviranje imunske odzivnosti	89.853	111	57.023.850	115	634,6	43	4.273.365	5,7
L04AA - Zdravila za selektivno zaviranje imunske odzivnosti	20.166	113	9.408.607	121	466,6	10	967.240	1,3
L04AB - Zaviralci tumorje-nekrotizirajočega faktorja alfa (TNF-alfa)	27.477	107	20.261.320	98	737,4	13	809.470	1,1
L04AC - Zaviralci interleukinov	10.626	148	14.895.290	141	1401,8	5	585.283	0,8
L04AD - Zaviralci kalcinevrina	13.193	108	2.331.622	102	176,7	6	341.396	0,5
L04AX - Druga zdravila za zaviranje imunske odzivnosti	18.391	101	10.127.011	120	550,7	9	1.569.976	2,1

Največ zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorje so predpisali v goriški in primorsko-notranjski regiji, najmanj pa v savinjski in podravske regiji. V vseh regijah razen obalne-kraške in goriške se je delež povečal za 0,1%, slovensko povprečje pa je z 1,5 % ostalo enako kot leto prej (slika 4.17).

Slika 4.17: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

L01 Zdravila z delovanjem na novotvorbe (citostatiki)

V letu 2018 je bilo izdanih za 11,6 % več receptov kot leto prej, to je 30,7 tisoč receptov za zdravila z delovanjem na novotvorbe. Ker so to najdražja zdravila skupine L, so bili stroški v letu 2018 skoraj 40 milijonov evrov, kar je 22,3 % več kot leta 2017. Citostatiki predstavljajo 17,2 % delež receptov in 33,4 % delež stroškov skupine L.

Najpogosteje so bili predpisana **druga zdravila za zdravljenje novotvorb (citostatiki) (L01X)**, med njimi pa zaviralci proteinskih kinaz (L01XE). Gre za biološka in biološko podobna zdravila, ki so pridobljena s tehnologijo rekombinantne DNA. Tako število receptov kot stroški za podskupino zaviralcev proteinskih kinaz je v letu 2018 naraslo za petino. Podskupina zajema veliko število učinkovin, med njimi pa je najpogosteje predpisan imatinib s 1922 recepti v vrednosti 1,4 milijona evrov. Kljub temu, da je število receptov za imatinib zraslo za 8,7 %, so se stroški zanj razpolovili. Zdravila z imatinibom so namreč na listi medsebojno zamenljivih zdravil in v letu 2018 je prišlo do postopnega zniževanja najvišje priznane vrednosti skoraj za polovico. Med zaviralci proteinskih kinaz najdemo tudi nekaj novih učinkovin. Kabozantinib (L01XE26) je indiciran za zdravljenje karcinoma ledvičnih celic in hepatocelularnega karcinoma, palbociklib (L01XE33) za zdravljenje lokalno napredovalnega ali metastatskega na hormonske receptorje pozitivnega in na receptorje humanega epidermalnega rastnega faktorja 2 negativnega raka dojke, alektinib (L01XE36) za zdravljenje odraslih z ALK-pozitivnim (anaplastična limfomska kinaza) napredovalnim nedrobnoceličnim rakom pljuč, midostavrin (L01XE39) za zdravljenje odraslih z novo odkrito akutno mieloično levkemijo, agresivno sistemsko mastocitozo ali mastocitno levkemijo ter ribociklib (L01XE42) za zdravljenje lokalno napredovalnega ali metastatskega na hormonske receptorje pozitivnega in na receptorje humanega epidermalnega rastnega faktorja 2 negativnega raka dojke.

Med zaviralci celične presnove (antimetaboliti) (L01B) je bilo predpisanih 418.966 DDD oz. 0,6 DID. Zdravila iz te skupine so najpogosteje vsebovala metotreksat (L01BA01) s 4,3 tisoč recepti in kapecitabin (L01BC06) s 4,6 tisoč recepti.

L02 Endokrino zdravljenje

Ponovno se je povprečna vrednost enega recepta z zdravili za endokrino zdravljenje povečala in je v letu 2018 znašala 227,1 €. Glede na leto 2017 se je število receptov povečalo za 3,4 %, stroški zanje pa so se povečali za 14,1 %.

Zdravniki so predpisovali predvsem hormonske antagoniste in sorodne učinkovine (L02B). Število teh receptov se je povečalo za 4 %, vrednost pa za 15,2 %.

Število receptov za tamoksifen (L02BA01), ki je glavni antiestrogen (L02BA), je z 10,1 tisoč recepti ostalo praktično nespremenjeno. V letu 2018 pa se je pojavil tudi en recept za fulvestrant (L02BA03), ki se uporablja za zdravljenje žensk po menopavzi s pozitivnimi estrogenskimi receptorji pri lokalno napredovalnem ali metastatskem raku dojke. Od antiandrogenov (L02BB) je bilo izdano največ zdravil z bikalutamidom (L02BB03) na 7,3 tisoč receptih. Nadaljeval se je trend večjega predpisovanja dražjega enzalutamida, katerega skupni stroški so presegli 4,4 milijone evrov. Stroški za enzalutamid so predstavljali kar 46,9 % celokupnih stroškov za endokrino zdravljenje. Nedavna klinična raziskava je pokazala, da je enzalutamid pri moških z nemetastatskim na kastracijo odpornim rakom prostate izboljšal preživetje in podaljšal čas do razširitve raka (11).

Od zaviralcev aromataze (L02BG) so se predpisovala predvsem zdravila z letrozolom (L02BG04) na 13,0 tisoč receptih in anastrozolom (L02BG03) na 6,0 tisoč receptih. Predpisovanje progesterogenov (L02AB) oziroma njihovega edinega predstavnika megestrola (L02AB01) se je zmanjšalo za 11,2 %. Omeniti velja še abirateron (L02BX03), ki spada v skupino drugih hormonskih antagonistov in sorodnih učinkovin (L02BX). Število receptov zanj je naraslo za 18,2 % tako, da predstavlja 811 predpisanih receptov v letu 2018 27,6 % stroškov za endokrino zdravljenje.

L03 Zdravila za spodbujanje imunske odzivnosti

V letu 2018 je bilo predpisanih 16,0 tisoč receptov, kar je za 0,9 % manj kot leto prej.

V podskupini kolonije spodbujajoči faktorji (L03AA) je bil najpogosteje predpisan pegfilgrastim (L03AA13) na 4,6 tisoč receptih, sledi filgrastim (L03AA02) na 2,9 tisoč receptih. Podskupina kolonije spodbujajočih faktorjev predstavlja 43,6 % vseh izdatkov za skupino L03.

V podskupini interferonov (L03AB) ostajata največja predstavnika interferon beta-1a (L03AB07) z 2,2 tisoč recepti in interferon beta-1b (L03AB08) z 1,4 tisoč recepti. Predpisovanje interferonov se je zmanjšalo za 9,4 %, kar je pomenilo za 16,1 % nižje stroške za ta zdravila. Skupna vrednost za podskupine interferonov je bila 3,3 milijone evrov. Predpisanih je bilo 205.648 DDD oz. 0,3 DID interferonov (L03AB). Skupna poraba interferonov se je zmanjšala, kar je posledica manjše porabe pri zdravljenju hepatitisa C in multiple skleroze.

L04 Zdravila za zaviranje imunske odzivnosti

Število receptov z zdravili za zaviranje imunske odzivnosti je predstavljalo 50,5 % delež v številu receptov in 49,2 % delež stroškov za zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorje. Celotna poraba imunosupresivov se je povečala za 10,7 %, stroški pa za 14,8 % in znašajo več kot 57,0 milijona evrov.

Najpomembnejša podskupina so zaviralci tumorje-nekrotizirajočega faktorja (L04AB). Zanje je bilo predpisanih 27,5 tisoč receptov in porabljenih 20,3 milijona evrov. Najpogosteje predpisani učinkovini sta bili adalimumab (L04AB04) s 16,8 tisoč recepti v vrednosti 12,4 milijona evrov in etanercept (L04AB01) s skoraj 5,4 tisoč recepti v vrednosti 3,5 milijona evrov. Poraba TNF-alfa se je povečala za 6,8 %, stroški pa so bili za 1,9 % nižji kot leto prej.

Druga velika podskupina so zdravila za selektivno zaviranje imunske odzivnosti (L04AA). Z 20,1 tisoč recepti za ta zdravila, smo zaznali 12,5 % rast. Največkrat predpisana so bila zdravila z mikofenolno kislino (L04AA06) s 7,6 tisoč recepti oziroma leflunomidom (L04AA13) s 5,5 tisoč recepti. Pojavila se je tudi nova učinkovina tofacitinib (L04AA29), ki je indiciran za zdravljenje zmerne do hudega akutnega revmatoidnega artritisa, aktivnega psoriatičnega artritisa in zmerne do hudega aktivnega ulceroznega kolitisa. V letu 2018 je bilo za tofacitinib predpisanih 390 receptov.

Izrazito je v porast uporaba zaviralcev interlevkinov (L04AC). V letu 2018 je predpisovanje poraslo skoraj za polovico, stroški zanje pa za 41 %. Najpogosteje predpisan interlevkin je bil sekukinumab (L04AC10) s 5,3 tisoč recepti. Dobili smo tudi dva nova predstavnika iz te podskupine, in sicer sarilumab (L04AC14), ki je indiciran za zdravljenje zmerno do zelo aktivnega revmatoidnega artritisa in guselkumab (L04AC16), ki se uporablja za zdravljenje zmerne do hude psoriaze.

V skupini inhibitorjev kalcineurina (L04AD) sta bila predpisana ciklosporin (L04AD01) s 4,7 tisoč in takrolimus (L04AD02) s 8,5 tisoč recepti. Skupno število receptov je naraslo za 8,3 %.

Od drugih zdravil za zaviranje imunske odzivnosti (L04AX) so zdravniki predpisovali predvsem metotreksat (L04AX03) z 11,3 tisoč recepti v vrednosti 275,7 tisoč evrov. Sledil je azatioprin (L04AX01) s 4,8 tisoč recepti v vrednosti skoraj 200 tisoč evrov. Čeprav je bilo za lenalidomidom (L04AX04) predpisanih le 1.314 receptov, je to predstavljalo kar 73,9 % stroškov za podskupino L04AX. Predpisanih je bilo 1.569.976 DDD oz. 2,1 DID zdravil iz skupine L04AX.

4.9 M Zdravila za bolezni mišično – skeletnega sistema

Zdravila za bolezni mišično-skeletnega sistema so razvrščena v šest skupin.

V letu 2018 je bilo izdanih 1,2 milijon receptov z zdravili za bolezni mišično - skeletnega sistema, v vrednosti 17,7 milijona evrov. Število receptov se je glede na leto 2017 povečalo za 2,4 %, skupna vrednost zdravil pa za 8,0 %.

Predpisanih je bilo 48.607.502 DDD, to je 64,3 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Daleč največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil s protivnetnim in protirevmatičnim učinkom (M01) (tabela 4.10).

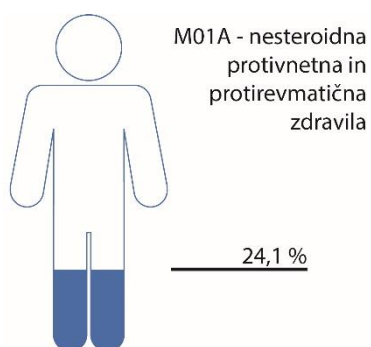

Tabela 4.10: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupni zdravil za boleznimi mišično-skeletnega sistema (M), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
M - ZDRAVILA ZA BOLEZNI MIŠIČNO-SKELETNEGA SISTEMA	1.209.464	102	17.695.353	108	14,6	584	48.607.502	64,3
M01 - ZDRAVILA S PROTIVNETNIM IN PROTIREVMATIČNIM UČINKOM	985.209	101	8.151.199	97	8,3	476	34.585.351	45,8
M01A - Nesteroidna protivnetna in protirevmatična zdravila	985.209	101	8.151.199	97	8,3	476	34.585.351	45,8
M01AB - Derivati očetne kisline in sorodne učinkovine	295.985	96	2.417.438	96	8,2	143	10.800.035	14,3
M01AC - Oksikami	23.539	93	176.190	94	7,5	11	1.081.400	1,4
M01AE - Derivati propionske kisline	613.730	102	4.776.052	106	7,8	296	20.039.900	26,5
M01AH - Koksibi	51.917	121	780.771	67	15,0	25	2.663.072	3,5
M01AX - Druge nesteroidne protivnetne in protirevmatične učinkovine	38	146	749	147	19,7	0	944	0,0
M02 - ZDRAVILA ZA LOKALNO ZDRAVLJENJE MIŠIČNIH IN SKLEPNIH BOLEČIN	5.780	78	68.004	76	11,8	3	577.200	0,8
M02A - Zdravila za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin	5.780	78	68.004	76	11,8	3	577.200	0,8
M02AA - Protivnetna nesteroidna zdravila za lokalno zdravljenje	5.777	78	67.975	76	11,8	3	576.920	0,8
M02AX - Druga zdravila za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin	3	43	30	41	9,8	0	280	0,0
M03 - MIŠIČNI RELAKSANTI	53.651	136	796.132	144	14,8	26	1.034.120	1,4
M03A - Mišični relaksanti s perifernim delovanjem	21	95	9.040	63	430,5	0	0	0,0
M03AX - Drugi periferno delujoči mišični relaksanti	21	95	9.040	63	430,5	0	0	0,0
M03B - Mišični relaksanti s centralnim delovanjem	53.630	136	787.092	147	14,7	26	1.034.120	1,4
M03BX - Druge centralno delujoče učinkovine	53.630	136	787.092	147	14,7	26	1.034.120	1,4
M04 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE PROTINA	87.437	108	885.525	105	10,1	42	2.762.650	3,7
M04A - Zdravila za zdravljenje protina	87.437	108	885.525	105	10,1	42	2.762.650	3,7
M04AA - Zdravila za zaviranje nastajanja sečne kisline	87.437	108	885.525	105	10,1	42	2.762.650	3,7
M05 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI KOSTI	77.225	101	6.747.648	109	87,4	37	9.646.580	12,8
M05B - Zdravila z učinkom na strukturo in mineralizacijo kosti	77.225	101	6.747.648	109	87,4	37	9.646.580	12,8
M05BA - Difosfonati	27.066	99	703.748	96	26,0	13	2.423.953	3,2
M05BB - Difosfonati, kombinacije	19.437	92	635.928	99	32,7	9	1.644.468	2,2
M05BX - Druga zdravila z učinkom na strukturo in mineralizacijo kosti	30.722	109	5.407.972	112	176,0	15	5.578.159	7,4
M09 - DRUGA ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE MOTENJ MIŠIČNO-SKELETNEGA SISTEMA	162	124	1.046.845	332	6462,0	0	1.601	0,0
M09A - Druga zdravila za zdravljenje motenj mišično-skeletnega sistema	162	124	1.046.845	332	6462,0	0	1.601	0,0
M09AB - Encimi	12	1200	13.026	850	1085,5	0	17	0,0

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
M09AX - Druga zdravila za zdravljenje motenj mišično-skeletnega sistema	150	115	1.033.819	330	6892,1	0	1.584	0,0

M01 Zdravila s protivnetnim in protirevmatičnim učinkom

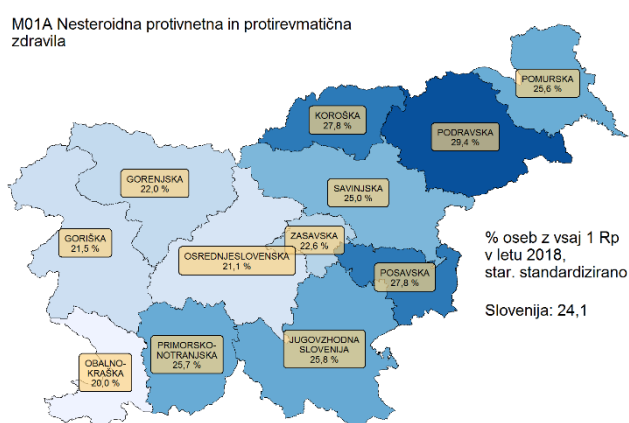
V skupini M so bila zdravila s protivnetnim in protirevmatičnim učinkom (M01) najpogosteje predpisana. Predstavljala so 81,5 % delež v številu receptov (985,2 tisoč receptov) in 46,1 % delež stroškov skupine M.

Glede na leto 2017 se je število teh receptov povečalo za 0,8 %, stroški pa so se zmanjšali za 2,6 %. Povprečno vrednost enega recepta podskupine M01, ki je bila 8,3 €. Ta vrednost se je nekoliko znižala glede na leto 2017 predvsem na račun nižje cene koksibov (M01AH). Sredi leta 2017 so bili razvrščeni na listo medsebojno zamenljivih zdravil, na slovenskem tržišču so se začeli pojavljati različni generiki, znižala se je najvišja priznana vrednost in posledično cena zdravil.

V skupini **nesteroidnih protivnetnih in protirevmatičnih zdravil (M01A)** so bili najpogosteje predpisani derivati propionske kisline (M01AE) s 613,7 tisoč recepti, med njimi naproksen (M01AE02) s 377 tisoč recepti, za katerega je bilo porabljenih 3,3 milijona evrov. Predstavljal je 31,2 % delež receptov in 18,6 % delež stroškov skupine M. Drugi najpogosteje predpisan derivat propionske kisline je bil ibuprofen (M01AE01), ki je bil predpisan na 196,1 tisoč receptih. Sledil mu je s 40,6 tisoč recepti ketoprofen (M01AE03). Skupno je bilo porabljenih 20.039.900 DDD oz. 26,5 DID derivatov propionske kisline.

Med derivati očetne kisline (M01AB) je bil najpogosteje predpisan diklofenak (M01AB05) s 267,4 tisoč recepti, za katerega je bilo porabljenih 2,1 milijona evrov in je predstavljal 22,1 % v številu receptov in 11,8 % stroškov skupine M. Če primerjamo podatke z leto 2017 ugotovimo, da se je število receptov za diklofenak zmanjšalo za dobrih 5 %.

Največ nesteroidnih protivnetnih in protirevmatičnih zdravil (NM01A) je bilo predpisanih v podravski regiji, sledita koroška in posavska regija. Povprečno so bila ta zdravila predpisana kar 24,1 % prebivalcev Slovenije (slika 4.18).

Slika 4.18: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana nesteroidna protivnetna in protirevmatična zdravila v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

M02 Zdravila za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin

Število predpisanih receptov z zdravili za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin in skupni stroški zanje so se glede na leto 2017 zmanjšali za več kot petino. Povprečna vrednost enega recepta se ni bistveno spremenila in je znašala 11,8 €. Z izjemo treh receptov so bila predpisana protivnetna nesteroidna zdravila za lokalno zdravljenje v obliki mazil, ki so vsebovala ketoprofen (M02AA10) s 3,5 tisoč recepti ali diklofenak (M02AA15) s 2,2 tisoč recepti. Zdravila za lokalno zdravljenje mišičnih in sklepnih bolečin se lahko dobijo v lekarnah tudi brez recepta, zato je njihova dejanska poraba znatno večja od prikazane.

M03 Mišični relaksanti

Predpisovanje in izdaja mišičnih relaksantov je narasla za 36,3 % na račun tizanidina (M03BX02), katerega število receptov je bilo za 42,5 % večje kot v letu 2017. To je pomenilo 44,4 % večje stroške za mišične relaksante, ki pa še vedno pomenijo manjši delež stroškov za skupino M. Zdravila za tizanidin (M03BX02) so bila predpisana na 46,9 tisoč receptih in za baklofen (M03BX01) na 6,7 tisoč receptih.

M04 Zdravila za zdravljenje protina

Število receptov s predpisanimi zdravili za zdravljenje protina (M04) že nekaj let narašča. V letu 2018 je naraslo za dodatnih 7,8 %, medtem ko so se stroški povečali za 5 %. Povprečna vrednost enega recepta je bila 10,1 €. Na slovenskem tržišču sta na voljo dve učinkovini, ki zavirata nastajanje sečne kisline (M04AA) in se predpisujeta za zdravljenje protina. Velika večina predpisanih zdravil je vsebovala alopurinol (M04AA01) z 85,5 tisoč recepti v vrednosti 774 tisoč evrov. Na 1.950 receptih je bil predpisan febuksostat (M04AA03).

M05 Zdravila za bolezni kosti

Drugi največji vrednostni delež z 38,1 % predpisanih zdravil so predstavljali recepti za zdravila za bolezni kosti. Če pa primerjamo število izdanih receptov, predstavljajo recepti za zdravila za bolezni kosti le 6,4 % delež skupine M. Povprečna vrednost enega recepta je znašala 87,4 €. V primerjavi z letom 2016 je bilo predpisanih 0,7 % več receptov, stroški pa so se povišali za 8,6 %. Predpisanih je bilo 9.646.580 DDD oz. 12,8 DID teh zdravil.

Vsa predpisana zdravila te skupine spadajo v skupino zdravil z učinkom na strukturo in mineralizacijo kosti (M05B) in so razdeljena v tri večje podskupina. Prva podskupina so zdravila z difosfonati (M05BA). Med njimi je bila največkrat predpisana ibandronska kislina (M05BA06) z 17,5 tisoč recepti v vrednosti skoraj 280 tisoč evrov. V podskupini difosfonatov in kombinacij (M05BB) je bilo največ zdravil predpisanih z alendronsko kislino v kombinaciji s holekalciferolom (M05BB03), in sicer na 19,4 tisoč receptih v vrednosti 635,9 tisoč evrov. Delež difosfonatov, ki so prva izbira pri zdravljenju osteoporoze, se nekoliko zmanjšuje (12).

Med zdravili za strukturo in mineralizacijo kosti se je pomembno povečala poraba denozumaba (M05BX04), in sicer za 14,2 %. Predpisuje se ga bolnicam starim 70 let ali več, pri mlajših pa ob neučinkovitosti ali neželenih učinkih difosfonatov. Na ta način je denozumab dosegel že 80,1 % delež vrednosti izdanih zdravil za bolezni kosti.

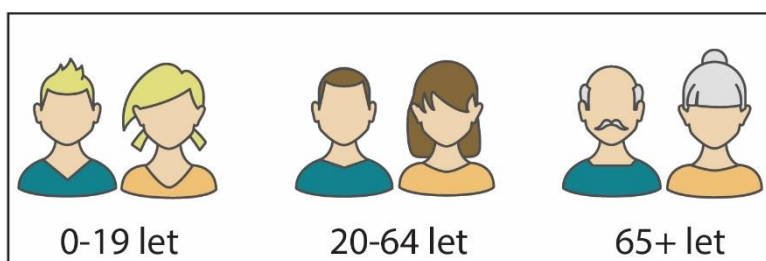
4.10 N Zdravila z delovanjem na živčevje

Zdravila z delovanjem na živčevje so razvrščena v 7 skupin. Za zdravili za zdravljenje bolezni srca in ožilja je to druga najpogosteje predpisana skupina zdravil v Sloveniji.

V letu 2018 je bilo izdanih 3,4 milijonov receptov v vrednosti 69,3 milijona evrov, kar je glede na leto 2017 za 1,4 % več receptov ob 3,1 % nižjih skupnih stroških za ta zdravila.

Od zdravil z delovanjem na živčevje sta največja odstotna deleža v številu receptov pripadala analgetikom (N02) (41,2 %), psiholeptikom (N05) (27,1 %) ter psihoanaleptikom (N06) (20,0 %).

Povprečna vrednost na en recept s predpisanimi zdravili z delovanjem na živčevje je znašala 20,4 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 1645 receptov, največ iz skupine analgetikov (679 receptov), sledijo psiholeptiki (446 receptov) ter psihoanaleptiki (329 receptov). Predpisanih je bilo 115.045.359 DDD, to je 152,3 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini psihoanaleptikov (N06) ter psiholeptikov (N05).

	0-19 let	20-64 let	65+ let
Delež prebivalcev, ki so jim bili predpisani OPIOIDI (N02A).	0,1 %	5,1 %	18,6 %
Delež prebivalcev, ki so jim bili predpisani ANKSIOLITIKI (N05B).	0,3 %	6,0 %	17,7 %
Delež prebivalcev, ki so jim bili predpisani HIPNOTIKI in SEDATIVI (N05C).	0,4 %	2,0 %	10,1 %
Delež prebivalcev, ki so jim bili predpisani ANTIDEPRESIVI (N05A).	0,4 %	7,0 %	14,9 %

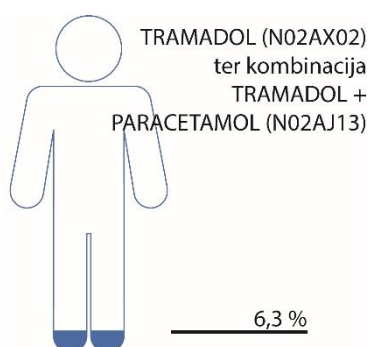

Tabela 4.11: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil z delovanjem na živčevje (N), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
N - ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA ŽIVČEVJE	3.405.240	101	69.350.228	103	20,4	1.645	115.045.359	152,3
N01 - ANESTETIKI	10.859	99	266.842	91	24,6	5	0	0,0
N01A - Splošni anestetiki	1		33		32,7	0	0	0,0
N01AX - Drugi splošni anestetiki	1		33		32,7	0	0	0,0
N01B - Lokalni anestetiki	10.858	99	266.809	91	24,6	5	0	0,0
N01BB - Amidi	10.858	99	266.809	91	24,6	5	0	0,0
N02 - ANALGETIKI	1.404.828	101	15.764.443	101	11,2	679	17.253.777	22,8
N02A - Opioidi	399.909	95	7.590.400	92	19,0	193	8.888.477	11,8
N02AA - Opiati	32.465	96	1.449.981	93	44,7	16	459.581	0,6
N02AB - Derivati fenilpiperidina	20.636	91	870.597	92	42,2	10	418.555	0,6
N02AE - Derivati oripavina	2.101	93	103.601	85	49,3	1	55.692	0,1
N02AJ - Opioidi v kombinaciji z neopioidnimi analgetiki	292.462	94	3.929.516	90	13,4	141	6.588.720	8,7
N02AX - Drugi opioidi	52.245	99	1.236.704	100	23,7	25	1.365.929	1,8
N02B - Drugi analgetiki in antipiretiki	970.142	104	7.373.631	112	7,6	469	7.785.854	10,3
N02BA - Salicilna kislina in njeni derivati	803	61	15.030	61	18,7	0	7.760	0,0
N02BB - Pirazoloni	294.189	114	3.138.687	129	10,7	142	2.561.832	3,4
N02BE - Anilidi	675.150	101	4.219.914	102	6,3	326	5.216.262	6,9
N02C - Zdravila proti migreni	34.777	102	800.413	99	23,0	17	579.446	0,8
N02CC - Selektivni agonisti serotoninskih 5HT1 receptorjev	34.777	102	800.413	99	23,0	17	579.446	0,8
N03 - ANTIPILEPTIKI	237.319	103	8.984.890	104	37,9	115	9.129.196	12,1
N03A - Antiepileptiki	237.319	103	8.984.890	104	37,9	115	9.129.196	12,1
N03AA - Barbiturati in njihovi derivati	5.083	99	165.403	101	32,5	2	190.758	0,3
N03AB - Derivati hidantoina	397	90	7.073	97	17,8	0	26.900	0,0
N03AD - Derivati sukcinimida	701	109	63.404	116	90,4	0	21.850	0,0
N03AE - Benzodiazepini	16.730	108	258.220	107	15,4	8	232.139	0,3
N03AF - Derivati karboksamida	27.234	94	1.219.248	97	44,8	13	1.296.164	1,7
N03AG - Derivati prostih maščobnih kislin	30.455	100	649.325	103	21,3	15	1.257.260	1,7
N03AX - Drugi antiepileptiki	156.719	105	6.622.218	106	42,3	76	6.104.125	8,1
N04 - ANTIPARKINSONIKI	77.560	101	6.747.232	103	87,0	37	3.261.545	4,3
N04A - Antiholinergiki	21.518	96	226.645	97	10,5	10	565.360	0,7
N04AA - Terciarni amini	21.518	96	226.645	97	10,5	10	565.360	0,7
N04B - Dopaminergiki	56.042	103	6.520.587	104	116,4	27	2.696.185	3,6
N04BA - Dopa in njeni derivati	26.724	102	4.671.090	109	174,8	13	1.365.657	1,8
N04BB - Derivati adamantana	1.455	102	62.472	100	42,9	1	102.210	0,1

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
N04BC - Agonisti dopamina	24.189	104	1.431.661	97	59,2	12	952.273	1,3
N04BD - Zaviralci monoaminooksidaz tipa B	3.654	98	350.571	80	95,9	2	275.128	0,4
N04BX - Drugi dopaminergiki	20	17	4.792	29	239,6	0	917	0,0
N05 - PSIHOLEPTIKI	923.460	100	13.765.801	102	14,9	446	27.162.204	35,9
N05A - Antipsihotiki	303.787	104	8.662.741	102	28,5	147	9.612.738	12,7
N05AA - Fenotiazini z alifatsko stransko verigo	13.490	99	519.408	103	38,5	7	269.758	0,4
N05AB - Fenotiazini s piperazinovo strukturo	5.428	128	319.422	165	58,8	3	284.910	0,4
N05AD - Derivati butirofenona	13.212	93	268.108	99	20,3	6	565.670	0,7
N05AE - Derivati indola	1.541	103	97.489	96	63,3	1	88.238	0,1
N05AF - Derivati tioksantena	1.813	102	43.818	103	24,2	1	125.200	0,2
N05AH - Diazepini, oksazepini, tiazepini in oksepini	173.823	105	3.819.504	103	22,0	84	5.462.505	7,2
N05AL - Benzamidi	27.037	106	548.725	103	20,3	13	395.013	0,5
N05AN - Litij	2.752	104	61.757	105	22,4	1	186.493	0,2
N05AX - Drugi antipsihotiki	64.691	102	2.984.510	96	46,1	31	2.234.952	3,0
N05B - Anksiolitiki	409.113	98	2.748.855	105	6,7	198	9.793.266	13,0
N05BA - Benzodiazepini	409.087	98	2.748.624	105	6,7	198	9.792.983	13,0
N05BB - Derivati difenilmetana	26	520	232	488	8,9	0	283	0,0
N05C - Hipnotiki in sedativi	210.560	97	2.354.205	101	11,2	102	7.756.200	10,3
N05CD - Benzodiazepini	24.147	89	575.912	113	23,9	12	713.447	0,9
N05CF - Benzodiazepinom sorodna zdravila	173.809	99	1.312.347	99	7,6	84	6.900.270	9,1
N05CH - Agonisti melatoninskih receptorjev	1.084	151	24.639	151	22,7	1	28.749	0,0
N05CM - Drugi hipnotiki in sedativi	11.520	94	441.307	92	38,3	6	113.734	0,2
N06 - PSIHOANALEPTIKI	681.607	103	16.904.337	103	24,8	329	53.126.600	70,3
N06A - Antidepresivi	586.264	103	11.092.977	105	18,9	283	46.451.291	61,5
N06AA - Neselektivni zaviralci privzema monoaminov	17.438	98	201.007	107	11,5	8	504.783	0,7
N06AB - Selektivni zaviralci privzema serotonina	338.608	102	4.678.646	115	13,8	164	30.453.595	40,3
N06AG - Zaviralci monoaminooksidaz A	2.241	94	104.195	93	46,5	1	179.835	0,2
N06AX - Drugi antidepresivi	227.977	106	6.109.130	98	26,8	110	15.313.078	20,3
N06B - Psihostimulansi, učinkovine za zdravljenje hiperkinezije in učinkovine za obnavljanje celic CŽS	14.783	101	1.054.991	101	71,4	7	635.327	0,8
N06BA - Simpatikomimetiki s centralnim delovanjem	8.858	106	710.740	96	80,2	4	404.177	0,5
N06BX - Drugi psihostimulansi in učinkovine za obnavljanje celic CŽS	5.925	94	344.251	112	58,1	3	231.150	0,3
N06D - Zdravila za zdravljenje demence	80.560	107	4.756.369	98	59,0	39	6.039.982	8,0
N06DA - Antiholinesteraze	56.578	108	3.432.429	96	60,7	27	4.439.448	5,9

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
N06DX - Druga zdravila za zdravljenje demence	23.982	104	1.323.940	102	55,2	12	1.600.534	2,1
N07 - DRUGA ZDRAVILA Z DELOVANJEM NA ŽIVČEVJE	69.607	101	6.916.682	110	99,4	34	5.112.037	6,8
N07A - Parasimpatikomimetiki	2.566	94	165.486	93	64,5	1	149.651	0,2
N07AA - Antiholinesteraze	2.233	93	118.721	89	53,2	1	128.987	0,2
N07AX - Drugi parasimpatikomimetiki	333	103	46.765	104	140,4	0	20.664	0,0
N07B - Zdravila za zdravljenje zasvojenosti	3.207	101	298.787	104	93,2	2	128.816	0,2
N07BA - Zdravila za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom	1.257	96	55.082	96	43,8	1	16.499	0,0
N07BB - Zdravila za zdravljenje zasvojenosti z alkoholom	1.901	104	243.168	105	127,9	1	110.117	0,1
N07BC - Zdravila za zdravljenje zasvojenosti z opiodi	49	158	537	186	11,0	0	2.200	0,0
N07C - Zdravila proti vrtoglavici	54.661	100	608.301	101	11,1	26	4.517.491	6,0
N07CA - Zdravila proti vrtoglavici	54.661	100	608.301	101	11,1	26	4.517.491	6,0
N07X - Druga zdravila z delovanjem na živčevje	9.173	110	5.844.108	113	637,1	4	316.080	0,4
N07XX - Druga zdravila z delovanjem na živčevje	9.173	110	5.844.108	113	637,1	4	316.080	0,4

Tabela 4.12: Najpogosteje predpisane učinkovine v skupini N, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilna učinkovina	Število Rp	% v št. Rp v skupini N
N02BE01	paracetamol	672.605	19,8
N02BB02	natrijev metamizolat	294.189	8,6
N02AJ13	tramadol in paracetamol	292.462	8,6
N05CF02	zolpidem	173.809	5,1
N05BA12	alprazolam	161.286	4,7
N06AB10	escitalopram	146.007	4,3
N05BA08	bromazepam	125.558	3,7
N06AB6	sertralin	122.430	3,6
N05AH04	kvetiapin	119.788	3,5
N06AX21	duloksetin	73.234	2,2

Najpogosteje predpisana učinkovina ostaja paracetamol s 672,6 tisoč in 19,8 % deležem receptov. Iz tretjega je na drugo mesto prebil natrijev matamizolat, le malenkost manj je bilo v letu 2018 receptov za kombinacijo tramadola in paracetamola. Vrstni red ostalih učinkovin ostaja enak kot v letu 2017 in tudi deleži predpisanih receptov so zelo primerljivi z letom prej.

Tabela 4.13: Deset učinkovin iz skupine N, za katere je bilo porabljenih največ sredstev, Slovenija, 2018.

ATC	Zdravilna učinkovina	Vsota vrednosti Rp (EUR)	% v vred. Rp v skupini N
N07XX09	dimetilfumarat	4.572.574	6,6
N02BE01	paracetamol	4.170.371	6,0
N04BA02	levodopa in zaviralec dekarboksilaze	4.158.627	6,0
N02AJ13	tramadol in paracetamol	3.929.516	5,7
N02BB02	natrijev metamizolat	3.138.687	4,5
N05AH04	kvetiapin	2.377.778	3,4
N06DA03	rivastigmin	2.327.471	3,4
N03AX16	pregabalin	2.189.299	3,2
N06AX21	duloksetin	2.077.360	3,0
N06AB10	escitalopram	1.830.415	2,6

Največ sredstev iz te skupine je v letu 2018 bilo porabljenih za dimetilfumarat, ki se uporablja v terapiji multiple skleroze. Stroški zanj so narasli za približno pol milijona evrov. Iz prvega je na četrto mesto padla kombinacija tramadola in paracetamola, za katero je bilo porabljenih dobrih 400 tisoč evrov manj kot v letu 2017. Vrstni red ostalih učinkovin se je večinoma ohranil.

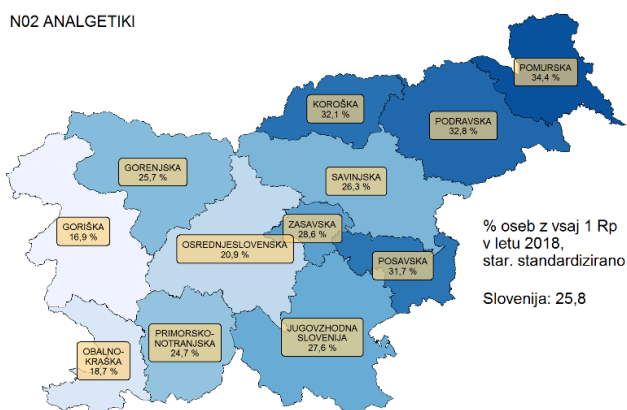
N01 Lokalni anestetiki

Lokalni anestetiki se praviloma uporabljajo v zdravstvenih zavodih in se jih predpisuje na naročilnice. Izjema so zdravila z lidokainom (N01BB02), ki se predpisujejo tudi na zdravniški recept. Poraba lokalnih anestetikov je v letu 2018 rahlo upada. Predpisanih je bilo 0,9 % manj receptov, kar je povzročilo 8,6 % znižanje stroškov zanje.

N02 Analgetiki

Celokupno predpisovanje analgetikov se v letu 2018 ni bistveno spremenilo glede na leto 2017. Zdravniki so predpisali 1,4 milijone receptov z analgetiki (N02), kar je 1,5 % več kot v letu 2017. Tudi stroški so bili zelo primerljivi z letom poprej. Stroški analgetikov v letu 2018 so znašali 15,8 milijonov evrov, kar je za 0,9 % več kot leto prej.

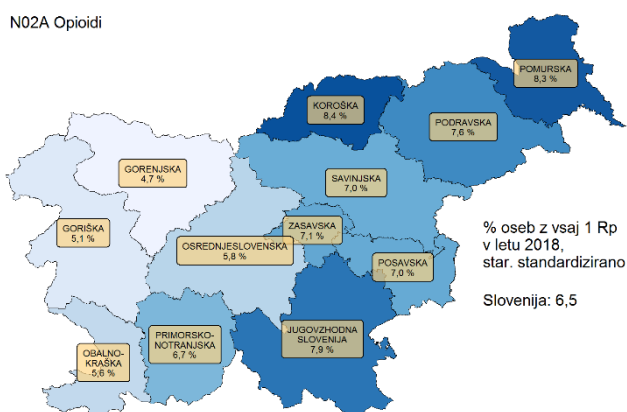
Povprečno je v Sloveniji prejelo vsaj en recept za analgetike 25,8 % prebivalcev, so pa med regijami velike razlike. Največ analgetikov je bilo predpisanih v severovzhodni Sloveniji, predvsem v pomurski regiji, takoj za njo pa sledita podravska in koroška regija. Najmanj analgetikov so prejeli prebivalci goriške in obalne-kraške regije. V Pomurju so prejeli več kot dvakrat več analgetikov kot na goriškem (Slika 4.19).

Slika 4.19: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani analgetiki v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Opioidi (N02A) so predstavljali 28,5 % delež v številu receptov med analgetiki in 48,1 % delež stroškov. Glede na leto 2017 se je znižalo število receptov za opioide za 5,2 %, stroški pa za 7,8 %. Povprečna vrednost enega recepta z opioidi je bila 19,0 €. Skupaj je bilo predpisanih 8.888.477 DDD skupine N02A in 11,8 DDD na 1000 prebivalcev na dan.

Vsaj en recept z opioidi je prejelo 6,5 % populacije. Največ opioidov je bilo predpisanih v koroški regiji, sledita ji pomurska regija in regija jugovzhodne Slovenije. Najmanj opioidov so prejeli na Gorenjskem (Slika 4.20).

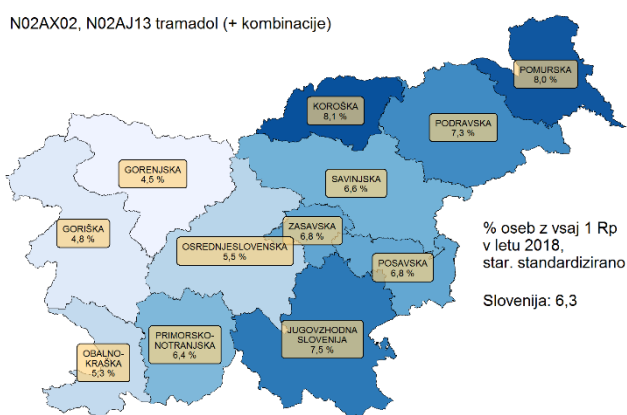
Slika 4.20: Odstotek oseb, ki so jim bili predpisani opioidi v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Za opiate (N02AA) je bilo predpisanih 32,5 tisoč receptov, 459.581 DDD oz. 0,6 DID. Enako kot leta 2017 je bilo največ receptov za oksikodon (N02AA05) ter kombinacijo z oksikodona z naloksonom (N02AA55) s skupaj 25,3 tisoč recepti. S 6,5 tisoč recepti sledi morfin (N02AA01), katerega poraba je ostala na nivoju leta 2017. Fentanil (N02AB03), ki je edini derivat fenilpiperidina (N02AB), je bil predpisan na 20,6 tisoč receptih. Tako število receptov kot poraba sredstev zanj so padli za slabih 9 %. Edini derivat oripavina (N02AE) je bil buprenorfin (N02AE01) s skoraj 2,1 tisoč recepti, kar je za 7,4 % receptov in 14,6 % sredstev manj kot leto prej.

Kombinacija tramadola s paracetamolom (N02AJ13) je zajemala kar 73,1 % vseh receptov, ki so bili predpisani za opioide. Za kombinacijo teh dveh učinkovin je bilo porabljenih 51,8 % sredstev, ki smo jih v Sloveniji porabili za opioide. Če primerjamo podatke z leto 2017 ugotovimo, da je delež receptov upadel za 5,8 %, stroški pa so se zmanjšali za 9,9 %. Predpisanih je bilo 6.588.720 DDD oz. 8,7 DID zdravila tramadol v kombinaciji s paracetamolom.

Tudi predpisovanje monokomponentnih zdravil s tramadolom (N02AX02) je rahlo upadlo. Napisanih je bilo 43,4 tisoč receptov, kar je za 2,5 % manj ob 6,3 % manjših stroških.

Tramadol in kombinacije z njim so največ predpisovali v koroški regiji, sledita ji pomurska regija in regija jugovzhodne Slovenije (slika 4.21). Povprečno je 6,3 % prebivalcev Slovenije v letu 2018 dobilo recept za to kombinacijo učinkovin (Slika 4.21).

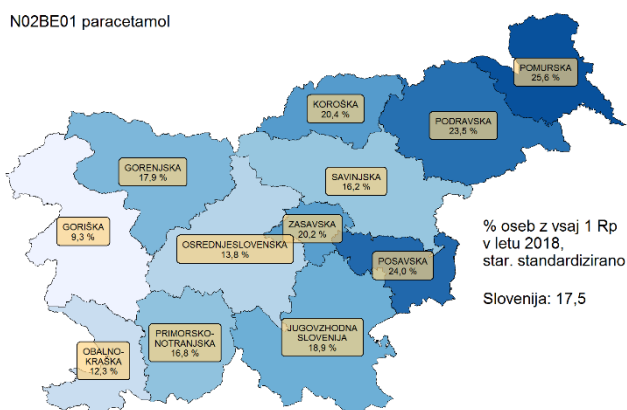

Slika 4.21: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan tramadol (sam ali v kombinaciji) v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Največ predpisanih analgetikov, 970 tisoč receptov, je bilo iz skupine drugih analgetikov in antipiretikov (N02B). Povprečna vrednost enega recepta je bila 7,6 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 469 receptov. Za to podskupino je bilo predpisanih 4,5 % več receptov kot v letu 2017, kar je povzročilo za 12,2 % rast stroškov zanje. Analgetike in antipiretike lahko bolniki kupijo tudi brez recepta v lekarni, zato je njihova poraba znatno večja od prikazane.

Največ, skoraj 669 tisoč receptov za analgetike je bilo iz skupine anilidov (N02BE). Najpogosteje predpisana učinkovina iz te skupine je, tako kot že vrsto let, paracetamol (N02BE01) z več kot 675 tisoč recepti. Oktobra 2018 je na slovensko tržišče prišlo tudi zdravilo, ki vsebuje 1000 mg paracetamola in se izdaja samo na zdravniški recept. Paracetamol 500 mg pa je dostopen tudi brez recepta, zato je skupna poraba precej višja. V letu 2018 je med analgetiki najbolj naraslo predpisovanje natrijevega metamizolata (N02BB02), ki je edini predstavnik skupine pirazolonov (N02BB). To je trend, ki se nadaljuje iz prejšnjih let. Izdanih je bilo 294,2 tisoč receptov, kar je za 14 % več kot leta 2017. Močno je upadlo predpisovanje salicilne kisline in derivatov (N02BA) je bilo predpisanih 803 receptov, kar je za 39 % manj kot leto prej.

Največ paracetamola je bilo predpisanega v pomurski regiji, sledita pa posavska in podravska regija. Najmanj paracetamola so prejeli na goriškem, in sicer skoraj 3-krat manj kot v Pomurju. Povprečno 17,5 % prebivalcev Slovenije je dobilo vsaj en recept za paracetamol v letu 2018 (Slika 4.22).

Slika 4.22: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan paracetamol v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Najmanj predpisanih receptov med analgetiki je bilo v skupini zdravil proti migreni (N02C). Število receptov s temi zdravili se je povečalo za 2,2 %, ob sočasnem znižanju stroškov za 1,5 %. Vse učinkovine so selektivni agonisti receptorjev 5HT₁ (N02CC). Zdravila s sumatriptanom (N02CC01) so bila predpisana na 22,4 tisoč receptov z vrednostjo skoraj 530,4 tisoč evrov, sledijo zdravila z eletriptanom (N02CC06) na 6,8 tisoč receptih in frovatriptanom (N02CC07) z 2,6 tisoč recepti. Izdaja zolmitriptana (N02CC03) se je več kot prepolovila, saj zdravila s to učinkovino niso več dobavljiva na našem tržišču. Skupaj je bilo predpisanih 579.446 DDD skupine N02C in 0,8 DDD na 1000 prebivalcev na dan.

N03 Antiepileptiki

V primerjavi z letom 2017 je bilo izdanih 3,1 % več receptov ob 4,4 % nižjih stroških. Povprečna vrednost enega recepta je bila 37,9 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 115 receptov.

Iz skupine barbiturati in njihovi derivati (N03AA) so bila najpogosteje predpisana zdravila s primidonom (N03AA03) na 2.525 receptih in z metilfenobarbitalom (N03AA01) na 1.823 receptih. Izdaja zdravil s tema dvema učinkovinama upada, za 9,2 % pa je narasla uporaba fenobarbitala (N03AA02), čeprav ostaja najredkeje predpisan barbiturat v Sloveniji. Skupno je bilo predpisanih 190.758 DDD oz. 0,3 DDD barbituratov in njihovih derivatov.

Edini predstavnik benzodiazepskih antiepileptikov (N03AE) je klonazepam (N03AE01) s 16,7 tisoč recepti. Delež receptov in stroškov zanj je v letu 2018 zarasel za dobrih 7 %.

V letu 2018 je bilo predpisanih za 5,7 % manj derivatov karboksamidov (N03AF). Prevladoval je karbamazepin (N03AF01) s 21,6 tisoč recepti. Poleg njega pa so slovenski zdravniki predpisali še oksakarbazepin (N03AF02) na 5,7 tisoč receptih.

Skoraj vsa zdravila, ki so vsebovala derivate prostih maščobnih kislin (N03AG) so vsebovala valprojsko kislino (N03AG01) s 30,1 tisoč recepti. Zdravila z valprojsko kislino so predstavljala 12,7 % vseh antiepileptikov.

Podskupina drugi antiepileptiki (N03AX) je raznolika, a pomembna skupina antiepileptikov. Za to podskupino zdravil je bil predpisanih 66 % vseh receptov za antiepileptike, kar je pomenilo 73,7 % delež stroškov zanje. Najpogosteje predpisana učinkovina je bil pregabalin (N03AX16) z več kot 72 tisoč recepti v vrednosti 2,2 milijona evrov. Pregabalin se ne uporablja samo za zdravljenje epilepsije, ampak je indiciran tudi za zdravljenje periferne in centralne nevropatske bolečine ter za zdravljenje generalizirane anksiozne motnje. Kljub temu, da se je število receptov za pregabalin povečalo za 4,8%,

so se stroški zanj znižali za 6,7 %, saj se je znižala najvišja priznana vrednost. Pomembna antiepileptika sta tudi lamotrigin (N03AX09) z 34,9 tisoč recepti v vrednosti 1,2 milijona evrov in levetiracetam (N03AX14) s 27,3 tisoč recepti v vrednosti 1,5 milijona evrov. Skupno je bilo predpisanih 6.104.125 DDD oz. 8,1 DID zdravil iz skupine drugih antiepileptikov (N03AX).

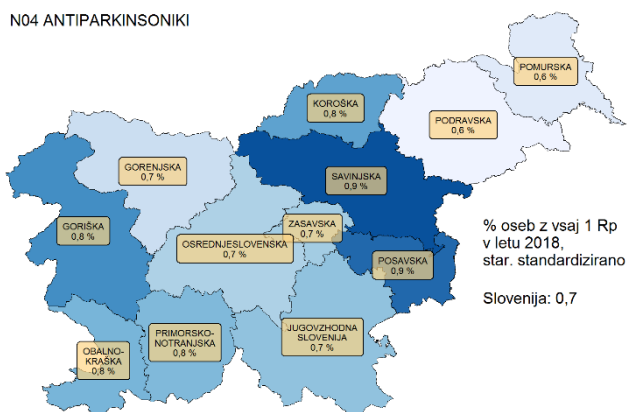
N04 Antiparkinsoniki

Število receptov za antiparkinsonike je v letu 2018 ostalo okrog 77 tisoč, saj se je delež povečal le za 0,7 %, njihova vrednost pa se je povečala za 3,5 %. Povprečna vrednost za 1 recept je bila 87,0 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 37 receptov.

V skupini antiholinergikov (N04A) se je zmanjšalo število receptov za 3,8 % in stroški za zdravila za 3,1 %. Edini predstavnik antiholinergikov je bil biperiden (N04AA02) s 21,5 tisoč recepti. V skupini dopaminergikov (N04B) se je število receptov povečalo za 2,6 % in stroški za zdravila za 3,7 %. Predpisanih je bilo 2.696.185 DDD oz. 3,6 DID dopaminergikov (N04B). Povprečna vrednost enega recepta te skupine je bila 116,4 €. Najpogosteje predpisani dopaminergiki (N04B) so bila zdravila z levodopo in zaviralcem dekarboksilaze (N04BA02) z 19,8 tisoč recepti v vrednosti skoraj 4,2 milijona evrov. Sledila so zdravila, ki vsebujejo agonist dopamina pramipeksol (N04BC05), za katerega je bilo predpisanih 16,1 tisoč receptov v vrednosti 587,4 tisoč evrov.

Od zaviralcev monoaminooksidaze tipa B (N04BD) se je predpisoval le razagilin (N04BD02) s 3.654 recepti v vrednosti skoraj 350,6 tisoč evrov.

Največ antiparkinsonikov je bilo predpisanih v savinjskih in posavski regiji, najmanj pa v podravski in pomurski regiji. Povprečno je bil antiparkinsonik predpisan 0,7 % prebivalcev Slovenije (Slika 4.23).

Slika 4.23: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antiparkinsonik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

N05 Psiholeptiki

Psiholeptiki so druga najpogosteje predpisana skupina zdravil v skupini N in predstavljajo 27,1 % delež v številu receptov in 19,8 % delež sredstev za zdravila z delovanjem na živčevje. Število receptov se je zmanjšalo le za 0,2 % in je presežlo 923 tisoč. Za psiholeptike je bilo porabljenih čez 13,7 milijona evrov, kar pomeni, da so stroški glede na leto 2017 narasli za 2,1 %. Povprečna vrednost za 1 recept je znašala 14,9 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 446 receptov.

Pomembna skupina psiholeptikov so **antipsihotiki (N05A)**, saj zanje porabimo 62,9 % vseh sredstev namenjenih psiholeptikom, čeprav je delež receptov le 32,9 %. Izdaja zdravil iz podskupine antipsihotiki je v letu 2018 narasla za 4,1 %. Povprečna vrednost na en recept je bila 28,5 €. Predpisanih je bilo 303,8 tisoč receptov, za katere je bilo porabljenih 8,7 milijona evrov, kar je za 1,6% več kot leta 2017. Predpisanih je bilo 9.612.738 DDD oz. 12,7 DID antipsihotikov. Zaporedje najbolj predpisanih antipsihotikov ostaja nespremenjeno. Po vrsti glede na število receptov si sledijo kvetiapin, risperidon, olanzapin, sulpirid, aripiprazol, klozapin, haloperidol in promazin. Vsem naštetim učinkovinam razen zadnjim dveh delež receptov narašča, najbolj pa kvetiapinu, sulpiridu in aripiprazolu.

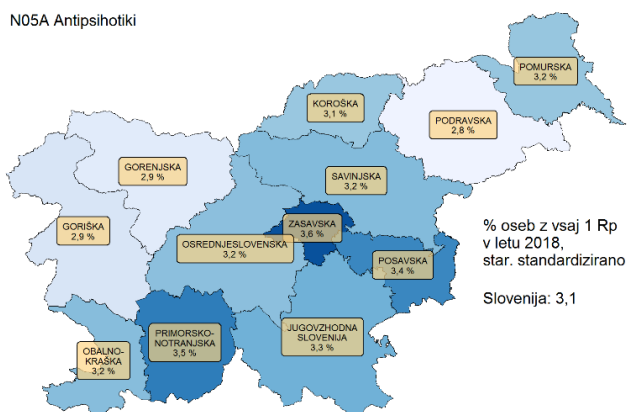
Med derivati butirofenona (N05AD) je bil edini predpisan haloperidol (N05AD01) s 13,2 tisoč recepti v vrednosti 268,1 tisoč evrov.

V skupini diazepinov, oksazepinov, tiazepinov in oksepinov (N05AH) je bil najpogosteje predpisan kvetiapin (N05AH04) z 119,8 tisoč recepti v vrednosti skoraj 2,4 milijona evrov. Pri njem lahko opazimo 6,5 % rast števila receptov. Sledila sta olanzapin (N05AH03) s 38,9 tisoč recepti in klozapin (N05AH02) s 15,1 tisoč recepti.

Med benzamidi (N05AL) je bil najpogosteje predpisan sulpirid (N05AL01) z 22,5 tisoč recepti in 6,0 % rastjo števila receptov. Med fenotiazini z alifatsko stransko verigo (N05AA) je bil najpogosteje predpisan promazin (N05AA03) z 10,3 tisoč recepti. Izdaja promazin pa je upadla za 2,7 %.

Med drugimi antipsihotiki (N05AX) je bil najpogosteje predpisan risperidon (N05AX08) s 44,7 tisoč recepti. Zanj je značilno, da se število receptov glede na leto 2017 ni bistveno spremenilo. Sledi mu aripiprazol (N05AX12), ki je s 16,2 tisoč recepti zabeležil največjo porast števila receptov, in sicer 6,7 %.

Največ antipsihotikov je bilo predpisanih v zasavski regiji, sledi ji primorsko-notranjska regija in takoj za njo posavska regija. Povprečno je antipsihotike prejemale 3,1 % slovenske populacije (slika 4.24).

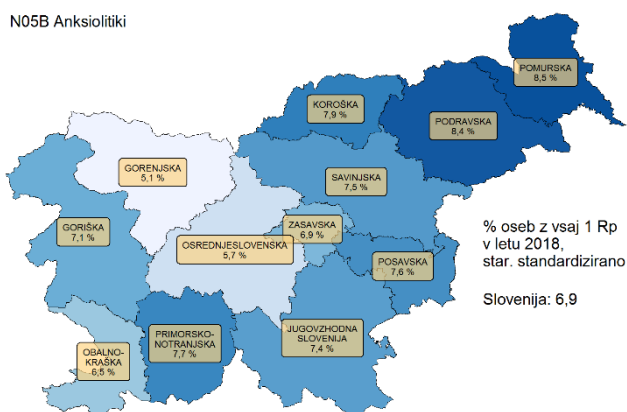

Slika 4.24: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antipsihotik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Že vrsto let najpogosteje predpisana skupina psiholeptikov so **anksiolitiki (N05B)**. Spodbudno je dejstvo, da se njihova poraba še naprej zmanjšuje, saj se je število receptov v letu 2018 zmanjšalo za 2 %. Predpisanih je bilo 409,1 tisoč receptov v vrednosti 2,7 milijona evrov. Povprečna vrednost enega recepta je znašala 6,7 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 198 receptov. V letu 2018 je bilo predpisanih 9.793.266 DDD oz. 13,0 DID anksiolitikov.

Velika večina predpisanih učinkovin je bila iz podskupine benzodiazepinov (N05BA). Najpogosteje predpisane učinkovine med anksiolitiki so bile alprazolam z 161,3 tisoč receptov, bromazepam s 125,6 tisoč receptov) in diazepam s 65,8 tisoč receptov.

Največ anksiolitikov so predpisali v pomurski in podravski regiji, sledijo koroška, primorsko-notranjska in posavska regija. Najmanj so jih predpisovali v gorenjski regiji. Povprečno je v letu 2018 anksiolitike prejemale 6,9 % Slovencev, kar je za 0,3 % manj kot leto prej (slika 4. 25).

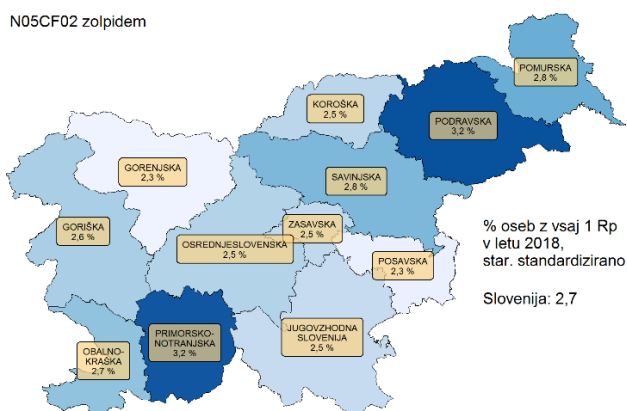

Slika 4.25: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan anksiolitik v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Število receptov s **hipnotiki in sedativi (N05C)** se je zmanjšalo za 2,7 %, stroški pa so se za 0,7 % povečali. Predpisanih je bilo skupno 7.756.200 DDD oz. 10,3 DID zdravil te podskupine.

Na 82,5 % receptov za hipnotike in sedative je bil predpisan zolpidem (N05CF02), ki je edini predstavnik skupine benzodiazepinom podobnih zdravil (N05CF). Zanj je bilo izdanih 173,8 tisoč receptov v vrednosti 1,3 milijona evrov in s povprečno vrednostjo recepta 7,6 €. Število receptov za zolpidem se je za 1,4 % zmanjšalo glede na leto prej.

Največ so zolpidem predpisovali v primorsko-notranjski in podravski regiji. Povprečno 2,7 % slovenske populacije je prejelo vsaj en recept za zolpidem v minulem letu (slika 4.26).

Slika 4.26: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan zolpidem v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Poraba tako anksiolitikov kot hipnotikov in sedativov se je zmanjšala. Kljub temu se še vedno predpisujejo dokaj pogosto, kar je neskladno s smernicami in povzetki glavnih značilnosti zdravil. Z marcem 2018 se je tako ZZS odločil umakniti z liste nekatere benzodiazepine v največji jakosti, in sicer tablete bromazepam 6mg, alprazolam 1 mg v obliki s hitrim in podaljšanim sproščanjem, midazolam 7,5 in 15 mg ter diazepam 10 mg (26). Omenjenim učinkovinam se je tudi iz tega razloga poraba v letu 2018 zmanjšala, naraslo pa je predpisovanje in izdaja drugi benzodiazepinov, predvsem nitrazepam (kar za 19,3 %), pa tudi lorazepam in klobazama.

N06 Psihoanaleptiki

20,0 % delež v številu receptov in 24,4 % delež v vrednosti predpisanih zdravil z delovanjem na živčevje predstavljajo psihoanaleptiki (N06). Povprečna vrednost za 1 recept je znašala 24,8 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 329 receptov.

Največ je bilo predpisanih **antidepresivov (N06A)**. V letu 2018 je bilo predpisanih za 3,1 % več antidepresivov kot v letu 2017, kar je pomenilo 5 % večje stroške. Predpisanih je bilo 586,3 tisoč receptov v vrednosti 11,1 milijona evrov. Skupno je bilo predpisanih 46.451.291 DDD oz. 61,5 DID antidepresivov.

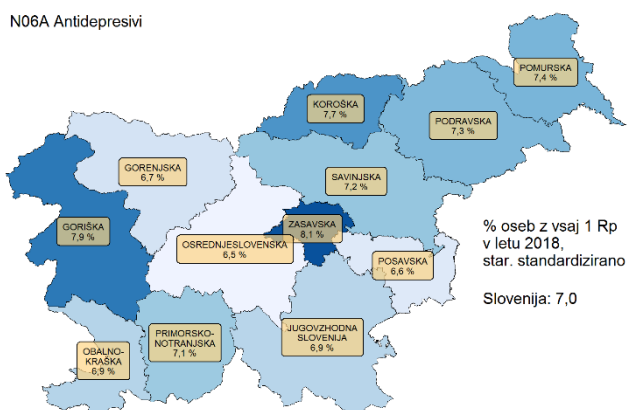
Najpogosteje predpisani antidepresivi so že vrsto let *selektivnih zaviralcev privzema serotonina (N06AB)*. Predpisanih je bilo 338,6 tisoč receptov v vrednosti 4,7 milijona evrov, 30.453.595 DDD oz. 40,3 DID te skupine antidepresivov. Glede na leto 2017 se je število receptov za selektivne zaviralce prevzema serotonina povečalo za 1,5 %, stroški zanje pa kar za 15,3 %. Najpogosteje so bila predpisana zdravila z escitalopramom (N06AB10) s 146 tisoč recepti v vrednosti 1,8 milijona evrov, ki ostaja najpogosteje predpisani antidepresiv. Drugi po porabi antidepresivov je sertralini (N06AB06) s 122,4 tisoč recepti v vrednosti 1,6 milijona evrov. V letu 2018 smo lahko opazili izrazito povečanje stroškov za to učinkovino, saj je vrednost izdanih zdravil narasla za več kot polovico, ki je posledica povišane najvišje priznane vrednosti. Sledijo zdravila s paroksetinom (N06AB05) s 46,0 tisoč recepti v vrednosti 856,2 tisoč evrov in citalopramom (N06AB04) s 14,2 tisoč recepti v vrednosti 223,4 tisoč evrov.

Pogosto so predpisani tudi recepti za *druge antidepresive (N06AX)*. Njihova poraba je v letu 2018 narasla za 6,1 %, saj je bilo za to skupino zdravil predpisanih 228 tisoč receptov v vrednosti 6,1 milijona evrov. Skupno je bilo predpisanih 15.313.078 DDD oz. 20,3 DID drugih antidepresivov (N06AX). Največ predpisanih zdravil iz te podskupine je vsebovalo duloksetin (N06AX21) z 73,2 tisoč recepti v vrednosti 2,1 milijona evrov. V letu 2018 se je najvišja priznana vrednost za duloksetin prepolovila, zato so se znatno zmanjšali stroški (za slabo petino). Sledijo mirtazapin (N06AX11) z 49,2 tisoč recepti, venlafaksin (N06AX16) s 33,7 tisoč recepti, trazodon (N06AX05) z 32,2 tisoč recepti in bupropion (N06AX12) s 17,9 tisoč recepti. Močno je v porastu predpisovanje vortiooksetina (N06AX26), ki je pri nas na trgu od konca leta 2016 in se uporablja za zdravljenje epizod velike depresije pri odraslih.

Edini na recept predpisan predstavnik *zaviralcev monoaminooksidaze tipa A (N06AG)* je moklobemid (N06AG02) z 2.241 recepti v vrednosti 104,2 tisoč evrov.

Predpisanih je bilo 17,4 tisoč receptov za *neselektivne zaviralce privzema monoaminov (N06AA)* v vrednosti 201 tisoč evrov. Najpogosteje predpisan neselektivni zaviralec privzema monoaminov ostaja amitriptilin (N06AA09) s 14,3 tisoč recepti.

Največ antidepresivov je bilo predpisanih v zasavski regiji, sledita goriška in koroška regija, najmanj pa v osrednjeslovenski regiji. Povprečno je antidepresive prejemale 7,0 % slovenske populacije, kar je za 0,1 % več kot leto prej (slika 4.27).

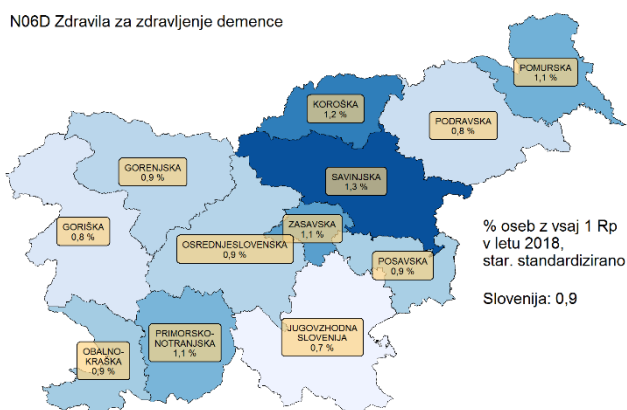
Slika 4.27: Odstotek oseb, ki jim je bil predpisan antidepresiv v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

Psihostumulansi, učinkovine za zdravljenje hiperkinetične motnje in učinkovine za obnavljanje celic CŽS (N06B) zavzemajo med psihoanaleptiki manjši delež tako v številu receptov, kot tudi v vrednosti zdravil. V letu 2018 se je tako število receptov kot stroški za ta zdravila povečali za 1 %. Največ predpisanih psihostimulansov, 5,9 tisoč receptov, je vsebovalo piracetam (N06BX03) iz skupine drugih psihostimulansov in učinkovin za obnavljanje celic CŽS (N06BX). Najpogosteje predpisani učinkovini iz skupine simpatikomimetikov s centralnim delovanjem (N06BA) sta bila metilfenidat (N06BA04) s 6.459 recepti in atomoksetin (N06BA09) z 2.245 recepti.

Število receptov za zdravila za zdravljenje demence (N06D) se z leti povečuje in tudi v letu 2018 je bilo tako, saj se je povečalo za 6,6 %. Skupni stroški za ta zdravila so se znižali za 2,4 %, povprečna vrednost enega recepta je znašala 59 €.

Največ predpisanih zdravil je bilo iz skupine antiholinesteraz (N06DA). Med njimi je tudi najpogosteje predpisan antidementiv rivastigmin (N06DA03) z 28,3 tisoč recepti. Sledita mu donepezil (N06DA02) z 18,0 tisoč recepti in galantamin (N06DA04) z 10,3 tisoč recepti. Skupno je bilo predpisanih 4.439.448 DDD oz. 5,9 DID antiholinesteraz. Med drugimi zdravili za zdravljenje demence (N06DX) je prevladoval memantin (N06DX01) z 23,8 tisoč recepti, ki je takoj za rivastigminom drugi najpogosteje predpisani antidementiv.

Največ antidementivov je bilo predpisanih v savinjski regiji, ki ji sledi koroška regija, najmanj pa v jugovzhodni Sloveniji, na goriškem in v Podravlju. Povprečno prejema antidementive 0,9 % Slovencev (Slika 4.28).

Slika 4.28: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za zdravljenje demence v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

N07 Druga zdravila z delovanjem na živčevje

Recepti s predpisanimi zdravili, ki pripadajo skupini N07, predstavljajo 2,0 % delež v številu in 9,8 % vrednostni delež zdravil z delovanjem na živčevje. Število receptov se je glede na leto 2017 povečalo za 0,7 %, vrednost zdravil pa se je povečala za 10,5 %. Povprečna vrednost enega recepta je bila 99,4 €, na 1000 prebivalcev je bilo predpisanih 34 receptov.

Večino predpisanih receptov so predstavljali recepti s predpisanimi zdravili proti vrtoglavici (N07C). Predpisanih je bilo 54,7 tisoč receptov v vrednosti 608,3 tisoč evrov, 4.517.491 DDD oz. 6,0 DID. Med njimi je bila najpogosteje predpisana učinkovina betahistin (N07CA01) s 49,3 tisoč recepti.

Parasimpatikomimetikov (N07A) je bilo predpisanih 2.566 receptov, od tega za piridostigmin (N07AA02) 2.233 receptov, za pilokarpin (N07AX01) pa 333 receptov.

Za zdravljenje zasvojenosti je bilo predpisanih 3.207 receptov, od tega zdravil za zdravljenje zasvojenosti z alkoholom (N07BB) 1.901 recept. Večinoma je pri tem šlo za naltrekson (N07BB04) v 1.828 primerih in nalmefen (N07BB05) v 73 primerih. Skupno je bilo predpisanih 110.117 DDD oz. 0,1 DID zdravil za zdravljenje zasvojenosti z alkoholom.

Za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom (N07BA) je bilo predpisanih 1.257 receptov, za vareniklin (N07BA03) 1.256 receptov in le 1 recept za nikotin (N07BA01). Ker so zdravila z nikotinom na voljo v lekarnah tudi brez recepta, je njihova poraba zagotovo večje kot je tu prikazana. Skupno je bilo predpisanih 16.499 DDD zdravil za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom.

Med drugimi zdravili z delovanjem na živčevje (N07XX) je opazna precejšnja rast porabe zdravil dimetilfumarat (N07XX09) in fampridin (N07XX07) za zdravljenje multiple skleroze. Predpisanih je bilo 3,1 tisoč receptov za fampridin in kar 5,1 tisoč receptov za dimetilfumarat, ki je tako postal učinkovina, za katero se porabi največ sredstev v celotni skupini N.

Zdravila za zdravljenje bolezni odvisnosti od opioidov

Za zdravljenje zasvojenosti z opioidi (N07BC) je bilo predpisanih 49 receptov, leto prej pa 31 receptov, v vrednosti 537 EUR. Od tega je bilo predpisanih 49 receptov za metadon in nič receptov za buprenorfin.

Zdravila za zdravljenje bolezni odvisnosti od opioidov se skladno z Zakonom o preprečevanju uporabe drog in o obravnavi uživalcev (Ur.list 98/99) v mreži Centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti

(CPZOPD) predpisujejo na naročilnico. CPZOPD podatke o porabi sporočajo Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

V letu 2018 je bilo predpisanih 13.114 škatel **morfina (N02AA01)** v obliki:

- *Substitol 120 mg* (škatla s 30 kapsulami (3 x 10 kapsul v pretisnem omotu)) – 2.228 škatel
- *Substitol 200 mg* trdih kapsul s podaljšanim sproščanjem (škatla s 30 kapsulami (3 x 10 kapsul v pretisnem omotu)) – 10.886 škatel.

Predpisanih je bilo 14 % manj škatel v primerjavi s prejšnjim letom (15.231 škatel).

Predpisanih je bilo 23.081 škatel **buprenorfina (N07BC01)** v obliki:

- *Buprenorfin Alkaloid 2mgx28tbl* (podjezične tablete, škatla z 28 tabletami (4 x 7 tablet v pretisnem omotu)) – 11.761 škatel
- *Buprenorfin Alkaloid 8mgx28tbl* (podjezične tablete, škatla z 28 tabletami (4 x 7 tablet v pretisnem omotu)) – 11.320 škatel

Predpisanih je bilo 40 % več škatel v primerjavi s prejšnjim letom (16.527 škatel).

Predpisanih je bilo 4.653 steklenic (1000 ml) **metadona (N07BC02)** v obliki:

- *metadonijevega klorida Alkaloid peroralna raztopina 10 mg/1 ml* (škatla s steklenico s 1000 ml peroralne raztopine s plastičnim pokrovčkom, plastično odmerno pipeto in plastičnim adapterjem za steklenico),
- *Heptanon 10 mg/ml peroralna raztopina* (steklenica s 1000 ml raztopine) in *Metadon Krka 10 mg/ml peroralna raztopina* (steklenica s 1000 ml raztopine).

Predpisanih je bilo 160 steklenic **metadona (100 ml)** v obliki:

- metadonijevega klorida Alkaloid peroralne raztopine 10 mg/1 ml (škatla s stekleničko s 100 ml peroralne raztopine s plastično odmerno pipeto in plastičnim pokrovčkom)
- Metadon Krka 10 mg/ml peroralne raztopine (škatla s steklenico s 100 ml raztopine).

Predpisano je bilo za 5 % manj steklenic metadona (1000 ml) in 42 % manj stekleničk metadona (100 ml) v primerjavi s prejšnjim letom.

Predpisanih je bilo 16.592 škatel **kombinacije buprenorfina in naloksona (N07BC51)** v obliki:

- Suboxone 2 mg/0,5 mg (podjezične tablete, škatla po 7 tablet) - 9.381 škatel
- Suboxone 8 mg/2 mg (podjezične tablete, škatla po 7 tablet) – 7.211 škatel

Predpisano je bilo 48 % manj škatel v primerjavi s prejšnjim letom (34.009 škatel)

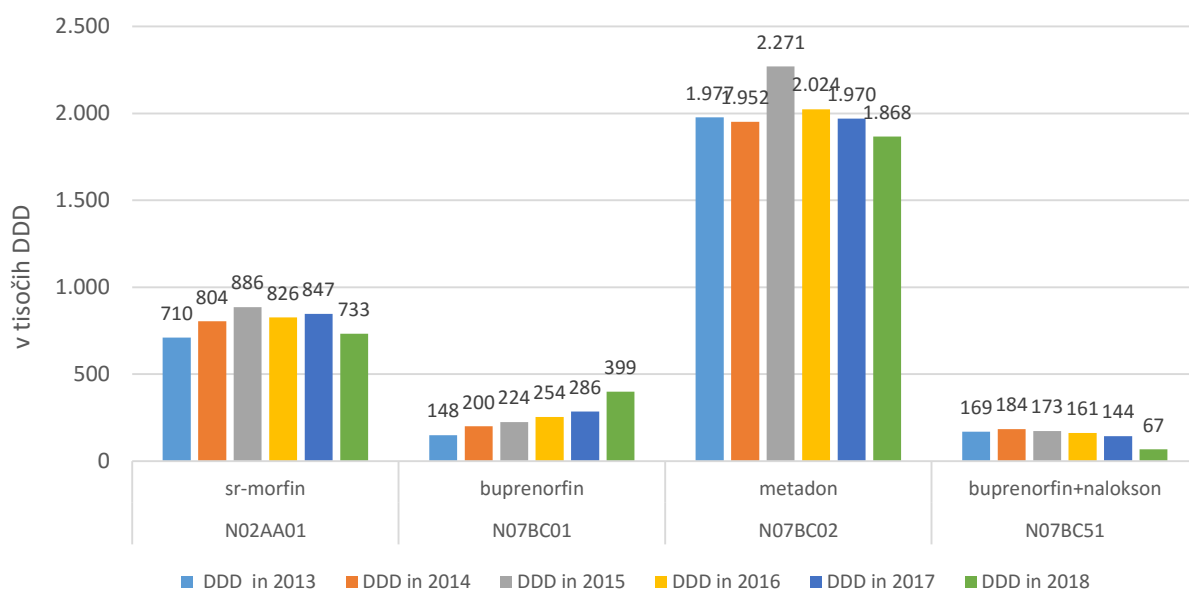
V letu 2018 je znašal strošek zdravil v programu zdravljenja odvisnosti **1.836.616,82 EUR**, kar je 3,7% manj kot leta 2017 (1.906.622,7 EUR). V znesku niso upoštevani stroški soka, platenke, signature in konzervansa ob pripravi metadona.

Strošek za zdravila z metadonom je bil 236.699,77, kar je 4,4 % več kot leta 2017, ko je bil strošek 226.703,24 EUR.

Strošek za zdravila z buprenorfinom je bil 784.050,15 EUR (33 % več kot leta 2017),

Strošek za zdravila z buprenorfinom in naloksonom 150.520,17 321.374,54 (46,8 % manj kot leta 2017)

Strošek za zdravila z morfinom je bil 665.346,73 EUR (14,6 % manj kot leta 2017).

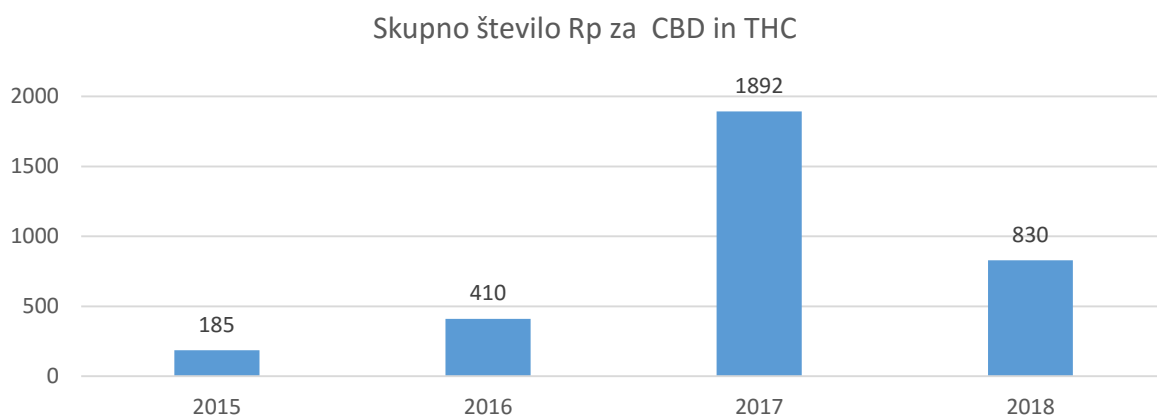

Slika 4.29: Trend porabe zdravil v programu zdravljenja odvisnosti izražen v DDD.

Predpisovanje zdravil iz kanabinoidov

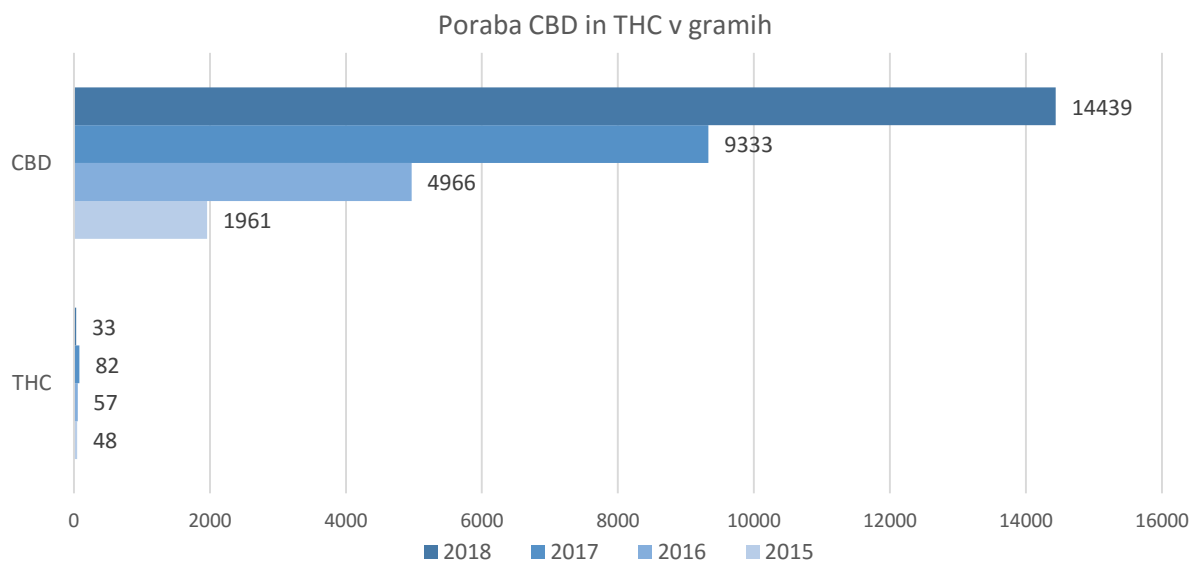
V Sloveniji do zdaj še ni bilo registriranih gotovih zdravil z učinkovino THC. Zdravniki lahko predpišejo magistralno zdravilo z učinkovinami tetrahidrokanabinol (THC), kanabidiolom (CBD) ter kombinacijami na beli recept. Recept se izda v dvojniku, vpisan mora biti v knjigo narkotikov, lekarna pa vodi evidenco o uporabi. Magistralno zdravilo lahko pripravi bolnišnična ali javna lekarna. Podatke o cenah vodi ZZS. Lekarne so o predpisanih receptih za omenjene pripravke poročale Lekarniški zbornici Slovenije. Predpisani recepti so razvrščeni po posameznih lekarnah in regijah. Število receptov za leto 2018 zajema tudi obnovljive recepte.

Slika 4.30: Skupno število predpisanih receptov za THC in CBD v letih 2015 – 2018.

V letu 2018 pa je bilo predpisanih in porabljenih 14.4 kg CBD in 33 g THC. Opazen je trend naraščanja predpisovanja CBD (slika 4.26).

Slika 4.31: Skupna poraba THC in CBD v gramih v letih 2015 – 2018.

4.11 P Antiparazitiki, insekticidi in repelenti

Antiparazitiki, insekticidi in repelenti so razvrščeni v tri skupine.

Glede na število predpisanih receptov in vrednost izdanih zdravil so antiparazitiki, insekticidi in repelenti najmanjša skupina v celotni ATC klasifikaciji zdravil. V letu 2018 je delež receptov narasel za 0,7 %, stroških za ta zdravila pa so bili višji za 10,5 %. Povprečna vrednost na en recept z izdanimi zdravili iz skupine P je znašala 10,3 €, na 1000 prebivalcev je bilo izdanih 30 receptov.

Največja podskupina so antihelmintiki (P02), 52,7 % delež v številu receptov in 45,6 % vrednosti zdravil iz celotne skupine P. Nekoliko manjša je podskupina antiprotozoikov (P01), ki zajema 42,9 % delež v številu receptov in 42,4 % vrednosti zdravil iz skupine P. V letu 2018 je bilo predpisanih 156.955 DDD oz. 0,2 DID antiprotozoikov, 133.785 DDD oz. 0,2 DID antihelmintikov in 158.090 DDD oz. 0,2 DID zdravil proti parazitom zunanjih površin in proti garjam, insekticidov in repelentov.

Tabela 4.14: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini antiparazitikov, insekticidov in repelentov (P), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
P - ANTIPARAZITIKI, INSEKTICIDI IN REPELENTI	61.558	100	635.532	105	10,3	30	448.830	0,6
P01 - ANTIPROTOZOIKI	26.379	107	269.176	129	10,2	13	156.955	0,2
P01A - Zdravila za zdravljenje ameboz in drugih protozojskih bolezni	23.886	99	163.982	104	6,9	12	77.736	0,1
P01AB - Derivati nitroimidazola	23.886	99	163.982	104	6,9	12	77.736	0,1
P01B - Antimalariki	2.493	384	105.194	208	42,2	1	79.219	0,1
P01BA - Aminokinolini	1.541	9631	29.547	12074	19,2	1	57.905	0,1
P01BB - Bigvanidi	810	146	66.365	147	81,9	0	20.928	0,0
P01BC - Metanolkinolini	142	184	9.282	183	65,4	0	386	0,0
P02 - ANTIHELMINTIKI	32.466	95	289.678	89	8,9	16	133.785	0,2
P02C - Zdravila proti boleznim, ki jih povzročajo nematodi (nitasti črvi)	32.466	95	289.678	89	8,9	16	133.785	0,2
P02CA - Derivati benzimidazola	32.466	95	289.678	89	8,9	16	133.785	0,2
P02CF - Avermektini	0	0	0	0		0	0	0,0
P03 - ZDRAVILA PROTI PARAZITOM ZUNANJIH POVRŠIN IN PROTI GARJAM, INSEKTICIDI IN REPELENTI	2.713	105	76.678	105	28,3	1	158.090	0,2
P03A - Zdravila proti parazitom zunanjih površin in proti garjam	2.713	105	76.678	105	28,3	1	158.090	0,2
P03AC - Piretrini in sintezne spojine	2.678	105	76.330	105	28,5	1	146.730	0,2
P03AX - Druga zdravila proti parazitom zunanjih površin in proti garjam	35	85	347	107	9,9	0	11.360	0,0

V podskupini antiprotozoikov so bila najpogosteje predpisana zdravila tista, ki so vsebovala metronidazol (P01AB01) na 23,9 tisoč receptih. Njegovo poraba se je glede na leto prej rahlo zmanjšala (za 0,9 %), narasla pa je poraba vseh antimalarikov, ki spadajo v isto skupino.

V skupini antihelmintikov so bila predpisana zdravila z mebendazolom (P02CA01) na 32,5 tisoč receptih in le na dveh receptih je bil predpisan albendazol (P02CA03). Predpisovanje mebendazola proti boleznim, ki jih povzročajo nitasti črvi, se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšala za 4,7 %.

V skupini zdravil proti parazitom zunanjih površin in proti garjam, insekticidov in repelentov so prevladovala zdravila s permetrinom (P03AC04) na 2,7 tisoč receptih.

4.12 R Zdravila za bolezni dihal

Zdravila za bolezni dihal so razvrščena v 6 skupin.

V letu 2018 je število predpisanih receptov za zdravila za bolezni dihal naraslo za 2,3 %, stroški zanje pa so se znižali za 5,7 %. Predpisanih je bilo skoraj 1,1 milijon receptov v vrednosti 24,1 milijona evrov. Povprečna vrednost na en recept s predpisanimi zdravili iz skupine R je bila 22,2 €.

Predpisanih je bilo 56.557.727 DDD, to je 74,9 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Največ DDD na 1000 prebivalcev na dan je bilo predpisanih v skupini zdravil za zdravila za obstruktivne pljučne bolezni (R03) ter v skupini antihistaminikov za sistemsko zdravljenje (R06).

Tabela 4.15: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni dihal (R), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
R - ZDRAVILA ZA BOLEZNI DIHAL	1.087.290	102	24.090.380	94	22,2	525	56.557.727	74,9
R01 - ZDRAVILA ZA BOLEZNI NOSNE SLUZNICE	195.861	105	1.996.698	110	10,2	95	9.105.126	12,1
R01A - Dekongestivi in druga zdravila za lokalno zdravljenje nosne sluznice	195.705	105	1.995.366	110	10,2	95	9.104.171	12,0
R01AA - Simpatikomimetiki, enokomponentna zdravila	5.785	92	46.406	92	8,0	3	61.288	0,1
R01AB - Simpatikomimetiki, kombinacije brez kortikosteroidov	489	89	4.429	89	9,1	0	6.900	0,0
R01AD - Kortikosteroidi	184.342	105	1.917.416	111	10,4	89	8.929.302	11,8
R01AX - Druga zdravila za bolezni nosne sluznice	5.089	106	27.115	118	5,3	2	106.681	0,1
R01B - Nazalni dekonjestivi za sistemsko zdravljenje	156	76	1.333	79	8,5	0	955	0,0
R01BA - Simpatikomimetiki	156	76	1.333	79	8,5	0	955	0,0
R02 - ZDRAVILA Z UČINKOM NA ŽRELO	1.322	66	14.691	60	11,1	1	8.579	0,0
R02A - Zdravila z učinkom na žrelo	1.322	66	14.691	60	11,1	1	8.579	0,0
R02AA - Antiseptiki	1.027	73	11.398	66	11,1	0	6.967	0,0
R02AX - Druga zdravila z učinkom na žrelo	295	49	3.293	45	11,2	0	1.612	0,0
R03 - ZDRAVILA ZA OBSTRUKTIVNE PLJUČNE BOLEZNI	549.237	101	18.891.294	92	34,4	265	32.192.031	42,6
R03A - Inhalacijski adrenergiki	382.657	103	13.341.617	92	34,9	185	20.460.688	27,1

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
R03AC - Bronhoselektivni agonisti adrenergičnih receptorjev beta-2	112.948	103	1.090.732	96	9,7	55	4.063.968	5,4
R03AK - Adrenergiki v kombinaciji s kortikosteroidi ali drugimi učinkovinami razen antiholinergikov	123.864	102	8.026.799	83	64,8	60	8.763.990	11,6
R03AL - Adrenergiki v kombinaciji z antiholinergiki, vključno s kortikosteroidi v trojnih kombinacijah	145.845	104	4.224.086	115	29,0	70	7.632.730	10,1
R03B - Druga zdravila za obstruktivne pljučne bolezni, za inhaliranje	118.009	99	4.673.926	89	39,6	57	8.393.485	11,1
R03BA - Glukokortikoidi	75.710	99	1.870.792	89	24,7	37	5.019.805	6,6
R03BB - Antiholinergiki	42.299	98	2.803.133	90	66,3	20	3.373.680	4,5
R03C - Adrenergiki za sistemsko zdravljenje	1.383	80	8.834	84	6,4	1	32.643	0,0
R03CC - Bronhoselektivni agonisti adrenergičnih receptorjev beta-2	1.383	80	8.834	84	6,4	1	32.643	0,0
R03D - Druga sistemska zdravila za obstruktivne pljučne bolezni	47.188	95	866.916	97	18,4	23	3.305.215	4,4
R03DA - Ksantini	8.234	96	119.373	106	14,5	4	678.490	0,9
R03DC - Antagonisti levkotrienskih receptorjev	38.623	94	721.596	96	18,7	19	2.603.625	3,4
R03DX - Druga sistemska zdravila za obstruktivne pljučne bolezni	331	104	25.948	103	78,4	0	23.100	0,0
R05 - ZDRAVILA ZA ZDRAVLJENJE KAŠLJA IN PREHLADA	32.486	87	435.489	95	13,4	16	237.030	0,3
R05C - Ekspektoransi, kombinacije brez antitusikov	6.883	80	233.028	101	33,9	3	72.061	0,1
R05CA - Ekspektoransi	377	90	2.301	93	6,1	0	2.660	0,0
R05CB - Mukolitik	6.506	80	230.727	101	35,5	3	69.401	0,1
R05D - Antitusiki, kombinacije brez ekspektoransov	25.072	89	196.559	89	7,8	12	160.056	0,2
R05DA - Opijevi alkaloidi in njihovi derivati	21.299	89	162.781	90	7,6	10	89.022	0,1
R05DB - Drugi antitusiki	3.773	87	33.778	84	9,0	2	71.034	0,1
R05X - Druga zdravila za zdravljenje prehlada	378	72	4.343	65	11,5	0	3.060	0,0
R06 - ANTIHISTAMINIKI ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE	303.634	105	2.632.260	105	8,7	147	14.909.789	19,7
R06A - Antihistaminiki za sistemsko zdravljenje	303.634	105	2.632.260	105	8,7	147	14.909.789	19,7
R06AA - Aminoalkiletri	68	60	476	48	7,0	0	165	0,0
R06AB - Substituirani alkilamini	5.328	379	29.235	388	5,5	3	29.635	0,0
R06AD - Derivati fenotiazina	10.995	99	81.467	107	7,4	5	218.457	0,3
R06AE - Derivati piperazina	61.451	100	606.486	101	9,9	30	2.891.400	3,8
R06AX - Drugi antihistaminiki za sistemsko zdravljenje	225.792	105	1.914.596	105	8,5	109	11.770.132	15,6
R07 - DRUGA ZDRAVILA ZA BOLEZNI DIHAL	4.750	102	119.947	103	25,3	2	105.173	0,1
R07A - Druga zdravila za bolezni dihal	4.750	102	119.947	103	25,3	2	105.173	0,1
R07AX - Druga zdravila za bolezni dihal	4.750	102	119.947	103	25,3	2	105.173	0,1

R01 Zdravila za zdravljenje boleznih nosne sluznice

Zdravila za zdravljenje boleznih nosne sluznice so predstavljala 18,0 % v deležu receptov in 8,3 % vrednosti zdravil za boleznih dihal. Glede na leto 2017 se je število receptov povečalo za 5 %, vrednost zdravil pa se je povečala za 10,4 %. Predpisanih je bilo 195,9 tisoč receptov, 9.105.126 oz. 12,1 DID zdravil za zdravljenje boleznih nosne sluznice. Večinoma so se uporabljala lokalno delujoča zdravila iz skupine dekongestivov in drugih zdravil za lokalno zdravljenje nosne sluznice (R01A). Za nazalne dekongestive za sistemsko zdravljenje (R01B) je bilo predpisanih le 156 receptov oz. manj kot 0,1 %.

Večina receptov za enokomponentna zdravila za boleznih nosne sluznice, ki vsebujejo simpatikomimetike (R01AA), vsebuje oksimetazolin (R01AA05) s 5,2 tisoč recepti. Število receptov in vrednost zdravil iz te podskupine so padli za 5 %. Lokalne simpatikomimetike dobijo pacienti v lekarni tudi brez recepta. Njihova dejanska poraba je zato zagotovo bistveno večja, saj se večina teh zdravil izdajo brez recepta.

Največji delež zdravil za lokalno zdravljenje nosne sluznice, predpisanih na recept, še naprej zavzemajo kortikosteroidi (R01AD). Skupno je bilo predpisanih 8.929.302 DDD oz. 11,8 DID zdravil te skupine. To pomeni, da se je število predpisanih receptov povečalo za 5,5 %, stroški za zdravila pa so se zvišali za 10,9 %. Največje število predpisanih receptov s kortikosteroidi je bilo z zdravili, ki so vsebovala mometazon (R01AD09) na 139,2 tisoč receptih v vrednosti 980,6 tisoč evrov in flutikazonfuroat (R01AD12) na 17,8 tisoč receptih v vrednosti 221,0 tisoč evrov. V začetku leta 2019 se je na slovenskem tržišču pojavilo tudi pršilo z mometazonom, ki se v lekarnah izdaja brez recepta, zato je pričakovati, da se bo poraba tega kortikosteroida še povečala.

R03 Zdravila za obstruktivne pljučne bolezni

Skupina zdravil za obstruktivne pljučne bolezni je največja iz skupine zdravil za boleznih dihal tako glede na število predpisanih receptov (50,5 %) kot tudi glede na vrednost izdanih zdravil (78,5 %). Gre tudi za povprečno najdražja zdravila, saj je bila povprečna vrednost na en recept, ki je znašala 34,4 €, največja. V letu 2018 je število receptov za skupino R03 naraslo za 1,2 %, stroški pa so se znižali za 8,4 %.

Od zdravil za obstruktivne pljučne bolezni so bili najpogosteje predpisani inhalacijski adrenergiki (R03A), predpisanih je bilo preko 382,7 tisoč receptov v vrednosti 13,3 milijona evrov, 20.460.688 DDD oz. 27,1 DID. Petino receptov je bilo predpisanih za bronhoselektivne agoniste adrenergičnih receptorjev beta-2 (R03AC), med katerimi je bil najpogosteje predpisan salbutamol (R03AC02) na 106,7 tisoč receptih v vrednosti 706,1 tisoč evrov. Salbutamol je tudi edina učinkovina iz te skupine, za katero se je delež receptov povečal, medtem ko se je drugim bronhoselektivnim agonistom adrenergičnih receptorjev beta-2 število receptov zmanjšalo.

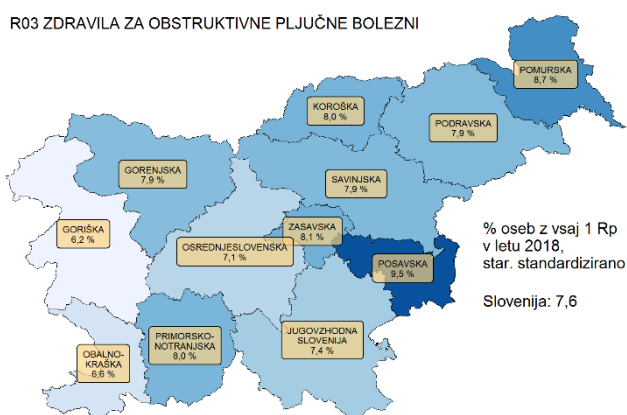
V skupini adrenergikov v kombinaciji s kortikosteroidi ali drugimi učinkovinami razen antiholinergikov (R03AK) je bilo predpisanih 123,9 tisoč receptov v vrednosti 8,0 milijona evrov. Kljub temu da je delež predpisanih receptov zrasel za 2,1 %, se je vrednost izdanih zdravil v letu 2018 zmanjšala kar za 17,1 %. Konec leta 2017 je bila določena terapevtska skupina zdravil s kombinacijami adrenergikov in inhalacijskih glukokortikoidov, kar je povzročilo postopno znižanje cen omenjenih zdravil. Zdravila so vsebovala formoterol in beklometazon (R03AK08) s 43,7 tisoč recepti v vrednosti 2,8 milijona evrov, salmeterol in flutikazon (R03AK06) s 30 tisoč recepti v vrednosti 2,1 milijona evrov, formoterol in budesonid (R03AK07) z 36,2 tisoč recepti in stroški 2,2 milijona evrov ter vilanterol in flutikazonfuroat (R03AK10) z 14,1 tisoč recepti in stroški 897,5 tisoč evrov. Število receptov za prvi dve kombinaciji le leta 2018 upadlo, za drugi dve pa naraslo.

Največji delež v skupini inhalacijskih adrenergikov predstavlja podskupina adrenergikov v kombinaciji z antiholinergiki (R03AL), za katero je bilo predpisanih 145,8 tisoč receptov, v vrednosti 4,2 milijona evrov. Število receptov za to podskupino se je povečalo za 3,7 %, stroški za zdravila pa za 14,9 %. Med njimi je bilo daleč največ receptov za kombinacijo fenoterola in ipratropijevega bromida (R03AL01), a se njegova poraba glede na leto 2017 ni bistveno spremenila. V tej podskupini se je najbolj povečala poraba kombinacij formoterola in aklidinijevega bromida (R03AL05) ter olodaterola in tiotropijevega bromida (R03AL06). Novembra 2018 se je na slovenskem tržišču pojavila tudi trojna kombinacija formoterol, glikopironijev bromid in beklometazon (R03AL09). Zdravilo se uporablja za zdravljenje zmerne do hude oblike kronične obstruktivne pljučne bolezni, kjer z uporabo drugih kombinacij ne dosežemo klinično pomembne izboljšane simptomatike bolezni.

V skupini drugih zdravil za obstruktivne pljučne bolezni za inhaliranje (R03B) je bilo predpisanih 118 tisoč receptov v vrednosti 4,7 milijona evrov oz. za 1,2 % manj receptov in za 10,7 % manjši stroški kot v letu 2017. Največ je bilo zdravil, ki so vsebovala glukokortikoide (R03BA). Najpogosteje je bil predpisan flutikazon (R03BA05) z 39,7 tisoč recepti v vrednosti 841,3 tisoč evrov. Med posameznimi glukokortikoidi se je najbolj povečalo predpisovanje ciklesonida. Med antiholinergiki (R03BB) je bil najpogosteje predpisan tiotropijev bromid (R03BB04) s 33,6 tisoč recepti.

V skupini drugih sistemskih zdravil za obstruktivne pljučne bolezni (R03D) je bilo predpisanih 47,2 tisoč receptov v vrednosti 866,9 tisoč evrov, od tega največ za montelukast (R03DC03) z 38,6 tisoč recepti in teofilin (R03DA04) z 8,2 tisoč recepti.

Največ zdravil za zdravljenje obstruktivnih pljučnih bolezni so v letu 2018 predpisali v posavski regiji, kjer je delež predpisanih receptov narasel kar za 0,6 %. Najmanj zdravil iz te skupine so prejeli prebivalci na goriškem. Poprečno zdravila za obstruktivne pljučne bolezni prejema 7,6 % prebivalcev Slovenije (slika 4.29).

Slika 4.32: Odstotek oseb, ki so jim bila predpisana zdravila za obstruktivne pljučne bolezni v posameznih statističnih regijah R Slovenije v letu 2018.

R05 Zdravila za zdravljenje kašlja in prehlada

Na recept je bilo predpisanih 32,5 tisoč zdravil za zdravljenje kašlja in prehlada, od tega več kot 25 tisoč receptov za antitusike in kombinacije brez ekspektoransov (R05D).

Edina skupina, za katero je potreben zdravniški recept so opijevimi alkaloidi in njihovimi derivati (R05DA). Med njimi je bil najpogosteje predpisan folkodin (R05DA08) z 19,0 tisoč recepti, ki mu je sledil kodein (R05DA04) z 2,3 tisoč recepti.

Vsa zdravila iz skupine drugi antitusiki (R05DB) so vsebovala butamirat (R05DB13) s 3.773 recepti, 71.034 DDD oz. 0,1 DID.

V skupini ekspektoransov, kombinacije brez antitusikov (R05C) je bilo predpisanih 6,9 tisoč receptov, od tega večina za mukolitike (R05CB). Predpisanih je bilo 69.401 DDD oz. 0,1 DID mukolitikov.

Ker gre za skupino zdravil, ki se z izjemo folkodina in kodeina izdajajo v lekarnah tudi brez recepta, je njihova dejanska poraba zagotovo večje od prikazane.

R06 Antihistaminiki za sistemsko zdravljenje

Antihistaminiki za sistemsko zdravljenje so v letu 2018 predstavljali 27,9 % delež v številu receptov in 10,9 % delež v vrednosti zdravil za bolezni dihal. Predpisanih je bilo 303,6 tisoč receptov, 14.909.789 DDD oz. 19,7 DID antihistaminikov za sistemsko zdravljenje. V primerjavi z letom 2017 je bilo predpisano 5 % večje število receptov ob 4,6 % večjih stroških.

Največ, 225,8 tisoč receptov in 11.169.972 DDD oz. 14,8 DID, je bilo izdanih zdravil iz skupine drugih antihistaminikov za sistemsko zdravljenje (R06AX). Zdravila z loratadinom (R06AX13) so bila predpisana na skoraj 134,9 tisoč receptih, sledila so zdravila z desloratadinom (R06AX27) na 73,5 tisoč receptih in feksofenadinom (R06AX26) na 17,7 tisoč receptih.

Od derivatov fenotiazina (R06AD) so vsa predpisana zdravila vsebovala tietilperazin (R06AD03) s skoraj 11 tisoč recepti, 218.457 DDD oz. 0,3 DID. Število receptov z derivati piperazina (R06AE) je ostalo nespremenjeno. Predpisanih je bilo 61,5 tisoč receptov, 2.891.400 DDD oz. 3,8 DID, in sicer s cetirizinom (R06AE07) 41,3 tisoč receptov in z levocetirizinom (R06AE09) 20,1 tisoč receptov.

Med aminoalkiletri (R06AA) so bila najpogosteje predpisana zdravila z difenhidraminom (R06AA02), ki pa imajo režim izdaje brez zdravniškega recepta v lekarni, zato je bila poraba zdravil višja od prikazane. Od substituiranih alkilaminov (R06AB) se je predpisovala samo učinkovina dimetinden (R06AB03) s 5,3 tisoč recepti, 29.635 DDD oz. 0,04 DID. Izdaja tega zdravila je v letu 2018 močno narasla, saj je bila pred tem dalj časa trajajoča motnja v dobavi.

4. 13 S Zdravila za bolezni čutil

Zdravila za bolezni čutil so razvrščena v tri skupine.

V letu 2018 je bilo predpisanih preko 720,2 tisoč receptov v vrednosti skoraj 9,5 milijona evrov. V primerjavi z letom 2017 se je število receptov povečalo za 2,2 %, skupna vrednost izdanih zdravil pa za 10 %. Povprečna vrednost na en recept s predpisanimi zdravili iz skupine S je bila 13,1 €. Skupno je bilo predpisanih 12.702.206 DDD, to je 16,8 DDD na 1000 prebivalcev na dan. Vsa predpisana zdravila so bila iz skupine zdravil za očesne bolezni (S01).

Tabela 4.16: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini zdravil za bolezni čutil (S), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
S - ZDRAVILA ZA BOLEZNI ČUTIL	720.212	102	9.462.996	110	13,1	348	12.702.206	16,8
S01 - ZDRAVILA ZA OČESNE BOLEZNI	720.212	102	9.462.996	110	13,1	348	12.702.206	16,8
S01A - Zdravila za preprečevanje in zdravljenje infekcij	208.590	97	1.170.888	106	5,6	101	1.023.474	1,4
S01AA - Antibiotiki	162.840	94	825.828	99	5,1	79	724.368	1,0
S01AD - Protivirusna zdravila	4.502	257	70.522	254	15,7	2	25.149	0,0
S01AE - Fluorokinoloni	41.248	103	274.537	116	6,7	20	273.957	0,4
S01B - Protivnetna zdravila	83.916	113	889.284	123	10,6	41	642.939	0,9
S01BA - Kortikosteroidi, enokomponentna zdravila	58.469	106	523.207	107	8,9	28	499.529	0,7
S01BC - Nesteroidna protivnetna zdravila	25.447	135	366.077	156	14,4	12	143.410	0,2
S01C - Protivnetne učinkovine v kombinacijah s protimikrobnimi učinkovinami	134.443	96	673.109	98	5,0	65	699.743	0,9
S01CA - Kortikosteroidi v kombinaciji s protimikrobnimi učinkovinami	134.443	96	673.109	98	5,0	65	699.743	0,9
S01E - Zdravila za zdravljenje glavkoma in zdravila za zožitev zenice	150.825	103	3.920.884	103	26,0	73	10.336.050	13,7
S01EA - Simpatikomimetiki za zdravljenje glavkoma (zelene mreže)	2.871	105	41.109	103	14,3	1	169.400	0,2
S01EB - Parasimpatikomimetiki	0	0	0	0		0	0	0,0
S01EC - Zaviralci karboanhidraze	21.074	101	456.544	96	21,7	10	1.200.735	1,6
S01ED - Antagonisti adrenergičnih receptorjev beta	66.178	103	2.012.210	103	30,4	32	4.583.715	6,1
S01EE - Analogi prostaglandina	60.702	103	1.411.020	105	23,2	29	4.382.200	5,8
S01F - Midriatiki in cikloplegiki	3.964	151	111.187	150	28,0	2	0	0,0
S01FA - Antiholinergiki	3.964	151	111.187	150	28,0	2	0	0,0
S01G - Dekongestivi in protialergijska zdravila	50.506	116	618.309	115	12,2	24	0	0,0
S01GA - Simpatikomimetiki za ožjenje krvnih žil	90	81	732	77	8,1	0	0	0,0
S01GX - Druga protialergijska zdravila	50.416	116	617.577	115	12,2	24	0	0,0
S01H - Lokalni anestetiki	7	233	91	299	13,1	0	0	0,0
S01HA - Lokalni anestetiki	7	233	91	299	13,1	0	0	0,0
S01L - Učinkovine za zdravljenje očesno žilnih bolezni	0	0	0	0		0	0	0,0
S01LA - Učinkovine za preprečevanje neovaskularizacije	0	0	0	0		0	0	0,0
S01X - Druga zdravila za očne bolezni	87.961	106	2.079.244	126	23,6	42	0	0,0
S01XA - Druga zdravila za očne bolezni	87.961	106	2.079.244	126	23,6	42	0	0,0

S01 Zdravila za očne bolezni

Največ predpisanih receptov z zdravili za očne bolezni je bilo iz skupine zdravil za preprečevanje in zdravljenje infekcij (S01A), za katere je bilo predpisanih 208,6 tisoč receptov, kar je za slabe 3 % manj

kot leto prej. Največji delež le teh so predstavljali recepti za skupino antibiotikov (S01AA) s 162,8 tisoč recepti, kjer je bil upad še malenkost večji (5,9 %).

Največ predpisanih zdravil je vsebovalo tobramicin (S01AA12) s 131,0 tisoč recepti, a je to bilo kar za 11,4 % manj kot v letu 2017. Zdravila s tobramicinom so predstavljala 18,2 % delež v številu receptov in 6,7 % delež v vrednosti vseh zdravil za bolezni čutil. Od drugih zdravil za preprečevanje in zdravljenje infekcij je bilo predpisanih največ receptov s ciprofloksacinom (S01AE03) s 37,4 tisoč recepti v vrednosti skoraj 241,5 tisoč evrov. Močno je naraslo tudi predpisovanje protivirusnih zdravil (S01AD), ki so vsebovala aciklovir (S01AD03) ali ganciklovir (S01AD09).

Med protivnetnimi zdravili (S01B) so bila še vedno najpogosteje predpisana zdravila s kortikosteroidi, od tega največ (44,2 tisoč receptov) z deksametazonom (S01BA01). Tudi vse protivnetne učinkovine v kombinacijah s protimikrobnimi učinkovinami (S01C) so vsebovala deksametazon. Predpisanih je bilo 134,4 tisoč receptov, 699.743 DDD oz. 0,9 DID. V letu 2018 pa je občutno narasla tudi izdaja nesteroidnih protivnetnih zdravil (S01BC), in sicer za dobro tretjino. Znotraj skupine pa so velike razlike. Medtem ko je poraba predvsem diklofenaka (S01BC03) in tudi bromfenaka (S01BC11) močno upadla, se je izdaja nepafenaka (S01BC10) povečala za trikratnik.

Število receptov z zdravili za zdravljenje glavkoma in zožitev zenice (S01E) se je v letu 2018 povečalo za 2,8 ob 2,5 % večji vrednosti izdanih zdravil. Povprečna vrednost enega recepta je bila 26,0 €. Predpisanih je bilo skupno 10.336.050 DDD oz. 13,7 DID zdravil za zdravljenje glavkoma in zožitev zenice. Med njimi se je najpogosteje uporabljala kombinacija zaviralca adrenergičnih receptorjev beta timolola z drugimi učinkovinami (S01ED51) s 54,9 tisoč recepti v vrednosti skoraj 1,8 milijona evrov. Najpogosteje predpisan analog prostaglandinov je bil latanoprost (S01EE01) z 41,2 tisoč recepti v vrednosti 851,7 tisoč evrov.

Med dekongestivi in protialergijskimi zdravili (S01G) so bila najpogosteje predpisana zdravila z olopatadinom (S01GX09) na 29,1 tisoč receptih in s ketotifenom (S01GX08) na 20,2 tisoč receptih. Predpisovanje obeh učinkovin je narastlo, prve za 15 %, druge pa kar za 22 %.

V skupino druga zdravila za zdravljenje očesnih bolezni (S01X) so razvrščene umetne solze in druga nevtralna zdravila (S01XA20) s skoraj 88 tisoč recepti v vrednosti skoraj 2,1 milijona evrov.

4.14 V Razna zdravila

Razna zdravila so zdravila, ki niso uvrščena v nobeno izmed prej omenjenih skupin in so razvrščena v 8 skupin: alergijo sprožajoče snovi (alergeni), druga nerazvrščena zdravila za različne bolezni, diagnostiki, osnovna hranila, drugi neterapevtski pripravki, kontrastna sredstva, radiodiagnostiki in radioterapevtiki.

V letu 2018 je bilo za zdravila iz skupine V predpisanih in izdanih 99,6 tisoč receptov, kar pomeni 14,2 % porast glede na leto prej. Ob tem so stroški za ta zdravila narasli za 12,5 % in znašali skoraj 7,6 milijona evrov.

Največ predpisanih zdravil je bilo iz skupine osnovnih hranil (V06), ki so s 85,8 tisoč recepti predstavljali 86,1 % delež receptov za celotno skupino V. Med njimi prevladujejo recepti za hranila, ki vsebujejo maščobe, ogljikove hidrate, proteine, minerale in vitamine ter kombinacije (V06DB) s 78,4 tisoč recepti v vrednosti 3,3 milijone evrov.

Tabela 4.17: Število predpisanih receptov, vrednost izdanih zdravil ter število DDD in DID v skupini raznih zdravil (V), Slovenija, 2018.

ATC skupina	Število Rp 2018	Indeks št. Rp 18/17	Vrednost zdravil v EUR 2018	Indeks vrednosti 18/17	Povprečna vrednost na 1 Rp v EUR	Št. Rp na 1000 preb.	Število DDD 2018	Število DID 2018
V - RAZNA ZDRAVILA	99.605	114	7.586.739	112	76,2	48	444.191	0,6
V01 - ALERGIJO SPROŽAJOČE SNOVI (ALERGENI)	3.626	120	674.626	120	186,1	2	103.110	0,1
V01A - Alergijo sprožajoče snovi (aler geni)	3.626	120	674.626	120	186,1	2	103.110	0,1
V01AA - Alergenski ekstrakti	3.626	120	674.626	120	186,1	2	103.110	0,1
V03 - DRUGA NERAZVRŠČENA ZDRAVILA ZA RAZLIČNE BOLEZNI	10.188	108	2.541.327	116	249,4	5	341.081	0,5
V03A - Druga nerazvrščena zdravila za različne bolezni	10.188	108	2.541.327	116	249,4	5	341.081	0,5
V03AB - Antidoti	9	64	0	0	0,0	0	9	0,0
V03AC - Kelirajoča sredstva za zdravljenje akutnih zastrupitev z železom	1.148	124	1.283.771	119	1118,3	1	14.324	0,0
V03AE - Zdravila za zdravljenje hiperkaliemije in hiperfosfatemije	8.342	107	1.208.456	114	144,9	4	305.448	0,4
V03AG - Zdravila za zdravljenje hiperkalciemije	689	99	49.100	90	71,3	0	21.300	0,0
V06 - OSNOVNA HRANILA	85.773	115	4.370.639	110	51,0	41	0	0,0
V06C - Hranila za otroke	2.778	98	775.531	103	279,2	1	0	0,0
V06CA - Hranila brez fenilalanina	650	104	593.829	104	913,6	0	0	0,0
V06D - Druga hranila	82.984	115	3.594.223	111	43,3	40	0	0,0
V06DB - Maščobe, ogljikovi hidrati, proteini, minerali in vitamini, kombinacije	78.444	117	3.275.516	114	41,8	38	0	0,0
V06DF - Mlečni nadomestki	4.198	91	285.200	88	67,9	2	0	0,0
V06DX - Druge kombinacije hranil	342	99	33.507	112	98,0	0	0	0,0
V07 - DRUGI NETERAPEVTSKI PRIPRAVKI	18	100	147	96	8,2	0	0	0,0
V07A - Drugi neterapevtski pripravki	18	100	147	96	8,2	0	0	0,0
V07AB - Raztopine in pripravki za redčenje, vključno s tekočinami za izpiranje	1	50	3	31	3,3	0	0	0,0
V07AC - Krvne transfuzije, pomožni izdelki	17	106	144	101	8,5	0	0	0,0
V08 - KONTRASTNA SREDSTVA	0	0	0	0		0	0	0,0
V08A - Jodirana rentgenska kontrastna sredstva	0	0	0	0		0	0	0,0
V08AB - Nefrotropna, nizkoosmolalna rentgenska kontrastna sredstva, topna v vodi	0	0	0	0		0	0	0,0

5 Zdravila za izvajanje programa cepljenja

Staša Javornik, Tatja Kostnapfel

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) vsako leto pripravi predlog Programa cepljenja in zaščite z zdravili in ga predlaga ministru za zdravje v sprejem. V njem so opredeljeni programi cepljenja in zaščite z zdravili za različne skupine prebivalstva.

Pravilnik o določitvi Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2018 je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 24/18. Letni programi se objavijo na spletni strani Ministrstva za zdravje in na spletni strani NIJZ. Preskrbo s cepivi in specifičnimi imunoglobulini za izvajanje Programa cepljenja, ki se financira iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, zagotavlja NIJZ.

V tabeli 5.1 prikazujemo izdajo zdravil, ki se financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja za izvedbo programa cepljenja. Tabela prikazuje količine zdravil v odmerkih izdanih in distribuiranih na cepilna mesta v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018 ter porabljena sredstva za nakup zdravil za izvajanje programa cepljenja v letu 2018, ki se financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja (vrednosti so v EUR brez DDV).

Tabela 5.1: Število izdanih odmerkov zdravil za izvajanje programa cepljenja v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018.

ATC	Vrsta zdravila	Število izdanih odmerkov v posameznem letu					Indeks 2018/2017	Vrednost v letu 2017 (EUR brez DDV)
		leto 2014	leto 2015	leto 2016	leto 2017	leto 2018		
J06BB02	Humani imunoglobulin proti tetanusu	11.423	12.153	11.606	9.041	8.305	92	81.700,00
J06BB04	Humani imunoglobulin proti hepatitisu tipa B	26	29	24	28	15	54	/
J06BB05	Humani imunoglobulin proti steklini	195	147	258	177	134	76	37.224,00
J06BB16	Palivizumab 50 mg - humana monoklonska protitelesa proti respiratornem sincicijskem virusu (RSV)	358	265	254	298	283	95	128.943,36
	Palivizumab 100 mg - humana monoklonska protitelesa proti respiratornem sincicijskem virusu (RSV)	977	768	687	705	717	102	550.573,20
J07AG01	Cepivo proti hemofilusu influence tipa B, konjugirano	347	400	436	302	245	81	2.865,00
J07AH08	Štirivalentno cepivo proti meningokokom tipov A,C,Y,W-135 z očiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni	228	304	362	310	466	150	12.823,30
J07AH09	Cepivo proti meningokokom B				87	547	629	35.928,00
J07AJ52	Mešano cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (acelularno), adsorbirano	18.134	19.160	20.646	22.847	23.467	103	310.316,11
J07AL01	Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi polisaharidnimi antigeni	820	923	952	1.118	1.028	92	20.956,00
J07AL02	Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni	1.310	1.344	1.603	2.170	2.352	108	105.248,00
J07AL52	Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (nosilni protein – hemofilus influence)	813	18.354	27.851	34.479	37.406	108	890.445,00
J07AM01	Cepivo proti tetanusu, adsorbirano	45.479	44.409	44.116	44.362	41.649	94	145.687,64

		Število izdanih odmerkov v posameznem letu					Indeks 2018/2017	Vrednost v letu 2017 (EUR brez DDV)
ATC	Vrsta zdravila	leto 2014	leto 2015	leto 2016	leto 2017	leto 2018		
J07AM51	Mešano cepivo proti davici in tetanusu, adsorbirano	36.950	37.390	38.900	38.980	36.765	94	180.916,80
J07AN01	Cepivo proti tuberkulozi z oslajljenimi bakterijami	7.200	6.640	7.900	7.750	7.500	97	9.465,00
J07BA01	Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za otroke)	1.217	1.187	1.071	915	774	85	15.689,00
	Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za odrasle)	4.145	3.198	3.566	3.611	3.502	97	80.838,20
J07BB02	Cepivo proti gripi – prečiščen antigen virusa influence (za otroke)	223	154	176	274	17	6	127,41
	Cepivo proti gripi – prečiščen antigen virusa influence (za odrasle)	68.329	60.743	59.131	67.985	82.120	121	518.920,00
J07BC01	Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za otroke)	59.810	61.210	61.262	62.100	61.560	99	258.324,00
	Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za odrasle)	2.309	2.386	2.995	3.136	3.106	99	19.131,00
	Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za dializne bolnike)	452	1.050	848	941	1.143	121	50.000,00
J07BC02	Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za otroke)	/	9	31	8	8	100	/
	Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za odrasle)	55	64	112	138	155	112	3.219,99
J07BC20	Cepivo proti hepatitisu tipa A (inaktivirano) in hepatitisu tipa B (rekombinantno), adsorbirano	362	337	334	494	330	67	15.797,30
J07BD01	Cepivo proti ošpicam z oslajljenimi virusi	40	160	10	10	20	200	/
J07BD52	Mešano cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslajljenimi virusi	44.250	43.120	41.800	42.300	46.170	109	231.617,00
J07BF03	Trovalentno cepivo proti otroški ohromelosti z inaktiviranimi virusi	260	343	324	379	403	106	2.640,00
J07BG01	Cepivo proti steklini z inaktiviranimi virusi	3.656	3.732	3.483	857	827	96	21.000,00
J07BK01	Cepivo proti noricam z oslajljenimi virusi	30	35	48	59	56	95	2.325,00
J07BM01	Cepivo proti humanim papiloma virusom (tipom 6, 11, 16, 18)	10.725	8.527	5.432	336	38	11	/
J07BM03	Cepivo proti humanim papiloma virusom (devetvalentno)	/	/	4.743	9.129	16.105	176	1.017.338,00
J07CA06	Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano) in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano	81.410	80.750	78.790	76.588	78.408	102	974.750,00
J07CA09	Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano), hepatitisu tipa B in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano			5	100	28	28	1.481,22
SKUPAJ								5.726.289,53

Preskrba z zdravili za izvajanje programa cepljenja sledi spremembam v programu cepljenja, epidemiološkim razmeram, številu rojstev pri rutinskih cepljenjih ter številu oseb s posamezno zdravstveno indikacijo pri nerutinskih cepljenjih. Pri preskrbi se upoštevajo tudi najnovejše raziskave na področju cepiv in morebitne spremembe na trgu zdravil.

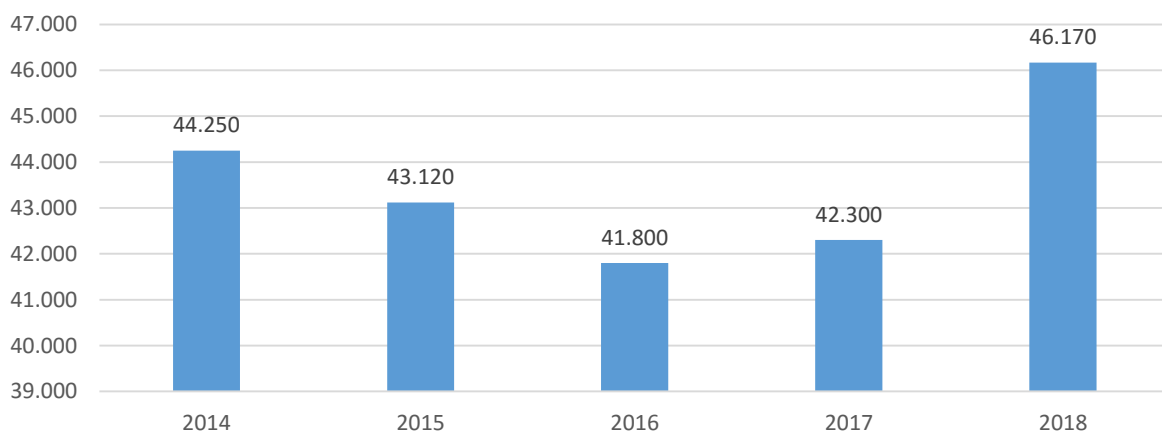
Na preskrbo z zdravili za izvajanje programa cepljenja so v letu 2018 vplivale naslednje spremembe:

- S šolskim letom 2016/2017 se je za rutinsko cepljenje proti HPV pričelo uporabljati devetvalentno cepivo. Zaradi motnje v preskrbi s cepivom proti okužbam s humanimi papiloma virusi v letu 2017 se je začetek cepljenja za nekatere deklice v 6. razredu zamaknil v drugo polovico šolskega leta, torej v leto 2018.
- V letu 2017 se je za izvajanje programa cepljenja pričelo uporabljati cepivo proti meningokokom tipa B. V Sloveniji je letno prijavljenih 8 - 20 bolnikov z invazivno meningokokno okužbo. V letih od 2010 do 2015 je bilo od 70 zbolelih kar 42 (60 %) povzročenih z meningokokom seroskupine B, pri mlajših od dveh let pa je bil ta delež še višji (80 %).
- V sezoni 2017/2018 se je za izvajanje cepljenja proti gripi pričelo uporabljati štirivalentno cepivo. Štirivalentno cepivo proti gripi (QIV) omogoča, da so cepljene osebe ustrezno zaščitene proti obema linijama influence B, ki lahko krožita v posamezni sezoni gripe.
- V letu 2018 se je povečalo zanimanje za cepljenje proti gripi.
- V letu 2018 se je zaradi povišane obolevnosti povečalo zanimanje za cepljenje proti ošpicam.

Trendi porabe nekaterih cepiv

Ošpice

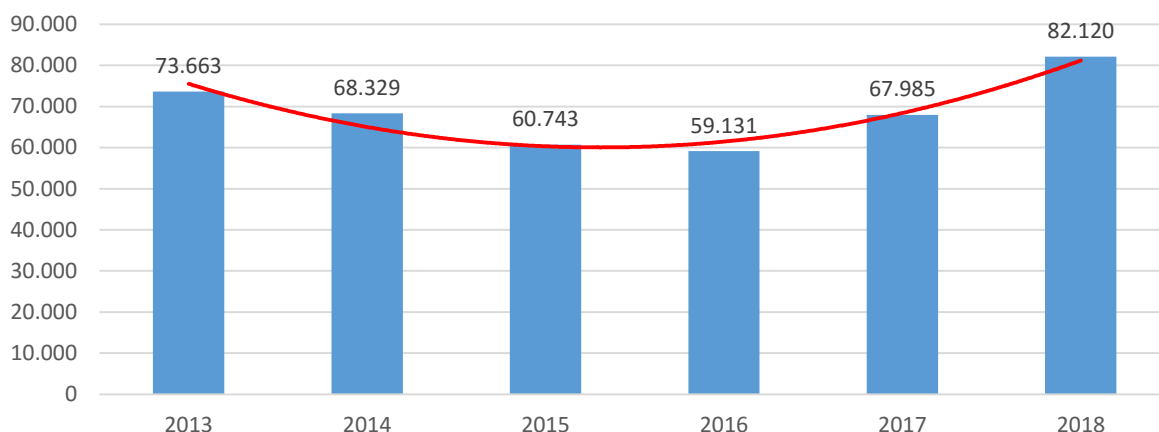
Na sliki 5.1 prikazujemo trend porabe odmerkov mešanega cepiva proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslavljenimi virusi (J07BD52) v letih 2014 do 2018, kjer je opazen porast cepljenja v zadnjem letu (indeks 109).

Slika 5.1: Trend porabe odmerkov mešanega cepiva proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslavljenimi virusi v letih 2014 do 2018.

Gripa

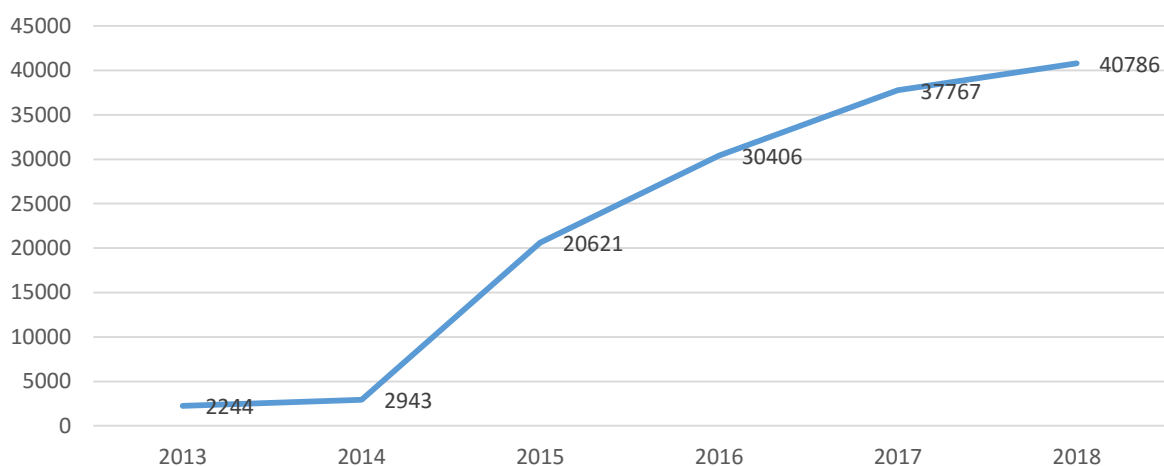
Na sliki 5.2 prikazujemo trend porabe odmerkov cepiva za cepljenje proti gripi s prečiščenim antigenom virusa influence za odrasle (J07BB02) v letih 2013 do 2017, kjer je opazen porast cepljenja proti gripi v zadnjem letu.

Slika 5.2: Trend porabe odmerkov cepiva za cepljenje proti gripi s prečiščenim antigenom virus influenze.

Pnevmokokne okužbe

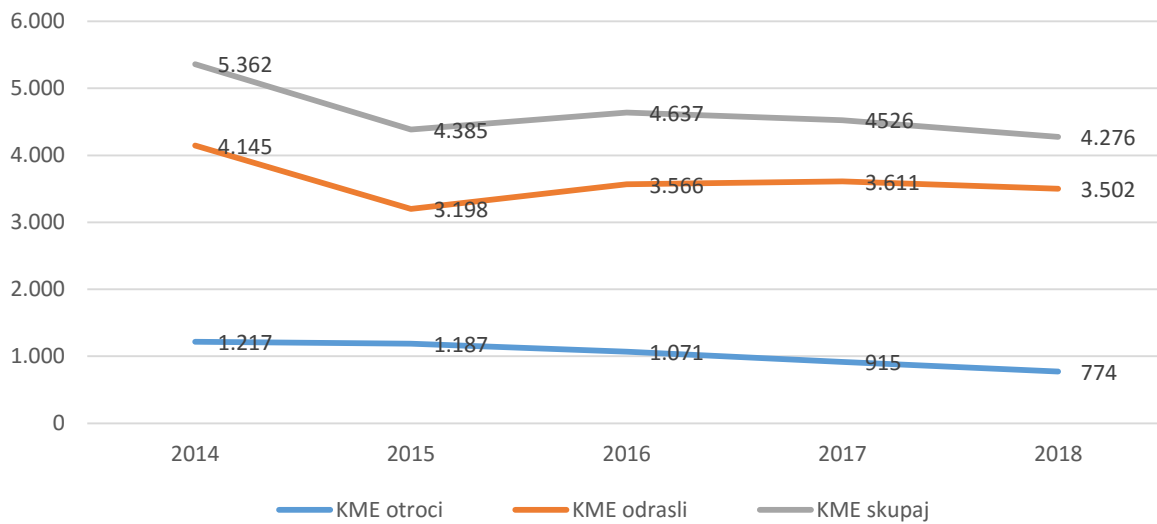
Na sliki 5.3. prikazujemo trend porabe odmerkov cepiva (J07AL01, J07AL02, J07AL52) proti pnevmokoknim okužbam v letih 2013 do 2018, kjer je opazen porast cepljenja.

Slika 5.3: Trend porabe odmerkov cepiva proti pnevmokoknim okužbam (J07AL01, J07AL02, J07AL52).

KME

Na sliki 5.4. prikazujemo trend porabe odmerkov cepiva proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi za otroke in za odrasle (J07BA01) v letih 2014 do 2018. V zadnjem letu je opazen padec cepljenja (indeks za otroke je 85, za odrasle pa 87).

Slika 5.4: Trend porabe odmerkov cepiva proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi za otroke in za odrasle (J07BA01).

6 Literatura in viri

1. Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Ur.list RS št. 65/00, 47/15, 31/18).
2. Recept. Bilten o zdravilih iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Letnik 15/št. 1, 2018.
3. Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016 - 2025: »Skupaj za družbo zdravja«. Uradni list RS št. 25/2016. Pridobljeno dne 12.05. 2017 s spletne strani: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/125979#!/Resolucija-o-nacionalnem-planu-zdravstvenega-varstva-2016-2025-Skupaj-za-druzbo-zdravja-%28ReNPZV16-25%29>
4. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Uradni list RS, št. 9/1992, 13/1993, 13/1993, 9/1996, 29/1998, 77/1998 - odl. US, 6/1999, 56/1999 - ZVZD, 99/2001, 60/2002, 42/2002 - ZDR, 126/2003, 62/2005 - odl. US, 76/2005, 100/2005 - odl. US, 38/2006, 114/2006 - ZUTPG, 91/2007, 71/2008 - skl. US, 76/2008, 62/2010 - ZUPJS, 87/2011, 40/2011 - ZUPJS-A, 40/2012 - ZUJF, 21/2013 - ZUTD-A, 63/2013 - ZIUPTDSV, 91/2013, 99/2013 - ZUPJS-C, 99/2013 - ZSVarPre-C, 111/2013 - ZMEPIZ-1, 95/2014 - ZIUPTDSV-A, 95/2014 - ZUJF-C, 47/2015 - ZZSDT, 90/2015 - ZIJZ-1, 90/2015 - ZIUPTD, 61/2017 - ZUPŠ, 64/2017 - ZZDej-K, 75/2017 - ZIUPTD-A, 36/2019.
5. ATC/DDD metodologija. Pridobljeno dne 28.5.2019 s spletne strani: https://www.whocc.no/atc/structure_and_principles/
6. Guidelines for ATC classification and DDD assignment, 2018. 21th edition. Pridobljeno dne 28.5.2019 s spletne strani: https://www.whocc.no/filearchive/publications/2018_guidelines_web.pdf
7. Zakon o zdravilih (Uradni list RS št.17/14).
8. Zakon o lekarniški dejavnosti, Ur. l. št. 85/16.
9. Pravilnik o razvrščanju zdravil na listo (Ur. list RS št. 35/2013).
10. Najvišje priznane vrednosti za terapevtske skupine zdravil. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Pridobljeno dne 29.5.2019 s spletne strani: https://zavarovanec.zzss.si/wps/portal/portali/azos/zdravila_zivila/terapevstke_skupine!/ut/p/z/1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziTQxdPd2N_Q08LSzdDAwcDcl8QtwCLl0M3I30C7ldFQF8tBh/
11. Terapevtske skupine. ZZS. Pridobljeno dne 29.5.2019 s spletne strani: https://zavarovanec.zzss.si/wps/portal/portali/azos/zdravila_zivila/terapevtske_skupine
12. Čufar A. Terapevtske skupine zdravil ob letu osorej. Lekarništvo 2014; 4: 5-7.
13. Statistični urad RS. Pridobljeno s spletne strani: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7363> in <https://www.stat.si/obcine>, 1. 6. 2017.
14. NIJZ, Evidenca gibanja zdravstvenih delavcev in mreža zdravstvenih zavodov – Register izvajalcev zdravstvene dejavnosti in delavcev v zdravstvu (RIZDDZ) (IVZ 16). Ljubljana. 2018.
15. Slovenske smernice za klinično obravnavo sladkorne bolezni tipa 2, leto 2016. Pridobljeno 15.4.2018 s spletne strani: <http://endodiab.si/priporocila/smernice-za-vodenje-sladkorne-bolezni>.
16. Metformin for treatment of polycystic ovary syndrome in children. Pridobljeno 15.4.2018 s spletne strani: <https://cordis.europa.eu/docs/results/602/602243/final1-metfizz-final-publishable-summary-v1-1.pdf>

17. Kocjan T, Govc Eržen J. Protokol vodenja bolnikov z osteoporozo. Slovensko osteološko društvo, Ljubljana, 2016.
18. Fras Z, Kova D. Neposredni peroralni antikoagulantni (NOAK) v klinični praksi, e-zbornik prispevkov Znanstveno-strokovno srečanje Združenja kardiologov Slovenije, 2017. Pridobljeno 15.4.2018 s spletne strani: <http://www.sicardio.org/Documents/noak2017.pdf>
19. Pregled zdravil, ki vsebujejo koagulacijski faktor VIII (faktor strjevanja krvi VIII), za oceno tveganja za nastanek nevtralizirajočih protiteles (zaviralcev) pri bolnikih, ki se za hemofilijo A zdravijo prvič, Pridobljeno 15.4.2018 s spletne strani: <https://www.jazmp.si/obvestilo/news/detail/News/pregled-zdravil-ki-vsebujejo-koagulacijski-faktor-viii-faktor-strjevanja-krvi-viii-za-oceno-tveg/>
20. Accetto R, Brguljan-Hitij J, Dobovišek J, Dolenc P, Salobir B. Slovenske smernice za zdravljenje arterijske hipertenzije 2007. Zdrav Vestn 2008; 77: 349–63
21. Fürst J. Poraba antibiotikov in antimikotikov, Farm Vestn 2017; 68: 3-5
22. Čižman M, Plankar Srovin T, Sočan M, Korošec A, Ahčan J, Bajec T. Ambulantna poraba antibiotikov pri otrocih v Sloveniji, Zdrav Vestn 2017; 86: 185-94
23. Čižman M. Ambulantno predpisovanje antibiotikov v Sloveniji, ISIS, Okt 2013, 66-68
24. EASL Recommendations: Treatment of Hepatitis C (2018). pridobljeno dne 5.6.2019 s spletne strani: <https://easl.eu/publication/easl-recommendations-treatment-of-hepatitis-c/>
25. Matičič M, Kastelic A. Nacionalne usmeritve obvladovanja okužbe z virusom hepatitisa C pri uživalcih drog v Sloveniji. National guidelines for the management of hepatitis C virus infection in drug users in Slovenia. Zdrav Vestn 2009; 78: 529–539.

Zahvala

*Za posredovanje podatkov se iskreno zahvaljujemo
Viliju Prodanu, NIJZ
Lekarniški zbornici Slovenije,
Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije.*